

การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

นายศิลปชัย กงตาล

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF PRE-INTERNSHIP WORKSHOP MODEL
FOR MUSIC STUDENT TEACHERS
IN RAJABHAT UNIVERSITIES

Mr. Silapachai Kongtahn

สถาบันวิทยบริการ

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Higher Education

Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491359

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครู
ฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
โดย นายศิลาปชัย กงตาล
สาขาวิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์) คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ) ประธานกรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา) อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ) กรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุกวี เจริญสุข) กรรมการ

ศิลปชัย กงตาล : การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ (DEVELOPMENT OF PRE-INTERNSHIP WORKSHOP MODEL FOR MUSIC STUDENT TEACHERS IN RAJABHAT UNIVERSITIES) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์, 334 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสมรรถนะของครูดนตรีทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย และวิเคราะห์หลักสูตรการผลิตครูดนตรีในประเทศไทย เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการวิจัยมี 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสมรรถนะและวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรี 2) สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อกำหนดรูปแบบการอบรม 3) ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโครงร่างรูปแบบ 4) ทดลองรูปแบบที่สร้างขึ้น และ 5) ประเมินผลรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม จากนักศึกษาครูดนตรี 248 คน และ อาจารย์ดนตรี 63 คน จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 19 แห่ง โดยใช้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นกลุ่มทดลอง และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เป็นกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะหลักของครูดนตรีประกอบด้วย 5 ด้าน และความรู้ที่ทำให้เกิดสมรรถนะนั้น ๆ จำนวน 16 เรื่อง ดังนี้

- ก. ด้านทฤษฎีดนตรี ได้แก่ 1) คอร์ดและการเคลื่อนที่ 2) บันไดเสียงและโหมด 3) จังหวะ 4) ทำนอง
- 5) การเขียนสกอ์ 6) การประพันธ์
- ข. ด้านดนตรีปฏิบัติ ได้แก่ 1) บทฝึกปฏิบัติ 2) การดันทำนอง 3) การขับร้องประสานเสียง
- ค. ด้านบริหารจัดการดนตรี ได้แก่ 1) การจัดการวงดนตรี 2) การควบคุมวงดนตรี
- ง. ด้านเทคโนโลยีดนตรี ได้แก่ 1) การผลิตผลงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์
- จ. ด้านความเป็นครูดนตรี ได้แก่ 1) หลักสูตรดนตรี 2) เทคนิควิธีสอนดนตรี 3) การเลือกสื่อดนตรี
- 4) การประเมินผลดนตรี

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการสำคัญที่มุ่งแก้ไขจุดอ่อนของนักศึกษา ทบทวนความรู้ทักษะดนตรีต่าง ๆ โดยเน้นแกนสมรรถนะหลัก ซึ่งผลการทดลองปรากฏว่า หลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยในสมรรถนะหลักสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม นักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้าอบรมทุกคนสามารถแก้ไขจุดอ่อนของตนเองได้ตามกระบวนการและวิธีการอบรมที่เป็นหัวใจสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งรูปแบบโปรแกรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีที่พัฒนาขึ้นนี้ จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และในขณะเดียวกัน จะเป็นการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นครูดนตรีที่เก่ง เพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพครูดนตรีต่อไป

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อผู้วิจัย.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4584643027 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORD : MODEL OF WORKSHOP / PRE-INTERNSHIP / MUSIC STUDENT TEACHER

SILAPACHAI KONGTALN : DEVELOPMENT OF PRE-INTERNSHIP WORKSHOP MODEL FOR MUSIC STUDENT TEACHERS IN RAJABHAT UNIVERSITIES.

THESIS ADVISOR : ASST.PROF. SUCHART TANTANADAECHEA, Ph.D.

THESIS COADVISOR : ASST.PROF.PUNSAK PHONSARAM, Ph.D. 334 pp.

This study's purposes were to analyze music teacher competencies in foreign and Thai curricula and to develop a pre-internship workshop model (PIWM) for developing music competencies of student teachers at Rajabhat Universities.

The research methodology consisted of 5 stages: (1) reviews of the relevant music teacher curricula and music teacher competencies; (2) development of the model-PIWM and training modules; (3) validation of the model by the music teacher experts; (4) implementation of the proposed model; and (5) evaluation of the model by the focus group seminar.

The procedures were a document analysis, expert interviews, and a survey obtained from 248 music students and 63 music teachers from 19 Rajabhat Universities. The PIWM was implemented to Rajabhat Nakhorn Pathom University student teachers for 96 hours.

The study revealed the findings of 5 major aspects of music competencies in the music student teachers with the content knowledge of 16 areas as follows:

- a) music theory, covering the content knowledge of 1) chord and progression, 2) scale and mode, 3) rhythm, 4) melody, 5) score writing, and 6) composition;
- b) music performance, covering the content knowledge of 1) music sheet, 2) improvisation, and 3) chorus;
- c) music management, covering the content knowledge of 1) band management, and 2) conducting;
- d) music technology, covering the content knowledge of 1) music computer production;
- e) professional music teacher, covering the content knowledge of 1) music curriculum, 2) instruction technique, 3) music media, and 4) music evaluation.

The PIWM consisted of the main principles of solving the weak-points of music students, training the core competency program, and tutoring experience in music skills and concepts. The implementation showed that, in comparison with the controlled group, the experimental group obtained higher scores in major aspects of music in the pre test and post test.

Based on the findings, PIWM is the training system for students focusing on the academic learning, perception of music curriculum and self-confidence of their pre-professional preparation. In addition, PIWM would imply how students develop themselves to be a potential and professional teacher.

Department Educational Policy, Management and Leadership

Field of study Higher Education

Academic year 2006

Student's signature

Advisor's signature

Co-advisor's signature

S. Kongtalm
Suchart
Punsak Pol

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพุทธิ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข ที่เสียสละเวลาเป็นกรรมการสอบพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สนับสนุนเงินทุนวิจัยและการนำเสนองานวิจัยในต่างประเทศ รวมทั้งทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่ให้การสนับสนุนตลอดหลักสูตรการศึกษา และขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ รวมทั้งนักศึกษากลุ่มทดลองทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายก็คือ กำลังใจ ไม่ตรีจิตร์ และมิตรภาพของพี่น้องสาขาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทุกคนในครอบครัวที่คอยให้ความช่วยเหลือจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญเรื่อง.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ตอนที่ 1 จุดมุ่งหมายของการสอนวิชาดนตรี.....	15
การสอนดนตรีศึกษากับจุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย.....	16
การสอนดนตรีศึกษากับจุดมุ่งหมายด้านจิตพิสัย.....	21
การสอนดนตรีศึกษากับจุดมุ่งหมายด้านทักษะพิสัย.....	27
การถ่ายโยงทักษะการปฏิบัติ.....	31
ตอนที่ 2 สมรรถนะครูดนตรี และลักษณะครูวิชาชีพ.....	36
สมรรถนะทางวิชาชีพครูดนตรี.....	40
สมรรถนะครูดนตรีตามหลักสูตรในต่างประเทศ.....	41
คุณลักษณะครูวิชาชีพ.....	50
ตอนที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษา.....	55
เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	55

บทที่	หน้า
เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษาของประเทศไทย.....	64
ตอนที่ 4 แนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรและการพัฒนาโมดูล.....	67
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
ชั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรี.....	77
ชั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	84
ชั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	91
ชั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	93
ชั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	97
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
ตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรี.....	99
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรี.....	103
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	147
ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	158
ตอนที่ 5 การปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	194
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	199
วิธีดำเนินการวิจัย.....	199
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	202
สรุปผลการวิจัย.....	202
อภิปรายผลการวิจัย.....	212
ข้อเสนอแนะ.....	225
รายการอ้างอิง.....	229
ภาคผนวก.....	241
ภาคผนวก ก	
1. ผู้เชี่ยวชาญที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะครูดนตรีในประเทศไทย.....	243
2. ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพรูปแบบ และ โมดูลที่ใช้ในการอบรม.....	243

3. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	244
ภาคผนวก ข	
1. แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นที่มาของหลักการ และวิธีการของรูปแบบ.....	246
2. ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะครูดนตรีในประเทศไทย..	250
3. การวิเคราะห์หลักสูตรผลิตครูดนตรี 5 ปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	260
ภาคผนวก ค	
1. แบบสอบถามเพื่อประเมินหลักสูตรศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ผลิตครูแขนงวิชาดนตรีสากล.....	266
2. แบบประเมิน รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียม ครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	280
3. แบบประเมิน โมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียม ครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	283
ภาคผนวก ง	
1. แบบรายงานตัว "การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี".....	291
2. รายการบันทึกอนุทินสะท้อนการอบรม.....	295
3. แบบประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี.....	296
ภาคผนวก จ	
1. ผลการประเมิน รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ.....	302
2. ผลการประเมิน โมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ.....	304
3. ผลการเปรียบเทียบความพร้อมเพื่อเป็นครูฝึกสอนดนตรีของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	310
ภาคผนวก ฉ	
1. หลักเกณฑ์การสร้างแบบวัดความพร้อมฉบับที่ 1 – ฉบับที่ 3.....	313
2. รายงานการวิเคราะห์แบบวัดความพร้อมรายข้อ.....	317
3. ตัวอย่างแบบวัดความพร้อม.....	320
4. ตัวอย่างโมดูลที่ใช้ในการฝึกอบรม.....	323
5. ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม	333
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	334

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนนักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	80
2 กลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินผลการใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม.....	87
4 แนวคำถามของแบบวัดความพร้อมแต่ละฉบับ	88
5 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะครูดนตรีในต่างประเทศ.....	99
6 สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรี.....	101
7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูดนตรีของต่างประเทศและประเทศไทย.....	103
8 รายละเอียดของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรครูดนตรีในประเทศไทย.....	104
9 การวิเคราะห์ ด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร	107
10 การวิเคราะห์ ด้านโครงสร้างหลักสูตร.....	108
11 การวิเคราะห์ ด้านโครงสร้างหลักสูตร หมวดวิชาเฉพาะ.....	109
12 การวิเคราะห์รายวิชาที่มีเนื้อหาทฤษฎี ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ.....	110
13 การวิเคราะห์รายวิชาที่มีเนื้อหาปฏิบัติ ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ.....	112
14 การวิเคราะห์รายวิชาที่มีเนื้อหาทฤษฎีในกลุ่มวิชาชีพครูบังคับ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	113
15 สถานภาพอาจารย์ผู้สอนดนตรีศึกษา.....	115
16 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการใช้นักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต ด้านโครงสร้างหลักสูตร.....	117
17 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการใช้นักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร.....	118
18 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการใช้นักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต ด้านเนื้อหาตามหลักสูตร.....	118
19 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการใช้นักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต ด้านการวัดและประเมินผล.....	119

ตารางที่	หน้า
20 สถานภาพนักศึกษา.....	120
21 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะ..	121
22 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนการสอน.....	122
23 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก.....	122
24 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล.....	123
25 สมรรถนะของนักศึกษาด้านทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี.....	124
26 สมรรถนะของนักศึกษาด้านการปฏิบัติดนตรี.....	124
27 สมรรถนะของนักศึกษาด้านความเป็นครูดนตรี.....	125
28 สมรรถนะของนักศึกษาด้านการบริหารจัดการดนตรี.....	126
29 สมรรถนะของนักศึกษาด้านเทคโนโลยีดนตรี.....	127
30 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาครูดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	128
31 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านความรู้ทฤษฎีดนตรี.....	130
32 รายละเอียดเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านความรู้ทฤษฎีดนตรี.....	134
33 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี.....	135
34 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติขับร้อง.....	137
35 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการบริหารจัดการดนตรี.....	138
36 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านเทคโนโลยีดนตรี.....	139
37 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านความเป็นครูดนตรี.....	142
38 การวิเคราะห์เนื้อหาดนตรีช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) กับมาตรฐานการเรียนรู้ ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.....	144
39 สาระเนื้อหาและรายละเอียดความรู้จากหนังสือกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	145
40 แสดงเปรียบเทียบเนื้อหาของโมดูลที่พัฒนา กับ เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้กลุ่ม สาระศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	146

ตารางที่	หน้า
41	
สรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาโมดูลเพื่อเตรียมนักศึกษาครูดนตรีใน หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	157
42	
แสดงโมดูลต่าง ๆ ที่นักศึกษากลุ่มทดลอง เข้าอบรม.....	158
43	
คุณลักษณะความสามารถของนักศึกษากลุ่มทดลอง จากการประเมินโดยผู้สอน.....	186
44	
การประเมินนักศึกษา ด้านงานในหน้าที่ครู.....	190
45	
ประเมินนักศึกษา ด้านการจัดทำแผนการสอน	191
46	
ประเมินนักศึกษา ด้านการปฏิบัติการสอน	192
47	
ประเมินนักศึกษา ด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู.....	193
48	
ความสอดคล้องของข้อปฏิบัติตามรูปแบบ สภาพเป็นจริง และการปรับปรุงและ ข้อเสนอแนะของชั้นเตรียมการอบรม.....	194
49	
ความสอดคล้องของข้อปฏิบัติตามรูปแบบ สภาพเป็นจริง และการปรับปรุงและ ข้อเสนอแนะของชั้นดำเนินการอบรม.....	196
50	
ประเด็นที่ต้องปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครู ฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ	197

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	76
3 ภาพเดินโดรแกรมแสดงเนื้อหาความรู้ทฤษฎีดนตรี.....	133
4 ภาพเดินโดรแกรมแสดงเนื้อหาการปฏิบัติ (เครื่อง-ขับร้อง) การบริหารจัดการดนตรี และเทคโนโลยีดนตรี.....	140
5 ภาพเดินโดรแกรมแสดงเนื้อหาด้านความเป็นครูดนตรี.....	143
6 กรอบความคิดของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเตรียมครูฝึกสอน.....	150
7 ลักษณะการฝึกอบรม.....	152
8 รูปแบบการเข้าอบรม.....	152
9 แสดงขั้นตอนการดำเนินการ	155
10 ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพครูดนตรี.....	184
11 พฤติกรรมที่แสดงถึงความรักและความศรัทธาต่ออาชีพครูดนตรี.....	185

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพต้องอาศัยปัจจัยเกี่ยวข้องของหลายอย่าง อาทิ ครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตร ผู้เรียน ตลอดจนทรัพยากรเพื่อการลงทุนต่าง ๆ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาจำเป็นที่จะต้องได้ครูที่มีคุณภาพ มีความสามารถสูง ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี และการได้มาซึ่งครูที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำเป็นต้องมีระบบการผลิตครูที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูนั้นต้องมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2538: 7; รุ่ง แก้วแดง, 2540: 6) ครูในยุคปัจจุบันควรมีคุณสมบัติที่เป็นนักวิชาการและนักจัดการรวมอยู่ในตัวคนเดียวกัน จึงจะสามารถทำหน้าที่บูรณาการความรู้ และกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษาได้ นั่นคือ ผู้เรียนที่เก่ง ดี และมีสุข (ชนาธิป พรกุล, 2544: 6)

ปัญหาการผลิตครูในอดีตถึงปัจจุบันจะเกี่ยวเนื่องกับหลักสูตรเป็นหลัก มีข้อวิพากษ์วิจารณ์จากบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้ว และจากผู้ใช้บัณฑิตในทำนองว่าหลักสูตรเน้นทฤษฎีมากเกินไป จนไม่สามารถนำไปใช้ในสภาพจริงได้ (ปทีป เมธาคณวุฒิ, 2530: 97-98) และจากการศึกษา ของดิเรก พรสีมา (2542:10-11) พบว่า หลักสูตรการผลิตครูเป็นหลักสูตรแบบแยกส่วนมิใช่เป็นหลักสูตรที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน วิชาที่สอนขาดความเชื่อมโยงจนไม่สามารถทำให้บัณฑิตครูมีโลกทัศน์กว้างไกล ขาดการพัฒนาความสามารถทางปัญญา อาจารย์ส่วนใหญ่สอนนักศึกษาครูด้วยวิธีการบรรยายเน้นครูเป็นศูนย์กลาง อาจารย์เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มากกว่าส่งเสริมให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ และที่สำคัญหลักสูตรการผลิตครูไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อรองรับการผลิตครูรุ่นใหม่ ซึ่งต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความพร้อมทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาการ มีความสามารถในการขึ้นนำความรู้ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอและมีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งสามารถปรับใช้เทคโนโลยีในวิชาชีพได้

อย่างไรก็ตามรัฐบาลก็ไม่ได้ทอดทิ้งการผลิตและพัฒนาครู ในการสร้างบัณฑิตครูรุ่นใหม่ให้ได้คนดี คนเก่งมาเป็นครู ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นอย่างมาก ดังที่กำหนดไว้ในหมวด 7 มาตรา 52 ว่าจะให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และมาตรา 53

กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครู โดยครูทั้งของรัฐและเอกชนจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู นอกจากนั้นในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 กำหนดว่า การจัดการศึกษาทุกระดับ ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการตามความเหมาะสม และในมาตรา 24 กระบวนการเรียนการสอนจะเน้นการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การประยุกต์ความรู้มาป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และมีการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญในมาตรา 28 กำหนดให้หลักสูตรต้องมีลักษณะหลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545:14-30)

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนากระบวนการฝึกหัดครูและส่งเสริมให้วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง ดังนั้นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู อันได้แก่คณะครู ศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ จะต้องปรับหลักสูตรและการเรียนการสอนให้สามารถผลิตบัณฑิตครูที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามมาตรฐานคุณลักษณะของวิชาชีพออกไปรับใช้สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นับเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในหลักสูตรการผลิตบุคคล ที่จะไปประกอบอาชีพครูในทุกระดับการศึกษา จะเห็นว่า หลักสูตรการผลิตครูต่างจัดให้มีการฝึก ประสบการณ์ทุกหลักสูตร แม้ว่าลักษณะและรูปแบบกระบวนการอาจแตกต่างกันไปตามสภาพ บริบท แต่ก็มีจุดหมายที่คล้ายคลึงกัน คือ เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาได้มีประสบการณ์การปฏิบัติด้าน ต่าง ๆ ของงานครูอย่างรอบด้าน ตลอดจนมีมีในทัศนที่ถูกต้อง และเห็นวิถีทางการพัฒนาตนเองให้ เป็นครูที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต (นิคม ตั้งคะพิภพ, 2531: 1) ปานตา ใช้เทียมวงศ์ และ สมจิต ชิวปรีชา (2525) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หรือ เรียกกันว่า "การฝึกสอน" เป็นกิจกรรมที่สำคัญมากในกระบวนการผลิตครู จะต้องมีการเตรียมตัวให้นิสิตมีความพร้อมทุก ด้าน โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะ 1) เตรียมการระยะยาวตั้งแต่เข้ามาศึกษาในคณะครู ศาสตร์ โดยการจัดระบบวางแผนการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้อง และเป็นประโยชน์ต่อการออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในชั้นปีที่ 4 ลักษณะ 2) เป็นการเตรียม เพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ในระยะก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงในชั้นปีที่ 4

สำหรับการเตรียมตัวในลักษณะที่ 1 ได้กำหนดจุดประสงค์ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูว่า ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูนั้นต้องการให้นักศึกษาได้รับการฝึกปฏิบัติ เกิดความสามารถ 4 อย่าง คือ ความสามารถในการสอน ความเชื่อมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของครู ความเป็นผู้นำในการ พัฒนาตนเองและชุมชน และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ (ปานตา ใช้เทียม วงศ์ และสมจิต ชิวปรีชา, 2525: 16-17) ต่อมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้

กำหนดนโยบายให้มี การปฏิรูปการฝึกหัดครู โดยการผลิตครูในสหัฐวรรษใหม่จะมุ่งให้เป็น การพัฒนาวิชาชีพเฉพาะ เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพ ครู วิชาการ และมนุษยสัมพันธ์ และยกฐานะวิชาชีพครูให้สูงขึ้นเทียบเท่าระดับอาชีพอื่น ๆ (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2541: คำนำ) นอกจากนี้แล้ว ได้กล่าวถึงความพร้อมของการฝึกหัดครูใน ศตวรรษที่ 21 ว่า จะเป็นช่วงเวลาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกณฑ์มาตรฐาน และความ คุ่มค่า รวมทั้งข้อจำกัดทางการเงินและการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการฝึกหัดครูมาก

แนวทางการแก้ไขปัญหาการฝึกหัดครู และขั้นตอนการดำเนินการฝึกสอนนั้นยังคงใช้ หลักการเดิมมาตลอดตั้งแต่ พ.ศ. 2523 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังคงมีลักษณะเหมือนกัน 3 ขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523 อ้างถึงใน ปิยะชาติ แสงอรุณ, 2526: 2; ศูนย์ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2548: 3) กล่าวคือ **ขั้นตอนที่ 1)** การ ฝึกงานในฐานะผู้ช่วยครู ทำงานช่วยครูในด้านการจัดทำอุปกรณ์การสอน ช่วยปกครองชั้นเรียน ดูแลกิจกรรม ซึ่งขั้นตอนนี้จัดสำหรับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 2 **ขั้นตอนที่ 2)** การฝึกทักษะบางอย่าง ในการเป็นครูที่ดี เช่น การฝึกเทคนิคการสอน จัดฝึกนักศึกษาภายในสถาบันที่ผ่านการเรียนการ สอนในสาขาวิชาเอกที่ตนเลือก ในชั้นปีที่ 3 และ**ขั้นตอนที่ 3)** การฝึกสอนจริงในโรงเรียน สำหรับ นักศึกษาครูในชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะนำเอาเทคนิคการสอนไปสอนจริงในโรงเรียน อย่างน้อย 16 สัปดาห์ หรือ 450 ชั่วโมง

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการวางแผน การ เตรียมการ การจัดรูปแบบ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานการฝึกประสบการณ์ บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษามีความสามารถที่จะออกปฏิบัติการในช่วงของการฝึกประสบการณ์การสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ คือ การเตรียมความพร้อมให้แก่ นิสิต โดยเฉพาะด้านความสามารถเฉพาะตน (ปิยะชาติ แสงอรุณ, 2526: 4)

จากการศึกษางานวิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของผู้วิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของการ ฝึกสอน ยังคงเป็นปัญหาลักษณะเดียวกัน คือ ปัญหาที่ความรู้ความสามารถเฉพาะตนของ นักศึกษา ดังเช่น ปิยะชาติ แสงอรุณ (2526) พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในตัวนิสิตในขณะฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนใหญ่เกิดจากความไม่พร้อมในการเตรียมตัวของนิสิต ความกังวลใจใน การสอนวิชา และความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สอนไม่มีเท่าที่ควร ความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อการสอน โดยเฉพาะในระยะก่อนฝึกประสบการณ์จะมีปัญหาเรื่องความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่จะต้องสอน การเลือกวิธีสอน ความรู้ทางวิชาการยังไม่เพียงพอ และจากงานวิจัยการติดตามผลการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป (ฝึกสอน) ของนักศึกษาครู สถาบันราชภัฏนครปฐม โดยศูนย์ฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันราชภัฏนครปฐม (2545) พบสภาพปัญหาในการสอนคล้าย ๆ กัน

คือ นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ในวิชาที่สอนไม่แน่นพอ ขาดความลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน เขียนแผนการสอนตามขั้นตอนทักษะกระบวนการไม่ถูก ขาดทักษะการผลิตและใช้อุปกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพครู และความคาดหวังในการประกอบอาชีพครูก่อนและหลังฝึกสอน พบว่า หลังฝึกสอนมีแนวโน้มลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่นักศึกษาออกไปฝึกสอนไปพบสถานการณ์ที่เป็นจริงแล้ว แทนที่จะเกิดความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพครูมากขึ้น มีความคาดหวังในการประกอบอาชีพครูมากขึ้น แต่กลับเป็นไปในลักษณะตรงข้าม ทางสถาบันจำเป็นต้องมีโครงการหรือกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถดังกล่าวให้กับนักศึกษาครูก่อนที่จะออกไปฝึกสอน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ภัทรจันทร์ ใจสว่าง และ สิทธิพร จันทวรรณ (2546) ในรายงานวิจัยการพัฒนาสมรรถภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เกี่ยวกับค่านิยมในวิชาชีพ พบว่า จุดที่ควรแก้ไข คือ ความรู้สึกท้อแท้ เหนื่อย และไม่อยากสอน

อย่างไรก็ตาม วิทยา ไล่ทอง (2544) ในรายงานการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตสาขาการสอนวิชาเฉพาะวิชาเอกดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เสนอว่า ก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงควรจัดเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตในรายวิชาพฤติกรรมการสอนดนตรี จิตวิทยาการสอนดนตรี และวิชาดนตรีในปฐมวัยศึกษาหรือดนตรีในประถมศึกษา หรือ ดนตรีในมัธยมศึกษา โดยเพิ่มประสบการณ์ในการสอนให้มากขึ้นในชั้นปีที่ 3 รวมทั้งทำความเข้าใจในหลักสูตรของโรงเรียนที่จะต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วย

จะเห็นได้ว่า ในขั้นตอนการเตรียมตัวก่อนไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะต้องเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านความสามารถแห่งตน ความรอบรู้ในเทคนิคการสอน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาครูดนตรีนั้นจำเป็นต้องได้รับการกวดขันในเรื่องของทักษะการปฏิบัติให้ได้ในระดับความเชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลิตครูดนตรีวิชาชีพในระบบการฝึกหัดครู มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ นักศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีเป็นอย่างดี มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้อย่างถูกต้อง และมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความศรัทธา มีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบ เข้าใจคุณค่าของปรัชญาดนตรีศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, <http://www.rajabhat.ac.th/tcurr.htm>) ซึ่งจากปัญหาข้างต้น วิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักศึกษาครูดนตรีมีทักษะและคุณลักษณะทางวิชาชีพที่สมบูรณ์ก่อนจบไปปฏิบัติหน้าที่ ก็คือ จะต้องได้รับการเรียนทบทวนเนื้อหาทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติอย่างเข้มข้น ภายหลังจากเรียนวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรปกติแล้ว ซึ่งมักจะเรียน

จบในชั้นปีที่ 3 ของหลักสูตร 4 ปี หรือในชั้นปีที่ 4 ของหลักสูตร 5 ปี โดยรูปแบบนี้ เมื่อนักศึกษา เรียนรายวิชาต่าง ๆ ครบตามหลักสูตรแล้ว ก่อนที่จะไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในเทอมถัดไป ควรที่จะได้รับการทบทวนความรู้โดยผ่านขั้นตอนของการเตรียมตัวออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งมี จุดประสงค์เพื่อที่จะ 1) พัฒนาการเตรียมตัวเป็นครูวิชาชีพ 2) ทบทวนเนื้อหาความรู้ทั้งหมดที่ เรียนมา 3) การพัฒนาจุดอ่อนของนักศึกษา และ 4) เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและสื่อวัตกรรมการ

สาเหตุประการหนึ่ง ที่ผู้วิจัยต้องพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อ เตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก็เพราะว่า โดยหน้าที่ในการปฏิบัติงานครูดนตรี วิชาชีพแล้ว จำเป็นต้องใช้ความรู้ในหลาย ๆ วิชาเพื่อนำมาพัฒนาการสอนของตน และนำมา แก้ปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น การจัดหลักสูตรเดิมที่มีลักษณะแยกเป็นส่วน ๆ ทั้งในเนื้อหา การสอน และเนื้อหาสาระทางดนตรี โดยเฉพาะการพัฒนาเนื้อหาทฤษฎีทางดนตรีไปสู่การปฏิบัติ โดยหวังจะให้ให้นักศึกษาไปผสมผสานกันเองหลังสำเร็จการศึกษาแล้วนั้น อาจจะทำได้เองยาก ซึ่งไม่ อาจตอบสนองกับบัณฑิตที่จะทำหน้าที่ครูดนตรีวิชาชีพได้ การที่ครูจะมีคุณภาพดีนั้นจำเป็นต้อง อาศัยการได้รับการฝึกฝนอบรมเป็นอย่างดี การเตรียมตัวที่ดี มีความรู้ความสามารถ พร้อม คุณสมบัติที่เหมาะสม (นรา บุรณรัช, 2540:1) และรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้จะเป็นการรับรอง คุณภาพมาตรฐานตามหลักสูตรเพื่อประกอบอาชีพที่มีภาพลักษณ์ของการเป็น "ครูดนตรีมือ อาชีพ" ได้อย่างแท้จริง

สาเหตุประการที่สอง กล่าวคือ รายวิชาการต่าง ๆ ในสาขาเฉพาะดนตรีศึกษา ที่นักศึกษา เรียนตั้งแต่ปีที่ 1-3 นั้นอาจจะลืมได้ เพราะตามทฤษฎีกรวยประสบการณ์ของ เดล เอ็ดการ์ (Dale Edgar : Cone of experience อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2543: 52-53) กล่าวว่า ถ้าการเรียนการสอนที่เป็นการลงมือปฏิบัติ จัดประสบการณ์ตรง หรือการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ก็ จะทำให้ความรู้ที่ได้รับคงทนถึงร้อยละ 75 แต่ถ้ามีการส่งเสริมหรือมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้นำ ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือนำไปแนะนำสอนผู้อื่น จะทำให้ความรู้นั้นคงทนถึงร้อยละ 95 ซึ่ง ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้เรียนเพียงแต่ทำกิจกรรมจากการอ่าน การฟัง หรือการเห็น จะทำให้ความ คงทนของความรู้อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 10 15 และ 23 ตามลำดับ ฉะนั้นการวิจัยพัฒนารูปแบบ โปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนี้จะช่วย ย้ำความรู้ด้วยการเน้นทักษะการปฏิบัติ ปรับปรุงข้ออ่อนด้อยต่าง ๆ ของนักศึกษาให้หมดไป ให้มี ความมั่นใจในเนื้อหาความรู้ และการเข้าใจในหลักสูตรดนตรีที่นักศึกษาจะต้องไปฝึกสอน เพื่อการ เตรียมตัวเป็นครูดนตรีจริงต่อไป

เมื่อพิจารณาการเรียนการสอนในสายครูดนตรี จะพบว่าครูดนตรินั้นจะต้องเตรียมตัวให้ พร้อมทั้งด้านทักษะการปฏิบัติ ความรู้ความสามารถในการสอนวิชาการดนตรีทั้งสอนวิชาทฤษฎี

และวิธีการสอนเครื่องดนตรี ครูดนตรีจะต้องมีความรู้ทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อผลิตงานดนตรี รวมทั้งต้องมีความรู้ทางระบบบริหารจัดการ และความศรัทธาในวิชาชีพ ซึ่งสุกรี เจริญสุข (2547: 27-29) มองการพัฒนาวิชาชีพครูดนตรีของอุดมศึกษาไทยว่ายังผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต่ำ เพราะไม่มีมาตรฐานกำกับและการศึกษาดนตรีในประเทศไทยไม่มีปรัชญานำ เรียนดนตรีไปทำไม เรียนดนตรีเพื่ออะไร ครูดนตรีตอบไม่ได้

ด้วยแนวทางการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนี้ เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยมาก่อน ตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้พิจารณาว่าจะสามารถผลิตบัณฑิตครูดนตรีวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถ มีความลึกซึ้งทางวิชาการ เชี่ยวชาญเทคนิควิธีสอนดนตรีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และมีคุณภาพมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ทำให้ผู้ที่จบหลักสูตรครูดนตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสามารถในการสอนดนตรีอย่างมีคุณภาพ มีความเป็นนักวิชาการดนตรี สามารถพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. วิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. พัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏนี้ ได้พัฒนาขึ้นเพื่อนำมาใช้กับนักศึกษาสายครูดนตรีก่อนที่จะออกฝึกสอน ลักษณะของรูปแบบเป็นการวินิจฉัยผู้เรียน เพื่อค้นหาจุดอ่อนและเติมเต็มสมรรถนะทางดนตรี โดยการนำนักศึกษาซึ่งอยู่ชั้นปีที่ 3 ของโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่เรียนครบรายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตรแล้ว มาผ่านกระบวนการตามรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. การใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี จะดำเนินการทดลองกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เรียนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2543 ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษาที่ 3/2548 รวมเวลา 96 ชั่วโมง

3. รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ที่พัฒนาขึ้นจะศึกษาตามตัวแปร ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมการเรียนการสอน ในโมดูลตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลจากการทดสอบด้านความรู้ในเนื้อหาดนตรี การบริหารจัดการดนตรี และเทคโนโลยีดนตรี ด้านเจตคติ การมีความรัก และศรัทธาในวิชาชีพครูดนตรี และด้านทักษะ การปฏิบัติเครื่องดนตรี การขับร้อง การใช้เทคโนโลยีดนตรี

4. รูปแบบที่พัฒนา จะฝึกอบรมเฉพาะสายหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เพราะหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สามารถอ้างอิงการพัฒนาในต่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง

5. เครื่องดนตรีที่ใช้ในงานวิจัยนี้ จะเป็นเครื่องดนตรีที่นักศึกษาเลือกเรียนเป็นเครื่องมือหลัก และใช้ในการออกฝึกสอน

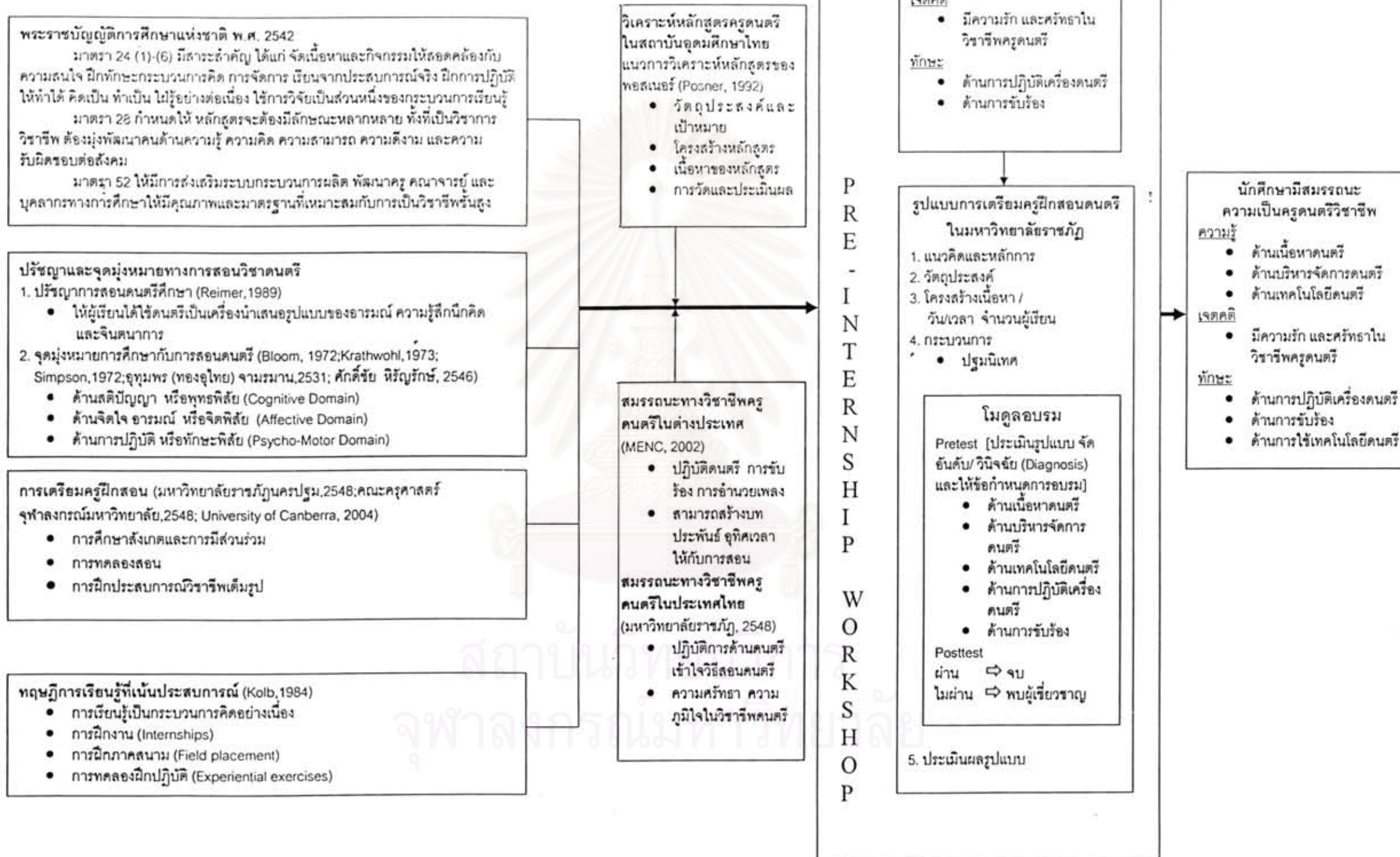
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ” มีกรอบแนวคิดและสาระสำคัญของความคิดหลักที่นำไปสู่การศึกษาวิจัย ดังแสดงในแผนภูมิและคำอธิบายได้ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

**เรื่อง การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ**

สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดนตรี หรือ "การฝึกสอน" นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ในสถานการณ์จริง เพื่อที่จะก้าวสู่อาชีพครูอย่างสมบูรณ์ที่เพียงพอพร้อมด้วยความรู้ความสามารถเฉพาะตน การวิจัยเรื่อง "การพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ" มีกรอบแนวคิดในการวิจัยเบื้องต้นก็คือ จะเตรียมตัวนักศึกษาอย่างไร เมื่อออกไปฝึกสอนแล้วให้สามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพ และมีความมั่นใจในวิชาชีพของตนเอง เป็นครูที่ดี และเก่งพร้อมที่จะก้าวสู่อาชีพครูดนตรีในอนาคตอย่างมีเกียรติ ให้เหมือนกับครูดนตรีในประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และแคนาดา เป็นต้น ที่ครูดนตรีในประเทศเหล่านั้นทุกคนจะต้องสอบ รับรองวิทยฐานะก่อนจึงจะสามารถที่จะประกอบอาชีพครูดนตรีได้

ในสังคมครูดนตรีของประเทศไทยได้ตอบรับกับบริบทของการปฏิรูปการศึกษาที่ทำให้มีการตื่นตัวเรื่อง ใบประกอบวิชาชีพครูเช่นกัน ดังมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการส่งเสริมระบบกระบวนการผลิต พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง นอกจากนี้ยังมีมาตราที่สำคัญอีก 2 มาตรา ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและการกำหนดหลักสูตร ได้แก่ มาตรา 24 (1)-(6) มีสาระสำคัญ คือ การจัดเนื้อหาและกิจกรรมต้องจัดให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ ให้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมาตรา 28 กำหนดให้หลักสูตรจะต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545:14-30) ดังนั้นในกระบวนการผลิตครูดนตรีก็ต้องเตรียมการเพื่อให้ครูดนตรีเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีการตรวจสอบกระบวนการเรียนการสอน ให้นักศึกษาเรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ซึ่งในฐานะที่วิชาดนตรีเป็นศาสตร์เช่นเดียวกับศาสตร์อื่น ๆ โดยพยายามที่จะทำให้การเรียนดนตรีเพื่อความสนุกสนาน เพื่อความเพลิดเพลินมาเป็นศาสตร์ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระทางดนตรี (Learning about Music) เพื่อที่จะเข้าใจ และเข้าถึงกระบวนการสร้างงานดนตรี อันนำไปสู่การเรียนรู้สุนทรียศาสตร์อย่างแท้จริง ตามปรัชญาการสอนดนตรีศึกษา (Reimer, 1989) โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ดนตรีเป็นเครื่องนำเสนอรูปแบบของอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการ และการนำเอาจุดหมาย การศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน จะเป็นเสมือนกับเป็นเข็มทิศเพื่อช่วยครูดนตรีศึกษาให้เดินทางไปอย่างตรงเป้าหมาย นักศึกษาคูรดนตรีตามจุดมุ่งหมายของการสอนดนตรี (Bloom,

1972; Krathwohl, 1973; Simpson, 1972; อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2531; ศักดิ์ชัย นิรัญรักษ์, 2546) จะต้องได้รับการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางด้านสติปัญญา หรือพุทธิพิสัย (cognitive domain) 2) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ อารมณ์ หรือจิตพิสัย (affective domain) และ 3) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ หรือทักษะพิสัย (psycho-motor domain)

การจัดการเรียนรู้โดยเน้นประสบการณ์ (experiential learning) ได้มีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก (Kolb, 1984: 25-38) เช่น การฝึกงาน (internships) การฝึกภาคสนาม (field placement) การศึกษาโครงการ (work/study assignment) สหกิจศึกษา (co-operative education) สถานการณ์จำลอง (simulation) การทดลองฝึกปฏิบัติ (experiential exercises) หรือ การฝึกหรือเรียนรู้จากงานจริง (on-the-job training/learning) เพราะว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการคิดอย่างเนื่อง ดังนั้น การฝึกสอน (teaching internships) การสร้างประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งการลงมือทำงานทุกประเภทที่เหมาะสมและเกี่ยวข้อง เช่น เข้าร่วมการจัดการประชุมอบรม ร่วมสังเกต ร่วมสัมภาษณ์ หรือ ปฏิบัติงานกลุ่ม ภายใต้การได้มีโอกาสวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ จะเป็นการนำความรู้ที่ได้จากห้องเรียนทดลองปฏิบัติจริง ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ขึ้นอันเป็นประสบการณ์ใหม่ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคตของตนเอง

การเตรียมครูฝึกสอน เป็นกระบวนการหนึ่งที่จัดให้นักศึกษาครุคนตรีได้เรียนรู้จากการฝึกประสบการณ์ ได้แก่ การศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม การทดลองสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มรูปในสถานศึกษา เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพได้ การฝึกสอน เป็นการฝึกงานอย่างหนึ่งของผู้ที่เข้าสู่อาชีพครู การจัดเตรียมสถานการณ์จำลอง การเตรียมตัวครูฝึกสอน และการกวดขันเน้นทักษะเฉพาะตนเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อันได้แก่ 1) เข้าใจทฤษฎีที่นำไปสู่การปฏิบัติ 2) ได้เห็นสภาพจริงและวิธีการการปฏิบัติ และ 3) ได้ทดลองปฏิบัติและได้ฝึกฝนจนปฏิบัติได้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2548; คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548; University of Canberra, 2004)

ความสัมพันธ์ของบริบทข้างต้นนำไปสู่แนวคิดหลักของการวิจัยนี้ คือ การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อที่จะทบทวนและตีพิมพ์ให้กับนักศึกษา ดังนั้นการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้จะเป็นการเตรียมความพร้อม สร้างความมั่นใจและแก้จุดอ่อนของนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอน

สมรรถนะของครุคนตรี เป็นประเด็นแรกของการศึกษา เพื่อต้องการทราบว่า กรอบของสมรรถนะขั้นต่ำ หรือ แกนสมรรถนะหลัก (core competency) ที่นักศึกษาครุคนตรีควรจะต้องมี นั่นคืออะไร สมรรถนะ (competency) เป็นปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถในการใน

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (2547: 61) กล่าวว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่าง ๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ และอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมกับองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่าผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องมี คุณลักษณะเด่น ๆ อะไร หรือลักษณะสำคัญ ๆ อะไรบ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สาเหตุที่ ทำงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เพราะขาดคุณลักษณะบางประการคืออะไร เป็นต้น สำหรับ สมรรถนะครูดนตรี ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีสมาคมครูดนตรีแห่งชาติ (Music Educators National Conferences) เป็นผู้กำหนดกรอบสมรรถนะของครูดนตรีไว้เป็น เกณฑ์กว้าง ๆ (MENC, 2002) เช่น การปฏิบัติดนตรี การขับร้อง การอ่านวงเพลง ความสามารถ สร้างบทประพันธ์ และอุทิศเวลาให้การสอน ซึ่งมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ต้องจัดหลักสูตรให้เป็นไป ตามเกณฑ์ แต่อาจจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันออกไปได้ นอกจากนี้แนวคิดของประเทศออสเตรเลีย และแคนาดา ในการกำหนดเกณฑ์สมรรถนะของครูดนตรี ก็มีลักษณะที่คล้ายกัน เช่น มหาวิทยาลัยโตรอนโต ในประเทศแคนาดา ได้กำหนดรายวิชาแกน สำหรับวิชาดนตรี (http://www.music.utoronto.ca/Students/Admissions/undergraduate/bachelor/Core_Curriculum.htm) เพื่อให้เกิดสมรรถนะหลักใน 3 กลุ่มวิชา ได้แก่ 1) ภาควิชาประวัติศาสตร์ (History) เน้น ประวัติศาสตร์ดนตรีตั้งแต่สมัยมิดเดิลเอจ จนถึงปัจจุบัน ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของดนตรีใน สังคม สไตลดนตรีในแต่ละยุค 2) ภาควิชาทฤษฎี (Theory) ให้นักศึกษามีความเข้าใจในเรื่องทำนอง จังหวะ การประสานเสียง ตลอดจนการวิเคราะห์ และพัฒนาการของทักษะออกเสียง การประพันธ์ เรียบเรียงเสียงประสาน และการด้นทำนอง และ 3) ภาควิชาปฏิบัติ (Performance) ได้แก่ การขับร้อง การปฏิบัติรวมวง การปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก การสอนเครื่องดนตรี และการจัดการแสดง สำหรับ ภาควิชาดนตรี ของมหาวิทยาลัยซิดนีย์ ในประเทศออสเตรเลีย ได้กำหนดเนื้อหาหลักใน 4 กลุ่ม วิชา (<http://www.arts.usyd.edu.au/departs/music/default.htm>) ได้แก่ 1) กลุ่มดนตรีวิทยา (Musicology) จะเน้นทั้งดนตรีตะวันตก และดนตรีท้องถิ่น รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม ดนตรีกับมนุษย์ 2) กลุ่มการประพันธ์ (Composition) การเรียบเรียงเสียงประสาน 3) กลุ่มสื่อและ เทคโนโลยี (Media and Technology) การเลือกใช้สื่อดนตรี คอมพิวเตอร์ดนตรี รวมถึงการใช้ อุปกรณ์ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับงานดนตรีทุกประเภท และ 4) กลุ่มการปฏิบัติดนตรี (Performance) รวมถึงการขับร้องประสานเสียง และการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ แนวคิดของประเทศไทย โดยวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรซึ่งมีแนวคิดในการกำหนดสมรรถนะไว้บ้าง แต่ก็เป็นเพียงเขียนไว้กว้าง ๆ เช่น การปฏิบัติทางด้านดนตรี ให้เข้าใจวิธีสอนดนตรี ให้มีความ ศรัทธา ความภูมิใจในวิชาชีพดนตรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีนครปฐม, 2548) ประกอบกับสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญการสอนดนตรีในประเทศไทย ก็จะทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า สมรรถนะของครุฑดนตรีที่ จำเป็นต้องมีนั้นคืออะไร และมีมากน้อยแค่ไหน ผู้วิจัยจะได้นำไปเป็นข้อมูลหลักสำหรับการ วิเคราะห์หลักสูตรต่อไป

การวิเคราะห์หลักสูตรสถาบันที่ผลิตครุฑดนตรีในประเทศไทย เป็นประเด็นต่อมาของ การศึกษา เพื่อที่จะวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการผลิตครุฑดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในสาระ 4 องค์ประกอบ (Posner, 1992) คือ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาของ หลักสูตร และการวัดและประเมินผล เพื่อจะดูภาพรวมของสถาบันที่ผลิตครุฑดนตรีว่ามีสาระ องค์ประกอบของหลักสูตรแตกต่างกันอย่างไร และวิเคราะห์ความคิดเห็นการใช้หลักสูตร ครุฑศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชิงลึกใน 2 ลักษณะ คือ 1) ความคิดเห็น ของอาจารย์ผู้สอน และ 2) รายการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาตามหลักสูตร เพื่อสำรวจดูว่านักศึกษาครุฑดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้นมีสมรรถนะของครุฑดนตรีด้านใด เป็น อย่างไร ในเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏได้สนับสนุนสาระความรู้ สำคัญให้เกิดสมรรถนะต่าง ๆ ตามที่ได้ศึกษาในประเด็นที่หนึ่งหรือไม่ เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลใน การออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมต่อไป

ดังนั้นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นสมรรถนะหลักของครุฑดนตรี ประกอบกับการ วิเคราะห์หลักสูตรการผลิตครุฑดนตรี โดยเฉพาะหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏแล้ว สิ่งที่พบจะ บอกได้ว่า เนื้อหารายวิชาต่าง ๆ นั้นมีสาระความรู้อะไรบ้างที่นำไปสู่การเกิดสมรรถนะนั้น ๆ การจัด กลุ่มความรู้ของสมรรถนะหลัก ตามหลักสูตรครุฑดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสอดคล้องกับ เนื้อหาที่เป็นสาระความรู้สำคัญร่วมกันอย่างไร โดยตัวอย่างของการศึกษาเบื้องต้นได้ข้อมูลพอเป็น แนวทาง เช่น สมรรถนะด้านความรู้ทฤษฎีทั่วไป (MENC, 2002) ตรงกับสาระความรู้ที่วิเคราะห์ จากหลักสูตรครุฑดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2548) ได้แก่เรื่อง ของ คอร์ด บันไดเสียง จังหวะ และทำนอง เป็นต้น

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ จะนำสาระความรู้ที่นักศึกษาครุฑดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมี นำมาพัฒนาเป็นโมดูล เพื่อใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจะนำไปสู่การร่างรูปแบบโปรแกรม การฝึกอบรมนักศึกษาครุฑดนตรีต่อไป องค์ประกอบของรูปแบบจะประกอบด้วย

1. แนวคิดหลักการ
2. วัตถุประสงค์
3. โครงสร้างเนื้อหา/ วัน เวลา / จำนวนผู้เรียน
4. กระบวนการอบรม (ปฐมนิเทศ - pre test - อบรม - post test)
5. ประเมินผลรูปแบบ

ลักษณะของเนื้อหาการอบรมจะถูกออกแบบเป็นโมดูล (module) ต่าง ๆ ซึ่งในการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ นักศึกษาทุกคนไม่จำเป็นต้องเข้าอบรม ทบทวนความรู้ทุกโมดูล แต่ขึ้นอยู่กับอาจารย์จะเป็นผู้วินิจฉัย (diagnosis) ว่านักศึกษาคนไหนต้องเข้าอบรมในโมดูลใด โดยพิจารณาจากผลการทดสอบก่อนการอบรม (pretest) รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้จะสนใจแก้ไขจุดอ่อนของนักศึกษาให้ได้รับการแก้ไขและพัฒนาตามสมควรจะเป็น และต้องผ่านการสอบวัดความพร้อมหลังการอบรม (posttest) โมดูลที่อบรมนั้นผู้วิจัยจะสร้างโดยการปรับปรุงจากรูปแบบของฮุสตันและคณะ (Houston and others, 1972 อ้างถึงใน สุนันทา สุวรรณศิลป์, 2543: 55) หลักสำคัญของโมดูลที่พัฒนา เป็นลักษณะของการอบรมนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะอันจะนำไปสู่การปฏิบัติจริง ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 8 เรื่อง คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) เป้าหมาย 3) จุดประสงค์ 4) ระยะเวลาอบรม 5) เนื้อหาโดยสังเขป 6) ความรู้พื้นฐานที่ต้องมีมาก่อน 7) กิจกรรมการอบรม และ 8) การประเมินผล

ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้คาดหวังว่า นักศึกษาจะมีพัฒนาการครบ 3 ด้านคือ 1) ความรู้ ด้านเนื้อหาดนตรี ด้านบริหารจัดการดนตรี ด้านเทคโนโลยีดนตรี 2) เจตคติ มีความรัก และศรัทธาในวิชาชีพครูดนตรี และ 3) ทักษะ ด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี ด้านการขับร้อง และทักษะการใช้เทคโนโลยีดนตรี ซึ่งหลักการที่สำคัญของอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ จะเป็นการแก้จุดอ่อนของนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอน การทบทวนความรู้ อันนำไปสู่สมรรถนะต่าง ๆ ที่ครูดนตรีพึงมี เพื่อให้ นักศึกษาพร้อมที่จะก้าวสู่อาชีพครูดนตรี เป็นครูดี ครูเก่งของสังคมต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี หมายถึง โปรแกรมการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรี ให้แก่นักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏก่อนที่จะออกฝึกสอน มีลักษณะเป็นการเรียนการสอนระยะสั้น 96 ชั่วโมง ที่มีแนวคิดหลัก 4 เรื่อง คือ 1) การเตรียมตัวเป็นครูดนตรีวิชาชีพ 2) การทบทวนเนื้อหาความรู้ 3) การพัฒนาจุดอ่อน 4) การใช้เทคโนโลยีและสื่อนวัตกรรม

สมรรถนะครูดนตรี หมายถึง ชีตความสามารถหรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลงานด้วยการใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่เป็นคุณลักษณะของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ครูสอนดนตรีให้ประสบความสำเร็จ อันประกอบไปด้วยความสามารถทางวิชาการ ทฤษฎี ทักษะการปฏิบัติ และความรู้ความสามารถในการสอน

ครูดนตรีวิชาชีพ หมายถึง ครูผู้สอนวิชาดนตรีให้กับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตรศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ทักษะทางดนตรี หมายถึง ความสามารถของครูดนตรีที่จำเป็นต้องมีเพื่อใช้ในการสอน 5 ประการ ได้แก่ การอ่านเขียนโน้ต การร้อง การฟัง การเล่น (บรรเลง) รวมถึงการประพันธ์และ เรียบเรียงดนตรี

ทัศนคติต่อวิชาชีพ หมายถึง ความรัก และศรัทธาในวิชาชีพครูดนตรี ในงานวิจัยนี้จะ พิจารณาจาก บุคลิกภาพ การปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ การสอนในชั้น การถ่ายทอดความรู้ วิธีสอน ความเอาใจใส่นักเรียนโดยเสมอภาค ความกระตือรือร้นในการสอน เสียสละ และอุทิศ เวลา อบรมจริยธรรม การฝึกฝนตนเองและหาความรู้อยู่เสมอ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การฝึกสอน ประกอบด้วยกระบวนการปฏิบัติที่ จะช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษามีความสามารถ และประยุกต์ความรู้ทางวิชาชีพครู และเนื้อหาใน วิชาดนตรีศึกษาไปใช้ในสถานการณ์จริง

การบริหารจัดการดนตรี หมายถึง การควบคุมและดูแลงานของครูดนตรี ได้แก่ การ ควบคุมวงดนตรี การคุมห้องดนตรี การจัดโปรแกรมการแสดงและฝึกซ้อมดนตรี เป็นต้น

เทคโนโลยีดนตรี หมายถึง เนื้อหาและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ เพื่อผลิตงานดนตรี การพิมพ์โน้ตดนตรี การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการแสดงดนตรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัย จะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ข้อมูลสมรรถนะของครูดนตรีที่จำเป็นสำหรับมาตรฐานอาชีพครูดนตรีในบริบทสังคม ประเทศไทย
2. รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ และสามารถนำหลักการไปพัฒนาการเตรียมครูฝึกสอนวิชาอื่น ๆ ต่อไปได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนา ดังนี้

- ตอนที่ 1 จุดมุ่งหมายของการสอนวิชาดนตรี
- ตอนที่ 2 สมรรถนะครูดนตรี และลักษณะครูวิชาชีพ
- ตอนที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษา
- ตอนที่ 4 แนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรและการพัฒนาโมดูล
- ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 จุดมุ่งหมายของการสอนวิชาดนตรี

จุดหมายทางการศึกษา (Taxonomy of Education Objectives) หมายถึง ทิศทางของการศึกษาซึ่งเกิดจากศึกษาว่าในการศึกษาโดยแท้จริงแล้วนั้น มีจุดประสงค์ใดบ้างที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนา รวมทั้งการศึกษานั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดในการวัดผลและประเมินผล ตลอดจนวิธีการสอน

จากการตรวจสอบของนักการศึกษาได้ประมวลและทำการศึกษา โดยเสนอว่าระบบการศึกษาในภาพรวมทั้งหมดแล้ว ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาหรือที่เรียกว่าจุดหมายทางการศึกษาซึ่งสามารถที่จะวัดผลได้ และช่วยทำให้การสอนในศาสตร์ต่าง ๆ ดำเนินไปตามหลักการสอนที่ถูกต้อง ทั้งทางด้านจิตวิทยาการสอน และกลวิธีการสอน อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2531) ได้เสนอว่าจุดหมายทางการศึกษานั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางด้านสติปัญญา หรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
2. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ อารมณ์ หรือจิตพิสัย (Affective Domain)
3. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ หรือทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain)

จุดประสงค์หลักของการจัดการศึกษาก็คือการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน กายเอ (Gagne, 1992 อ้างถึงใน สมพันธ์ วงษ์ดี, 2544: 42-43) ได้จำแนกสมรรถนะของผู้เรียนเป็น 5 ประการ ดังนี้

1. ทักษะทางสติปัญญา (Intellectual skills) คือ ความรู้ความเข้าใจในสัญลักษณ์ และ มโนทัศน์ต่างๆ
2. กลวิธีในการรับรู้ (Cognitive strategies) คือ ความสามารถที่ควบคุมกระบวนการ เรียนรู้ การจดจำสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนควบคุมพฤติกรรมความคิดของแต่ละบุคคล สามารถแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา
3. การให้ข้อมูลข่าวสารด้วยวาจา (Verbal information) คือ การที่บุคคลสามารถบอก หรือแจ้งให้ผู้อื่นทราบข้อความรู้ต่างๆ (Declarative knowledge) ด้วยวาจามีความสำคัญในการ เชื่อมโยงการเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่ง
4. ทักษะปฏิบัติ (Psychomotor skills) คือ ความสามารถในการลงมือกระทำ การเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติทำให้บุคคลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง
5. ทศนคติ (Attitudes) บางครั้งเรียกว่าจิตพิสัย (Affective domain) ผลของทัศนคติ คือ ทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

การสอนดนตรีศึกษากับจุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

จุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย เป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นพัฒนาทางด้านสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งบลูม (Bloom, 1972) ได้เสนอว่าการจัดการศึกษาในด้านสติปัญญา สามารถที่จะแบ่ง ลำดับชั้น ของการสอนออกได้ 6 ชั้น ซึ่งเรียงจากระดับที่ซับซ้อนน้อยสุดไปที่ระดับยากที่สุด ดังนี้คือ

1. ชั้นความรู้ (Knowledge)
2. ชั้นความเข้าใจ (Comprehension)
3. ชั้นการประยุกต์ใช้ (Application)
4. ชั้นการวิเคราะห์ (Analysis)
5. ชั้นการสังเคราะห์ (Synthesis)
6. ชั้นการประเมินผล (Evaluation)

ในการสอนดนตรีศึกษา ในฐานะที่ดนตรีเป็นศาสตร์เช่นเดียวกับศาสตร์อื่น ๆ โดยเฉพาะที่ปรัชญาของการศึกษาดนตรีศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไป จากการเรียนดนตรีเพื่อความ สนุกสนานเพื่อความเพลิดเพลินมาเป็นศาสตร์ที่พยายามที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับศาสตร์ ภายใต้อาสาเรียนรู้อาสา (Learning about Music) ซึ่งเน้นในการเรียนรู้เนื้อหา สาระ

ภายในของดนตรี เพื่อที่จะเข้าใจ และเข้าถึงกระบวนการสร้างงานทางดนตรี อันนำไปสู่การเรียนรู้สุนทรียศาสตร์อย่างแท้จริง การนำเอาจุดหมายการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะในการเขียนแผนการเรียน จะเป็นเสมือนกับเป็นเข็มทิศเพื่อช่วยครูดนตรีศึกษาให้เดินทางไปอย่างตรงเป้าหมาย ในการเรียนการสอนดนตรีศึกษาได้นั้นมีนักการดนตรีศึกษานำเอาแนวคิดของบลูม มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนทางด้านการพัฒนาสติปัญญา ซึ่งผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ดนตรีศึกษา

จากตัวอย่างต่อไปนี้เป็น การเปรียบเทียบแนวคิดของการสอนทางดนตรี เมื่อเปรียบเทียบกับลำดับขั้นตอนการสอนด้านพุทธิปัญญา (ศักดิ์ชัย นิธิวรกิจ, 2546: 1-15)

1. ชั้นความรู้ (Knowledge)	พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี
<p>เป็นกระบวนการของการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ข้อเท็จจริงทางทฤษฎี คำศัพท์ที่การนิยามความหมายเฉพาะ กฎเกณฑ์ และการฝึกปฏิบัติให้กระทำ ได้ถูกต้องตามทฤษฎี กฎเกณฑ์</p>	<p>ผู้เรียนสามารถ หรือตอบคำถามได้เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - บันไดเสียงเมเจอร์ประกอบด้วยเสียง 7 เสียง เรียงตามลำดับจากเสียงที่ 1 ไปเสียงที่ 7 โดยเสียงที่ 3 ไปเสียงที่ 4 และเสียงที่ 7 ไปเสียงที่ 8 จะมีความห่างของเสียงเท่ากับครึ่งเสียง - บ๊าค (Bach) เป็นคีตกวียุคบาโรค - เครื่องหมาย f หมายถึง เสียงดัง - เมื่อเห็นภาพเครื่องดนตรีสามารถตอบได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีอะไร - โน้ตตัวเขบ็ต 1 ชั้น 2 ตัวรวมกันมีค่าเท่ากับโน้ตตัวดำ - เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ
2. ชั้นความเข้าใจ (Comprehension)	พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี
<p>เป็นลำดับขั้นที่ผู้เรียนเข้าใจ สามารถนำเอาหลักการ กฎเกณฑ์ ต่าง ๆ มาประมวลเพื่อสร้างความเข้าใจ หรือมาสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ โดยสามารถที่จะสรุปองค์ความรู้ เบื้องต้นของตนเองได้</p>	<p>ผู้เรียนมีความสามารถ หรือตอบคำถาม ดังเช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนสามารถที่จะแยกแยะ และตอบคำถาม เรื่องประโยคของบทเพลงได้ - เมื่อผู้เรียนเห็นบทเพลง ผู้เรียนสามารถที่จะร้อง ได้ถูกต้องในเรื่องจังหวะ ความดังเบา ความช้า เร็ว

3. ขั้นการประยุกต์ใช้ (Application)	พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี
<p>การประยุกต์ใช้หมายถึง การนำเอาความรู้ความเข้าใจ มาแก้ไขปัญหาคตามความเหมาะสม</p>	<p>ผู้เรียนมีความสามารถ หรือตอบคำถาม ดัง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อมีปัญหาเรื่องบันไดเสียงที่ต้องร้องนั้นสูงเกินไปผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้เรื่องบันไดเสียงมาทำการย้ายบันไดเสียงให้มีความเหมาะสมกับตน - เมื่อผู้เรียนเห็นโน้ตเพลง จากการศึกษารูปทรงของท่านอง ผู้เรียนสามารถ ตอบได้ว่า บทเพลงนั้นมีโครงสร้างแบบใด - เมื่อผู้เรียนได้บทเพลงมา แต่ในเพลงไม่ได้มีเครื่องหมายกำหนดในเรื่องการแสดงออก ไม่ว่าจะ ความช้า เร็ว ความดังเบา ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกสรรความดังเบา ความช้า เร็ว ที่มีความเหมาะสมกับบทเพลง - ผู้เรียนมีความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างการใช้ประเภทของเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนีออร์เคสตร้ากับวงโยธวาทิตว่ามีความแตกต่างกัน ประการใดและสาเหตุที่มีการใช้เครื่องดนตรีที่แตกต่างกัน - เมื่อมีบทเพลงที่มีการเขียนคอร์ดกำกับไว้ ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกหรือเขียนแนวประสานแบบง่าย ๆ ที่มีความเหมาะสมกับทำนองเพลงได้
4. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)	พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี
<p>ขั้นการวิเคราะห์จะมีความแตกต่างไปจากขั้นประยุกต์ใช้ การประยุกต์ใช้</p>	<p>ผู้เรียนสามารถ หรือตอบคำถามได้ ดังเช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อให้ผู้เรียนฟังบทเพลง ผู้เรียนสามารถตอบได้

นั้นโดยย่อจะมีกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถจะใช้ความรู้เพียงหน่วยเดียวหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งเข้ามาประยุกต์ใช้ แต่ในระดับขั้นการวิเคราะห์ผู้เรียนจะต้องแสดงให้เห็นถึงการนำเอาความรู้จากส่วนต่าง ๆ หรือหน่วยต่าง ๆ ที่แยกเป็นส่วน ๆ มาช่วยในการวิเคราะห์ ซึ่งต้องใช้ความรู้ที่หลากหลายเพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหา หรือสรุปผลได้

5. ขั้นการสังเคราะห์ (Synthesis)

ขั้นการสังเคราะห์ในการสอนดนตรีศึกษาหมายถึงการสร้างงานทางดนตรีขึ้นมา การสร้างงานขึ้นมาใหม่นี้จะต้องอาศัยองค์ความรู้เดิมทางดนตรีที่มีอยู่แล้ว การสร้างขึ้นมาใหม่นี้ อาจอยู่ในรูปแบบของงานที่สร้างขึ้นมาใหม่ โดยไม่เคยซ้ำกับงานเดิม ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสร้างงานทางดนตรียัง หมายถึงการพัฒนาจากงานเดิมที่อยู่แล้วให้แตกต่างไปจากของเดิม หรือการขยายงานทางดนตรีซึ่งเดิมมีอยู่ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น

6. ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

ขั้นการประเมินผลเป็นขั้นที่มีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นขั้นสูงสุดของทักษะด้านทฤษฎีปัญหาในการประเมินผล มีหลักการ 2 แบบ คือ

1. ประเมินขั้นตอนการทำงานว่ากระทำถูกต้องตามขั้นตอนหรือไม่ และ 2. การ

ว่าบทเพลงที่ฟังอยู่นั้นมีโครงสร้างแบบใด และแต่ละท่อนมีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันในเรื่องใด เช่นบันไดเสียง กระสวนจังหวะ หรือการพัฒนาแนวทำนอง

- ผู้เรียนสามารถที่จะตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นว่าบทเพลงที่ 1 กับ 2 มีความแตกต่างกันหรือคล้ายกันเพียงใด
- ผู้เรียนสามารถที่จะตรวจสอบว่าบทเพลงที่ร้องควรจะร้องเช่นใด เช่นร้องดัง เบา ซ้ำ เร็ว ประการใด

พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี

- ผู้เรียนมีความสามารถ ดังเช่น
- ผู้เรียนสามารถที่จะเขียนแนวประสานเสียงได้
 - ผู้เรียนสามารถที่จะแต่งประโยคคำตอบได้จากประโยคคำถามที่ให้มาอย่างถูกต้องตามอันทลักษณ์ทางดนตรี
 - ผู้เรียนสามารถแต่งท่อน C จากบทเพลงที่มีแต่ท่อน A B โดยมีแนวคิดที่จะขยายบทเพลงออกมาเป็นบทเพลงแบบ รอนโด (Rondo)
 - ผู้เรียนแต่งท่อน Variation จากทำนองเดิมที่ให้มาได้

พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี

- ผู้เรียนมีความสามารถ ดัง เช่น
- สามารถตรวจสอบว่าบทเพลงที่ตนเองกำลังบรรเลงนั้นมีคุณค่าในข้อใดทั้งความถูกต้องทางทฤษฎี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ หรือมีลักษณะเด่นทางดนตรีในข้อใด
 - ผู้เรียนสามารถประเมินคุณค่าของงานทางดนตรี

ประเมินตัวงานว่ามีคุณค่าใด ในทางดนตรี การประเมินคุณค่ามีความสำคัญยิ่งเพราะการประเมินนั้นจะส่งผลต่อทักษะด้านเจตคติด้วย โดยเฉพาะการประเมินคุณค่า ในข้อ 2. เมื่อผู้เรียนได้ประเมินคุณค่า และค้นพบคุณค่าของงานทางดนตรีแล้วผู้เรียนย่อมจะเกิดทัศนคติที่ดี สามารถเลือกสรรงานทางดนตรีที่มีคุณค่าตามความพึงใจของตนเอง

ว่าดนตรีแต่ละประเภทนั้นมีคุณค่าทางดนตรี เช่นใด หรือมีลักษณะเด่นอย่างไร ที่ทำให้ดนตรีประเภทนั้นแตกต่างไปจากดนตรีประเภทอื่น ๆ ผู้เรียนสามารถที่จะแยกแยะงานทางดนตรีที่ด้อยค่าทางดนตรีออกจากงานดนตรีที่มีคุณภาพได้ ผู้เรียนสามารถที่เลือกสรรบทเพลงที่ตนเองชื่นชอบ โดยสามารถตอบได้ด้วยเหตุผลทางดนตรีว่าเหตุใดจึงชื่นชอบดนตรีนั้น และสามารถที่จะให้คำอธิบายว่าเหตุใดจึงชอบดนตรีแบบอื่น ๆ หรือประเภทอื่น ๆ น้อยกว่าประเภทเพลงที่ตนเองชื่นชอบ

ในการเรียนการสอนดนตรีศึกษา ครูดนตรีจะต้องพยายามให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านสติปัญญาให้ครบทั้ง 6 ลำดับชั้น โดยปกติแล้วการเรียนการสอนดนตรีศึกษา ลำดับชั้นที่ 1-3 จะเป็นลำดับชั้นที่พบอยู่เสมอในการเรียนการสอน แต่ชั้นที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นเริ่มก้าวหน้า และชั้นที่ 5-6 ซึ่งเป็นขั้นในระดับสูง พบในการสอนของครูดนตรีศึกษาได้น้อย ซึ่งน่าจะเกิดจากสาเหตุหลายประการแต่อย่างไรก็ตาม การสอนในระดับชั้น 3 ขึ้นไปนั้น ครูดนตรีก็สามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนได้

ดังนั้นในการสอน ครูสามารถที่จะเน้นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมในการวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาทางดนตรี จากกิจกรรมทางดนตรีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงดนตรี หรือเมื่อฟังบทเพลง ครูสามารถที่จะฝึกให้ผู้เรียนให้วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และเสนอข้อแก้ไขที่เห็นว่าบกพร่องภายใต้หัวข้อทางดนตรีที่ครูกำหนดให้ หัวข้อที่ครูกำหนดนี้จะต้องเป็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางดนตรีเท่านั้น การวิจารณ์ หน้าตา เครื่องแต่งกาย ในการเรียนการสอนดนตรี สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับคุณค่าแท้ของดนตรีน้อยมาก

องค์ประกอบทางดนตรีที่ครูอาจจะเริ่มฝึกให้ผู้เรียนได้วิจารณ์ โดยนำเอาคำศัพท์ทางดนตรีมาเป็นตัวกำหนดเรื่องที่จะให้ผู้เรียนวิพากษ์ วิวิจารณ์ จากบทเพลงที่ผู้เรียนได้ฟังต่อไปนี้ ให้ผู้เรียนตั้งใจฟัง และวิเคราะห์ วิวิจารณ์ เช่น ระดับเสียง (Pitch) คุณลักษณะของเสียง (Tone qualities) จังหวะ ความซ้ำเร็ว ระดับความดังเบาของเสียง สำเนียงของเสียงดนตรี (Articulation) ความตึงเครียดและความผ่อนคลายในบทเพลง (Tension and Release) โครงสร้างชั้นที่ลักษณะทางดนตรี (Form) ความสมดุลของสาระทางดนตรี (Balance of Musical Elements) โดยการวิเคราะห์ วิวิจารณ์ เมื่อครูเปิดโอกาสเช่นนี้ ผู้เรียนจะวิเคราะห์ วิวิจารณ์ได้ตรงกับเนื้อหา และเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ด้านสติปัญญา

การสอนตามลำดับขั้นด้านสติปัญญานี้ คำถามที่ครูควรจะใช้คือ ทำไม ไม่ใช่คำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ใช่หรือไม่ใช่ หรือ ข้อใดถูกต้องหรือผิด ซึ่งคำถามที่ขึ้นต้นว่าทำไมนั้นจะช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา เพราะคำตอบที่ผู้เรียนจะต้องตอบนั้นจะไม่ได้ตอบเพียงว่า ใช่หรือไม่ใช่ ถูก หรือ ผิด แต่ผู้เรียนจะต้องคิดและหาเหตุผล โดยการนำเอาความรู้ ความเข้าใจ จากลำดับขั้นที่ 1 มาจนถึงขั้นที่ 4 มาสรุปเพื่อหาคำตอบ

การสอนดนตรีศึกษาในปัจจุบัน จึงไม่ใช่เพียงแต่การสอนให้ผู้เรียน รู้เพียงข้อเท็จจริงในลำดับขั้นที่ 1 หรือ 2 เพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดเพียงมโนคติ (concepts) เท่านั้น แต่ผู้เรียนจะต้องเกิดความรู้จนถึงขั้นเข้าใจถึงหลักการเหตุผล เช่น การสอนเรื่องบันไดเสียงเมเจอร์ (major scale) ไม่ใช่ครูสอนให้ผู้เรียนจำได้เพียงว่า บันไดเสียงเมเจอร์ประกอบด้วยระดับเสียงจากเสียงต่ำไปยังเสียงสูง 8 เสียง โดยเสียงที่ 3 ไป 4 และ เสียงที่ 7 ไป 8 มีความห่างของเสียงครึ่งเสียง นอกนั้นจะห่าง 1 เสียง แต่การสอนบันไดเสียงเมเจอร์จะต้องเป็นการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้หลักการของบันไดเสียงเมเจอร์ สามารถที่จะสร้างและเข้าใจเห็นภาพของบันไดเสียงเมเจอร์ได้

เมื่อผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเช่นนั้น การเรียนรู้ในระดับสูงทั้งการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผล ผู้เรียนก็จะสามารถที่จะกระทำต่อไป ดังเช่น สามารถที่จะวิเคราะห์บันไดเสียงได้ สามารถเปรียบเทียบหรือกล่าวได้ว่าบันไดเสียงที่ตนเองเล่นหรือร้องนั้นไม่ใช่บันไดเสียงเมเจอร์ เนื่องจากไม่ได้มีโครงสร้างแบบบันไดเสียงเมเจอร์ สามารถที่จะเปรียบเทียบกับบันไดเสียงแบบอื่น ๆ ได้ และตอบได้ว่าที่แตกต่างไปจากบันไดเสียงเมเจอร์นั้นเนื่องจากสาเหตุอะไร

การสอนที่ดี จะใช้กระบวนการการสร้างปัญหาให้ผู้เรียนได้พยายามแก้ไข หรือหาข้อสรุปรวมทั้งการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสอนที่ดีจึงเป็นการสอนแบบการสร้างปัญหาให้แก้ไขเพื่อให้สิ่งที่เป็นปัญหานั้นหมดไป ในทางดนตรีก็เช่นกัน ครูสามารถที่จะตั้งโจทย์ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ หรือสรุปปัญหา รวมทั้งการแก้ไขปัญหา เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะทางด้านสติปัญญาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนอย่างสูงสุด

การสอนดนตรีศึกษากับจุดมุ่งหมายด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

จุดมุ่งหมายในการศึกษาด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ โดยหลักการทั่วไปหมายถึงการพัฒนาจิตใจ อารมณ์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ซ่อนอยู่ภายใน จะปรากฏออกมาเมื่อผู้เรียนได้แสดงออกมาให้ประจักษ์ ซึ่งจากการวัดผล ประเมินผลทางการศึกษา ในการศึกษาปรัชญา ต้องการที่จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนอกจากจะมีสติปัญญาฉลาดเฉลียว รู้จักคิด รู้จักการแก้ไขปัญหา รู้จักการสร้างแล้ว คุณธรรมหรือจิตใจก็มีความสำคัญ ที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาไปพร้อมกับทักษะด้านสติปัญญา พลเมืองที่ดีของชาตินั้นจะต้องประกอบด้วยความรู้และคุณธรรม

คุณธรรมในความหมายนี้จึงเป็นการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาจิตใจของตนเองให้มีความสมบูรณ์ ไม่บกพร่อง อันจะส่งผลต่อไปในอนาคตของผู้เรียนในภายภาคหน้า

ในทางดนตรีศึกษา ทักษะในเรื่องนี้จะเน้นการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านต่าง ๆ หัวข้อที่ครูจะพบเห็นได้เสมอคือทัศนคติต่อดนตรี (Attitudes) ความชื่นชมต่อดนตรี (Appreciations) อารมณ์และความรู้สึกที่ตอบสนองต่อดนตรี (Feeling) การให้คุณค่าต่อดนตรี (Values) ซึ่งหัวข้อทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนั้นจะอยู่ภายใต้แนวคิดและจุดมุ่งหมายในการสอนด้านจิตพิสัย

จากปรัชญาวิชาดนตรีศึกษา เป้าหมายหนึ่งคือ เน้นให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาความสุขอันแท้จริงจากดนตรีสืบต่อไป จนถือได้ว่าการเรียนดนตรีจึงเป็นเสมือนกับการศึกษาตลอดชีพ เมื่อผู้เรียนจะต้องเติบโตเป็นพลเมืองของชาติต่อไป โดยธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนต้องการความสุข ความสุขเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนแสวงหา ดนตรีจะเป็นสิ่งหนึ่งที่มนุษย์เลือกที่จะเสพเพื่อหาความสุข ดังนั้นดนตรีที่จะสร้างความสุขอันแท้จริงนั้นจะต้องมีการศึกษาเพื่อหาคุณค่าเพื่อที่จะเลือกสรรบทเพลง กิจกรรมดนตรีที่ดี สามารถแยกแยะดนตรีที่ด้อยคุณภาพ ออกจากดนตรีที่มีคุณภาพ สามารถแยกแยะดนตรีที่นำพาอารมณ์ไปสู่ความต่ำ ออกจากดนตรีที่ช่วยพัฒนาจิตใจ ถ้าผู้ฟังสามารถเลือกสรรดนตรีที่ดีให้กับชีวิตของเขาแล้ว ดนตรีที่มีคุณค่าเหล่านั้นก็สามารถที่จะหล่อเลี้ยงชีวิตของมนุษย์ผู้นั้นต่อไปอย่างมีความสุขอันแท้จริง

จากการศึกษาของ ครัทวอล และคณะ (Krathwohl, Bloom, and Bertram, 1973) ได้เสนอว่า ในการพัฒนาด้านจิตพิสัย จะมีการพัฒนาจากระดับต่ำสุดไประดับสูงสุด 5 ลำดับขั้น คือ

1. ขั้นรับ (Receiving)
2. ขั้นตอบสนอง (Responding)
3. ขั้นการให้คุณค่า (Valuing)
4. ขั้นการจัดระบบคุณค่า (Organization)
5. ขั้นการสร้างบุคลิกจากการประเมินคุณค่า (Characterization by a Value Complex)

การลำดับทั้ง 5 ขั้นนี้ ในการเรียนการสอนดนตรีศึกษา ครูผู้สอนอาจจะประสบปัญหาในการเทียบหรือเปรียบเทียบว่า ลำดับขั้นใดของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครูประสงค์จะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนนั้นตรงกับข้อใด เนื่องจากกระบวนการเกิดทักษะด้านนี้ จะอยู่ในรูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปของ การชื่นชม การยอมรับ การเลือก การชอบ ซึ่งจากตัวอย่างต่อไปนี้เป็น การเปรียบเทียบแนวคิดการสอนดนตรีกับกระบวนการพัฒนาด้านจิตพิสัย ตามลำดับขั้นดังนี้ (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2546: 16-18)

<p>1. ขั้นรับ (Receiving)</p> <p>ขั้นรับ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนแสดงถึงพฤติกรรมว่าผู้เรียนพร้อมที่จะรับต่อสิ่งใหม่ ๆ ขั้นการรับนั้น ผู้เรียนสามารถที่จะแสดงออกมาทั้งในรูปแบบของการตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองพร้อมที่จะรับ (Awareness) และรูปแบบของความพร้อมที่จะรับอย่างมีความตั้งใจที่จะรับ (Willingness)</p> <p>ขั้นรับเป็นขั้นต่ำที่สุด ในการสอนดนตรีศึกษา ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ สิ่งเข้าใหม่ ภายได้สภาวะแวดล้อมที่ครูได้เตรียมจัดไว้ ในระดับนี้ ผู้เรียนอาจจะยังไม่เกิดทัศนคติในเรื่องการยอมรับในแง่คุณค่าหรือความสำคัญ แต่สิ่งหนึ่งที่จะต้องเกิดขึ้นคือ การพร้อมที่จะรับ</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อครูอธิบายเรื่องตระกูลของเครื่องดนตรี ประเภทชนิดเครื่องดนตรี ผู้เรียนแสดงความตั้งใจฟังเพื่อที่จะรับรู้ความรู้เรื่องเครื่องดนตรี - เมื่อครูอธิบายถึงดนตรีที่แตกต่างไปตามวัฒนธรรมต่าง ๆ ผู้เรียนแสดงความสนใจที่จะรู้ว่าชนชาติอื่น ๆ มีดนตรีแบบใดบ้าง - เมื่อครูสอนเรื่องเพลงพื้นบ้านในวัฒนธรรมของผู้เรียน ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะรู้ว่าดนตรีในวัฒนธรรมของตนเองเป็นอย่างไร
<p>2. ขั้นตอบสนอง (Responding)</p> <p>ขั้นตอบสนอง เป็นขั้นที่พัฒนามาจากขั้นรับ ขั้นตอบสนองเกิดจากการแสดงถึงพฤติกรรมว่าผู้เรียนมีความยินยอมเต็มใจ เนื่องจากการที่พบว่าตนเองนั้นมีความบกพร่องหรือไม่มีความจำเป็นที่ต้องเกิดเพิ่ม ทำให้การบกพร่องหรือการไม่มีนั้นหมดไป การทำให้ข้อบกพร่องหมดไปนั้นจะก่อให้เกิดพฤติกรรมให้กับผู้เรียนคือทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการที่พบว่าตนเองไม่มีข้อบกพร่อง</p> <p>ขั้นตอบสนอง พฤติกรรมมักจะอยู่ในรูปแบบของ การยินยอม การทำตาม การตอบรับ การร่วมมือ การมีส่วนร่วม การปฏิบัติตาม ในการเรียนการสอนดนตรีศึกษาระดับขั้นนี้เป็นขั้นที่สูงกว่าขั้นรับ ผู้เรียนมักจะแสดงพฤติกรรมว่าประสงค์ หรืออยากจะได้</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการที่ครูอธิบายเรื่องเครื่องดนตรี ผู้เรียนพยายาม หรือเลือกฟังบทเพลงที่เน้นในเรื่องเครื่องดนตรี - จากการสอนขลุ่ยไทย ผู้เรียนแสดงความยินดีที่จะกลับไปฝึกที่บ้านเอง ทั้งในรูปแบบของการบ้าน และเพื่อความพึงพอใจของตนเอง - จากการเรียนรู้เรื่องเพลงพื้นบ้านในวัฒนธรรมของตนเอง ผู้เรียนได้กลับไปสอบถามพ่อแม่ผู้ใหญ่ในชุมชนว่า โอกาสใดบ้างที่ตนเองจะได้ฟังเพลงพื้นบ้านของตนเอง - เมื่อมีกิจกรรมทางดนตรีผู้เรียนแสดงให้เห็นว่าตนเองสนใจและเต็มใจที่จะร่วมกิจกรรมทางดนตรี

อยากจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้น พฤติกรรมของ
ผู้เรียนมักจะแสดงออกมาในรูปแบบของการ
เรียกร้อง การบ่น การอยากจะได้ หรือเมื่อครู
สั่งให้ทำ ผู้เรียนจะกระทำโดยทันทีทันใด

3. ขั้นการให้คุณค่า (Valuing)

ขั้นการให้คุณค่า เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะ
แสดงออกให้เห็นถึงพฤติกรรมว่าผู้เรียนได้
ยอมรับถึงคุณค่า โดยแสดงให้เห็นถึงไม่ว่าจะ
อยู่ในรูปของการอธิบาย อ้างถึง เปรียบเทียบ
การเรียกร้อง การให้คุณค่ามีทั้งรูปแบบของ
การยอมรับคุณค่าสิ่งที่มีอยู่แล้ว กับการที่
ผู้เรียนเลือกหรือตอบรับต่อคุณค่าบางสิ่ง
บางอย่างว่าเป็นสิ่งที่ตนเองเลือก และเชื่อมั่น
ต่อคุณค่านั้น ๆ

พฤติกรรมที่แสดงในขั้นการให้คุณค่า
ดังเช่นการบรรยาย การสาธิต การแสดง
การให้เหตุผล การเสนอ การคัดเลือก การ
แบ่ง การสนับสนุน การเริ่มต้น

ในการสอนดนตรีศึกษาในระดับขั้นนี้
ผู้เรียนมักจะแสดงออกมาถึงพฤติกรรมที่
ผู้เรียนเริ่มตระหนักถึงคุณค่า และพร้อมที่จะ
พัฒนาพฤติกรรม ทักษะคิด ความชื่นชม
ออกมาให้ประจักษ์ ในระดับนี้เองที่ผู้เรียนจะ
เกิดข้อมูลผูกมัดกับตนเองว่าดนตรีประเภทใด
หรือการแสดงที่ตนเองดูนั้น ตนเองชอบ
หรือไม่ชอบ และถ้าชอบก็จะเกิดความพึง
พอใจมีความต้องการ มีสิ่งที่เรียกร้องมาจาก
ตนเองว่าจะต้องฟังดนตรี ปฏิบัติเครื่องดนตรี
หรือชมการแสดงดนตรีประเภทนี้อีก
ตัวผู้เรียนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่างานที่ตนได้
เลือกนั้นเป็นเพราะเหตุใด

- ผู้เรียนเรียกร้องให้ครูสอนบทเพลงประเภท
ใดประเภทหนึ่งที่ครูสอนไปแล้วซ้ำอีก หรือ
ทำกิจกรรมดนตรีนั้นซ้ำอีก

พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี

- เมื่อผู้เรียนมีโอกาสเลือกซื้อเทปเพื่อการฟัง
ที่บ้าน ผู้เรียนเลือกซื้อเทปอย่างมี
จุดประสงค์ว่าจะเลือกฟังเพลงแบบใด
ตามที่ตนเองสนใจ เช่นประเภทของเพลง
หรือชนิดของเครื่องดนตรี
- เมื่อมีโอกาสผู้เรียนเรียกร้องให้ครู หรือ
ผู้ปกครองพาไปชมการแสดงดนตรีที่ตนเอง
ได้เรียนรู้มา
- ผู้เรียนโทรศัพท์ หรือเขียนจดหมายไปต่อ
ว่าผู้จัดรายการทางดนตรีที่ไม่จัดรายการ
ทางดนตรีที่ตนเองต้องการจะฟัง เช่น
ต้องการฟังเพลงบรรเลงด้วยเครื่องเป่า
ทำไมรายการนี้เปิดแต่เพลงที่บรรเลงด้วย
เครื่องสาย

<p>4. ชั้นการจัดระบบคุณค่า (Organization)</p> <p>ชั้นการจัดระบบคุณค่าเกิดจากคุณค่าที่ผู้เรียนพบนั้นอาจจะมีคุณค่าที่ระดับที่แตกต่างกัน ผู้เรียนจะเกิดการเปรียบเทียบการจัดลำดับว่าสิ่งใดมีคุณค่ามากกว่า หรือน้อยกว่า</p> <p>พฤติกรรมในระดับนี้ผู้เรียนอาจจะแสดงออกมาในรูปของ การเปรียบเทียบ การสลับ การปรับปรุง การปรับเปลี่ยน การวางระบบ การให้นิยาม</p> <p>ในการสอนดนตรีศึกษา ในระดับชั้นนี้ครูจะพบว่าผู้เรียนจะเข้าสู่ขั้นของการเปรียบเทียบดนตรีมากกว่า 2 ประเภท ว่าอะไรมีคุณค่ามากกว่ากัน การตัดสินใจนั้นเป็นเรื่องของตัวผู้เรียนเอง เป็นเหตุผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเอง แต่การแสดงออกหรือการตัดสินใจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อได้รับสิ่งเร้าใหม่ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบก็อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ในระดับนี้ครูดนตรีมักจะพบเมื่อมีผู้กล่าวว่าชอบบ้างมากกว่าไม่สาร์ท หรือชอบเพลงนั้นมากกว่าเพลงนี้</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีความประทับใจเครื่องดนตรีชิ้นใดชิ้นหนึ่งมาก และมีความประสงค์ที่อยากจะเรียนเครื่องดนตรีชิ้นนั้น - ผู้เรียนเริ่มเลือกที่จะฟังเพลงบางประเภทเนื่องจากพบว่าบทเพลงบางประเภทนั้นมีสาระทางดนตรีไม่น่าสนใจ - เมื่อโรงเรียนได้จัดกิจกรรมทางดนตรี ผู้เรียนได้เลือกที่จะเข้ากลุ่มชมรมดนตรีที่ตนชอบ - เมื่อมีเวลาว่าง ผู้เรียนเริ่มที่จะอ่านหนังสือที่ให้ความรู้ทางดนตรีตามที่ตนเองสนใจ
<p>5. ชั้นการสร้างบุคลิกจากการประเมินคุณค่า (Characterization by a Value Complex)</p> <p>ชั้นการสร้างบุคลิกจากการประเมินคุณค่าเป็นระดับขั้นสูงสุด พฤติกรรมที่แสดงออกในขั้นนี้ครูจะพบว่า ผู้เรียนจะหล่อหลอมบุคลิกภาพของตนเองออกมาตามสิ่งที่ตนเองพิจารณาแล้วว่ามีคุณค่าอันแท้จริง</p> <p>พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพที่แสดง</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมที่ผู้เรียนในระดับนี้ เป็นพฤติกรรมที่มุ่งมั่นหมาย หรือเป้าประสงค์ของการสอนดนตรีศึกษา ที่ประสงค์จะให้ผู้เรียนรัก และเห็นคุณค่าของดนตรีที่ดีมีคุณค่า - พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นจะเห็นได้จากการที่ผู้เรียนบางคนสนใจที่จะเป็นนักดนตรี หรือ

ออกมานั้นมักจะอยู่ในรูปแบบของการ
ตัดสินใจ การอาสาสมัคร การชักชวน
การสนับสนุน

พฤติกรรมในระดับนี้ จะสังเกตเห็นได้
จากสิ่งที่ผู้เรียนได้เลือกกระทำอย่างเต็มใจ
และจะมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต มีความ
ผูกมัดก่อเกิดการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเช่น
การเป็นนักดนตรี การเป็นนอมนหนังสือ
ในทางดนตรี พฤติกรรมที่แสดงออกมาเช่น
เป็นผู้ที่รักในเสียงดนตรีประเภทใดประเภท
หนึ่งที่ตนเองเลือกสรรแล้ว และจะใช้เวลา
ว่างในการฟังบทเพลงที่ตนเองตัดสินใจแล้วว่ามี
คุณค่าเพียงพอต่อการฟัง

เป็นผู้เสพดนตรีที่มีคุณภาพ สามารถที่จะ
เลือกฟังบทเพลงที่ตนเองสนใจ และ
หลากหลาย แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถที่
จะเป็นนักวิจารณ์ดนตรีที่ดี มีเหตุมีผล

- พฤติกรรมในระดับนี้จะเป็นพฤติกรรมที่ส่งผล
ต่อไปในการดำรงชีพของผู้เรียนที่จะ
เจริญเติบโตไปในอนาคต จะกลายเป็นสมาชิก
ที่ดีของสังคม แนะนำผู้อื่นที่ด้อยกว่าให้เข้าถึง
ดนตรีที่มีคุณค่า สนับสนุนช่วยเหลือวงการ
ดนตรี เช่น การใช้เวลาว่าง ชี้อัตราเข้าชม
การแสดงดนตรี

การพัฒนาด้านเจตคติ หรือด้านอารมณ์ในการสอนดนตรีศึกษา เป็นสิ่งที่ยากที่จะ
แบ่งลำดับขั้นได้ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้เหมือนกับขั้นบันได เพราะในระดับแต่ละขั้นนั้นจะมี
การเชื่อมล้ำเกิดขึ้น และสิ่งที่เป็นปัญหาก็คือ อารมณ์ ความรู้สึกที่ผู้เรียนจะตอบรับนั้นเป็น
เรื่องที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลและแสดงออกมาไม่เท่ากัน ไม่เหมือนกัน เป็นเรื่องเฉพาะตนเอง
การที่ผู้เรียนจะตอบรับเรื่องนี้ยังรวมไปถึงเรื่อง ความสนใจ อุปนิสัย ส่วนตนเองของผู้เรียน
รวมทั้งปัญหาที่สำคัญคือ สภาพแวดล้อม ทั้งที่บ้านของผู้เรียน สภาพแวดล้อมทางสังคม
รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ มิวสิควิดีโอ เพลงตลาด ตลอดจนสื่ออื่นก็ส่งผลในเรื่องนี้
เช่นกัน

ในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านเจตคติ ครูจะต้องยอมรับด้วยว่า การเกิดขึ้นตาม
ระดับขั้นนั้นอาจจะเกิดไม่เท่ากัน การเกิดขึ้นของผู้เรียนแต่ละคนจะเกิดไม่เท่ากัน และการ
แสดงออกมานั้นไม่สามารถที่จะวัดออกมาได้ด้วยจำนวนตัวเลข จำนวนเปอร์เซ็นต์

ดังนั้นในการสอนดนตรีศึกษาในสภาพของสังคมปัจจุบัน จึงเป็นการสอนให้ผู้เรียนได้มี
ประสบการณ์ในการฟังให้มากที่สุดเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวย และในการฟังนั้นต้องเป็นการฟัง
ดนตรีที่หลากหลาย และต้องเปิดใจ พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง ไม่ใช่
อยู่ในรูปแบบของการบังคับให้ฟัง เพราะว่าเมื่อครูบังคับให้ฟัง หรือให้ทำ ผู้เรียนจะมีการ
ปฏิเสธ ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติในเชิงลบ จึงเป็นสิ่งที่ครูดนตรีศึกษาจะต้องมีความระมัดระวัง

การสอนหรือการพัฒนาด้านเจตคตินั้น จะต้องสอนควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสติปัญญา หรือพุทธิพิสัย จะสอนเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะວ່าด้านเจตคติจะเกิดไปพร้อมกับกระบวนการพัฒนาสติปัญญา

ในการเขียนแผนการสอน การเตรียมการสอน เมื่อพิจารณาถึงธรรมชาติของดนตรี จะพบว่า โดยธรรมชาติ ดนตรีเป็นเรื่องของเสียง ดนตรีเป็นเรื่องของการเล่นสิ่งสวยงามทางเสียง แต่ดนตรีศึกษานั้นเป็นการพยายามจะให้การเล่นสิ่งสวยงามทางเสียงนั้นเป็นการเล่นอย่างมีคุณค่า ซึ่งก็หมายถึง เมื่อผู้เรียนเลือกที่จะเล่นดนตรีแล้ว นอกจากความไพเราะของบทเพลงซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมักจะคำนึงก่อนแล้ว ผู้เรียนควรจรรู้จักว่าเพลงที่มีความไพเราะนั้นมีคุณค่าเพียงใด ดังนั้นในการสอนที่จะเน้นเรื่องคุณค่าก่อนความไพเราะนั้นเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับธรรมชาติของมนุษย์ และอาจจะทำให้การสอนดนตรีศึกษาเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ แต่ในขณะเดียวกันครูที่เน้นแต่ความสนุกสนานโดยลืมเรื่องเนื้อหา และคุณค่า การสอนนั้นก็ไม่ใช่การสอนดนตรีศึกษา

การสอนดนตรีศึกษากับจุดมุ่งหมายด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain)

ทักษะพิสัย มาจากคำว่า Psycho-motor ซึ่งเกิดจากคำ 2 คำ คือ Psycho หมายถึง จิตใจ (และสมอง) ส่วน motor หมายถึง การเคลื่อนไหว เมื่อรวมกันแล้วก็หมายถึง การพัฒนาให้ร่างกายปฏิบัติตามที่จิต (สมอง) สั่งได้อย่างถูกต้อง

ทักษะพิสัย อาจจะดูเป็นเรื่องยากสำหรับศาสตร์อื่น ๆ แต่สำหรับวิชาดนตรี ทักษะพิสัยหรือการปฏิบัติจะเป็นธรรมชาติของการเรียนการสอนวิชาดนตรี การปฏิบัติในวิชาดนตรีจะเรียกว่า การฝึกทักษะดนตรีปฏิบัติ (musical skills) และเนื้อหาสาระดนตรีจะถูกสอนผ่านทักษะใดทักษะหนึ่งเสมอ ทักษะดนตรีปฏิบัติแบ่งออกได้เป็น 1) การฟังดนตรี 2) การเคลื่อนไหวตอบรับเสียงดนตรี 3) การร้องเพลง 4) การปฏิบัติเครื่องดนตรี 5) การอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี 6) การสร้างสรรค์งานใหม่ทางดนตรี

จากการศึกษาของ ซิมสัน (Simpson, 1972) ได้แบ่งลำดับขั้นของการสอนทักษะปฏิบัติ 7 ขั้น คือ

1. การรับรู้ (perception)
2. การเตรียมพร้อม (set)
3. การตอบสนองแนวทางที่ให้ (guided response)
4. การสร้างกลไก (mechanism)
5. การตอบสนองที่ซับซ้อน (complex overt response)

6. การดัดแปลงให้เหมาะสม (adaptation)

7. การริเริ่มสิ่งใหม่ (origination)

ศักดิ์ชัย นิวิญรักษ์ (2546) ได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ทักษะทางดนตรีนั้นส่วนมากจะเป็นทักษะที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย และจิตใจ แต่ทักษะบางอย่าง เช่น ทักษะการฟังดนตรี เป็นกระบวนการของการเรียนการสอนที่ไม่ได้เน้นทักษะทางร่างกาย แต่เน้นเรื่องจิตใจต่อไปนี้คือ ลำดับขั้นของการสอนทักษะปฏิบัติเปรียบเทียบกับตัวอย่างพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี

<p>1. ขั้นการรับรู้ (perception) ขั้นตอนการรับรู้ เริ่มจากมีสิ่งเร้ามากระทบต่อประสาทสัมผัส หรือความรู้สึก เมื่อมนุษย์ได้ยินเสียงดนตรี เสียงดนตรีจะเป็นสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ต่อจากนั้นมนุษย์ก็จะตอบสนองออกในทางใดทางหนึ่ง (sensory cues guide motor activity)</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี เมื่อนักเรียนได้ฟังดนตรี จะได้ยินเสียงเครื่องดนตรีที่ตนเองจะต้องฝึก เริ่มศึกษาประวัติและแบบฝึกหัด สร้างความคุ้นเคยกับเครื่องดนตรีที่ตนเองฝึก การสำรวจและเรียนรู้ลักษณะกายภาพส่วนประกอบต่างๆ</p>
<p>2. ขั้นการเตรียมพร้อม (set) การเตรียมพร้อม หมายถึง การที่ร่างกายจิตใจ (สมอง) และอารมณ์ ได้รวมเป็นหนึ่งเดียวและแสดงถึงความพร้อมฝึกปฏิบัติ ขั้นตอนนี้จะมีความสำคัญมากต่อทักษะดนตรีปฏิบัติ เพราะถ้าไม่พร้อม การปฏิบัตินั้นจะเกิดความบกพร่อง</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี การวอร์มอัพเสียงก่อนการฝึก (เป่าเสียงยาว โส้บันไดเสียง เป็นต้น) การจรดปาก การใช้คันชัก การตรวจสอบอุปกรณ์ ทำทางและการหยิบจับเครื่องมือ เตรียมบทเพลง เป็นต้น</p>
<p>3. ขั้นการตอบสนองแนวทางที่ให้ (guided response) การตอบสนองแนวทางที่ให้ เป็นลำดับขั้นของการพัฒนาทักษะในรูปแบบของการเลียนแบบ หรือการทดลอง การเลียนแบบครู การเลียนแบบจากตัวอย่างแบบฝึกหัด ทักษะขั้นนี้จะอยู่ในภาวการณ์ลองผิดลองถูก (Trial</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี ในการสอนดนตรีปฏิบัติ นั้น ครูจะต้องเป็นผู้สาธิตให้นักเรียนดู (demonstrate) และนักเรียนทำตาม (imitate) ให้มีการปฏิบัติซ้ำพร้อมกับการทดลอง จนเกิดเป็นทักษะความชำนาญที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน</p>

and error coupled with practice lead to better performance) เพื่อค้นหาสิ่งที่ถูกต้อง

4. ขั้นการสร้างกลไก (mechanism)

ขั้นการสร้างกลไก หมายถึง การแสดงออกซึ่งทักษะปฏิบัติอย่างมีเชื่อมั่นตามศักยภาพของตนเอง (performed with some confidence and proficiency)

พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี

การสร้างกลไกในทางดนตรีจะเป็นกระบวนการ ถ้าเมื่อนักเรียนฝึกผ่านขั้น 1-3 มาแล้ว นักเรียนจะสามารถปฏิบัติได้ เช่น การฝึกเทคนิคการเล่นกระจายคอร์ด (arpeggio) ในเปียโน หรือกีตาร์ นักเรียนจะต้องฝึกตั้งแต่การวางนิ้ว การใช้นิ้ว ตำแหน่งของนิ้ว นักเรียนจะผ่านการเลียนแบบ และลองผิดลองถูกมาระดับหนึ่ง จนเริ่มมีทักษะชำนาญ และฝึกฝนต่อ โดยมีการกระทำซ้ำ ๆ จนสามารถที่จะเล่นเทคนิคการกระจายคอร์ดได้ถูกต้อง

มีความมั่นใจและเชื่อมั่นว่า ถ้าการฝึกในขั้นที่ 1-3 ไม่เพียงพอ กระบวนการสร้างกลไกในขั้นนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

5. ขั้นการตอบสนองที่ซับซ้อน (complex overt response)

การตอบสนองในระดับนี้จะเป็นการตอบสนองโดยทันทีทันใด ผู้เรียนจะไม่แสดงพฤติกรรมถึงความลังเลใจ จะเป็นการปฏิบัติทักษะแบบอัตโนมัติ (performing without hesitation and automatic) ด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว

พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี

ในการสอนปฏิบัติครูจะพบว่า เมื่อนักเรียนผ่านกระบวนการที่ 4 มาได้ระดับหนึ่ง จนเกิดความเคยชินกับเทคนิค หรือความยากง่ายของวรรณกรรมดนตรีจนมีความชำนาญแล้ว นักเรียนจะสามารถปฏิบัติโดยถูกต้อง ตามข้อกำหนดของบทเพลง ทั้งในเรื่องจังหวะ ทำนอง เครื่องหมายการแสดงออกทางดนตรีได้อย่างถูกต้อง เช่น ความดัง เบา ความช้าเร็ว สำเนียงดนตรี รวมทั้งเทคนิคต่างๆ ที่เป็นความสำคัญของบทเพลง นักเรียนทำได้และมี ความมั่นใจในการปฏิบัติไม่บกพร่อง

<p>6. ขั้นการดัดแปลงให้เหมาะสม (adaptation)</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี</p>
<p>การดัดแปลงให้เหมาะสม หมายถึงการนำเอาทักษะปฏิบัติที่ได้รับการพัฒนาหรือฝึกฝนมาอย่างต่อเนื่อง นำมาปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น</p>	<p>ครูจะพบว่าเมื่อครูได้ให้บทเพลงใหม่ที่มีความเหมาะสมกับความรู้และทักษะของนักเรียนตามที่เคยเรียน หรือปฏิบัติมาแล้ว นักเรียนจะทำได้ ก็หมายถึงนักเรียนได้ดัดแปลงทักษะเก่า ความรู้จากประสบการณ์เดิมนำมาเล่นบทเพลงใหม่นั้นได้ เช่น ครูให้นักเรียนเล่นบทเพลงที่ยังไม่เคยเห็นโน้ตเพลงมาก่อนหรือเล่นเป็นครั้งแรก (first sight) และถ้านักเรียนสามารถปฏิบัติได้ก็แสดงว่าทักษะในขั้นนี้ได้เกิดขึ้นแล้ว</p>
<p>7. ขั้นการริเริ่มสิ่งใหม่ (origination)</p>	<p>พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกทางดนตรี</p>
<p>การริเริ่มสิ่งใหม่ ในด้านทักษะปฏิบัติหมายถึงการริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ที่เกิดจากความชำนาญในการฝึกฝนเทคนิคขั้นสูง (creating new movement patterns based upon highly developed skills)</p>	<p>ในการสอนดนตรีปฏิบัตินั้น ครูจะเป็นผู้ให้บทเพลงที่มีความยากและสลับซับซ้อนขึ้นตามลำดับ ถ้านักเรียนทำได้ก็จะอยู่ในลำดับขั้นนี้ รวมทั้งการที่นักเรียนสามารถที่จะออกแบบสไตล์ของตนเอง มีความคิดในการนำงานเก่ามาดัดแปลงบรรเลงใหม่ ก็ถือว่าประสบความสำเร็จในขั้นนี้ด้วยเช่นกัน แต่นักเรียนที่ไม่สามารถทำได้เนื่องมาจากมีทักษะที่ไม่คุ้นเคยกับวรรณกรรมดนตรีมาก่อน หรือ เทคนิคที่ต้องใช้ยากไปไม่เคยฝึกมาก่อน นักเรียนก็จะต้องไปเริ่มต้นฝึกการทำซ้ำ การเลียนแบบ การลองผิดลองถูก ในกระบวนการขั้นที่ 1-6 ใหม่ คือฝึกทักษะในสิ่งที่ตนเองไม่ชำนาญให้สามารถปฏิบัติได้นั่นเอง</p>

จากจุดมุ่งหมายทางการศึกษากับการเรียนการสอนวิชาดนตรีที่กล่าวมาแล้วทั้ง 3 ด้านนั้น ครูผู้สอนจะพบว่าในวิชาดนตรีอาจจะมี ความลำบากที่จะจัดการเรียนการสอนให้ครบทุกด้าน และทุกลำดับขั้นตอน อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดเรื่องเนื้อหาของหลักสูตร เวลาที่สอน ความถนัดของครูผู้สอน หรือปัจจัยด้านอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามการได้ศึกษาจุดมุ่งหมายทางการศึกษานี้

เสมือนเป็นเครื่องมือเข็มทิศ ที่ทำให้ครูได้ตรวจสอบตนเองว่าได้สอนวิชาดนตรีครบตามขั้นตอนของ จุดมุ่งหมายทางการศึกษานั้นหรือไม่ ดังนั้นการวิจัยพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีนี้ จะช่วยเตรียมความพร้อมของนักศึกษาให้มีความรู้ มีเจตคติ และทักษะการปฏิบัติ เพื่อออกไปฝึกสอนนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

การถ่ายโยงทักษะการปฏิบัติ

การเรียนรู้ทำให้เกิดผลลัพธ์ในผู้เรียน 3 ด้าน คือพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor domain) และจิตพิสัย (Affective domain) ตามแนวคิดของ Bloom ดังได้กล่าวแล้วโดยที่ทั้ง 3 ด้านจะเชื่อมโยงกัน เช่นด้านทักษะพิสัยกับพุทธิพิสัยมีจุดเชื่อมต่อกันที่จะทำให้สามารถเกิดทักษะปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

จุดเชื่อมต่อของความรู้กับทักษะปฏิบัติ โรมิสซอวสกี (Romiszowski, 1993: 241-268) ให้ความหมายและแบ่งกลุ่มความรู้และทักษะแยกกันไว้ชัดเจน คือ

1. ด้านความรู้ (knowledge) คือ ข้อมูลหรือสาระความรู้ที่บรรจุอยู่ในสมองของนักเรียนเพื่อแสดงคำว่า "know" ในสิ่งต่างๆ โดยแบ่งตามความสามารถได้เป็น 2 ประเภท คือ ด้านความจำ (remembering) และความเข้าใจ (understanding) และมีความรู้ย่อย 2 ส่วนคือ

1.1 ความรู้ประเภทข้อเท็จจริง (factual knowledge)

1.2 ความรู้ประเภทกฎและหลักการ (rules or principles) ที่จะเกี่ยวข้องกับความคิด

ดังนั้นจึงแบ่งความรู้ได้ 4 ประเภท คือ ความจริง (fact) กระบวนการ (procedure) ความคิดหรือมโนทัศน์ (concepts) และหลักการ (principles)

2. ด้านทักษะ (skills) นั้นหมายถึง การกระทำที่ใช้สติปัญญาหรือร่างกาย รวมทั้งการโต้ตอบแนวความคิด สิ่งของหรือคน โดยแบ่งทักษะตามพฤติกรรมที่ปฏิบัติ (skilled behavior) ได้ 2 ประเภทคือ

2.1 การระลึกได้หรือทำซ้ำ (recalling or repeating)

2.2 การอธิบายหรือการจำแนก (explaining or recognizing instance)

ดังนั้นจึงได้ทักษะ 4 ประเภท คือ ทักษะการคิดหรือการรับรู้ (thinking or cognitive skill) การปฏิบัติ (active) รวมทั้งทักษะกลไก การตอบสนอง (reacting) ต่อสิ่งของ คน หรือสถานการณ์ ที่เป็นค่านิยม อารมณ์และความรู้สึก และการมีปฏิสัมพันธ์ (interacting) กับคนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จเช่น การสื่อสาร การศึกษา การยอมรับและการจูงใจ เป็นต้น

ทั้งความรู้และทักษะมีจุดเชื่อมต่อกัน เพราะเมื่อมีการรับรู้และการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบก็จะเกิดการเรียนรู้และสร้างกระบวนการ โดยใช้กระบวนการที่ถูกต้องใน

สถานการณ์และโครงสร้างความรู้เดิม (schemata) ที่มีขั้นตอนของการได้ซึ่งความชำนาญ (Romiszowski, 1993: 266)

Romiszowski (http://education.massey.ac.nz/wellington_online/introcer/chunk1/demon/dm1b.htm) และว่าผู้เรียนรู้ต้องเฝ้าสังเกตเพื่อความก้าวหน้าจนเกิดการพัฒนาศักยภาพขั้นต่อไป ดังนี้

1. สิ่งที่สำคัญจำเป็นที่ต้องมีสำหรับผู้เรียน คือ ความรู้ที่ว่า ควรจะทำอะไร ทำไม และอย่างไร เขาต้องการที่จะมีความตระหนักหรือไม่
2. ผู้เรียนมีการนำไปใช้ถูกต้องตามที่รู้มา เป็นไปตามขั้นตอน ถูกต้องตามลำดับหรือไม่
3. การแสดงหรือการกระทำของเขาเป็นแบบก้าวกระโดดหรือแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้น หรือ มีการบูรณาการความรู้ในงานที่ทำหรือไม่
4. พวกเขายังคงมุ่งมั่นที่จะฝึกความชำนาญให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อ หรือพวกเขาเริ่มที่จะทำแบบอัตโนมัติ
5. อะไรคือขอบเขตความสามารถที่หลากหลายของพวกเขา พวกเขาสามารถที่จะสร้างการเรียนรู้สู่ความชำนาญใหม่ ๆ ในสถานการณ์เช่นเดิมได้ไหม อะไรคือขอบเขตความสามารถที่พวกเขาสร้างขึ้นเพื่อไปสู่ความสำเร็จในการสร้างความชำนาญ และทำอย่างไร

ความสัมพันธ์ของการถ่ายโอนความรู้กับการถ่ายโอนทักษะปฏิบัติ

การถ่ายโอนการเรียนรู้ (transfer of learning) และการถ่ายโอนทักษะ (transfer of skills) มีความสัมพันธ์กันเพราะทักษะปฏิบัติเป็นด้านหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นเมื่อก้าวถึงการถ่ายโอนทักษะปฏิบัติจะหมายถึงรูปแบบหนึ่งของการถ่ายโอนการเรียนรู้ ซึ่งจะมีลักษณะเฉพาะบางอย่างของตัวเอง

การถ่ายโอนการเรียนรู้คือ การที่ผู้เรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป (Borich และ Tombar, 1995: 377) หรือ คือการที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ในห้องเรียนไปใช้ในสถานการณ์ของความเป็นจริงได้ (Ellis, 1972 อ้างถึงใน ไพจิตร สดวกการ, 2539:38) โดยมี 3 ประเภทของการถ่ายโอนการเรียนรู้ คือ

1. การถ่ายโอนแบบศูนย์ (zero transfer) หมายถึง การเรียนรู้หนึ่งไม่มีผลต่อการเรียนรู้หรือการกระทำอีกอย่างหนึ่งไม่ว่าการส่งเสริมหรือการขัดขวาง
2. การถ่ายโอนเชิงลบ (negative transfer) หมายถึงการเรียนรู้หนึ่งมีผลในการขัดขวางการเรียนรู้หรือการกระทำอีกอย่างหนึ่ง
3. การถ่ายโอนเชิงบวก (positive transfer) หมายถึงการเรียนรู้หนึ่งมีผลในการส่งเสริมการเรียนรู้หรือการกระทำอย่างหนึ่ง ซึ่งจำแนกได้หลายแบบ เช่นการถ่ายโอนแนวนอนหรือ

คล้ายคลึงกัน (horizontal or lateral transfer) กับการถ่ายโอนแนวตั้ง (vertical transfer) การถ่ายโอนเฉพาะกับการถ่ายโอนทั่วไป (specific and general or non-specific transfer) การถ่ายโอนอักษรกับการถ่ายโอนภาพ (literal and figural transfer) และการถ่ายโอนแบบใกล้และไกล (near and far transfer)

ในส่วนของ การถ่ายโอนทักษะปฏิบัติ เป็นการเลือกปฏิบัติทักษะจากการตัดสินใจที่เชื่อมต่อกันระหว่างทักษะเดิม กับทักษะใหม่ โดยการบูรณาการความรู้หรือทักษะเดิมที่หลากหลาย เพื่อประยุกต์ทักษะกับสถานการณ์ใหม่ (Agg,1999: 21) หรือหมายถึงการนำทักษะหรือองค์ความรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่มีบริบทต่างกับสถานการณ์เดิม และเป็น การได้องค์ความรู้ใหม่จากการบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ โดยมี 3 รูปแบบ ที่เนื้อหาและทักษะที่ถ่ายโอนกัน คือจากทักษะสู่ทักษะ (skills to skills) จากเนื้อหาสู่ทักษะ (content to skills) และจากทักษะสู่เนื้อหา (skills to content) (Brooks and Dansereau, 1987: 126)

จุดมุ่งหมายของการสอนแบบฝึกปฏิบัติ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543: 28-29) ได้พูดถึงขอบเขตของการสอนแบบฝึกปฏิบัติว่า กว้างขวางครอบคลุมการเรียนการสอนในทุกสาขาวิชา โดยเหตุนี้จุดมุ่งหมายของการสอนแบบฝึกปฏิบัติจึงกว้างขวางตามไปด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนแบบฝึกปฏิบัติให้แคบและเฉพาะเจาะจงลงมาเพียงข้อ 2 ข้อ จึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยากหรือทำไม่ได้ แต่เราอาจกล่าวอย่างกว้าง ๆ ได้ว่าหัวใจของการสอนแบบฝึกปฏิบัติ คือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในสิ่งที่เรียนนั้นแล้วผู้เรียนจะรู้ได้ในทันทีว่าสิ่งที่เขาทำนั้นเป็นอย่างไร การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการลงมือทำนั่นเอง ดังคำสุภาษิตไทยที่ว่า "สิบปากว่า ไม่เท่าตาเห็น สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ สิบมือคลำไม่เท่าลงมือทำเอง" หรือภาษาอังกฤษใช้ว่า "Practicals involve learning by doing"

พิจารณาในแง่ของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาการสอนแบบฝึกปฏิบัติจะสนองจุดมุ่งหมายทางด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือ มุ่งให้เห็น เข้าใจ สัมผัสและปฏิบัติได้ในสิ่งที่เรียนโดยเฉพาะทางสาขาวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์นั้นยังมีความสำคัญอย่างมาก ในขณะที่การสอนแบบบรรยายสนองจุดมุ่งหมายทางพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) และการอภิปรายสนองจุดมุ่งหมายทางด้านทัศนคติและค่านิยม (Affective Domain) ด้วยเหตุนี้ถ้าการเรียนการสอนใดมุ่งที่จะให้ผู้เรียนเห็นทำตาม และปฏิบัติได้จึงควรใช้วิธีการฝึกปฏิบัติจะเหมาะสมที่สุด

นอกจากจุดมุ่งหมายหลักดังกล่าวมาแล้วแต่ต้นแล้ว การสอนแบบฝึกปฏิบัติยังมีจุดมุ่งหมายในรายละเอียดซึ่งอาจนำมาพิจารณาได้อีกหลายประการ เช่น

1. ให้ผู้เรียนรู้จักและคุ้นเคยกับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สำคัญ
2. ให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับการวางแผนเตรียมการและทดลองใช้เครื่องมือปฏิบัติการและการฝึกปฏิบัติต่าง ๆ
3. เพื่อฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการสังเกต รวบรวมและตีความข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากห้องปฏิบัติการหรือฝึกปฏิบัติต่าง ๆ
4. เพื่อฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการเสนอรายงานผลการฝึกปฏิบัติที่ดีและมีความเหมาะสม
5. เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการที่จะรวบรวมและสัมพันธ์แนวคิดหลักการและความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อมองเห็นภาพรวมของวิชานั้น ๆ
6. เพื่อประยุกต์หลักการทั่วไปเข้ากับสถานการณ์จริงในห้องทดลองหรือในการปฏิบัติภาคสนามอื่น ๆ
7. เพื่อให้เห็นปัญหาและพิจารณาถึงทางเลือกในการดำเนินงานปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้รู้จักวิเคราะห์ผลของการฝึกต่อสมมติฐานที่ตั้งไว้และวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน
8. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในงานอาชีพด้านต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการสอนเชิงปฏิบัติการ

การสอนเชิงปฏิบัติการหรือการสอนภาคปฏิบัติมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน

1. เข้าใจทฤษฎีที่นำไปสู่การปฏิบัติ
2. ได้เห็นสภาพจริงและวิธีการการปฏิบัติ
3. ได้ทดลองปฏิบัติและได้ฝึกฝนจนปฏิบัติได้

การสอนเชิงปฏิบัติจึงจำเป็นสำหรับวิชาชีพที่มุ่งให้บัณฑิตสามารถปฏิบัติงานวิชาชีพได้

วิธีการสอนภาคปฏิบัติ

ลักษณะของการสอนเชิงปฏิบัติการ จำเป็นต้องมีจำนวนผู้เรียนน้อย เพราะการทำตัวอย่างให้ดูหรือการทดลองปฏิบัติ บางครั้งอาจจะต้องมีการใช้อุปกรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่มีราคาสูง และในขณะที่ทดลองปฏิบัติก็จำเป็นต้องมีอาจารย์ช่วยดูแลแนะนำ หรือแก้ปัญหาที่ผู้เรียนฟังไม่ทัน เข้าใจผิด หรือสับสน การสอนเชิงปฏิบัติการ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544) จึงต้องใช้วิธีการสอนหลายแบบ คือ

1. การสอนแบบบรรยาย เพื่ออธิบายขั้นตอน วิธีการหรือเหตุผลในการปฏิบัติ หรือข้อควรระวังในการปฏิบัติ

2. การสอนรายบุคคล การรับรู้หรือทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียนแตกต่างกัน บางครั้งอาจารย์จะต้องไปสอนผู้เรียนทีละคน เพราะปัญหาแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันไป อาจารย์จึงต้องอธิบายรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติได้

3. การสาธิต ในการสอนผู้สอนจะต้องทำตัวอย่างให้ผู้เรียนดู การทำตัวอย่างจึงจำเป็นต้องมีผู้เรียนน้อย เพราะถ้ามีมากจะทำให้ต้องสาธิตหลายครั้ง ทำให้เวลาเรียนไม่พอ ถ้าสาธิตน้อยครั้งผู้เรียนเห็นไม่ชัดเจนก็ทำให้ไม่สามารถลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้

4. การสอนโดยให้ประสบการณ์ตรง ผู้สอนอาจกำหนดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติงาน ณ สถานที่ประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เช่น ผู้สอนสาขาวิทยุและโทรทัศน์ได้ไปฝึกงานที่สถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ ก็จะทำให้ผู้เรียนรู้การปฏิบัติงานจากประสบการณ์ตรง

5. การสร้างสถานการณ์จำลอง บางกรณีวิธีการสอนก็ใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติได้ เช่น ฝายปอดคนไข้ ผู้เรียนจะเรียนวิธีการฝายปอดจากหุ่นคนจำลอง ที่ทำขึ้นมาเป็นอุปกรณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ

6. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา ผู้สอนอาจจะมอบกรณีศึกษาให้ผู้เรียนสังเกต บันทึก เช่น การศึกษาพฤติกรรมของคนไข้ที่เป็นโรคความจำเสื่อม ผู้เรียนจะศึกษาจากการสังเกต การพูดคุยกับผู้ป่วย การซักถามญาติผู้ป่วย และบันทึกข้อมูลจากกรณีที่อาจารย์มอบให้ศึกษา ผู้สอนอาจจะเตรียมกรณีไว้หลายกรณีเป็นชุดการสอนไว้ เพื่อจะได้นำมาใช้ได้ทันต่อเหตุการณ์

7. การสอนโดยห้องปฏิบัติการ การเรียนสาขาทางวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่มีการให้เรียนในห้องปฏิบัติการด้วย หลังจากที่เรียนทฤษฎีแล้วผู้เรียนจะต้องปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ส่วนทางสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ก็มีห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการออกเสียง และการฟังให้ถูกต้อง

8. การสอนโดยการฝึก บางกรณีผู้เรียนจะต้องฝึกฝนตนเอง จากการสอนแบบฝึก เช่น ฝึกการกระโดดสูง ฝึกว่ายน้ำ ฝึกยิงปืน ฝึกวิชาทหาร และฝึกร้องเพลง เล่นดนตรี นาฏศิลป์ วาดรูป งานศิลปะนั้น ผู้เรียนจะปฏิบัติซ้ำ เพื่อให้เกิดความชำนาญ หรือทักษะในด้านนั้นให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้สอนต้องช่วยชี้แนะ ดูแล แนะนำทำให้ดูและให้ทำซ้ำ จนผู้เรียนปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

เราจะเห็นได้ว่าการสอนแบบภาคปฏิบัติจะสนองต่อจุดมุ่งหมายทางด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) คือ มุ่งให้เห็น เข้าใจ สัมผัส และปฏิบัติได้ ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่จะใช้การสอนภาคปฏิบัติ โดยมุ่งที่จะให้ผู้เรียนเห็น ทำตามและปฏิบัติได้ จึงควรใช้วิธีการฝึกปฏิบัติจะเหมาะสมที่สุด

การดำเนินการสอนภาคปฏิบัติ ควรมีขั้นตอนการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

1. การเตรียมการสอน ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนก่อนว่าจะใช้การสอนนั้นเพื่อประโยชน์อะไร เพราะการดำเนินการจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ต่อจากนี้ต้องเตรียมคู่มือ เอกสารประกอบ เอกสารแนะนำอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหา หรือเรื่องราวที่จะทำการฝึก นอกจากนี้ควรเตรียมสถานที่ ซึ่งต้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายเฉพาะของการฝึกปฏิบัติ

2. การดำเนินการ ในการดำเนินการสอนภาคปฏิบัติขั้นแรกต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและการดำเนินงานให้ผู้เรียนและเข้าใจตรงกันทุกคนก่อนพร้อมทั้งตรวจสอบซักซ้อมว่าผู้เรียนได้ศึกษาได้อ่านเอกสารและเข้าใจในเรื่องที่จะดำเนินการอย่างดีพอ และพร้อมพอ เช่น โครงการต่าง ๆ ต้องตรวจสอบว่าดำเนินการตามขั้นตอนและคอยตรวจสอบทุกกระยะว่ามีการพัฒนาในเรื่องที่ปฏิบัติอย่างไรบ้าง หลักสำคัญของกรดำเนินการ คือ การทำตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ตั้งแต่ต้นและคอยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

3. การประเมิน การประเมินการสอนแบบฝึกปฏิบัติขั้นนั้นจะต้องดูกระบวนการและผลลัพธ์เป็นสำคัญด้วย นั่นคือ ดูว่าผู้เรียนดำเนินการได้ตามขั้นตอนที่วางไว้มากน้อยแค่ไหนเพื่ออะไร และได้ผลงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้มากน้อยเพียงไร ในการประเมินควรจะต้องประเมินร่วมกันทั้งสามฝ่าย คือ ฝ่ายผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลช่วยเหลือการฝึก

ตอนที่ 2 สมรรถนะครูดนตรี และลักษณะครูวิชาชีพ

แนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหรือความสามารถของบุคคลในองค์กร (Competency) ได้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1960 จากการเสนอบทความทางวิชาการของแมคเคลแลนด์ (David McClelland) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดี (Excellent Performer) ของบุคคลในองค์กรกับระดับทักษะความรู้ความสามารถ โดยระบุว่า การวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมในการทำนายความสามารถ (Competency) แต่บริษัทควรว่าจ้างบุคคลที่มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานมากกว่าคะแนนทดสอบ (Test Scores) และต่อมาองค์การ U.S. Foreign Service ได้ขอให้ แมคเคลแลนด์ พัฒนารูปแบบวิธีการคัดเลือกคนใหม่

ปี 1982 ริชาร์ด โบยาตซิส (Richard Boyatzis) ได้เขียนหนังสือ "The Competent Manager : A Model of Effective Performance" โดยได้ใช้คำว่า "Competencies" เป็นคนแรก และปี 1996 เขาได้นิยามสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ว่าเป็นคุณลักษณะที่อยู่ภายในบุคคลซึ่ง

นำไปสู่หรือเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพ (दनय तेयनपुठम 2548, <http://www.frda.or.th/competency2.html>)

สำหรับความหมายของสมรรถนะมีการให้ความหมายไว้หลายนัย ดังจะยกตัวอย่างการให้ความหมายของนักวิชาการบางท่าน ดังนี้

สก๊อต บี พารี (Scott B. Parry) นิยามคำว่าสมรรถนะว่าเป็น กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าว สัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา (สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ อ้างถึงใน เทื่อน ทองแก้ว 2548, <http://dusithost.dusit.ac.th/~ei/tuan/file21122005046.doc>)

อานนท์ ศักดิ์วรวิชัย (2547: 61) ได้สรุปคำนิยามของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่าง ๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ และอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมกับองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่าผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องมีคุณลักษณะเด่น ๆ อะไร หรือลักษณะสำคัญ ๆ อะไรบ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สาเหตุที่ทำงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เพราะขาดคุณลักษณะบางประการคืออะไร เป็นต้น

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สมรรถนะจึงเป็น ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคลในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีผลงานได้ตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดหรือสูงกว่า

องค์ประกอบของสมรรถนะ

หลักตามแนวคิดของแมคเคลแลนด (McClelland, 1973) มี 5 ส่วนคือ

1. ความรู้ (knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น

2. ทักษะ (skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (self-concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่นำเชือกถืดและไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น

5. แรงจูงใจ / เจตคติ (motives / attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

ประเภทของสมรรถนะ

สมรรถนะสามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเภทคือ

1. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competencies)

สมรรถนะส่วนบุคคล หมายถึง สมรรถนะที่แต่ละคนมี เป็นความสามารถเฉพาะตัว คนอื่นไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ เช่น การต่อสู้ป้องกันตัวของ จา พนม นักแสดงชื่อดังในหนังเรื่อง "ต้มยำกุ้ง" ความสามารถของนักดนตรี นักกายกรรม และนักกีฬา เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้ยากที่จะเลียนแบบ หรือต้องมีความพยายามสูงมาก

2. สมรรถนะเฉพาะงาน (Job Competencies)

สมรรถนะเฉพาะงาน หมายถึง สมรรถนะของบุคคลกับการทำงานในตำแหน่ง หรือบทบาทเฉพาะตัว เช่น อาชีพนักสำรวจ ก็ต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ตัวเลข การคิดคำนวณ ความสามารถในการทำบัญชี เป็นต้น

3. สมรรถนะองค์การ (Organization Competencies)

สมรรถนะองค์การ หมายถึง ความสามารถพิเศษเฉพาะองค์การนั้นเท่านั้น เช่น บริษัท เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทที่มีความสามารถในการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือบริษัทฟอร์ด (มอเตอร์) จำกัด มีความสามารถในการผลิตรถยนต์ เป็นต้น หรือ บริษัท ที โอ เอ (ประเทศไทย) จำกัด มีความสามารถในการผลิตสี เป็นต้น

4. สมรรถนะหลัก (Core Competencies)

สมรรถนะหลัก หมายถึง ความสามารถสำคัญที่บุคคลต้องมี หรือต้องทำเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น พนักงานเลขานุการสำนักงาน ต้องมีสมรรถนะหลัก คือ การใช้คอมพิวเตอร์ได้ ติดต่อประสานงานได้ดี เป็นต้น หรือ ผู้จัดการบริษัท ต้องมีสมรรถนะหลัก คือ การสื่อสาร การวางแผน และการบริหารจัดการ และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

5. สมรรถนะในงาน (Functional Competencies)

สมรรถนะในงาน หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่มีตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตำแหน่งหน้าที่อาจเหมือน แต่ความสามารถตามหน้าที่ต่างกัน เช่น ข้าราชการตำรวจเหมือนกัน แต่มีความสามารถต่างกัน บางคนมีสมรรถนะทางการสืบสวน สอบสวน บางคนมีสมรรถนะทางปราบปราม เป็นต้น

การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพนั้น กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2532: 146 อ้างถึงใน อัจฉริยา วัชรวิวัฒน์, 2544) ได้เสนอไว้สรุป 5 ลักษณะ ดังนี้

1. กำหนดสมรรถนะโดยการประเมินความต้องการ จากกลุ่มผู้ใช้ ความต้องการที่จะให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถ มีความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างไร
2. กำหนดสมรรถนะโดยการวิเคราะห์งาน โดยการจำแนกเนื้อหาและเป้าหมายของงานให้อยู่ในรูปของงานที่จะต้องปฏิบัติ
3. กำหนดสมรรถนะโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือเชี่ยวชาญ จะบอกได้ว่าผู้ที่มีสมรรถนะในวิชาชีพนั้น ๆ ต้องมีความรู้เรื่องใด ต้องการทักษะอะไรและมีต้องมีเจตคติทางวิชาชีพอย่างไร
4. ศึกษาสมรรถนะตามสภาพความเป็นจริงในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง
5. ศึกษาสมรรถนะโดยการวิเคราะห์ตามหลักการทฤษฎีและตำรา

ระดับของสมรรถนะ

ระดับของสมรรถนะหมายถึง ระดับความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกัน (เทื่อน ทองแก้ว 2548, <http://dusithost.dusit.ac.th/~ei/tuan/file21122005046.doc>) อาจแบ่งออกเป็นแบบกำหนดเป็นสเกล (scale) ซึ่งสมรรถนะแต่ละตัวจะกำหนดระดับความรู้ ทักษะและคุณลักษณะแตกต่างกันตามปัจจัย จะกำหนดเป็นตัวชี้บ่งพฤติกรรม (behavioral indicator) ที่สะท้อนถึงความสามารถในแต่ละระดับ (proficiencyscale) โดยกำหนดเกณฑ์การจัดระดับความสามารถไว้ 5 ระดับคือ

- (1) ระดับเริ่มต้น (beginner)
- (2) ระดับมีความรู้บ้าง (novice)
- (3) ระดับมีความรู้ปานกลาง (intermediate)
- (4) ระดับมีความรู้สูง (advance)
- (5) ระดับความเชี่ยวชาญ (expert)

ในแต่ละเกณฑ์ความสามารถ มีตัวชี้วัดพฤติกรรม ดังนี้

เกณฑ์ความสามารถ	ตัวชี้วัดพฤติกรรม
1. ระดับเริ่มต้น	- มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี
2. ระดับมีความรู้บ้าง	- สามารถประยุกต์แนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการงาน
3. ระดับมีความรู้ปานกลาง	- สามารถนำความรู้ ทักษะ มาใช้ให้เป็นรูปธรรม
4. ระดับมีความรู้สูง	- สามารถแปลงทฤษฎีมาเป็นเครื่องมือในการ

5. ระดับเชี่ยวชาญ

ปฏิบัติและผู้อื่นสามารถนำเครื่องมือไปปฏิบัติได้จริง

- สามารถกำหนดทิศทางการยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการในเรื่องความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องให้แก่หน่วยงานได้

สมรรถนะทางวิชาชีพครูดนตรี

องค์กรครูดนตรีวิชาชีพในสหรัฐอเมริกา หรือ ชื่อย่อว่า MENC (The Music Educators National Conference) ได้กำหนดสมรรถนะของครูดนตรีที่ต้องกระทำได้ (MENC., 2002 <http://www.menc.org/publication/books/standards.htm>) มีดังนี้

- 1) ปฏิบัติดนตรีด้วยความเข้าใจและใช้เทคนิคด้วยความคล่องแคล่ว ด้านการเล่นคลอ การขับร้อง การอำนวยเพลง และสามารถประเมินดนตรีปฏิบัติได้
- 2) สามารถสร้างบทประพันธ์ด้วยลีลาดนตรีที่หลากหลาย และอธิบายงานเรียบเรียงเสียงประสานที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ฝึกในโรงเรียนได้
- 3) ครูดนตรีศึกษาจะต้องวิเคราะห์ อธิบาย พรรณนา ในงานหรือบทประพันธ์อื่น ๆ ได้
- 4) ครูดนตรีศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติแห่งอาชีพโดยสามารถที่จะสื่อสารแสดงปรัชญาทางดนตรีกับผู้เรียน เข้าใจปัญหาการเรียนของผู้เรียนที่มีปัญหาทางดนตรี อุทิศเวลาให้กับการสอน และปรับปรุงเทคนิคการสอนอยู่เสมอ

โดยสรุป สมรรถนะวิชาชีพ คือการกำหนดคุณลักษณะในวิชาชีพที่ต้องการคนที่มีความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และเจตคติ ให้ตรงกับงานที่ต้องปฏิบัติ ในขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตร ผู้วิจัยจะให้ความสนใจในสมรรถนะนักศึกษาบางส่วนตามทฤษฎีของกาเย่ คือ ทักษะทางสติปัญญา กลวิธีในการรับรู้ การให้ข้อมูลข่าวสารด้วยวาจา ทักษะปฏิบัติ และทัศนคติ ของนักศึกษา ส่วนการกำหนดคุณลักษณะการได้มาซึ่งสมรรถนะทางวิชาชีพครูดนตรีนั้นอาจกระทำได้หลายวิธี ผู้วิจัยสนใจการกำหนดสมรรถนะโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ จะบอกได้ว่าผู้ที่มีสมรรถนะในวิชาชีพนั้น ๆ ต้องมีความรู้เรื่องใด ต้องการทักษะอะไรและมีเจตคติทางวิชาชีพอย่างไร ประกอบการศึกษาสมรรถนะจากเอกสารตำราต่าง ๆ เกี่ยวกับสมรรถนะหลัก (core competency) ความสามารถสำคัญที่บุคคลต้องมี หรือต้องทำเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น ครูดนตรี ต้องมีสมรรถนะหลัก คือ การปฏิบัติเครื่องดนตรีและขับร้องได้ เป็นต้น

สมรรถนะครูดนตรีตามหลักสูตรจากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ

ในสหรัฐอเมริกา สมาคมโรงเรียนดนตรีแห่งชาติ (The National Association of Schools of Music : NASM, http://129.219.216.161/assess/2004_2005/045%20Music%20Ed.pdf) ได้กำหนดเป้าหมายของผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางดนตรีศึกษา ไว้ 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการปฏิบัติ (Performance)

- 1.1 ปฏิบัติเครื่องดนตรีหลักอย่างน้อย 1 ชิ้น ในระดับใช้ทักษะเทคนิคศิลปิน
- 1.2 เข้าใจในขอบเขตของการแสดงเครื่องมือนักและสามารถที่จะปฏิบัติได้อย่างดี
- 1.3 มีความสามารถที่จะปฏิบัติโน้ตที่เห็นด้วยความคล่องแคล่ว (Read at sight)
- 1.4 มีความรู้และทักษะเพียงพอในการทำงานเป็นผู้นำการแสดงดนตรี (Musical Interpretation) มีทักษะการจัดการฝึกซ้อมและทักษะของการอำนวยเพลง
- 1.5 มีความสามารถในการเล่นคีย์บอร์ดและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติเครื่องดนตรีชิ้นอื่น (Secondary Performance Areas)
- 1.6 มีพัฒนาการคุณภาพงานศิลป์ ทักษะเทคนิคในการเล่นรวมวงกับผู้อื่น

2. ด้านทักษะการฟังและการวิเคราะห์ (Aural Skills and Analysis)

- 2.1 ให้เข้าใจองค์ประกอบพื้นฐาน (Common Elements) และการจัดการรูปแบบดนตรี โดยใช้ความสามารถนี้ในการวิเคราะห์จากการฟัง การเห็น และจากการบรรเลง
- 2.2 มีความเข้าใจรูปแบบกระบวนการ และโครงสร้างทางดนตรีเพียงพอที่ใช้ในการประพันธ์เพลงบรรเลง งานวิชาการดนตรี วิธีสอนและบริบทของประวัติศาสตร์ดนตรีเป็นไปตามเครื่องมือที่เลือกเรียน
- 2.3 มีความสามารถในการถ่ายทอดดนตรีโดยรวม ประวัติ วัฒนธรรมและลีลาในบริบทที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 มีสมรรถนะขั้นก้าวหน้าที่จะผลิตงานและวิเคราะห์งานดนตรีต่างๆ ในทหรณะที่เป็นตัวของตัวเอง
- 2.5 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีทางดนตรีและรูปแบบการประพันธ์ทั้งงานจากการเลียนแบบงานดั้งเดิม รวมทั้งมีประสบการณ์การใช้เครื่องดนตรีที่ใช้ไฟฟ้าและไม่ใช้ (Acoustic and electronic Media) และมีพื้นฐานในสุนทรียภาพและบริบททางวัฒนธรรมในของงานที่นำเสนอ

2.6 มีความสามารถในการใช้เครื่องมือในการสร้างงานรวมทั้งทักษะการเล่นคีย์บอร์ด การใช้คำพูดและภาษาที่น่าเสนอ รวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

3. การประพันธ์และการด้นสด (Composition and Improvisation)

3.1 มีทักษะพื้นฐานดีพอในการสร้างงานใหม่หรือสร้างงานจากแหล่งดั้งเดิมโดยไม่ได้มีการเตรียมมาก่อน

3.2 มีความสามารถในการประพันธ์ การด้นสดหรือทั้ง 2 อย่างในระดับพื้นฐานหรือมากกว่าในการใช้ภาษาทางดนตรี เช่น การเลียนแบบ (Imitation) ลีลาดนตรีแบบต่างๆ การด้นสดจากแนวทางที่กำหนดล่วงหน้า การสร้างสรรค์งานใหม่จากบทประพันธ์เดิม การทดลองใช้เสียงดนตรีจากแหล่งเสียงต่าง ๆ และทำการเปลี่ยนแปลงดนตรีให้เหมาะสมในหลาย ๆ วิธีที่ไม่ใช่แบบประเพณีปฏิบัติ (Manipulating the Common Elements in Non-traditional ways)

4. ประวัติและเพลงที่พร้อมออกแสดง (History and Repertory)

4.1 มีพื้นฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ดนตรีถึงยุคปัจจุบัน

4.2 ค้นเคยกับการทำเพลงที่พร้อมออกแสดง นักศึกษาทุกคนจะต้องมีความรอบรู้ในแขนงดนตรีที่กว้างขึ้นโดยศึกษาเกี่ยวกับการเล่นแสดงเดี่ยว (Recitals) เป็นวง (Concert) อุปรากร (Opera) และการใช้ดนตรีในภาพยนตร์รวมทั้งการแสดงสาขาอื่น ๆ

5. เทคโนโลยี (Technology)

5.1 ทำความเข้าใจการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนงานดนตรี

5.2 ทำงานดนตรีโดยใช้เทคโนโลยีในขอบเขตเฉพาะงาน

6. การสังเคราะห์ (Synthesis)

6.1 นักศึกษาต้องสามารถทำงานได้และแก้ไขปัญหาได้อย่างอิสระโดยรวมความสามารถทางดนตรีทั้งหมด ได้แก่ การปฏิบัติ การฟัง การพูดและการมองเห็น การประพันธ์ การด้นสด และการเตรียมแสดง

6.2 รูปแบบและการตัดสินใจคุณค่าทางดนตรี

6.3 ต้องรอบรู้ในการใช้เครื่องมือมีความครอบคลุมเนื้อหาของการแสดง รวมทั้งดนตรีโลกที่หลากหลายวัฒนธรรมกับดนตรีของตน

6.4 เข้าใจพื้นฐานระหว่างความสัมพันธ์กับความเกี่ยวพันท่ามกลางวิชาชีพต่างๆ ในการริเริ่มทำงานโครงการทางดนตรี

7. สมรรถนะการสอน (Teaching Competencies)

- 7.1 สามารถสอนในหลายระดับที่แตกต่างกันทั้งกลุ่มอายุเดี่ยวและทั้งชั้น
- 7.2 เข้าใจการพัฒนาการของเด็กและหลักการเรียนรู้
- 7.3 สามารถที่จะเข้าถึงทัศนคติและวางแผนจัดการศึกษาได้ตามความต้องการ
- 7.4 มีความรู้ในกระบวนการ การใช้สื่อ และการเตรียมแสดงในทุกระดับของสาขาวิชาดนตรีศึกษา
- 7.5 สามารถที่จะยอมรับแก้ไขหรือปฏิเสธกระบวนการและสื่อที่อยู่บนพื้นฐานการประเมินรายบุคคลในสถานการณ์การสอนแบบพิเศษ
- 7.6 เข้าใจเทคนิคการวัดผลและสามารถปรับใช้กับการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนได้

มหาวิทยาลัยพริแมร์ สเตท (Plymouth State University) ได้วางเป้าหมายในการเตรียมนักศึกษาเพื่อไปสอนดนตรีตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงเกรด 12 โดยจะสอนในเรื่องการขับร้อง การปฏิบัติเครื่องดนตรี และการศึกษาดนตรีทั่วไป นักศึกษาทุกคนจะต้องได้รับการเสริมสร้างให้มีสมรรถนะ 7 ด้าน ดังนี้ (Plymouth, http://www.plymouth.edu/assessment/Goals_MuEd.htm)

1. **ด้านทฤษฎี (Theory)** นักศึกษาต้องแสดงความสามารถเกี่ยวกับ
 - 1.1 การอ่านดนตรี (Music Reading)
 - 1.2 การฝึกโสต (Ear training)
 - 1.3 การด้นสด (Improvisation)
 - 1.4 พื้นฐานคำศัพท์ทางดนตรี (Fundamental Music Vocabulary)
 - 1.5 การประสานเสียงรวมทั้งการเขียนแยกแนวและการประพันธ์ (Harmony including Part-writing and Composition)
 - 1.6 คีตลักษณ์และการวิเคราะห์ (Form and Analysis)
 - 1.7 การเรียบเรียงเพลงบรรเลงและเพลงขับร้อง (Instrumental and Vocal Arranging)
2. **ด้านประวัติศาสตร์และวรรณคดี (History and Literature)**

นักศึกษาต้องสามารถแสดงและเข้าใจพัฒนาการของดนตรีในยุคต่างๆ บทบาทหน้าที่ของดนตรีในวัฒนธรรมอดีตและวัฒนธรรมร่วมสมัย (Contemporary and Past Cultures)

3. ด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี (Performance)

นักศึกษาจะต้องพัฒนาและสามารถแสดงทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีในระดับมาตรฐานที่อาชีพนักการศึกษาดนตรีต้องการ

4. ด้านเทคนิค (Technique)

นักศึกษาจะต้องมีความสามารถด้านการใช้เทคนิคเพื่อการปฏิบัติขับร้อง บรรเลง เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย เครื่องลมไม้ เครื่องทองเหลือง เครื่องประกอบจังหวะ และเปียโน และ/หรือกีตาร์

5. ด้านการอำนวยเพลง (Conducting)

นักศึกษาต้องมีความสามารถในการปรับปรุงและอำนวยเพลงในวงขับร้องประสานเสียง และหรือวงดนตรีบรรเลง ด้วยการใช้ความรู้และทักษะเพื่อทำงานในวงดนตรีประจำโรงเรียน

6. ด้านวิธีการและสาระ (Method and Materials)

นักศึกษาจะต้องแสดงความรอบรู้ในการพัฒนาหลักสูตร ตามปรัชญาการศึกษา ดนตรีเพื่อนำพาและสามารถบริหารโปรแกรมดนตรีให้มีประสิทธิภาพ

7. ด้านการฝึกงาน (Practicum)

นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมการฝึกประสบการณ์สังเกตการสอน และการทำงานในชั้นเรียนระดับประถมและมัธยม โดยสามารถสอนและมีทักษะการบริหารชั้นเรียนเพื่อนำไปสู่อาชีพต่อไป

ในขณะที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สเตต, สคาเมนใต้ (California State University, Sacramento Department of Music, <http://www.csus.edu/music/pdf/Assessment.pdf>) ได้วางจุดมุ่งหมายหลักของการเรียนการสอนโปรแกรมดนตรีศึกษา (Primary Program Goals) ไว้ 4 ประการ คือ

1. ปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก (as performers on major instrument)
2. รู้แง่มุมของประวัติดนตรี (historical perspectives of music)
3. รู้ทฤษฎีทางดนตรี
4. มีทักษะการฟัง ทักษะการเล่นคีย์บอร์ด การขับร้อง การอำนวยเพลง และการใช้เทคโนโลยี

ในด้านสมรรถนะของนักศึกษาครุดนตรีศึกษา (Student Competencies) จะมี 4 ด้าน คือ

ก. การปฏิบัติ (Performance)

1. พัฒนาการปฏิบัติ เครื่องมือใน Performance Area
2. ปฏิบัติข้ามกลุ่มเครื่องมือได้
3. พัฒนาเทคนิคที่จำเป็นในการแสดงอย่างเหมาะสม
4. มีประสบการณ์การเล่นดนตรีในระหว่างเรียน (ensemble experience)
5. มีส่วนร่วมในการแสดงเดี่ยว (recital) การจัดคอนเสิร์ต (concert) โอเปร่า (opera)

และการปฏิบัติรวมวงอื่นๆ

ข. ประวัติศาสตร์ดนตรี (History of Music)

1. ความรู้ของลีลา (style) รูปแบบและคีตกวีตั้งแต่ยุคกลาง (Middle Age) จนถึงปัจจุบัน
2. วรรณคดีดนตรี บทบาทบริบทดนตรีในสังคม รวมถึงวัฒนธรรมดนตรีนอกเหนือจากดนตรีตะวันตก
3. ศึกษาอิทธิพลความหลากหลายของปัญหาดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ชับร้อง การวิเคราะห์ การแสดงและประวัติ

ค. ทฤษฎี (Theory)

1. ศึกษาหลักเกณฑ์ทฤษฎีทางดนตรีตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 จนถึงปัจจุบัน
2. มีพัฒนาการโดยการเข้าใจองค์ประกอบและรูปแบบของดนตรี โดยมีความสามารถในการทำงาน เข้าใจการ Aural verbal และ visual analysis
3. มีความรู้เพียงพอในเรื่องโครงสร้างและคีตลักษณ์ของเพลงนำไปสู่การประพันธ์ , การปฏิบัติ นักวิชาการวิจัยสอบและบริบททางประวัติศาสตร์

ง. ส่วนสนับสนุน (Supporting Areas)

1. ความรู้สมรรถนะทางการฟัง
2. ความรู้สมรรถนะคีย์บอร์ด
3. ความรู้สมรรถนะการอ่านวอยเพลงและทักษะการจัดการฝึกซ้อม
4. ความรู้สมรรถนะทักษะการใช้เทคโนโลยีดนตรี

นักศึกษาหลักสูตรครุดนตรีศึกษาจะได้รับการทดสอบสมรรถนะในสาขาวิชาที่เลือกเรียนก่อนออกไปสอน โดยคณะกรรมการประจำภาควิชาครุดนตรีศึกษา การทดสอบจะวัดทักษะที่จำเป็นต่อการที่จะเป็นครุดนตรี (<http://www.csus.edu/music/pdf/teacherhandbook.pdf>) ได้แก่

1. ส่วนหลัก (Core Portion)

1.1 ปฏิบัติเครื่องดนตรี (Performance)

ปฏิบัติเครื่องดนตรีที่เลือกเป็นวิชาเอก (Major Instrument) นักศึกษาต้องเข้าใจและแสดงบทประพันธ์ให้ได้อย่างถ่องแท้ (Demonstrate a clear understanding of Compositional Style) โดยให้นักศึกษาต้องเลือกเพลงที่เล่นได้ดีแสดงประมาณ 10 นาที (Segments of pieces are fine)

1.2 การอำนวยเพลงจากเพลงที่เตรียม (Prepared Conducting)

เตรียมทำนองสั้นๆ 2 ทำนอง เพื่อที่จะอำนวยเพลงกับผู้เล่นบนเปียโน

1.3 การอำนวยเพลงจากทำนองที่ให้ (Sight Conducting)

กรรมการจะให้ทำนองสั้นๆ 2 ทำนอง พร้อมเครื่องหมายจังหวะ (Tempo and Metronomic Markings) นักศึกษามีเวลาศึกษา 20 วินาที เสร็จแล้วเริ่มอำนวยเพลง แต่ละทำนองกับผู้เล่นบน Piano

2. ส่วนเครื่องมือ (Instrumental Portion)

2.1 นักศึกษาต้องทดสอบเครื่องดนตรีชิ้นที่สอง (Secondary Instruments)

นักศึกษจะต้องปฏิบัติจากแบบฝึกเริ่มต้น (Beginning Instrumental Method Book) จากแบบฝึกฟลูท (Flute) คลาริเน็ต (Clarinet) ทรัมเปต (Trumpet) ทรอมโบน (Trombone) และกลองสนแอร์ (Snare Drum) หรือไวโอลิน (Violin) วิโอล่า (Viola) และดับเบิลเบส (Double Bass)

2.2 บรรเลงเพลงที่ไม่เคยเห็นจากเครื่องมือเอก (Sight playing on Major Instrument)

3. ส่วนการขับร้อง (Choral Portion)

3.1 ร้องเพลงที่ไม่เคยเห็น (Sight Singing) จากแบบฝึกหัดนี้มีระดับความยาก (Increasing Difficulty) นักศึกษาจะต้องร้องโดยใช้ Neutral syllable, Scale numbers หรือ Solfege

3.2 เปียโน (Piano) นักศึกษาจะต้องสาธิตความชำนาญในการใช้คีย์บอร์ดบรรเลงเพลง บางส่วนจากโน้ตที่ไม่เคยเห็นมาก่อนหรือทั้งหมดในเพลงต่อไปนี้ (1) เพลงสวด (Hymn) หรือคอรลาลของบ๊าค (Bach Chorale) (2) เล่นเพลงบรรเลงประกอบอย่างง่าย (Simple Accompaniment) (3) ให้เพิ่มคอร์ดบนทำนองที่เล่นประกอบด้วยเขียนตัวอักษรหรือตัวเลขกำกับ (4) ให้เปลี่ยนบันไดเสียงบนทำนองที่เล่นและบรรเลงไปสู่ท่วงทำนองเสียงอื่นๆ

นักศึกษาที่เข้าทดสอบต้องตระหนักว่าทักษะที่ได้รับการทดสอบนี้ เพื่อที่จะทำให้เป็น นักศึกษาเป็นครูโดยสมบูรณ์ (Successful Student Teaching) ในการสอบเป็นความจำเป็น อย่างยิ่งต้องได้รับความเห็นและคำแนะนำจากคณะกรรมการประจำสาขา

สำหรับภาควิชาดนตรีของวิทยาลัยเบ็ทเทิล (Department of Music Bethel College) ได้วางเป้าหมายโปรแกรมดนตรีศึกษา เป็นการเตรียมนักศึกษาเพื่อไปเป็นครูดนตรีในโรงเรียน ระดับประถมและมัธยม นักศึกษาจะต้องมีการรวมความรู้ (Body of knowledge) ทักษะต่างๆ (Skills) และแนวทางการคิด (Ways of thinking) เพราะฉะนั้นนักศึกษาดนตรีทุกคนจะต้อง มีความสามารถในการปฏิบัติดนตรี (Ability to perform) มีความคิดสร้างสรรค์ (Create) และ ฟังดนตรีอย่างเข้าใจ (Listen to music with Understanding) ในหลักสูตรการเตรียมครูดนตรี สู่อาชีพนั้น นักศึกษาจะต้องมีความรู้และเข้าใจวิธีสอน (Intellectual understanding of the Pedagogical) ประวัติศาสตร์และทฤษฎีที่นำไปสู่การปฏิบัติดนตรี (Historical and Theoretical Aspects of Musical Performance) (<http://www.bethelcollege.edu/acadb/undgps/finearts/Music/mused.htm>)

พันธกิจที่สำคัญของโปรแกรมดนตรีศึกษา คือ เตรียมตัวนักศึกษาเพื่อให้ได้รับ ใบอนุญาตจากรัฐในการประกอบวิชาชีพครูดนตรี โดยมีกณฑ์อย่างเข้มข้นใน 3 ด้าน ได้แก่

1. การขับร้องประสานเสียง (Choral Music)
2. พื้นฐานดนตรีทั่วไป (General Music)
3. ปฏิบัติเครื่องดนตรี (Instrumental performance)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรดนตรีศึกษาในวิทยาลัยเบ็ทเทิลมุ่งพัฒนารูปแบบความเป็น วิชาชีพภายใต้แนวทางของที่ประชุมนักการศึกษาดนตรีแห่งชาติ (Music Educators National Conference in Teacher Education in Music) โดยนักศึกษาที่จะเข้าสู่อาชีพครูดนตรีจะต้อง มีความสามารถ ดังต่อไปนี้

ก. ด้านความรู้ (Knowledge)

1. สาธิตและเข้าใจองค์ประกอบต่าง ๆ ของดนตรีผ่านบทประพันธ์แบบดั้งเดิม (Original Composition) และการบรรเลงด้นสด (Improvisation) ในหลากหลายลีลา
2. บันทึกโน้ตและเรียบเรียงดนตรีสำหรับการบรรเลงในโรงเรียน
3. กำหนดและอธิบายในส่วนของการทำงานให้กับผู้ว่าจ้างทำดนตรีได้
4. วิพากษ์อารมณ์ของส่วนต่าง ๆ ในบทประพันธ์ดนตรี
5. สามารถที่จะพรรณนาบอกความหมายของเสียงที่ใช้ในงานดนตรีได้อย่างสร้างสรรค์

6. เข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมวรรณคดีดนตรีรวมทั้งภูมิหลังในลีลาดนตรีต่างๆ
(Background in Music Styles , History , and Literature)
7. ต้องมีความสามารถใช้วิธีและกระบวนการสอนต่างๆ
8. ต้องมีการพัฒนาความรู้และฝึกฝนปฏิบัติดนตรีทั่วไป การขับร้อง การเล่นเครื่องดนตรี
หลักดนตรีศึกษาในระดับอนุบาลถึงเกรด 12
9. มีความรู้อย่างถ่องแท้ในการจัดการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการแสดงดนตรีเพื่อเตรียม
สร้างประสบการณ์ในการเข้าสู่อาชีพ

ข. ด้านคุณสมบัติ (Professional Qualities)

1. เป็นแบบอย่างครูดนตรีที่รอบรู้และมีความเป็นนักการดนตรี (Musicianship) ใน
ตนเอง
2. มีบุคลิกภาพที่แสดงออกถึงความเข้าใจในปรัชญาดนตรีศึกษาที่จำเป็นต่อการสร้าง
ประสบการณ์ทางดนตรีต่อเด็ก
3. สามารถที่จะประยุกต์ความรู้เพื่อจัดการปัญหาของนักเรียนดนตรี (Learning
Problem of Music Students)
4. ใช้การศึกษาโดยสามารถเลือกทฤษฎีต่าง ๆ มาสัมพันธ์กับการสอนดนตรีและการ
เรียนรู้ตามสถานการณ์ต่างๆ

5. มีแนวความคิดใหม่ ๆ ในการวัดผลดนตรีที่บ่งบอกลักษณะของดนตรีศึกษาได้

ค. ด้านทักษะ (Skill)

1. ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการปฏิบัติเครื่องดนตรีหลักด้วยความชำนาญ
2. สามารถบรรเลงประกอบ (Accompaniment) ด้วยเปียโน กีตาร์ หรือออโต้ฮาร์ปได้
3. ขับร้องด้วยเทคนิคความชำนาญ
4. การอำนวยเพลง
5. ให้คำแนะนำในการวัดผลดนตรีปฏิบัติได้
6. มีความสามารถในการวิเคราะห์ทักษะการฟังและการเห็นของนักเรียนที่กำลังเล่น
เครื่องดนตรีได้

มาตรฐานชาติสำหรับการศึกษาดนตรีของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสมาคมครูดนตรี
ศึกษาแห่งชาติ (MENC, <http://www.menc.org/publication/books/standards.htm>) ได้กำหนด
สิ่งที่นักเรียนในโปรแกรมดนตรี ควรต้องมีสมรรถนะ ดังนี้

1. ร้องเพลง (Singing) เดี่ยวและร่วมกับคนอื่น เตรียมการแสดงที่หลากหลาย

2. เล่นเครื่องดนตรี (Performance on instruments) ทั้งเดี่ยวและร่วมกับคนอื่น มีการแสดงดนตรีหลายรูปแบบ

3. ดันสดทำนอง (Improvising melodies) แปรทำนอง (Variation) และเล่นคลอประกอบ (Accompaniments)

4. ประพันธ์และเรียบเรียงดนตรี (Composing and arranging)

5. อ่านและบันทึกดนตรี (Reading and Notating Music)

6. ฟังและวิเคราะห์และพรรณานาดนตรี (Listening , analyzing and describing music)

7. วัดและประเมินผลดนตรี (Evaluating music)

8. เข้าใจความสัมพันธ์ดนตรีและศิลปะแขนงอื่นๆและสาขาวิชาที่นอกเหนือวิชาศิลปะ

9. เข้าใจดนตรีในเรื่องความสัมพันธ์ของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นตัวอย่างการกำหนดสมรรถนะของครุฑดนตรีจากมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารของหลักสูตรครุฑดนตรีในประเทศแคนาดา และออสเตรเลีย สรุปพอเป็นสังเขป ดังนี้

มหาวิทยาลัยโตรอนโต ในประเทศแคนาดา ได้กำหนดรายวิชาแกน สำหรับวิชาดนตรี (http://www.music.utoronto.ca/Students/Admissions/undergraduate/bachelor/Core_Curriculum.htm) เพื่อให้เกิดสมรรถนะหลักใน 3 กลุ่มวิชา ดังนี้

1. ภาควิชาประวัติศาสตร์ (History) เน้นประวัติศาสตร์ดนตรีตั้งแต่สมัย มิทเติลเอจ จนถึงปัจจุบัน ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของดนตรีในสังคม สไตล์ดนตรีในแต่ละยุค

2. ภาควิชาทฤษฎี (Theory) ให้นักศึกษามีความเข้าใจในเรื่องทำนอง จังหวะ การประสานเสียง ตลอดจนการวิเคราะห์ และพัฒนาการของทักษะออกเสียง การประพันธ์ เรียบเรียงเสียงประสาน และการดันทำนอง

3. ภาควิชาปฏิบัติ (Performance) ได้แก่ การขับร้อง การปฏิบัติรวมวง การปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก การสอนเครื่องดนตรี และการจัดการแสดง

ภาควิชาดนตรี มหาวิทยาลัยซิดนีย์ ในประเทศออสเตรเลีย ได้กำหนดเนื้อหาหลักใน 4 กลุ่มวิชา (<http://www.arts.usyd.edu.au/departs/music/default.htm>) ได้แก่

1. กลุ่มดนตรีวิทยา (Musicology) จะเน้นทั้งดนตรีตะวันตก และดนตรีท้องถิ่น รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมดนตรีกับมนุษย์

2. กลุ่มการประพันธ์ (Composition) การเรียบเรียงเสียงประสาน
3. กลุ่มสื่อและเทคโนโลยี (Media and Technology) การเลือกใช้สื่อดนตรีคอมพิวเตอร์ รวมถึงการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับงานดนตรีทุกประเภท
4. กลุ่มการปฏิบัติดนตรี (Performance) รวมถึงการขับร้องประสานเสียง และการเล่นเครื่องดนตรี

สำหรับสมรรถนะครุดนตรีตามหลักสูตรจากสถาบันการศึกษาในประเทศไทยนั้น ยังไม่มีการกำหนดไว้ เพียงแต่เขียนไว้ในจุดมุ่งหมายประจำหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอในบทที่ 4 เรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรครุดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

คุณลักษณะครุวิชาชีพ

คุณลักษณะของครุวิชาชีพ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา(คุรุสภา) ซึ่งคุรุสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครู ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ไว้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544: 23-57)

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่นการประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้นการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือการสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

หมายถึงการรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอน ให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิค วิธีการ หรือวัตกรรมการเรียนการสอน ที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือวัตกรรมนั้นๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

หมายถึง การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยาวาจาและจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่าเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถาบัน ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการทำกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งจะนำเอาวิกฤตต่าง ๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่าง ๆ ของปัญหา แล้วผันมุมของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนครู จึงต้องเป็นผู้มองมุมบวก ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กล่าวที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ อย่างมีสติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กำหนดตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัยเพื่อประเมินภายนอก 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ ไว้ดังนี้

1. มาตรฐานด้านมีวิสัยทัศน์ความเป็นครู มีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย
 - ตัวบ่งชี้ 1 ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ
 - ตัวบ่งชี้ 2 ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ตัวบ่งชี้ 3 ครูมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน
 - ตัวบ่งชี้ 4 ครูวางตนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและ

บุคลิกภาพ

ตัวบ่งชี้ 5 ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

2. มาตรฐานด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 1 ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 2 ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน จัดทำแผน

และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 3 ครูมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมา

ใช้พัฒนาคุณภาพ

3. มาตรฐานด้านความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 1 ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนสอน

ตัวบ่งชี้ 2 ครูมีความสามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ 3 ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้

4. มาตรฐานด้านคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย

ตัวบ่งชี้ 1 ครูมีคุณวุฒิ มีความถนัด มีความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติการสอน

หลักและมาตรฐานคุณลักษณะตามเกณฑ์การประเมินครูใหม่ 10 ประการเพื่อการออกไปประกอบวิชาชีพครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) ได้แก่

หลักประการที่ 1 ครูต้องเข้าใจความคิดหลัก เครื่องมือที่จะใช้หาความรู้และโครงสร้างของหลักการที่ใช้สอน และสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้ลักษณะต่าง ๆ นี้มีความหมายแก่นักเรียน

หลักประการที่ 2 ครูต้องเข้าใจว่าเด็กเรียนรู้อย่างไรและพัฒนาอย่างไรและสามารถเตรียมโอกาสแห่งการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาทางสติปัญญาและสังคมส่วนบุคคล

หลักประการที่ 3 ครูต้องเข้าใจว่านักเรียนแตกต่างกันอย่างไรในการมีแนวทางการเรียนรู้และครูต้องสร้างโอกาสทางการสอนที่มีการปรับให้เข้ากับนักเรียนที่มีความหลากหลาย

หลักประการที่ 4 ครูต้องเข้าใจและใช้ยุทธศาสตร์การสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยเร่งเร้าการพัฒนาของนักเรียนให้มีความคิด รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ แก้ปัญหาและแสดงทักษะได้

หลักประการที่ 5 ครูต้องให้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มและส่วนบุคคลที่จะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ การเข้าไปเกี่ยวข้องในการเรียนรู้และการสร้างพลังใจของตนเอง

หลักประการที่ 6 ครูต้องใช้ความรู้ที่มีประสิทธิภาพในหลักการณ์เทศ การใช้คำพูด และสื่อที่จะให้มีการเรียนรู้อย่างจริงจัง มีการร่วมมือ การพบปะสังสรรค์ในชั้นเรียน

หลักประการที่ 7 ครูต้องวางแผนการสอนโดยมีพื้นฐานทางความรู้ในเรื่องราวที่สอน ประชาคม และเป้าหมายในหลักสูตร

หลักประการที่ 8 ครูต้องเข้าใจและใช้ยุทธศาสตร์การประเมินอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในการวัดผลและให้มั่นใจว่านักเรียนได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทางปัญญา ทางสังคมและทางกายภาพ

หลักประการที่ 9 ครูต้องเป็นนักปฏิบัติที่มีการทบทวนตนเอง โดยวัดผลอย่างต่อเนื่องในผลของทางเลือกและการปฏิบัติต่อคนอื่น ๆ (นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีวิชาชีพในประชาคมแห่งการเรียนรู้) และเป็นผู้เสาะแสวงหาโอกาสที่จะมีการเติบโตในทางวิชาชีพ

หลักประการที่ 10 ครูต้องสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ผู้ปกครอง และองค์กรในประชาคมที่กว้างขวางมากขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน

สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรด้านวิชาชีพของประเทศอังกฤษ หรือ The Further Education National Training Organization (FENTO) (2000: 6-37) ได้กำหนดมาตรฐานด้านอาชีพของครูและบุคลากรในวิทยาลัยที่สอนวิชาชีพ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในงานอาชีพ (Professional knowledge and understanding)

ประกอบด้วย

1.1 วิชาชีพเฉพาะ

1.2 หลักการอาชีพศึกษา

1.3 ความก้าวหน้าในสาขาวิชาชีพเฉพาะ

1.4 การจัดการศึกษาด้านอาชีพกับกลุ่มบุคคลพิเศษ เช่น ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ

1.5 ความรู้อื่นๆ ได้แก่ ภาษา สารสนเทศ สังคมวัฒนธรรม การวิจัย การจัดการในการ

ทำงาน

2. ด้านทักษะและคุณลักษณะ (Skills and attributes)

2.1 ทักษะประกอบด้วย การวิเคราะห์ การวิจัยค้นคว้า การวางแผน การติดตาม การแก้ปัญหา การจัดการ การบริหารเวลา การประยุกต์ความรู้ การตัดสินใจ การขจัดความขัดแย้ง การสื่อสาร การสร้างเครือข่าย การสัมภาษณ์ การเจรจาต่อรอง การนำเสนอ การบริหารการเปลี่ยนแปลง

2.2 คุณลักษณะประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ ความขยัน ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นแบบอย่างที่ดี สติปัญญาดี ความซื่อสัตย์สุจริต

3. ด้านหลักการสอน (Key area of Teaching) ประกอบด้วย

3.1 การประเมินความต้องการของผู้เรียน

3.2 การวางแผนและเตรียมการสอน

3.3 การพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอน

3.4 การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับวิชาชีพ

3.5 การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ

3.6 การจัดบริการสนับสนุนผู้เรียน

3.7 การประเมินผลการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

3.8 การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

3.9 มีคุณสมบัติในงานอาชีพตามที่กำหนด

ตอนที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ดนตรีในสหรัฐอเมริกา เรียกว่า "สาระความรู้และทักษะทางศิลปะที่เยาวชนของสหรัฐอเมริกาควรมีความรู้และสามารถกระทำได้" ส่วนในประเทศไทย เรียกว่า "มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในวิชาดนตรีศึกษา" จุดประสงค์ก็คือ ครูดนตรีจะต้องสอนผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของวิชาดนตรีที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยขอนำเสนอ ดังต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา

สืบเนื่องจากองค์กรหลักที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทางด้านศิลปะในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ 1) American Alliance for Theater & Education 2) The National Association for Music Education 3) National Art Education Association และ 4) National Dance Association ได้ร่วมกันสร้างเกณฑ์มาตรฐานในด้าน "สาระความรู้และทักษะทางศิลปะที่เยาวชนของสหรัฐอเมริกาควรมีความรู้และสามารถกระทำได้" กำหนดให้ใช้เกณฑ์ดังกล่าวในปี ค.ศ. 2000 (ศักดิ์ชัย นิรัญรักษ์, 2546:1-12) ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ทางดนตรีในระดับมัธยมศึกษา มีหลักการว่า การเรียนดนตรีจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน จริงอยู่ที่งานดนตรีทุกประเภทนั้นเป็นงานที่ถูกสร้างขึ้นเฉพาะสถานที่ (place) และกาลเวลาใดกาลเวลาหนึ่ง (time) แต่จะพบว่า เมื่อกาลเวลาผ่านไป งานดนตรีส่วนหนึ่งที่ไม่เคยสูญหายไป แต่ยังคงดำรงอยู่ ไม่เคยพ่ายแพ้แก่กาลเวลาและกลายเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ ด้วยความงามของตัวดนตรีเอง (universal attractive)

ด้วยทักษะการร้อง การเล่นเครื่องดนตรี และการประพันธ์ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์และนำเสนอรูปแบบของอารมณ์ ความรู้ของตนเองออกมาได้ การอ่านโน้ตและการเล่นจากการอ่านโน้ตช่วยให้นักเรียนนำเอาความรู้นั้นไปใช้เล่นดนตรีได้ตลอดชีวิตของเขา

ทักษะในการวิเคราะห์ (analysis) การประเมินคุณค่า (evaluation) และการสังเคราะห์ (synthesis) มีความสำคัญ เนื่องจากจะเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนสามารถเลือกสรรประสบการณ์สุนทรีย์ทางดนตรีที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตของเขา และเกิดความเข้าใจในประสบการณ์สุนทรีย์ทางดนตรี ตลอดจนสามารถที่จะเพิ่มพูนประสบการณ์สุนทรีย์ทางดนตรีได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

เนื่องจากดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ดังนั้นความสามารถในการฟังอย่างเข้าใจ (listen with understanding) จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะการฟังอย่างเข้าใจช่วยให้นักเรียนเข้าใจเพื่อนมนุษย์อย่างจิตใจที่เปิดกว้าง ด้วยสายตาของการไตร่ตรองที่เรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้ผ่านการศึกษาไปแล้ว นักเรียนจะต้องมีความเพียบพร้อมทั้งทักษะทางด้านดนตรี ความรู้และมีนิสัยที่จะไม่ที่จะเรียนรู้ (habits) เกี่ยวกับดนตรีต่อไปในภายหน้า

*ทุกวิชาของดนตรี รวมทั้งวิชาดนตรีปฏิบัติ ควรจัดหาครูผู้สอนที่สามารถสอนทักษะต่าง ๆ ทางดนตรีได้คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (creating) ทักษะการปฏิบัติทางดนตรี (performing) ทักษะการฟังดนตรี (listening to music) ทักษะการวิเคราะห์ทางดนตรี (analyzing music) เพื่อสามารถสอนผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของวิชาดนตรีที่ตั้งไว้ จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 9 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 1. ทักษะการร้อง

(Content Standard : Singing, alone and with others, a varied repertoire of music)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

a. ในการร้องเพลง สามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression) ผ่านการร้องเพลงของตนเองได้และใช้เทคนิคการร้องที่ดีที่เหมาะสมกับบทเพลงซึ่งเป็นเพลงที่มีวรรณกรรมทางดนตรี (vocal literature) ที่ยากขึ้น รวมทั้งต้องร้องเพลงที่มีความหลากหลายในด้านวรรณกรรมทางดนตรี โดยบทเพลงร้องทั้งหมดมีความยากใน ชั้นที่ 4 จากระดับ 1 – 6 รวมทั้งต้องสามารถร้องบทเพลงบางเพลงจากความทรงจำได้

b. สามารถร้องเพลงประสานเสียง แบบ 4 แนวได้ รวมทั้งเป็นบทเพลงที่ไม่มีดนตรีเล่นประกอบ (without accompaniment)

c. แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาทักษะในการร้องแบบรวมวง เช่น วงขับร้องประสานเสียง

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

d. ในการร้องเพลง สามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression) ผ่านการร้องเพลงของตนเองได้ และใช้เทคนิคการร้องที่ดีที่เหมาะสมกับบทเพลงซึ่งเป็นบทเพลงที่มีวรรณกรรมทางดนตรี (vocal literature) ที่ยากขึ้น รวมทั้งต้องร้องเพลงที่มีความหลากหลายในด้านวรรณกรรมทางดนตรี โดยบทเพลงร้องทั้งหมดมีความยากในชั้นที่ 5 จากระดับ 1 – 6 รวมทั้งต้องสามารถร้องบทเพลงบางเพลงจากความทรงจำได้

e. สามารถร้องเพลงประสานเสียงที่เขียนไว้มากกว่า 4 แนวได้

f. สามารถร้องในวงขับร้องประสานเสียงแบบวงเล็ก*ได้ โดยร้องแนวละ 1 คน

*วงเล็กหมายถึง วงขับร้องประสานเสียงประเภท วง Madrigal singer

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 2. ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี

(Content Standards : Performing on instruments, alone and with others, a varied repertoire of music)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

- a. ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี นักเรียนสามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression) ผ่านการบรรเลงของตนเองได้ และใช้เทคนิคการปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสมกับบทเพลงซึ่งเป็นบทเพลงที่มีวรรณกรรมทางดนตรีของบทเพลงบรรเลง (repertoire of instrumental literature) ที่ยากขึ้นและมีขนาดใหญ่ รวมทั้งมีความหลากหลายประเภทของดนตรี โดยบทเพลงที่บรรเลงทั้งหมดมีความยากในขั้นที่ 4 จากระดับ 1 – 6
- b. ในการบรรเลงแบบรวมวง สามารถร่วมบรรเลงแนวของตนเองได้เหมาะสม ถูกต้อง แสดงให้เห็นว่ามีทักษะในการเล่นรวมวง
- c. สามารถเล่นรวมวงเล็กได้ โดยในวงจะมีนักเรียนบรรเลงเพียงคนเดียวในแต่ละแนว

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

- d. ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี นักเรียนสามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expression) ผ่านการบรรเลงของตนเองได้ และใช้เทคนิคการปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสมกับบทเพลงซึ่งเป็นบทเพลงที่มีวรรณกรรมทางดนตรีของบทเพลงบรรเลง (repertoire of instrumental literature) ที่ยากขึ้นและมีขนาดใหญ่ รวมทั้งมีความหลากหลายประเภทของดนตรี โดยบทเพลงที่บรรเลงทั้งหมดมีความยากในขั้นที่ 5 จากระดับ 1 – 6

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 3. ทักษะการทำคีตปฏิภาณ (improvisation) การดัดแปลง และการเล่นประกอบ

(Content Standard : Improvisation melodies, variations, and accompaniments)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

- a. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณ (improvisation) ได้เหมาะสมกับรูปแบบของโครงสร้างการประสานเสียงที่มีอยู่แล้ว

- b. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณ จังหวะและแปรทำนอง (melody variation) ที่ให้มา โดยทำนองที่ให้มานั้นอยู่ในบันไดเสียงเพนตาโทนิค บันไดเสียงเมเจอร์ และบันไดเสียง ไมเนอร์
- c. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณจากทำนองสั้น ๆ ที่ให้มา และทำได้มากกว่าการทำโดยอาศัยทางเดินของคอร์ด (chord progression) และในการทำคีตปฏิภาณ (improvisation) นั้น นักเรียนแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเสนอรูปแบบลักษณะเด่น (style) อัตราจังหวะ (meter) และระบบเสียงแบบโทนัล (tonality)

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

- d. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณ ได้เหมาะสมกับรูปแบบของโครงสร้างการประสานเสียงที่มีอยู่แล้วได้หลายรูปแบบ (varied of style)
- e. นักเรียนสามารถทำคีตปฏิภาณ นักเรียนสามารถคีตปฏิภาณ จากทำนองสั้น ๆ ที่ให้มา และทำได้มากกว่าการทำโดยอาศัยทางเดินของคอร์ด (chord progression) และในการเสนอรูปแบบนั้น (style) อัตราจังหวะ (meter) และระบบเสียงแบบโทนัล (tonality) ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการทำคีตปฏิภาณ ลักษณะสูงขึ้น

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 4. ทักษะการทำประพันธ์ การเรียบเรียงเสียงประสาน ตามคำแนะนำที่ให้มา

(Content Standard : Composing and arranging music specified guidelines)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

- a. นักเรียนสามารถประพันธ์บทเพลงได้หลายรูปแบบ (style) โดยในการประพันธ์นั้น นักเรียนแสดงให้เห็นว่ามีความคิดสร้างสรรค์ (creativity) สามารถนำเอาองค์ประกอบทางดนตรี (elements of music) มาใช้ในการนำเสนออารมณ์ ความรู้ทางดนตรีที่ตนเองประสงค์จะถ่ายทอดออกมา (expressive effect)
- b. สามารถเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงสำหรับร้องหรือเครื่องดนตรี โดยในการเรียบเรียงเสียงประสานนั้น นักเรียนยังคงรักษาในเรื่องอารมณ์ความรู้สึกทางดนตรีของบทประพันธ์นั้นได้ (expressive effect of the music) หรือเพิ่มพูนในเรื่องดังกล่าวได้มากขึ้น
- c. สามารถประพันธ์และเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงสำหรับขับร้อง หรือสำหรับเครื่องดนตรีทั้งในแบบเครื่องดนตรีไฟฟ้า เครื่องดนตรีที่เสียงเกิดตามธรรมชาติ (acoustic) โดย

ในการประพันธ์และเรียบเรียงแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในเรื่องพิสัยของเสียง และเข้าใจคุณสมบัติของเครื่องดนตรีที่ตนเองประพันธ์และเรียบเรียง

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

d. นักเรียนสามารถประพันธ์บทเพลง โดยในบทประพันธ์แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และเทคนิคที่นำมาจากหลักการประพันธ์งานทางดนตรี

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 5. ทักษะการอ่านและการบันทึกโน้ต

(Content Standard : Reading and notating music)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

a. แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการอ่านโน้ต ทั้งแบบบรรทัดเดียวไปจนถึงแบบ 4 บรรทัด (great staff) และสามารถอธิบายถึงวิธีการใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการบันทึกโน้ต

b. สามารถอ่านโน้ตแบบจับพลัน (sight-read) ได้ถูกต้อง รวมทั้งในการอ่านโน้ตแบบจับพลันนั้นจะต้องสามารถแสดงออกในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรีได้โดยสามารถปฏิบัติในระดับความยากที่ชั้น 3 ในระดับ 1 ถึง 6

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

c. แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการอ่านโน้ต ทั้งแบบบรรทัดเดียวไปจนถึงแบบ 4 บรรทัด สามารถอธิบายถึงวิธีการใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการบันทึกโน้ต สามารถอธิบายถึงการย้ายบันไดเสียง (transposition) และเครื่องหมายกุญแจเสียง (clef) ที่เกี่ยวข้อง

d. สามารถอ่าน ตีความโน้ตเพลงที่แตกต่างไปจากระบบบรรทัด 5 เส้น (nontradition) ที่นักประพันธ์ในศตวรรษที่ 20 ใช้สำหรับนักเรียนที่เรียนวิชาขับร้องประสานเสียง และวิชาปฏิบัติรวมวง นักเรียนจะต้องมีความสามารถดังนี้

e. สามารถอ่านโน้ตแบบจับพลัน (sight-read) ได้ถูกต้อง รวมทั้งในการอ่านโน้ตแบบจับพลันนั้นจะต้องสามารถแสดงออกในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรีได้โดยสามารถปฏิบัติในระดับความยากที่ชั้น 4 ในระดับ 1 ถึง 6

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 6. ทักษะการฟังที่ดี การวิเคราะห์และการพรรณนา
(Content Standard : Listening to, analyzing, and describing music)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนฟังกระทำได้ดังนี้คือ

a. จากการฟังเพลงตัวอย่างที่หลากหลาย (varied repertoire of music) ที่มีความแตกต่างทั้งในด้านประเภทของดนตรี (genres) และความแตกต่างทางวัฒนธรรม (cultures) นักเรียนสามารถระบุถึงองค์ประกอบทางดนตรีใดที่ถูกนำมาใช้ในงานดนตรีดังกล่าว รวมทั้งสามารถอธิบายถึงการนำเสนอในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรีในบทเพลงนั้นถูกนำมาใช้ด้วยองค์ประกอบทางดนตรีอย่างไร (expressive devices)

b. จากการฟัง แสดงให้เห็นว่ามีความรู้ในเรื่องคำศัพท์ทางดนตรี (technical vocabulary of music) ในการอธิบายได้มากขึ้น

c. สามารถระบุและอธิบายถึง วิธีการและเทคนิคที่นักประพันธ์ได้ใช้ในการสร้างงานทางดนตรี ทั้งในด้านความหลากหลาย (variety) และความเป็นเอกภาพ (unity) ความตึงเครียด (tension) และความผ่อนคลาย (release) ในงานดนตรีรวมทั้งสามารถยกตัวอย่างงานดนตรีชิ้นอื่น ๆ ที่มีวิธีการและเทคนิคเช่นเดียวกัน

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนฟังกระทำได้ดังนี้คือ

d. จากตัวอย่างงานดนตรีที่ได้ฟัง นักเรียนแสดงให้เห็นประจักษ์ว่ามีความสามารถในการรับรู้ (perceive) และตอบได้ (remember) ได้ถึงปรากฏการณ์ทางดนตรี (music event) ที่เกิดขึ้นในบทเพลงตัวอย่าง

e. สามารถเปรียบเทียบการใช้เทคนิควิธีการ (musical materials) ในการประพันธ์ของบทเพลงยกตัวอย่างกับบทเพลงอื่นที่อยู่ในประเภทเดียวกัน (genre) รูปแบบเดียวกัน (style) ว่ามีการใช้เทคนิควิธีการดังกล่าวเช่นเดียวกัน

f. จากการฟังบทเพลงตัวอย่าง สามารถวิเคราะห์และพรรณนาถึงการใช้องค์ประกอบทางดนตรีที่ทำให้บทเพลงดังกล่าวนั้นสามารถแสดงพลังอันโดดเด่นทางดนตรี (unique) เกิดความน่าสนใจ (interesting) และสามารถแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึกทางดนตรี (expressive) ได้อย่างไร

*ตัวอย่างเช่น เริ่มมีการใช้การประพันธ์แบบ fugal เข้ามา มีการย้ายบันไดเสียงแบบโครมาติก (chromatic modulation) เริ่มมีการพัฒนาของทำนอง (developmental devices)

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 7. ทักษะการประเมินคุณค่า บทประพันธ์และการบรรเลงทางดนตรี (Content Standard : Evaluating music and music performances)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

a. มีระบบความคิดเป็นของตนเองในด้านการวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อหาระดับของคุณค่าและพลังของดนตรี (effectiveness) ที่เกิดขึ้นในการแสดงดนตรี (performances) และผลงานการประพันธ์ทางดนตรี (composition) การเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลง การทำคีตปฏิภาณ (improvisation) บทเพลง และสามารถนำเอาการคิดเชิงวิเคราะห์ดังกล่าวไปใช้ในฟังและการเล่นดนตรีของตัวเอง

b. สามารถประเมินคุณค่าของงานทางดนตรีทั้งในรูปแบบการแสดงดนตรี (performances) และผลงานการประพันธ์ทางดนตรี (composition) การเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลง การทำคีตปฏิภาณ (improvisation) บทเพลง และสามารถเปรียบเทียบระดับของคุณค่าที่ปรากฏขึ้นกับงานชิ้นอื่น ๆ หรือตัวอย่างของงานที่มีคุณค่าได้

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

c. จากตัวอย่างของงานทางดนตรี นักเรียนสามารถประเมินคุณค่าในเรื่องสุนทรียศาสตร์ได้ (aesthetic) และอธิบายถึงพลังของงานทางดนตรีที่สามารถปลุกเร้าในเรื่องอารมณ์ (emotion) และความรู้สึก (feeling) ได้อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 8. มีความรู้ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น ๆ และศาสตร์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ศิลปะ

(Understanding relation between music, the other arts, and disciplines outside the arts)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

a. สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดองค์ประกอบทางศิลปะ (elements) กระบวนการทางศิลปะ (artistic process) เช่น จินตนาการ (imagination) หรือความชำนาญ (craftsmanship) และแนวคิดในการจัดการทางศิลปะ (organizational principle) เช่น ความเอกภาพ (unity) ความไม่เห็นเอกภาพของความหลากหลาย (variety) การทำซ้ำ (repeat) และการขัดแย้ง (contrast) สิ่งที่ถูกกล่าวมาทั้งหมดเหตุใดจึงเกิดขึ้นเหมือนกัน และเป็นลักษณะเฉพาะที่เกิดในงานศิลปะหลายแขนง และสามารถยกตัวอย่างได้

b. สามารถเปรียบเทียบงานศิลปะ 2 หรือ 3 สาขาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเขตวัฒนธรรม (various cultures) ซึ่งเกิดขึ้นร่วมสมัยเดียวกันทางประวัติศาสตร์ (particular history period) หรือมีรูปแบบลักษณะสมัยนิยมเดียวกัน (style) ว่ามีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน โดยสามารถยกตัวอย่างมาให้ประจักษ์

c. สามารถอธิบายว่า มีหลักการ สาระสำคัญของวิชาอื่นที่ไม่จัดอยู่ในกลุ่มศิลปะใดที่มีความเป็นสหสัมพันธ์ (interrelated) เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น ภาษาวรรณคดี (language arts) กับดนตรี มีความเหมือนกันคือ การนำเสนอเรื่องของจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก และความหมายออกมาให้ประจักษ์ วิชาฟิสิกส์สามารถนำมาอธิบายเรื่องการผลิตเสียงของเครื่องสาย เครื่องเป่า เครื่องเคาะจังหวะ และเครื่องดนตรีไฟฟ้า รวมทั้งเสียงร้องของมนุษย์ และเรื่องฟังเสียง (perception of sound)

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

d. สามารถเปรียบเทียบงานศิลปะที่มีความหลากหลายสาขา และมีความแตกต่างกันในยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ (history period) และแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม (different cultures) ว่ามีลักษณะเหมือนกันหรือแตกต่างกันในเรื่อง ลักษณะเด่น (characteristics) องค์ประกอบ (elements) กระบวนการทางศิลปะ (artistic process) แนวคิดในการจัดการทางศิลปะ (organizational principle)

e. สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ของถึงกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะแต่ละประเภท เช่น ผู้สร้าง (creators) ผู้ปฏิบัติ (performers) รวมทั้งกลุ่มคนที่อยู่ในกระบวนการผลิต (production) กลุ่มที่จัดเสนอ (presentation) ว่ามีลักษณะ บทบาท ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร เช่น ศิลปินวาดภาพ ปั้นรูป นักประพันธ์ทางดนตรี คนออกแบบท่าเต้น (choreographers) คนเขียนบทละคร (play writers) ผู้ปฏิบัติเช่น นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักแสดง กลุ่มคนอื่น ๆ เช่น ผู้อำนวยการเพลง คนออกแบบเสื้อผ้าและฉาก ผู้กำกับ ฝ่ายจัดไฟ แสงและเงา

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 9. มีความรู้ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

(Understanding music is relation to history and culture)

ระดับมาตรฐาน (Proficient)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

a. จากการฟังตัวอย่างงานดนตรี นักเรียนสามารถจัดประเภทของบทเพลงดังกล่าว (classify) ได้ว่า บทเพลงนั้นเป็นงานดนตรีประเภทใด (genre) หรือเป็นงานที่มีลักษณะเด่น (style) แบบใด และสามารถกล่าวได้ว่างานดังกล่าวนั้นอยู่ในช่วงยุคสมัยใด (historical period) หรืออยู่ในรูปแบบวัฒนธรรมหรือไม่อยู่ในวัฒนธรรมใด โดยมีเหตุผลมาสนับสนุนในการจัดแบ่ง (classify) ดังกล่าว

b. เมื่อกล่าวถึงประเภทของดนตรีของประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ละแบบ เช่นดนตรีแบบสวิง (swing) ละครเพลง (Broadway musical) ดนตรีบลู (blues) นักเรียนสามารถระบุแหล่งที่จะศึกษาค้นคว้า สามารถกล่าวถึงประวัติ การพัฒนาการ ลักษณะเด่นของดนตรีแบบดังกล่าว และสามารถยกตัวอย่างนักดนตรีที่มีชื่อในประเภทของบทเพลงดังกล่าว

c. สามารถระบุได้ว่า นักดนตรี (musicians perform) สามารถทำหน้าที่ใด ประกอบอาชีพหรือมีกิจกรรม* (role) ได้บ้าง โดยการยกตัวอย่างหน้าที่ อาชีพ กิจกรรมดังกล่าวและพรรณาน่าว่านักดนตรีนั้นต้องทำอะไรบ้างในหน้าที่ อาชีพ กิจกรรมดังกล่าว เช่น เพื่อความบันเทิง ครู ผู้ถ่ายทอด สืบต่อทางวัฒนธรรม (transmitter of culture traditions)

ระดับก้าวหน้า (Advance)

ในระดับนี้ นักเรียนพึงกระทำดังต่อไปนี้คือ

d. จากตัวอย่างเพลงที่ให้มา นักเรียนสามารถระบุ และยกตัวอย่างถึงลักษณะเด่น (stylistic feature) ของงานดังกล่าว ที่แสดงพลังและส่งผลในเรื่องสุนทรียะศาสตร์และแสดงให้เห็น

เห็นภาพของประวัติศาสตร์หรือบริบททางวัฒนธรรม (cultural context) ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนั้น ๆ

e. ระบุ และพรรณนาถึงประเภทของดนตรี (genre) หรือลักษณะเด่นของงานดนตรี (style) ที่เกิดจากการวัฒนธรรม 2 แบบมาผสมผสานกัน หรือมากกว่านั้นมารวมเป็นหนึ่ง สามารถระบุหรือยกตัวอย่างให้เห็นถึงรูปแบบของแต่ละวัฒนธรรมที่นำมาผสมผสานกัน รูปแบบของการพัฒนาการของดนตรีดังกล่าวที่ทำให้เกิดรูปแบบดนตรีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษาของประเทศไทย

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ดนตรีในประเทศไทย จะให้อิสระแก่ผู้สอนที่สามารถจะจัดกิจกรรมได้เองตามความเหมาะสม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) วิชาดนตรีในหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้จัดไว้แยกเทศ แต่จัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สนุกสนาน ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์พัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, <http://academic.obec.go.th/cdc/sara/acrobat/A6.pdf>)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 3 สาระ ได้แก่

สาระที่ 1 : ทักษะศิลป์

สาระที่ 2 : ดนตรี

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือ สาระที่ 2 ดนตรี ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 ให้เข้าใจ และแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาภาษาไทย และสากล

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้จัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะขึ้น เพื่อให้ครูสายศิลปะได้ใช้เป็นแนวทางในการทำแผนการสอน โดยมีสาระที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สาระดนตรี ม.1-3

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ2.1: เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์

วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดดนตรีอย่าง

อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
1. เข้าใจเรื่องเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการผสมวง และทำให้เกิดวงดนตรีประเภทต่างๆ ระบุได้ว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจและความรู้สึกของบุคคล	- ประเภทเครื่องดนตรี - หลักการผสมวง - อิทธิพลของดนตรีต่อมนุษย์
2. ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยเลือกและประยุกต์ใช้องค์ประกอบและเทคนิคทางดนตรีให้ได้ผลตามความต้องการ	- การฝึกขับร้องและบรรเลงดนตรี - การประยุกต์ใช้เทคนิคการขับร้องและบรรเลงดนตรี
3. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี	- วิธีใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี
4. แสดงออกถึงความรู้สึกในการรับรู้ความไพเราะของดนตรีจากหลักการพื้นฐานประสบการณ์และความสนใจ	- หลักการฟังและวิเคราะห์เพลง
5. แสดงความคิดเห็นและจำแนกความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี ความไพเราะของเสียงดนตรีที่ตนชื่นชอบตามหลักการทางดนตรี	- ความแตกต่างเรื่ององค์ประกอบของดนตรี - ความไพเราะของเสียงดนตรีตามหลักการทางดนตรี
6. เข้าใจวิธีนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน	การนำความรู้และหลักการทางดนตรีมาใช้กับวิชาอื่นๆ และชีวิตประจำวัน

สาระการเรียนรู้ช่วง ชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค		
	ม.1	ม.2	ม.3
- ประเภทเครื่องดนตรี - หลักการผสมวง - อิทธิพลของดนตรีต่อ มนุษย์	- ประเภทของเครื่อง ดนตรี	- หลักการผสมวง	- หลักการผสมวงดนตรี และความสัมพันธ์ ระหว่างดนตรี กับมนุษย์
- การฝึกขับร้องและ บรรเลงดนตรี - การประยุกต์ใช้เทคนิค การขับร้องและบรรเลง ดนตรี	- หลักการขับร้อง และ บรรเลงดนตรี - ปฏิบัติการขับร้อง และบรรเลงดนตรี	-เทคนิค การขับร้อง และบรรเลงดนตรี - ปฏิบัติการขับร้องและ บรรเลงดนตรี	- ขับร้องและบรรเลง ดนตรี โดยการนำเทคนิค วิธีการมาประยุกต์ใช้
- วิธีการใช้เครื่องดนตรี อย่างถูกต้อง - การดูแลและเก็บ รักษาเครื่องดนตรี	-วิธีการใช้เครื่อง ดนตรีอย่างถูกต้อง - การดูแล และเก็บ รักษาเครื่องดนตรี	-วิธีการใช้เครื่องดนตรี อย่างถูกต้อง -การดูแล และเก็บ รักษาเครื่องดนตรี	-วิธีการใช้เครื่องดนตรี อย่างถูกต้อง - การดูแล และเก็บ รักษาเครื่องดนตรี
- หลักการฟังและ วิเคราะห์เพลง	- หลักการฟังและ วิเคราะห์เพลง	- หลักการฟังและ วิเคราะห์เพลง	- หลักการฟังและ วิเคราะห์เพลง

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ2.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
1. เข้าใจความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี	ประวัติความเป็นมาของดนตรีและความ เชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อดนตรี
2. มีส่วนร่วมและซาบซึ้งในกิจกรรมดนตรีเกี่ยวข้องกับ มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล	- หลักการจัดการแสดงและกิจกรรม - ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ภูมิ ปัญญา ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิ ปัญญาสากล - ความสัมพันธ์ดนตรีกับมนุษย์

สาระการเรียนรู้ช่วง ชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค		
	ม.1	ม.2	ม.3
- การแสดงความ คิดเห็นและจำแนก ความแตกต่างเรื่อง องค์ประกอบของดนตรี ความไพเราะของเสียง ดนตรีตามหลักการทาง ดนตรี	- ความแตกต่าง องค์ประกอบทาง ดนตรี	ความไพเราะของ เสียงดนตรีตาม หลักการทางดนตรี	ความไพเราะของบท เพลงที่ตนชื่นชอบตาม หลักการทางดนตรี
- การนำความรู้และ หลักการทางดนตรีมา ใช้กับวิชาอื่นๆ และ ชีวิตประจำวัน	- การนำความรู้และ หลักการทางดนตรีมา ใช้กับวิชาอื่นๆและ ชีวิตประจำวัน	- การนำความรู้และ หลักการทางดนตรีมา ใช้กับวิชาอื่นๆและ ชีวิตประจำวัน	- การนำความรู้และ หลักการทางดนตรีมา ใช้กับวิชาอื่นๆและ ชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 4 แนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรและการพัฒนาโมดูล

ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอน
ดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ส่วนหนึ่งของการวิจัยคือ การวิเคราะห์หลักสูตรเดิม เพื่อหา
จุดเด่น-จุดด้อย ผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์หลักสูตรตามแนวคิด ต่อไปนี้

การวิเคราะห์หลักสูตรของพอสเนอร์ (Posner, 1992) ได้วางกรอบการวิเคราะห์หลักสูตร
โดยดูจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา ผลการเรียนรู้ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์
โดยดูได้จากแผนการสอน โครงสร้างหลักสูตร การวัดและประเมินผล การวิเคราะห์หลักสูตร
พิจารณาได้จาก

1. เอกสารหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร
2. หลักสูตรเฉพาะ ศึกษาจุดประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร ส่วนประกอบของหลักสูตร
3. การนำไปใช้ ศึกษาวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ สิ่งที่ได้รับการเรียนรู้จากหลักสูตรโดยได้

จากการวัดและประเมินผล

4. การวิเคราะห์ระบบหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้ว่า มีจุดอ่อนหรือจุดแข็งอย่างไร สามารถนำไปใช้โดยหลีกเลี่ยงอันตรายจากความไม่เข้าใจ และการดัดแปลงการใช้หลักสูตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและให้มีข้อจำกัดน้อยที่สุด

การวิเคราะห์หลักสูตรตามรูปแบบการประเมินของแพรท (Pratt, 1994:298-300) เสนอแนวทางการประเมินหลักสูตรไว้ 14 ประการ ดังนี้คือ

1. การประเมินความต้องการ (need assessment)
 - มีการชี้้นำด้วยการประเมินความต้องการมาก่อนหรือไม่
 - ได้มีการอธิบายถึงวิธีการและผลลัพธ์ที่ได้หรือไม่
2. จุดมุ่งหมาย (aim)
 - มีการระบุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่
 - จุดมุ่งหมายนั้นตอบสนองต่อจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร
3. เหตุผลและความจำเป็น (rationale)
 - ได้แสดงรายละเอียดของความจำเป็นในการมีหลักสูตรหรือไม่
 - ได้นำข้อสรุปที่สำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรมากล่าวหรือไม่
4. จุดประสงค์เฉพาะ (objectives)
 - ได้มีการกล่าวถึงความมุ่งหมายหลักที่สำคัญของหลักสูตรหรือไม่
 - จุดประสงค์เฉพาะแต่ละข้อมีการแสดงประเภทและความสำคัญหรือไม่
 - จุดประสงค์เฉพาะทุกข้อสามารถตอบสนองจุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรหรือไม่
5. การประเมินผล (assessment)
 - มีวิธีการที่เหมาะสมในการชี้แนะแนวทางเพื่อให้บรรลุแต่ละจุดประสงค์เฉพาะหรือไม่
 - ระบบคะแนนมีการอธิบายไว้ชัดเจน
 - เครื่องมือมีความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และมีประสิทธิภาพหรือไม่
6. สภาพแวดล้อม (context)
 - มีการอธิบายถึงสภาพสังคม และชุมชนที่จะนำหลักสูตรไปใช้หรือไม่
 - มีการกล่าวถึงผลกระทบเกี่ยวกับรายวิชา โครงการ และครูหรือไม่
7. ลักษณะของผู้เรียน (entry characteristics)
 - มีการกำหนดความรู้พื้นฐานไว้หรือไม่
 - มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนหรือไม่
 - มีวิธีการรวมถึงกระบวนการคัดเลือกผู้เรียนหรือไม่

8. การเรียนการสอน (Instruction)

- การจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่
- เนื้อหาสาระมีความเหมาะสมน่าสนใจเพียงใด
- ลำดับชั้น วิธีสอนมีความเหมาะสม มีหลายรูปแบบ
- กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายน่าสนใจและท้าทายหรือไม่

9. ความแตกต่างของผู้เรียน (individual differences)

- มีการวางแผนซ่อมเสริมการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่
- มีการประเมินเพื่อวินิจฉัยผู้เรียนหรือไม่
- มีการเตรียมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความต้องการพิเศษหรือไม่

10. ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ (resources)

- มีรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนหรือไม่
- สื่อการสอนเหล่านั้นมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรหรือไม่
- มีการวิเคราะห์แผนการใช้สื่อและอุปกรณ์ และงบประมาณอย่างครอบคลุมหรือไม่

11. การทดลองใช้หลักสูตร (try out)

- มีการใช้หลักสูตรหรือตรวจสอบก่อนในภาคสนามหรือไม่
- มีรายงานผลการทดลองหลักสูตรไว้หรือไม่

12. การประเมินโครงการ (project evaluation)

- มีการเตรียมการปรับปรุงหลักสูตรหรือไม่
- มีการเตรียมการประเมินผลย้อนกลับจากผู้ใช้หลักสูตรหรือไม่

13. การนำหลักสูตรไปใช้ (implementation)

- มีแนวทางและกำหนดเวลาใช้หลักสูตรหรือไม่
- แผนการใช้หลักสูตรมีความชัดเจนและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

14. คุณภาพของผลผลิต (production qualities)

- ผลผลิตของหลักสูตรปรากฏให้เห็นชัดเจนหรือไม่
- มีเอกสารแสดงการติดตามผลของหลักสูตรเป็นที่น่าพอใจในวิชาชีพมากน้อยเพียงใด

รูปแบบการวิเคราะห์หลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2538: 220-221)

การวิเคราะห์หลักสูตรส่วนใหญ่มุ่งเน้น 2 ประการ คือ การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการประเมินและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ชัดเจนว่าจะทำการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการสอน หรือทำการวิเคราะห์เพื่อการประเมินผลการสอน หรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การวิเคราะห์หลักสูตรเชิงระบบของการพัฒนาการเรียนการสอนมี ดังนี้

1. การวิเคราะห์จุดประสงค์และการประเมินผล
 2. การวิเคราะห์เนื้อหา
 3. การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน
 4. การวิเคราะห์การประเมินผล
- การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อประเมินหลักสูตร มีดังนี้
1. การประเมินเอกสารหลักสูตร
 2. การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร
 3. การประเมินผลผลิตของหลักสูตร
 4. การประเมินระบบของหลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะใช้การวิเคราะห์หลักสูตรของพอสนเนอร์ (Posner, 1992) ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และการวัดและประเมินผล

การพัฒนาโมดูล

โมดูลเป็นลักษณะหนึ่งของการผสมผสานการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนเข้าด้วยกันโดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กัน เป็นการจัดหน่วยการสอนที่มีเนื้อหาและชุดกิจกรรมที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรม (ปทีป, 2544: 78) โมดูล หรือ หน่วยการเรียนรู้ (instructional module) เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย โมดูลอาจจะอยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น สไลด์ ภาพ การทดลอง ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชาสร้างขึ้นให้ผู้เรียนได้เรียนเอง ซึ่งประกอบด้วยสื่อการสอน และกระบวนการ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีส่วนประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียน และการประเมินผล ดังนั้น โมดูลจึงจัดว่า เป็นสื่อการเรียนชนิดหนึ่งที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ตามต้องการ มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เลือกตามความถนัดและความสามารถของตนเอง มีการประเมินผลก่อนและหลังเรียน มีการทดสอบย่อยในทุก ๆ หน่วยของโมดูล และการเรียนซ่อมเสริมด้วย กระบวนการเรียนการสอน จะเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (สุนันทา สุวรรณศิลป์, 2543: 55)

ฮุสตันและคณะ (Houston and others, 1972 อ้างถึงในสุนันทา สุวรรณศิลป์, 2543:55) ได้เสนอหัวข้อเป็นแนวทางในการพัฒนาโมดูลไว้ ดังนี้

1. ชื่อเรื่อง เป็นส่วนหนึ่งที่บอกชื่อผู้สร้าง หรือผู้ปรับปรุง
2. ขั้นตอนของกระบวนการเรียนมีลำดับขั้นดังนี้
 - 2.1 หลักการและเหตุผล
 - 2.2 จุดประสงค์
 - 2.3 ความรู้พื้นฐาน
 - 2.4 การประเมินผลก่อนเรียน
 - 2.5 กิจกรรมการเรียน
 - 2.6 การประเมินผลหลังเรียน
 - 2.7 การเรียนซ่อมเสริม
3. ภาคผนวก เป็นส่วนที่บอกชื่อสื่อการเรียนต่าง ๆ ที่ใช้ในโมดูล เช่นกระดาษ อุปกรณ์ แบบทดสอบต่างๆ

ขั้นตอนในการสร้างโมดูล

การสร้างบทเรียนโมดูล มีขั้นตอนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2530 อ้างถึงใน สุนันทา สุวรรณศิลป์, 2543: 60-61)

- 1.. กำหนดชื่อเรื่องที่จะสร้างบทเรียน ควรเลือกเรื่องที่ตนมีความถนัดและรอบรู้
2. เขียนหลักการและเหตุผล อธิบายถึงหลักการและเหตุผล ความสำคัญของบทเรียน ขอบเขตและเนื้อหาการเรียนและความสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ
3. กำหนดวัตถุประสงค์ จะเป็นแนวและหลักยึดในการเขียนเนื้อหาการเรียน ในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับพิจารณาว่า ผู้เรียนบรรลุในการเรียนในระดับที่พอใจหรือยัง
4. สืบหาสื่อการเรียนและแหล่งค้นคว้า เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณากำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียนต่าง ๆ
5. วิเคราะห์ภารกิจ เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่า การเรียนในเรื่องนั้น ๆ จะต้องอาศัยความรู้พื้นฐานอะไรบ้าง
6. กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียน ขั้นนี้จะเป็นการพิจารณากำหนดงานที่ให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน

7. สร้างเครื่องมือประเมินผล ทำการสร้างเครื่องมือประเมินผล สำหรับประเมินก่อนเรียน และหลังเรียน โดยวัดส่วนที่เป็นความรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนในบทเรียน และครอบคลุมตาม จุดประสงค์ของบทเรียน

8. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

9. ทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก เป็นกลุ่มผู้เรียนขนาด 5 – 10 คน ให้ผู้เรียนจดบันทึกปัญหาต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

10. ทดลองใช้ในห้องเรียน นำบทเรียนที่ผ่านการปรับปรุงแล้วมาใช้ในสภาพการเรียนจริง

11. พิมพ์ต้นฉบับจริง เพื่อนำมาไปใช้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อไป

หลักสำคัญในโมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนา เป็นลักษณะของการอบรมทฤษฎีและนำสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะสู่การปฏิบัติจริง โดยมีส่วนประกอบในโมดูล ดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. เป้าหมาย
3. จุดประสงค์
4. ระยะเวลาอบรม
5. เนื้อหาโดยสังเขป
6. ความรู้พื้นฐานที่ต้องมีมาก่อน
7. กิจกรรมการอบรม
8. การประเมินผล

การพัฒนาโมดูลเพื่อใช้ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ จะเกี่ยวข้องกับทักษะการปฏิบัติที่เป็นการนำทักษะหรือองค์ความรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่มีบริบทต่างกับกับสถานการณ์เดิม ดังนั้นนักศึกษาที่เข้าอบรมจะได้ทบทวนความรู้ก่อน และทำความเข้าใจในหลักการของเนื้อหาสาระที่เป็นแกนสำคัญของความรู้ เพื่อนำเนื้อหานั้น ๆ สู่การปฏิบัติจริงตามกิจกรรมที่กำหนดในโมดูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัย เรื่อง ความสามารถพื้นฐานสำหรับครูดนตรี (Foundation competencies for music teachers) ของ เอ็ดวาร์ด (Edward Asmus, <http://hicsocial.org/cfpps.htm>) กล่าวถึง สมาคมครูโรงเรียนดนตรีแห่งชาติ (The National Association of Schools of Music (NASM) ได้กำหนดคุณสมบัติพื้นฐานในการรับรองนักศึกษาที่จบเข้าเป็นครูสอนดนตรี โดยผ่านความเห็นชอบของครูใหญ่ (Principals) สำนักงานเขตพื้นที่ (District Supervisors) ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาบุคลากร (Personnel Directors) และนักการศึกษาดนตรี (Music Educators) ความสามารถนี้เป็นแกนสำคัญว่าครูดนตรีจะต้องทำได้เมื่อเข้าสู่วิชาชีพ ใน 4 ความหมาย ดังนี้

ความหมาย 1 คือ ความสามารถที่จะได้รับการยอมรับสำหรับครูอนาคต คือ เรื่องของ ทักษะ (Skill) ความรู้ (Knowledge) และทัศนคติ (Attitude) ที่นำไปสู่ผู้เรียน ครูจะต้องทราบว่าความรู้ที่มีอยู่นั้นจะพัฒนาไปสู่ทักษะที่ต้องการในสภาพแวดล้อมสำหรับครูดนตรีในโรงเรียนได้อย่างไร

ความหมาย 2 คือ ความสามารถที่จะนำทฤษฎีของสาระความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน โรงเรียนที่สอน การได้รับพื้นฐานความรู้ที่เข้มแข็งจะช่วยให้ครูได้เจริญพัฒนาก้าวหน้าในงานที่ทำ

ความหมาย 3 คือ นักศึกษาที่เข้าในโปรแกรมครูดนตรีจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนใน หลักการที่เป็นรากฐานของวิชาชีพ แล้วจะต้องมีความสามารถที่จะทำงานวิชาชีพอย่างแท้จริง

ความหมาย 4 คือ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่างๆที่ผลิตครูดนตรีจะต้องวางระบบเพื่อ อนุญาตให้บัณฑิตที่จบแล้วได้รับข้อมูล ข่าวสาร และการติดตามฝึกฝนตนเอง เนื่องจาก โรงเรียนประถมและมัธยมมีมากและอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน เป็นการอบรมระยะสั้นให้ได้รับสาระ ความรู้ที่ทันสมัยและตามความต้องการ

วิทยา ไล่ทอง (2544) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพของนิสิตสาขาการสอนวิชาเฉพาะวิชาเอกดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ปัญหาในหลาย ๆ ด้านของนิสิตฝึกสอนอยู่ในระดับน้อย หรือไม่มีปัญหา เช่น ปัญหา ด้านเตรียมการสอน ปัญหาด้านสื่อการสอน ปัญหาตัวนิสิต เป็นต้น และผู้วิจัยได้เสนอว่า ก่อนการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงควรจัดเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตในรายวิชาพฤติกรรม การสอน ดนตรี จิตวิทยาการสอนดนตรี และวิชาดนตรีในปฐมวัยศึกษาหรือดนตรีในประถมศึกษา หรือ ดนตรีในมัธยมศึกษา โดยเพิ่มประสบการณ์ในการสอนให้มากขึ้นในชั้นปีที่ 3 รวมทั้งทำความเข้าใจในหลักสูตรของโรงเรียนที่จะต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วย

สถาบันราชภัฏนครปฐม (2545) จากงานวิจัยการติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป (ฝึกสอน) ของนักศึกษาครู สถาบันราชภัฏนครปฐม โดยคุณยี่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบสภาพปัญหาในการสอนคล้าย ๆ กัน คือ นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ในวิชาที่สอนไม่แน่นพอ ขาดความลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน เขียนแผนการสอนตามขั้นตอนทักษะกระบวนการไม่ถูก ขาดทักษะการผลิตและใช้อุปกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพครู และความคาดหวังในการประกอบอาชีพครูก่อนและหลังฝึกสอน พบว่า หลังฝึกสอนมีแนวโน้มลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่นักศึกษาออกไปฝึกสอน ไปพบสถานการณ์ที่เป็นครูจริงแล้ว แทนที่จะเกิดความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพครูมากขึ้น มีความคาดหวังในการประกอบอาชีพครูมากขึ้น แต่กลับเป็นไปในลักษณะตรงข้าม ทางสถาบันจำเป็นต้องมีโครงการหรือกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถดังกล่าวให้กับนักศึกษาครูก่อนที่จะออกไปฝึกสอน

สุนันทา สุวรรณศิลป์ (2543) จากงานวิจัย การพัฒนาโมดูลวิชาอนามัยและสิ่งแวดล้อม ศึกษาด้วยวิธีการเรียนแบบนำตนเอง หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า หลักสูตรโมดูลที่พัฒนาขึ้นนี้ สามารถพัฒนาทักษะการเรียนแบบนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลได้ โมดูลนี้มีประสิทธิภาพสูงในฐานะสื่อการสอนแบบใหม่ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนวิชาอนามัยและสิ่งแวดล้อม และคะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนแบบนำตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วัชณีย์ เชาว์ดำรงค์ (2542: 281-282) ได้วิจัยพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพมี 3 ด้าน ดังนี้

1. ลักษณะความเป็นครูวิชาชีพด้านวิชาการ หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกถึงการมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู และมีความรู้วิชาการที่จะทำงานส่งเสริมคุณภาพงานในอาชีพครู
2. ลักษณะความเป็นครูวิชาชีพด้านเทคนิค ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การวัดและประเมินผล
3. ลักษณะความเป็นครูวิชาชีพด้านคุณลักษณะ หมายถึงลักษณะการปฏิบัติตนและทัศนคติต่อวิชาชีพครู ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ เช่น ลักษณะท่าทาง การสื่อสาร มนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านคุณธรรม เช่น วินัย ประหยัด ซื่อสัตย์ ยุติธรรม รับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา 3) ด้านความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู เช่น การชื่นชมยินดี เชื่อถือและเลื่อมใสในวิชาชีพครู

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงทดลอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

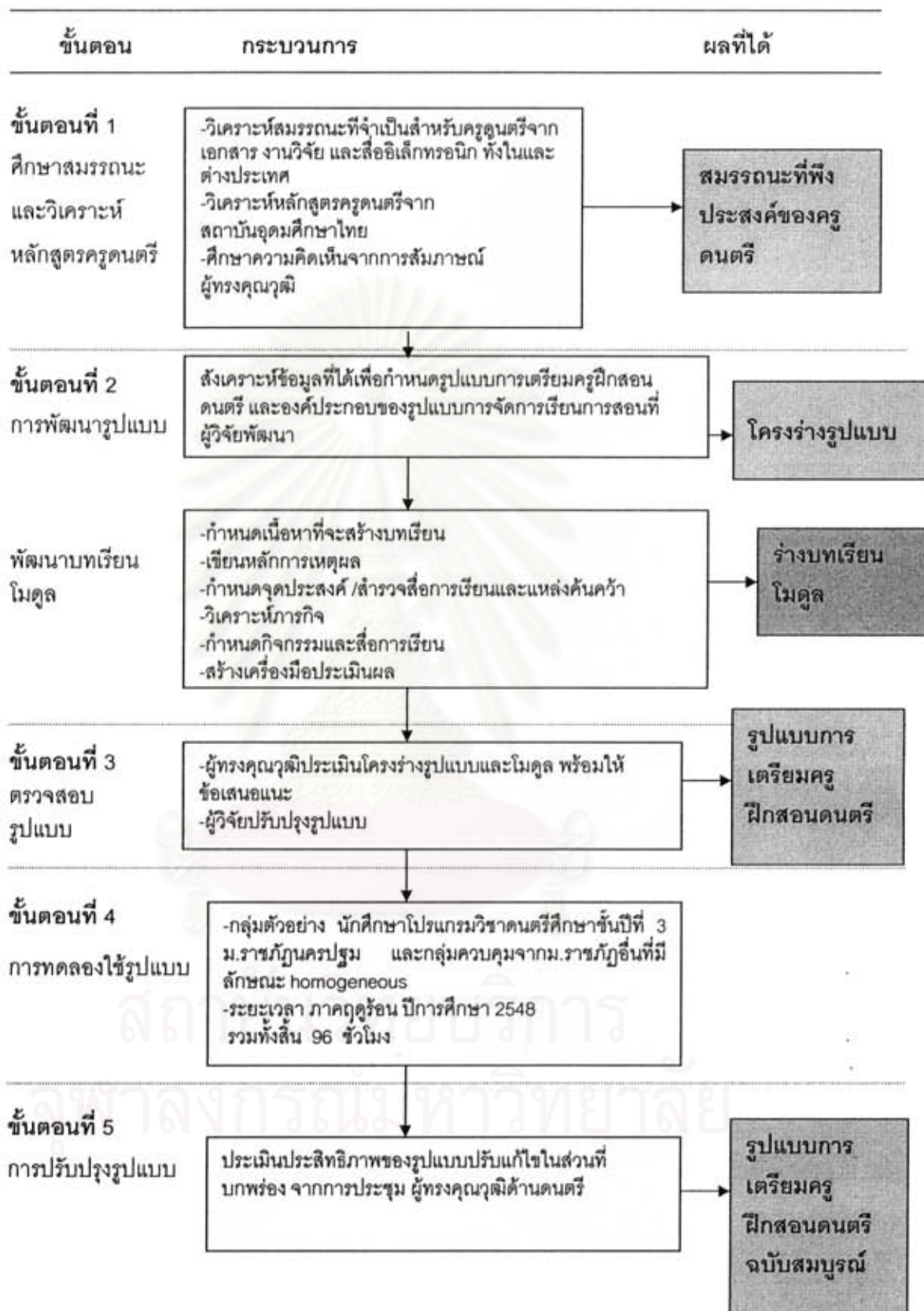
ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปเป็นแผนภูมิขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรี แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ 1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. การศึกษาความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3. การวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของครูดนตรีในแนวความคิดต่างๆ เช่น เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา เกณฑ์มาตรฐานดนตรีศึกษาของ MENC (Music Educators National Conference) โดยประเด็นของการศึกษา เพื่อต้องการทราบว่า กรอบของสมรรถนะขั้นต่ำ หรือแกนสมรรถนะหลัก (core competency) ที่นักศึกษาครูดนตรีควรจะต้องมีนั้นคืออะไร

ส่วนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรี ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ไม่ถามชี้นำ และเป็นคำถามปลายเปิด เป็นการสัมภาษณ์แบบมีปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด (รายนามผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในภาคผนวก หน้า 243) ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ ดังนี้

1. มีวุฒิการศึกษาทางดนตรีตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป
2. มีประสบการณ์ด้านการสอนนักศึกษาดนตรีอย่างน้อย 10 ปี
3. มีผลงานตำแหน่งวิชาการ และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์หลักสูตรการผลิตครูดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาไทย แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็น คือ

1. วิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการผลิตครูดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในสาระ 4 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และการวัดและประเมินผล เพื่อจะดูภาพรวมของสถาบันที่ผลิตครูดนตรีว่ามีสาระองค์ประกอบของหลักสูตรแตกต่างกันอย่างไร

2. วิเคราะห์หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2543 สาขาการศึกษา คุรุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.1 ความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ใน 2 ลักษณะ คือ 1) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน และ 2) รายการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาตามหลักสูตร

2.2 การประเมินกลุ่มความรู้ตามสมรรถนะหลัก โดยวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรเพื่อหาความสอดคล้องในเนื้อหาที่เป็นสาระความรู้สำคัญร่วมกัน

ในการดำเนินการตามข้อ 2.1 ใช้วิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม มีวิธีการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ก. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ประเมินหลักสูตรครุศาสตร์ สาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ แบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ 1) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน และ 2) รายการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาตามหลักสูตร

แบบสอบถามฉบับที่ 1 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อการใช้หลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของอาจารย์ที่สอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรครุศาสตร์ บัณฑิต แขนงวิชาดนตรีสากล ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเด็นข้อคำถาม มี 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ด้านเนื้อหาตามหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผล สำหรับมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมาย ดังนี้

5	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับมาก
3	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับน้อย
1	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของช่วงคะแนน มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	อาจารย์เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามฉบับที่ 2 แบบสอบถามฉบับนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งของการสำรวจสมรรถนะด้านดนตรี และรายการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ จากนักศึกษาที่ได้เรียนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของนักศึกษาดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ ตอนที่ 2 สมรรถนะความสามารถของนักศึกษาโปรแกรมดนตรีสากล ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประเด็นคำถามจะถามว่า เมื่อเรียนจบวิชาในหลักสูตร และพร้อมที่จะออกฝึกสอนประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป นักศึกษามีความรู้ความสามารถในเรื่องต่อไปนี้อย่างไร ได้แก่ ทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี การปฏิบัติดนตรี ความเป็นครูดนตรี การบริหารจัดการดนตรี และเทคโนโลยีดนตรี ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แขนงดนตรีสากล ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยต้องการทราบความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรที่นักศึกษาเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการวัดประเมินผล ทั้งตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ความหมายและการแปลความหมาย มีลักษณะคล้ายกับแบบสอบถามฉบับที่ 1

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขปรับปรุง ได้มีการปรับแก้ข้อความที่เป็นคำถามให้สื่อถึงสมรรถนะในความรู้ที่นักศึกษาต้องทำได้ ดังตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ปรับแก้ เช่น คำถามเดิมถามว่า “นักศึกษามีความสามารถเขียนโน้ตได้” คำตอบคือ นักศึกษาจะต้องเลือกกาเครื่องหมายลงในช่องที่ตนเองทำได้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย หรือน้อยที่สุด แต่คำถามนี้ไม่ได้สื่ออะไร เพราะตามปกตินักศึกษาดนตรีทุกคนต้องเขียนโน้ตได้อยู่แล้ว ดังนั้นจึงมีการแก้ไขข้อความใหม่เป็น “เขียนโน้ตจากจินตนาการหรือทำนองที่ได้ยินได้ทันที” จะเป็นการสื่อถึงว่านักศึกษาจะต้องมีความรู้ 4 เรื่อง จึงจะสามารถเขียนโน้ตจากจินตนาการหรือทำนองที่ได้ยินได้ทันที ได้แก่ มีความรู้เรื่อง บันไดเสียง จังหวะ การฟัง(ฝึกโสต) และการใช้สัญลักษณ์ทางดนตรี

ข. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความเห็นต่อการใช้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษา พ.ศ. 2543 โปรแกรมดนตรีศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดสอนหลักสูตรนี้จำนวน 19 แห่ง มีดังนี้

1. ประชากร

1.1 อาจารย์คณบดีที่สอนโปรแกรมวิชาคณบดีศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดสอนโปรแกรมวิชาคณบดีศึกษา 19 แห่ง จำนวน 132 คน

1.2 นักศึกษาโปรแกรมวิชาคณบดีศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดสอนวิชาคณบดีศึกษา 19 แห่ง จำนวน 1,170 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, http://www.mua.go.th/infodata/46/normal_rachapat_46.pdf)

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 อาจารย์คณบดีที่สอนโปรแกรมวิชาคณบดีศึกษา แขนงวิชาคณบดีสากล โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถาบันละ 4 คน รวมทั้งหมด 76 คน ทั้งนี้เหตุผลที่เลือกสถาบันละ 4 คน เพราะว่าการสำรวจจำนวนอาจารย์ที่เป็นประชากรทั้ง 19 แห่งนั้น พบว่ามีสัดส่วนอาจารย์แต่ละแห่งอยู่ระหว่าง 4-10 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเอาจำนวนขั้นต่ำเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้แต่ละแห่งมีกลุ่มตัวอย่างเท่าเทียมกัน

2.2 นักศึกษาโปรแกรมวิชาคณบดีศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษา พ.ศ. 2543

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ดังนี้

1) กำหนดขนาดตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1970: 886) ได้ตัวอย่างประชากร 298 คน

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad \text{เมื่อระดับความมีนัยสำคัญเป็น .05}$$

n = ขนาดของตัวอย่างประชากร

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนด 5%

2) เลือกสุ่มตัวอย่างประชากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวนทั้ง 19 แห่ง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวนตัวอย่างประชากรแต่ละแห่งจะเฉลี่ยตามกลุ่มของมหาวิทยาลัยที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาโปรแกรมวิชาคณบดีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	จำนวนนักศึกษา	จำนวนตัวอย่าง
ล้านนา	เชียงใหม่	71	16
	ลำปาง	31	16
	อุตรดิตถ์	28	15

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	จำนวนนักศึกษา	จำนวนตัวอย่าง
พุทธชินราช	พิบูลสงคราม	89	16
	กำแพงเพชร	54	16
	นครสวรรค์	35	17
	เพชรบูรณ์	17	10
อีสานเหนือ	มหาสารคาม	20	15
	อุดรธานี	28	15
อีสานใต้	นครราชสีมา	53	16
	สุรินทร์	64	16
ศรีอยุธยา	เทพสตรี	49	16
	พระนครศรีอยุธยา	37	15
	วไลยอลงกรณ์	52	16
ทวารวดี	กาญจนบุรี	28	15
	นครปฐม	127	16
	เพชรบุรี	40	16
	หมู่บ้านจอมบึง	37	16
ทักษิณ	-	-	-
รัตนโกสินทร์	บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา	310	20
	รวมทั้งสิ้น	1170	298

ค. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูดนตรี ทั้งสิ่งพิมพ์และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้ววิเคราะห์สรุปประเด็นในแบบวิเคราะห์เอกสาร

2. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ติดต่อนัดหมายกับผู้รับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

2.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ไปยังผู้รับการสัมภาษณ์

2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ได้นัดหมาย

3. การรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์หลักสูตรครุคนตรีของสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทย รวบรวมข้อมูลด้วยแบบวิเคราะห์เอกสาร แล้ววิเคราะห์สรุปประเด็นตามแนวการวิเคราะห์หลักสูตรของพอสเนอร์ (Posner, 1992) ได้แก่ วัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การวัดและประเมินผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 1 และแบบสอบถามฉบับที่ 2 โดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีสากล จำนวน 19 แห่ง เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2549 และเก็บรวบรวมคืนได้ครบทั้งหมดในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2549 ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ฉบับที่ 1 จำนวน 63 ฉบับ และแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ฉบับที่ 2 จำนวน 248 ฉบับ

ตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่ม	ม.ราชภัฏ	แบบสอบถามฉบับที่ 1 (สำหรับอาจารย์)			แบบสอบถามฉบับที่ 2 (สำหรับนักศึกษา)		
		ส่ง	ได้คืน	ร้อยละ	ส่ง	ได้คืน	ร้อยละ
ล้านนา	เชียงใหม่	4	2	50	20	14	70
	ลำปาง	4	4	100	20	15	75
	อุตรดิตถ์	4	2	50	20	10	50
พุทธชินราช	พิบูลสงคราม	4	4	100	20	12	60
	กำแพงเพชร	4	4	100	20	16	80
	นครสวรรค์	4	4	100	20	18	90
	เพชรบูรณ์	4	3	75	20	10	50
อีสานเหนือ	มหาสารคาม	4	4	100	20	12	60
	อุดรธานี	4	4	100	20	13	65
อีสานใต้	นครราชสีมา	4	4	100	20	13	65
	สุรินทร์	4	3	75	20	15	75
ศรีอยุธยา	เทพสตรี	4	2	50	20	10	50
	อยุธยา	4	4	100	20	11	55
	วไลยฯ	4	2	50	20	10	50

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ม.ราชภัฏ	แบบสอบถามฉบับที่ 1 (สำหรับอาจารย์)			แบบสอบถามฉบับที่ 2 (สำหรับนักศึกษา)		
		ส่ง	ได้คืน	ร้อยละ	ส่ง	ได้คืน	ร้อยละ
ทวารวดี	กาญจนบุรี	4	2	50	20	10	50
	นครปฐม	4	4	100	20	12	60
	เพชรบุรี	4	3	75	20	15	75
	จอมบึง	4	4	100	20	13	65
ทักษิณ	-	-	-	-	-	-	-
รัตนโกสินทร์	บ้านสมเด็จเจ้า	6	4	66.66	20	19	95
	รวมทั้งสิ้น	78	63	80.76	380	248	65.26

ง. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสาร งานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง จะใช้การวิเคราะห์สาระ (content analysis) กระบวนการในการวิเคราะห์สาระ (พรชูลี อักษรอรุณ ,2547:1-5) มีดังนี้

1.1 จัดกระทำกับข้อมูล (data making)

1.1.1 จัดทำหน่วยวิเคราะห์ (unitization)

1.1.2 การกำหนดตัวอย่าง (sampling)

1.1.3 การบันทึก (recording)

1.2 การลดทอนข้อมูล (data reduction)

1.3 การสกัดสาระ (inference)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มคำที่ปรากฏและนำมาแยกแยะ จัดประเภท ลำดับความสำคัญ วิเคราะห์เป็นกลุ่มต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดประเด็นหลักและประเด็นรอง สุดท้ายนำประเด็นที่ได้มารวมกลุ่มและหาความสัมพันธ์ซึ่งผู้วิจัยจะต้องพิจารณาในหลาย ๆ มิติ

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (analytic induction) หรือการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ การสร้างข้อสรุป ตีความคำสัมภาษณ์ที่ได้จากการถอดเทป จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลต่อด้วยการหา ประเภทและความหมายจากเนื้อหา

2.2 กำหนดประเด็นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัย สรุปแนวคิดที่ได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์หลักสูตรครุคนตรีของสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทย ใช้การวิเคราะห์สาระ

4. การวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษา พ.ศ. 2543 มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดสอนวิชาครุคนตรีศึกษา ใช้การ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอน ครุคนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ คือ การพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่จำเป็น ของครุคนตรีวิชาชีพที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาไว้ในการดำเนินการขั้นแรก แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. การร่างรูปแบบ 2. การสร้างเอกสารประกอบการอบรม 3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พัฒนารูปแบบ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การร่างรูปแบบ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลพื้นฐานและข้อสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะของ ครุคนตรีวิชาชีพพินามากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ หลักสูตร ทั้งปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยจะนำมาใช้ประกอบการร่างรูปแบบ ซึ่งในโครงร่าง รูปแบบจะมีองค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1. แนวคิดและหลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. โครงสร้างเนื้อหา/ โมดูล วัน/เวลา จำนวนผู้อบรม 4. กระบวนการ ประกอบด้วย การปฐมนิเทศ pretest (ประเมิน และจัดอันดับ/วินิจฉัยผู้เรียน) การจัดการเรียนการสอนกลุ่ม/รายบุคคล และ posttest 5. การ ประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการของรูปแบบ จะเป็นแนวความคิดหรือแนวทางในการดำเนินการ พัฒนารูปแบบและการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของ รูปแบบ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นสิ่งที่คาดหวังว่าเมื่อได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์แล้วจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยกำหนดให้สอดคล้องกับหลักการและสภาพปัญหาและความต้องการ

3. เนื้อหาของรูปแบบ แบ่งเป็นโมดูล โดยแต่ละโมดูลจะแบ่งออกเป็นกิจกรรมย่อย ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระของโมดูล ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาทฤษฎีดนตรี ด้านบริหารจัดการดนตรี ด้านเทคโนโลยีดนตรี ด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีและการขับร้อง และด้านความเป็นครูดนตรี

4. กระบวนการ บทเรียนโมดูล ประกอบด้วย

4.1 การปฐมนิเทศ

4.2 การทดสอบก่อนเรียน (pretest) เพื่อใช้สำหรับการประเมิน จัดอันดับและวินิจฉัยผู้เรียน (diagnosis) เพื่อให้ข้อกำหนดการเรียนเป็นรายบุคคล

4.3 การจัดการอบรม

ออกแบบกิจกรรมการอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

4.4 การทดสอบหลังเรียน (posttest) ถ้าสอบไม่ผ่านผู้เรียนต้องกลับไปเรียนซ่อมเสริมตามกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนด

5. การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ

ส่วนที่ 2 การสร้างเอกสารประกอบการอบรม ได้แก่ โมดูลการอบรม

การพัฒนาโมดูลเพื่อใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากรูปแบบของฮุสตันและคณะ (Houston and others, 1972 อ้างถึงใน สุนันทา สุวรรณศิลป์, 2543: 55) หลักสำคัญของโมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนาเป็นลักษณะของการอบรมทฤษฎีและนำสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะอันจะนำไปสู่การการปฏิบัติจริง โดยมีส่วนประกอบในโมดูล ดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. เป้าหมาย
3. จุดประสงค์
4. ระยะเวลาอบรม
5. เนื้อหาโดยสังเขป
6. ความรู้พื้นฐานที่ต้องมีมาก่อน
7. กิจกรรมการอบรม
8. การประเมินผล

ร่างเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม จะตรงตามหลักสูตรที่นักศึกษาต้องใช้ในการระหว่างการศึกษา ออกฝึกสอน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรี แบ่งเป็น 6 โมดูล ได้แก่

โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่

โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด

โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ

โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง

โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกออร์

โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์

2. ด้านการปฏิบัติดนตรี แบ่งเป็น 3 โมดูล ได้แก่

โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ

โมดูล 8 เรื่อง การค้นทำนอง

โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง

3. ด้านการบริหารจัดการดนตรี แบ่งเป็น 2 โมดูล ได้แก่

โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี

โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี

4. ด้านเทคโนโลยีดนตรี แบ่งเป็น 1 โมดูล ได้แก่

โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์

5. ด้านความเป็นครูดนตรี แบ่งเป็น 4 โมดูล ได้แก่

โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี

โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี

โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี

โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี

ส่วนที่ 3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรม

จุดประสงค์	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
1. เพื่อดูสมรรถนะหลัก ของนักศึกษาครูคนตรี	แบบวัดความพร้อมในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนคนตรี	คะแนนการทดสอบ เพื่อนำเทียบกับเกณฑ์ผ่านร้อยละ 70
2. เพื่อประเมินผลระหว่างการอบรม	แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม (การวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติ)	ตรวจสอบการอบรมของนักศึกษาเป็นรายบุคคล
3. เพื่อดูความคิดสะท้อนของนักศึกษา ระหว่างการอบรม	รายการบันทึกอนุทินสะท้อนการอบรม	ข้อความนำไปสังเคราะห์กิจกรรมและปัญหาการอบรม
4. เพื่อดูผลกระทบหลังจากการอบรม	แบบประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนคนตรี	4 ด้าน ได้แก่ 1)งานในหน้าที่ครู 2) การจัดทำแผนการสอน 3) การปฏิบัติการสอน และ 4) ทักษะคุณลักษณะวิชาชีพครู

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามที่แสดงไว้ในตารางข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบวัดความพร้อมในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนคนตรี
แบบวัดความพร้อม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษารูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบที่ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะของครูคนตรีวิชาชีพ วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการอบรม การประเมินผลที่กำหนดไว้ในแต่ละโมดูล แบบวัดความพร้อมนี้ได้พัฒนาและปรับปรุงจากแบบทดสอบมาตรฐานของ The Praxis Series (Educational Testing Service (ETS), 2003) แบบวัดความพร้อมในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนคนตรี แบ่งออกเป็น

3 ฉบับ คือ

ฉบับ 1	อ่านโจทย์ แล้วตอบคำถาม	จำนวน 120 ข้อ	เวลา 1.30 ชั่วโมง
ฉบับ 2	ฟังจากซีดี แล้วตอบคำถาม	จำนวน 20 ข้อ	เวลา 1.00 ชั่วโมง
ฉบับ 3	ภาคปฏิบัติเครื่องดนตรี	จำนวน 2 ข้อ	เวลา 1.00 ชั่วโมง

ตารางที่ 4 แนวคำถามของแบบวัดความพร้อมแต่ละฉบับ

รายการ	ข้อสอบข้อที่	แนวคำถาม	
ฉบับ 1	1- 10	โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่	
	11-20	โมดูล 2 เรื่อง บ้านโดเสียงและโหมด	
	21-30	โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกออร์	
	31-40	โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์	
	41-50	โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง	
	51-60	โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี	
	61-70	โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี	
	71-80	โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์	
	81-90	โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี	
	91-100	โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี	
	101-110	โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี	
	111-120	โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี	
	ฉบับ 2	1-10	โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ
		11-20	โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง
	ฉบับ 3	1	โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ
		2	โมดูล 8 เรื่อง การค้นทำนอง

1.2 หาประสิทธิภาพของแบบวัดความพร้อมทั้ง 3 ฉบับ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรี จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ดูความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษา แล้วนำข้อเสนอมารับปรุงแก้ไข

1.3 หาคุณภาพของแบบวัดความพร้อม ฉบับที่ 1 โดยการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบรายข้อ ด้วยการนำไปทดสอบกับนักศึกษาโปรแกรมดนตรีศึกษา ชั้นปีที่ 3 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ใช้เกณฑ์จำแนกกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ร้อยละ 27 แล้วพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่

0.20 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538: 128-130) ข้อใดที่มีค่าอำนาจจำแนก ต่ำกว่า 0.20 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุง และได้แบบทดสอบที่สามารถนำไปใช้วัดได้จำนวน 120 ข้อ แบบวัดความพร้อมฉบับที่ 2 ใช้วิธีการคัดเลือกและปรับปรุงข้อทดสอบ ในวิธีการเดียวกัน ได้แบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ส่วนแบบวัดความพร้อม ฉบับที่ 3 เป็นแบบทดสอบการปฏิบัติเครื่องดนตรี คงใช้วิธีการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญดังได้กล่าวแล้วใน 1.2

2. แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม (การวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติ)

ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม ตามโมดูลต่าง ๆ ทั้ง 16 โมดูล ซึ่งจะมีทั้งหมด 16 แบบสังเกต ใช้หลักการสร้างจากการสอนแบบใช้ความคิดสะท้อน(Reflective teaching) (Schon, 1987: 175-176) ซึ่งใช้สังเกตพร้อมช่วยเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติของผู้เรียน ในส่วนของงานที่ยังมีความคลุมเครือ ด้วยการเรียนรู้จากการกระทำของตนเองและจากการชี้แนะของครูที่ทำหน้าที่โค้ช (learning by doing and coaching) และการถ่ายโยงทักษะการปฏิบัติ (Agg, 1999: 21; Brooks and Dansereau, 1987: 126; Romiszowski, 1993: 266) แนวคิดทักษะพิสัยกับพุทธิพิสัยจะมีจุดเชื่อมต่อนี้ที่จะทำให้สามารถเกิดทักษะปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ การถ่ายโยงทักษะปฏิบัติ เป็นการเลือกปฏิบัติทักษะเดิม กับทักษะใหม่ โดยการบูรณาการความรู้หรือทักษะเดิมที่หลากหลาย เพื่อประยุกต์ทักษะกับสถานการณ์ใหม่ นำมาวิเคราะห์ร่วมกับวัตถุประสงค์ในแต่ละโมดูล และสร้างข้อสังเกตรายการที่ปฏิบัติของผู้เข้าอบรม เพื่อตรวจสอบว่าได้ปฏิบัติตามมากน้อยอย่างไร พร้อมให้ข้อเสนอแนะทันทีที่ตรวจพบข้อผิดพลาดดังตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่าง แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม (การวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติ)

โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่ของคอร์ด

วัตถุประสงค์ สร้าง Triad chord และคอร์ดทาบ 7 ได้อย่างถูกต้อง

คำถามสำหรับตรวจสอบ ได้แก่

- สามารถกำหนดโน้ตตัวที่ 1 (root) ตัวที่ 3 ตัวที่ 5 และตัวที่ 7 อย่างรวดเร็ว
- มีความคล่องในการมองโน้ตตัวที่ 1 แล้วไปสัมพันธ์กับบันไดเสียงเมเจอร์
- แม่นยำในการใช้เครื่องหมายแปลงเสียงตัดลดโน้ตในตำแหน่งตามชนิดของคอร์ด
- ได้ตอบ และให้ความเห็น ดีความ บอกความหมายในสิ่งที่ทำได้

3. รายการบันทึกอนุทินสะท้อนการอบรม

ผู้วิจัยสร้างแบบฟอร์มสำหรับให้นักศึกษามบันทึกความคิดเห็นที่สะท้อนการอบรม โดยมีคำสำคัญได้แก่ การดำเนินการอบรม กิจกรรมที่ได้รับการอบรม (ข้อดี-ข้อด้อย) ประโยชน์ที่จะนำไปใช้ เป็นต้น และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. แบบประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี

ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี เพื่อดูผลกระทบหลังจากได้รับการอบรมไปแล้วว่า นักศึกษาไปปฏิบัติหน้าที่และมีทัศนคติต่ออาชีพครูดนตรีอย่างไร โดยนำลักษณะคำถามมาจากคู่มือการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, 2548) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเด็นข้อคำถาม มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านงานในหน้าที่ครู 2) ด้านการจัดทำแผนการสอน 3) ด้านการปฏิบัติการสอน 4) ด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู แบบประเมิน เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติได้ดีมาก
4	หมายถึง	ปฏิบัติได้ดี
3	หมายถึง	ปฏิบัติได้ปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติได้พอใช้
1	หมายถึง	ควรต้องปรับปรุง

การแปลความหมายของช่วงคะแนน มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับน้อยที่สุด

แบบประเมินตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียม ครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เพื่อที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจโครงสร้างของรูปแบบก่อนที่จะนำรูปแบบไปทดลองใช้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบและโมดูลการอบรม 2. การปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างรูปแบบและโมดูลการอบรม มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบและโมดูลการอบรม มีดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบ เป็นการพิจารณาคุณภาพขององค์ประกอบรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา/โมดูล วัน/เวลาจำนวนผู้เรียน กระบวนการ และการประเมินผล ประกอบด้วยรายการที่จะประเมิน ดังนี้

- 1.1 ความเป็นมาของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม
- 1.2 รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม โดยภาพรวม
- 1.3 องค์ประกอบของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม
- 1.4 หลักการ
- 1.5 วัตถุประสงค์
- 1.6 ลักษณะการอบรม
- 1.7 เนื้อหา
- 1.8 คุณสมบัติผู้เข้ารับการอบรม
- 1.9 ระยะเวลาการอบรม
- 1.10 กระบวนการอบรม
- 1.11 การนำรูปแบบไปใช้

2. การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างโมดูล เป็นการพิจารณาคุณภาพของโมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วยรายการที่จะประเมิน ดังนี้

- 2.1 หลักการและเหตุผล
- 2.2 เป้าหมาย
- 2.3 วัตถุประสงค์
- 2.4 ระยะเวลาการฝึกอบรม

2.5 เนื้อหา

2.6 กิจกรรมการอบรม

2.7 การประเมินผล

3. วิธีดำเนินการประเมิน มีดังนี้

3.1 กำหนดผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน คณิตศาสตร์ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ ดังนี้

3.1.1 มีวุฒิการศึกษาทางคณิตศาสตร์ตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป

3.1.2 มีประสบการณ์ด้านการสอนนักศึกษาคนตรีอย่างน้อย 10 ปี

3.1.3 มีผลงานตำแหน่งวิชาการ และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ในโครงร่างรูปแบบ กำหนดประเด็นที่จะประเมินแล้วนำมาเขียนเป็นข้อคำถาม ก่อนที่จะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมิน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา กับอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนและปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน ผู้วิจัยนำเสนอในรูปค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การพิจารณาความเหมาะสมของโครงร่างรูปแบบและโมดูลการอบรม เป็นการนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนน ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538: 117)

มีความเห็นว่า เหมาะสมมากที่สุด ให้คะแนนเป็น 5

มีความเห็นว่า เหมาะสมมาก ให้คะแนนเป็น 4

มีความเห็นว่า เหมาะสมปานกลาง ให้คะแนนเป็น 3

มีความเห็นว่า เหมาะสมน้อย ให้คะแนนเป็น 2

มีความเห็นว่า เหมาะสมน้อยที่สุด ให้คะแนนเป็น 1

นำค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ ไปเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป ถือว่ารูปแบบและโมดูลการอบรม มีความเหมาะสม ซึ่งคณะ

ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแล้วผลปรากฏว่า รูปแบบการอบรม และ โมดูลที่สำหรับใช้ในการอบรม มีระดับคุณภาพเหมาะสม (รายละเอียดของผลการประเมินอยู่ในภาคผนวก หน้า 302-309)

ส่วนที่ 2 การปรับปรุงแก้ไขโครงร่างรูปแบบ และโมดูลการอบรม

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อสังเกต เกี่ยวกับรูปแบบการอบรม และโมดูลการอบรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ดังนี้

1. ในกรอบความคิดของรูปแบบการอบรมนั้น ตรงสามเหลี่ยมกึ่งกลางให้ใส่หลักการของรูปแบบลงไป ซึ่งมีคำสำคัญ 4 คำ ได้แก่ “แก้ไขจุดอ่อน” “ทบทวนความรู้” “อบรมสมรรถนะดนตรีหลัก” และ “เตรียมการไปเป็นครูวิชาชีพ”
2. ระยะเวลาการอบรม ให้แบ่งเป็นภาคเช้า ตั้งแต่เวลา 9.00-12.00 น. และภาคบ่ายตั้งแต่เวลา 13.00-16.00 น. รวมวันละ 6 ชม.
3. เพิ่มเติมตัวอย่างของกราวเวิร์มอัฟเสียงในโมดูลที่ 9 เรื่องการขับร้องประสานเสียง
4. ให้เพิ่มตัวอย่างบทเพลงที่ใช้จริงจากหนังสือ สาระความรู้ดนตรี ซึ่งใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียน ผู้วิจัยได้เพิ่มตัวอย่างเพลง “สวัสดีปีใหม่” จากหนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐานดนตรี-นาฏศิลป์ ม.2 (สุดใจ ทศพร และคนอื่น ๆ, 2548: 133) และ เพลง “คำมั่นสัญญา” จากหนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐานดนตรี-นาฏศิลป์ ม.3 (สุดใจ ทศพร และคนอื่น ๆ, 2548: 95) นำไปเพิ่มเติมไว้ในโมดูลที่ 1 เรื่องคอर्डและการเคลื่อนที่ และเพลง “ชาวตง” นำไปเพิ่มในโมดูลที่ 5 เรื่อง การเขียนสกอว์

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

การดำเนินการขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในสภาพการณ์จริง มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. วางแผนออกแบบการทดลองที่ใช้ในงานวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบกึ่งทดลอง (quasi – experimental design) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้การประเมินก่อนและหลังการทดลอง (non-equivalent control group, pretest-posttest designs หรือ non-randomized control group, pretest-posttest designs) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2536) ซึ่งมีแบบการทดลอง ดังนี้

	การประเมินก่อนการทดลอง	การทดลอง	การประเมินหลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง (E)	OE1	X	OE2
กลุ่มควบคุม (C)	OC1	-	OC2

เมื่อ	OE1	หมายถึง	การประเมินก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง
	OC1	หมายถึง	การประเมินก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม
	X	หมายถึง	การทดลองใช้รูปแบบ
	OE2	หมายถึง	การประเมินหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
	OC2	หมายถึง	การประเมินหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองรูปแบบ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยจะใช้กลุ่มนักศึกษาทุกคนที่ศึกษาหลักสูตรการผลิตครูครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2543 โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบ ส่วนกลุ่มควบคุมจะใช้กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งผู้วิจัยจะเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาที่ลักษณะของความสัมพันธ์จากเกรดเฉลี่ยของกลุ่มเป็นลักษณะเดียวกัน (homogeneous) จำนวน 12 คน

3. การดำเนินการทดลอง มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การดำเนินการกับกลุ่มทดลอง เป็นการจัดเตรียมเอกสารรูปแบบ อันได้แก่ คู่มือการอบรม เอกสารการอบรม (โมดูลที่ 1 – โมดูลที่ 16)

3.1.1 ปฐมนิเทศ เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามรูปแบบ แล้วทำการทดสอบวัดความพร้อมก่อนการทดลอง (pretest) ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 3

3.1.2 ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโมดูลสำหรับกลุ่มทดลอง

3.1.3 เมื่อดำเนินการตามกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จแล้ว ทดสอบนักศึกษาด้วยแบบทดสอบเดิม (posttest) คือ แบบทดสอบวัดความพร้อม ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 3

3.2 การดำเนินการกับกลุ่มควบคุม

3.2.1 ทดสอบนักศึกษากลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดความพร้อม ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 3

3.2.2 ไม่ต้องดำเนินการอบรมใด ๆ

3.2.3 ทดสอบอีกครั้งหลังด้วยแบบทดสอบฉบับเดิม ภายหลังจากที่นักศึกษา
กลุ่มทดลองเสร็จสิ้นการอบรม

3.3 ภายหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองใช้รูปแบบแล้ว จะวิเคราะห์ผลการทดสอบ
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจากการสอบวัดความพร้อม 2 ครั้ง คือ pretest และ posttest จากนักศึกษา
กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

4. ระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองการใช้รูปแบบในภาคฤดูร้อน ปี
การศึกษา 2548 ใช้ระยะเวลาทดลอง 3 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตัวเอง รวมทั้งสิ้น
96 ชั่วโมง

ปฏิทินการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

วัน เดือน ปี	ชื่อโมดูล (เวลา 9-12.00 น,13-16.00 น.)	หมายเหตุ
30 มีค. 49	ปฐมนิเทศ Pretest ความพร้อม	
31 มีค. 49	แจ้งผลและจัดกลุ่มเข้าอบรมตามโมดูลต่าง ๆ	
3 เมย. 49	โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่	
4 เมย. 49	โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด	
5 เมย. 49	โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ	
7 เมย. 49	โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง	
8 เมย. 49	โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกอว์	
10 เมย. 49	โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์	
11 เมย. 49	โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ	
12 เมย. 49	โมดูล 8 เรื่อง การค้นทำนอง	
18 เมย. 49	โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง	
19 เมย. 49	โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี	
20 เมย. 49	โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี	
21 เมย. 49	โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์	
22 เมย. 49	โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี	

24 เมย. 49	โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี	
25 เมย. 49	โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี	
26 เมย. 49	โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี	
27 เมย. 49	ปัจฉิมนิเทศ Post test ความพร้อม	

5. การศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในกลุ่มทดลองระหว่างการอบรม และการติดตามนิเทศการฝึกสอน เพื่อประเมินทัศนคติต่อวิชาชีพ

5.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ กรณีศึกษากลุ่มทดลอง 12 ราย และผู้ใกล้ชิดกับกรณีศึกษา เช่น เพื่อน นักเรียนที่กรณีศึกษาสอน เป็นต้น

5.2 เครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเดิมที่ได้พัฒนาไว้แล้ว 4 ฉบับ ได้แก่

- 1) แบบรายงานตัวเข้ารับการอบรม
- 2) แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม (การวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติ)
- 3) รายการบันทึกอนุทินสะท้อนการอบรม
- 4) แบบประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี

5.3 วิธีรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

1) ระหว่างการอบรม (30 มีนาคม ถึง 27 เมษายน 2549) ผู้วิจัยจะเขียนวิเคราะห์ และตีความข้อมูล จากแบบรายงานตัวเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับพื้นฐานของผู้เข้าอบรม ผลการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ เครื่องมือที่เรียนปฏิบัติ รวมทั้งการพูดคุย ให้คำแนะนำ ชักถาม และการบันทึกข้อสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรมแต่ละคนถึงความก้าวหน้าในการอบรม การพัฒนา หรือข้อบกพร่องที่ตรวจพบ รวมทั้งการประมวลสรุปรายการบันทึกอนุทินสะท้อนการอบรม

2) ระหว่างการฝึกสอน (8 พฤษภาคม 2549 ถึง 4 ตุลาคม 2549) ผู้วิจัยจะออกนิเทศกรณีศึกษาทั้ง 12 คน ๆ ละ 2 ครั้ง เพื่อสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูฝึกสอน รวมทั้งการวิเคราะห์แบบประเมินตนเองของรายกรณีศึกษา พบปะพูดคุยกับแหล่งข้อมูล แล้วนำมาเขียนบรรยายการติดตามผล ซึ่งจะให้เห็นภาพสะท้อนทัศนคติต่อวิชาชีพ ในการเป็นครูฝึกสอนดนตรีของแต่ละคน

โดยสรุป ผู้วิจัยจะใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือเดิมทั้ง 4 ฉบับ (ข้อ 5.2) ประกอบการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การสังเกต การจดบันทึกเหตุการณ์ และบันทึกเสียง เพื่อความสะดวก ต่อการเขียนบรรยายภายหลัง

ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการในชั้นตอนนี้คือ

1. กลุ่มทดลองทั้ง 12 ราย มีพัฒนาการก่อนและหลังการอบรมอย่างไร อะไรที่เป็นข้อบกพร่องแล้วได้รับการแก้ไขหรือไม่ แจกแจงเป็นรายกรณี
2. กลุ่มทดลองมีความรู้สึกอย่างไรกับการอบรม ประโยชน์ที่ได้รับ ข้อดีและข้อเสีย
3. กลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูคนตรีมานาน้อยเพียงใด พฤติกรรมใดที่เป็นตัวบอกทัศนคตินั้น ๆ

5.4 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

(triangulation) (Denzin, 1970 อ้างถึงใน สุภางศ์ จันทวานิช, 2543: 129-130) ซึ่งมีวิธีการดังนี้

- 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ แหล่งที่มาของข้อมูลที่ตรวจสอบคือ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล
- 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) คือ การใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยเฉพาะการประเมินทัศนคติต่อวิชาชีพครู ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม และศึกษาข้อมูลจากเอกสาร อันได้แก่ มาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การประเมินผลหลังจากนำรูปแบบไปทดลองใช้ มีวิธีการ ดังนี้

การปรับปรุงรูปแบบ หลังจากนำรูปแบบไปทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้รวมทั้งข้อสังเกตระหว่างทดลองของผู้วิจัย นำเข้าที่ ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการสอนดนตรี ได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ ในวันที่ 27 ตุลาคม 2549 ณ ห้องประชุมชั้น 15 อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 4 หน้า 197-198) โดยผู้วิจัยจะนำข้อสรุปทั้งหมดมาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้เป็นการจัดกิจกรรมเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนา รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีในต่างประเทศ

ส่วนที่ 2 สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีในประเทศไทย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย นำเสนอเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สาระ 4 องค์ประกอบ ของหลักสูตรครูดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์สมรรถนะหลักตามหลักสูตรครูดนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ความรู้ในสมรรถนะหลักตามหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนา รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ นำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนา รูปแบบ

ส่วนที่ 2 การพัฒนา วัสดุ

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ นำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การบรรยายกรณีศึกษาและการติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลอง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ส่วนที่ 3 ผลสะท้อนของการออกไปเป็นครูฝึกสอนดนตรี

ตอนที่ 5 การปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี

ตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

ส่วนที่ 1 สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีในต่างประเทศ

การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีในต่างประเทศ ดำเนินการโดยการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรของสถาบันการศึกษาดนตรี และสมาคมครูดนตรีศึกษา ในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และแคนาดา ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะสำหรับครูดนตรี ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดของสมรรถนะต่าง ๆ ที่ครูดนตรีต้องมีในหลักสูตรจากสถาบันการศึกษาดนตรีไว้แล้วในบทที่ 2 (หน้า 41-50) สรุปผลการวิเคราะห์ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะครูดนตรีในต่างประเทศ

สมรรถนะ	BTC	CSUS	PSU	UTRT	USYD	MENC	NASM
1. สามารถขับร้องประสานเสียง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. สามารถอธิบายพื้นฐานดนตรี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. สามารถเรียบเรียงดนตรีสำหรับ การบรรเลงในโรงเรียน	✓		✓	✓	✓	✓	✓
4. สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. สามารถจัดการเรียนการสอนและ การวัดผล	✓		✓			✓	✓
6. สามารถจัดการแสดงดนตรี	✓		✓		✓	✓	✓
7. สามารถบรรเลงเปียโน	✓	✓				✓	✓
8. สามารถอำนวยเพลง	✓	✓	✓			✓	✓
9. สามารถใช้เทคโนโลยีดนตรี		✓	✓		✓		✓
10. สามารถบรรยายประวัติดนตรี		✓	✓	✓		✓	✓
11. สามารถอิมโพรไวส์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12. สามารถวิเคราะห์พรรณาดนตรี					✓	✓	✓

BTC = Bethel College of Music Indiana

CSUS = California State University, Sacramento Department of Music

PSU = Plymouth State University, Department of music

UTRT = University of Toronto Faculty of Music

USYD = The University of Sydney Conservatorium of Music

MENC = Music Educators National Conferences

NASM = National Association of School of Music

สมรรถนะด้านความสามารถของครุคณตรีในต่างประเทศ จากการศึกษาสถาบันการผลิตหลักสูตรครุคณตรี และองค์การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ มหาวิทยาลัยพีร์เน้าท์สเคท มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สเตท, สคาเมนใต้ วิทยาลัยคณตรีเบ็ทเทิล มหาวิทยาลัยโตรอนโต้ มหาวิทยาลัยซิดนีย์ สมาคมโรงเรียนคณตรีแห่งชาติ และสมาคมครุคณตรีศึกษาแห่งชาติ สามารถจัดกลุ่ม ได้ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ทางทฤษฎีคณตรีทั่วไป ได้แก่ การอ่าน การฝึกใส่ตบระสาท องค์ประกอบคณตรี การเรียบเรียงและการประพันธ์
2. ด้านการปฏิบัติคณตรี ได้แก่ การปฏิบัติเครื่องมือ บรรเลงคีย์บอร์ด การขับร้อง การอำนวยเพลง การอิมโพรไวส์ การแสดงเดี่ยว และการรวมวง
3. ด้านการบริหารจัดการคณตรี ได้แก่ ทักษะการจัดการฝึกซ้อม การทำงานเป็นผู้นำการแสดงคณตรี การจัดโปรแกรมเตรียมแสดง
4. ด้านเทคโนโลยีคณตรี ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนงานคณตรี การโปรแกรมคอมพิวเตอร์คณตรี
5. ด้านความเป็นครุคณตรี ได้แก่ ความเข้าใจในหลักสูตรคณตรี กระบวนการสอนคณตรี สื่อและอุปกรณ์ การวัดผลประเมินผล ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

ส่วนที่ 2 สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครุคณตรีในประเทศไทย

ส่วนสมรรถนะในวิชาชีพครุคณตรีในประเทศไทยนั้น ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครุคณตรี โดยมีประสบการณ์ด้านการสอนนักศึกษาคณตรีอย่างน้อย 10 ปีและมีวุฒิการศึกษาทางคณตรีตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน (รายละเอียดในภาคผนวกหน้า 243) มีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของครุคณตรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่หลากหลาย และมีส่วนที่สอดคล้องกัน ที่มีความถี่สูงสุด 3 รายการแรก คือ

- 1.1 ต้องปฏิบัติเครื่องคณตรีได้
- 1.2 มีการบริหารจัดการคณตรี
- 1.3 ความรอบรู้ในเนื้อหาทฤษฎี

2. สมรรถนะของครูดนตรี

ด้านความรู้

2.1 ทฤษฎีโน้ต

2.2 เทคโนโลยีทางดนตรี

2.3 วิธีสอน การวัดผล การใช้สื่อ และ การบริหารจัดการ

ด้านเจตคติ

2.4 เสียสละ อุทิศเวลา

2.5 ความรัก ความเอาใจใส่

2.6 มีจริยธรรม

ด้านทักษะ

2.7 การปฏิบัติเฉพาะเครื่องและปฏิบัติรวมวง

2.8 ชับร้องประสานเสียง

2.9 การเล่นคลอประกอบ

3. มาตรฐานวิชาชีพครูดนตรี

มีเพียงประเด็นเดียวที่มีความถึงสูงสุด ได้แก่ การควบคุมและตรวจสอบมาตรฐานวิชาการ การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สรุปความถี่ได้ดังนี้

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรี

รายการ	จำนวน
1. คุณลักษณะของครูดนตรี	
1.1 ต้องปฏิบัติเครื่องดนตรีได้	5
1.2 มีการบริหารจัดการดนตรี	5
1.3 ความรอบรู้ในเนื้อหาทฤษฎี	2
1.4 ต้องรอบรู้ในลักษณะของเครื่องดนตรี	1
1.5 ใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องได้	1

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน
2. สมรรถนะของครูดนตรี	
ด้านความรู้	
2.1 ทฤษฎีโน้ต	4
2.2 เทคโนโลยี	3
2.3 วิธีสอน การวัดผล การใช้สื่อ	2
2.4 การบริหารจัดการ	2
2.5 ชับร้อง	1
ด้านเจตคติ	
2.6 เสียสละ อุทิศเวลา	5
2.7 ความรัก ความเอาใจใส่	4
2.8 มีจริยธรรม	2
ด้านทักษะ	
2.9 การปฏิบัติเฉพาะเครื่อง	3
2.10 ปฏิบัติรวมวง	3
2.11 ชับร้องประสานเสียง	3
2.12 การเล่นคลอประกอบ	3
2.13 การสอนระบบ คาร์ล ออฟ และ โคตาย	2
2.14 การบริหารจัดการดนตรี	1
3. ข้อมูลมาตรฐานวิชาชีพครูดนตรี	
3.1 การควบคุมและตรวจสอบมาตรฐานวิชาการ	4
3.2 ต้องสนใจเป้าหมายและเนื้อหาของหลักสูตร	1
3.3 แยกครูดนตรีเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา	1

จากการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย พบว่า ครูดนตรีนั้นจะมีแกนสมรรถนะที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรีทั่วไป 2) ด้านการปฏิบัติดนตรี 3) ด้านการบริหารจัดการดนตรี 4) ด้านเทคโนโลยีดนตรี และ 5) ด้านความเป็นครูดนตรี รายละเอียดของแต่ละด้านได้สรุปเปรียบเทียบโดยนำเสนอตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูดนตรีของต่างประเทศและประเทศไทย

สมรรถนะครูดนตรี	การวิเคราะห์สมรรถนะของครูดนตรี ในต่างประเทศ	ความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญการสอน ดนตรีในประเทศไทย
1. ด้านความรู้ทาง ทฤษฎีดนตรีทั่วไป	การอ่าน การฝึกโสตประสาท องค์ประกอบดนตรี การเรียบเรียงและการประพันธ์	ความรอบรู้ในเนื้อหา ทฤษฎี
2. ด้านการปฏิบัติดนตรี	การปฏิบัติเครื่องมือ บรรเลงคีย์บอร์ด การขับร้อง การอ่านวงเพลง การอิมโพร ไวส์ การแสดงเดี่ยว และการรวมวง	การปฏิบัติเฉพาะเครื่อง ปฏิบัติรวมวง ขับร้องประสานเสียง การเล่นคลอประอบ
3. ด้านการบริหาร จัดการดนตรี	ทักษะการจัดการฝึกซ้อม การทำงานเป็น ผู้นำการแสดงดนตรี การจัดโปรแกรม เตรียมแสดง	การบริหารจัดการ ดนตรี
4. ด้านเทคโนโลยีดนตรี	การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนงานดนตรี การโปรแกรมคอมพิวเตอร์ดนตรี	ใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ได้
5. ด้านความเป็นครู ดนตรี	ความเข้าใจหลักสูตรดนตรี กระบวนการ สอนดนตรี สื่อและอุปกรณ์ การวัดผล ประเมินผล ความรักและศรัทธาใน วิชาชีพ	วิธีสอน การวัดผล การใช้สื่อ การสอนระบบ คาร์ล ออฟ และ โคตาย เสียสละ อุทิศเวลา ความรัก ความเอาใจใส่ มีจริยธรรม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สาระ 4 องค์ประกอบของหลักสูตรครูดนตรีในสถาบัน
อุดมศึกษาไทย

สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูดนตรีในประเทศไทย สืบมาจากประมวลชื่อหลักสูตร
สาขาวิชา และปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ

อุดมศึกษา (2547) พบว่า ประกอบด้วย มหาวิทยาลัย 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล การเสนอเปรียบเทียบหลักสูตรของสถาบันที่ผลิตครูคณตรีในระดับปริญญาตรี ทั้ง 5 แห่ง โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรของพอสเนอร์ (Posner, 1992) 4 ด้าน คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างหลักสูตร 3) เนื้อหา 4) การวัดและประเมินผล

ตารางที่ 8 รายละเอียดของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรครุคณตรีในประเทศไทย

สถาบัน	ชื่อหลักสูตร	ชื่อปริญญา	คณะที่จัดการศึกษา	หน่วยกิตรวม
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2543 สาขาการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (คณตรีศึกษา)	ครุศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	146
มหาวิทยาลัยบูรพา	หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (ต่อเนื่อง) สาขาวิชาดุริยางคศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2545	การศึกษามัธยมศึกษา (ดุริยางคศึกษา)	ศึกษาศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์	76
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ (ไทย/สากล)	การศึกษามัธยมศึกษา (ดุริยางคศาสตร์ สากล)	ศึกษาศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์	140
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2543)	ครุศาสตรบัณฑิต (คณตรีศึกษา)	ครุศาสตร์	150
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2544)	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ดุริยางค์ สากล)	นาฏศิลป์และดุริยางค์	145

1) วัตถุประสงค์หลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ให้มีความสามารถปฏิบัติการด้านคณตรีได้อย่างถูกต้อง
2. ให้มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางด้านคณตรีเข้าใจวิธีสอนคณตรีเป็นอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนคณตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีเทียบเท่ามาตรฐานสากล เพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมได้
4. ให้มีความศรัทธา มีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี
5. ให้มีความรู้ความเข้าใจคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษา
6. ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ในวิชาชีพทางดนตรี

มหาวิทยาลัยบูรพา

1. เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้บัณฑิตสามารถประกอบอาชีพอิสระทางด้านดนตรีได้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เพื่อผลิตบัณฑิตดุริยางคศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพเป็นครูดนตรีที่มีประสิทธิภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. มีความรอบรู้ในสรรพวิทยาการในฐานะที่เป็นพลเมืองและพลโลก ได้แก่
 - 1.1 มีความสามารถในการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ที่เป็นสื่อแสดงความรู้และความคิดอย่างน้อย 2 ภาษา โดยเฉพาะภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 1.2 มีความรอบรู้และใฝ่รู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวกับระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม สามารถเชื่อมโยงระบบเหล่านี้กับมาตรฐานความเป็นสากลในลักษณะสหวิทยาการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
 - 1.3 มีบุคลิกดี มีคุณธรรม มีสุนทรียภาพ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และมีความเป็นผู้นำ
 - 1.4 มีความรู้ความเข้าใจในสังคม วัฒนธรรมที่หลากหลาย สามารถดำรงชีวิตและปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นหมู่คณะ ตามวิถีประชาธิปไตย มีความศรัทธาในวิธีการแห่งปัญญา ศรัทธาในความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้อื่น รู้จักการแบ่งปัน การมีส่วนร่วม การร่วมมือและการประสานประโยชน์
 - 1.5 มีความรู้ ความสามารถในการใช้และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม
2. มีความเป็นครูและมีความสามารถในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ ได้แก่

- 2.1 มีความรักที่จะเป็นครู เปี่ยมด้วยคุณธรรมและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ
 - 2.2 มีความสามารถในการสอนและการสร้างสรรค์การเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเน้นความหลากหลายเพื่อตอบสนองผู้เรียนเป็นหลัก
 - 2.3 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการสอนโดยใช้นวัตกรรม มีทักษะการคิด และการออกแบบการเรียนการสอนแนวใหม่
 - 2.4 มีความสามารถในการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบการศึกษา และเป็นนักบริหารการศึกษาแนวใหม่
 - 2.5 มีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้เป็นการศึกษาแนวใหม่ที่มีประสิทธิภาพ
 - 2.6 มีความสามารถในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์การศึกษาให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. มีความรู้ซึ่งในศาสตร์ที่จะสอนและศาสตร์ที่จะสร้างสรรค์การเรียนรู้ ได้แก่
 - 3.1 มีความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์ และเนื้อหาสาระของศาสตร์ในระดับที่จะสอน สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์
 - 3.2 มีความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ที่จะสอน สามารถพัฒนาความคิดด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

1. เพื่อพัฒนากำลังคนด้านครุศิลป์สายนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทย และสากล ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา ได้แก่ นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางค์ไทย ดุริยางค์สากล คีตศิลป์ไทย คีตศิลป์สากล
2. เพื่อฝึกอบรมให้มีความคิดริเริ่ม สามารถสร้างสรรค์ผลงานในวิชาชีพ มีกิจนิสัยในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถวางแผนและปฏิบัติงานด้วยหลักวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความประณีต ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมอันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ
3. เพื่อปลูกฝัง และเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสำนึกในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม

การวิเคราะห์วัตถุประสงค์หลักสูตรครุคนที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง
สรุปดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ ด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร

รายการ	ราชภัฏ	บูรพา	มศว.	จุฬาฯ	ราชมงคล
1. ให้มีความรู้และทักษะด้านดนตรี	✓	✓	✓	✓	✓
2. ให้มีความรู้และสามารถในการจัดการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓
3. ให้มีความศรัทธาในวิชาชีพทางดนตรี	✓	-	-	✓	✓
4. ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	✓	-	-	✓	✓
5. ให้มีความพร้อมและสามารถประกอบอาชีพครุคนตรี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	✓	✓	✓	✓	✓
6. ความคิดริเริ่ม สามารถสร้างสรรค์ผลงานในวิชาชีพ	-	-	-	✓	✓
7. มีความสามารถในการวิจัยและพัฒนา	-	-	-	✓	-

จากตารางที่ 9 วัตถุประสงค์หลักสูตรการผลิตครุคนตรีของสถาบันอุดมศึกษาไทย มีข้อกำหนดที่เหมือนกันทั้ง 5 สถาบัน คือ ให้มีความรู้และทักษะด้านดนตรี ให้มีความรู้และสามารถในการจัดการเรียนการสอน และให้มีความพร้อมและสามารถประกอบอาชีพครุคนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนวัตถุประสงค์ที่เน้น ความศรัทธาในวิชาชีพทางดนตรี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ นั้น มีเพียง 2 สถาบันที่ไม่ได้เขียนไว้ในเอกสารหลักสูตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนวัตถุประสงค์ด้านความสามารถในการวิจัยและพัฒนา มีเพียงสถาบันเดียวที่เขียนไว้ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรการผลิตครุคนตรีของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะมีโครงสร้างหลักสูตรในการจัดวิชาแบ่งเป็นหมวดต่าง ๆ เหมือนกันคือ หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี สำหรับหมวดวิชาเฉพาะนั้นจะแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของวิชาเอก และส่วนของวิชาชีพครู

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ ด้านโครงสร้างหลักสูตร

สถาบัน	หมวดวิชา การศึกษาทั่วไป	หมวดวิชา เฉพาะ		หมวดวิชา เลือกเสรี	หน่วย กิตรวม
		วิชาเอก	วิชาชีพครู		
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	33	68	35	10	146
มหาวิทยาลัยบูรพา	16	30	24	6	76
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	33	59	38	10	140
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	39	60	41	10	150
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	32	77	28	8	145

จากตารางที่ 10 มหาวิทยาลัยบูรพาเปิดหลักสูตรเป็นแบบต่อเนื่อง รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาเข้าเรียน 2 ปี จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนมี 76 หน่วยกิต ส่วนมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เกณฑ์หน่วยกิตรวมสำหรับการศึกษาระบบ 4 ปีจะใกล้เคียงกันอยู่ระหว่าง 140-150 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปสำหรับมหาวิทยาลัยระบบการศึกษา 4 ปี จะอยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ 32-39 หน่วยกิต ยกเว้นมหาวิทยาลัยบูรพาที่เปิดหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปีจะกำหนดไว้เพียง 16 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรในหมวดวิชาเฉพาะ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจะเน้นด้านวิชาเอกมากถึง 77 หน่วยกิต ในขณะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน้อยที่สุด อยู่ที่ 59 หน่วยกิต สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏจะอยู่ที่ 68 หน่วยกิต และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 60 หน่วยกิต ตามลำดับ แต่การจัดวิชาในโครงสร้างทางสายวิชาชีพครู จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญสูงสุดจัดไว้ 41 หน่วยกิต และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลให้ความสำคัญกับวิชาชีพครูน้อยกว่าสถาบันอื่นซึ่งจัดไว้เพียง 28 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรในหมวดวิชาเลือกเสรี ทุกสถาบันจัดไว้ใกล้เคียงกันคือ 8 - 10 หน่วยกิต สำหรับการวิเคราะห์รายละเอียดของโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาต่อไปนั้น ผู้วิจัยพิจารณาจะเปรียบเทียบเพียง 4 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เท่านั้น เพราะเป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตครูต้นตอหลักสูตร 4 ปีเท่ากัน ส่วนมหาวิทยาลัยบูรพา ผลิตบัณฑิตแบบต่อเนื่องในหลักสูตร 2 ปี จะไม่นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ ด้านโครงสร้างหลักสูตร หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบัน	หมวดวิชาเฉพาะ						รวม หน่วย กิต	
	วิชาเอก				วิชาชีพครู			
	บังคับ		เลือก		บังคับ			เลือก
	ท	ป	ท	ป	ท	ฝ		
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	27	23	18		21	7	7	103
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	30	19	10		18	9	11	97
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	22	18	20		30	6	5	101
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	43	24	10		18	8	2	105

(ท = ทฤษฎี ป = ปฏิบัติเครื่องดนตรี ฝ = ฝึกประสบการณ์)

จากตารางที่ 11 โครงสร้างหลักสูตร หมวดวิชาเฉพาะของทุกสถาบันที่ผลิตบัณฑิตสายครุ
คนตรีจะผลิตแบบเอกเดี่ยว ไม่ต้องเรียนวิชาโท แต่นักศึกษาอาจเรียนข้ามสายได้ ผู้ที่เรียนสาขา
ดนตรีสากล อาจเรียนวิชาเลือกเสรีในสายทางดนตรีไทยได้ โครงสร้างหลักสูตรในรายวิชาเอก
บังคับวิชาทฤษฎี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกำหนดไว้สูงสุดจำนวน 43 หน่วยกิต และใน
วิชาปฏิบัติ 24 หน่วยกิต ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีโครงสร้างหลักสูตรในรายวิชาเอกบังคับ
วิชาทฤษฎี และวิชาปฏิบัติน้อยที่สุด จำนวน 22 หน่วยกิต และ 18 หน่วยกิต ตามลำดับ

ส่วนโครงสร้างหลักสูตรวิชาชีพครู จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดไว้สูงสุดในรายวิชา
ทฤษฎีบังคับ จำนวน 30 หน่วยกิต ต่ำสุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคล เท่ากัน คือ 18 หน่วยกิต ส่วนโครงสร้างวิชาฝึกประสบการณ์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย กำหนดไว้ น้อยที่สุด คือ 6 หน่วยกิต

3) เนื้อหา

เนื้อหาในหลักสูตรครุคนตรี จะนำเสนอวิเคราะห์เฉพาะเนื้อหาหลักในแต่ละมหาวิทยาลัย
ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เนื้อหาทฤษฎีในกลุ่มวิชาเอกบังคับ 2) การวิเคราะห์เนื้อหาปฏิบัติในกลุ่ม
วิชาเอกบังคับ 3) การวิเคราะห์เนื้อหาทฤษฎีในกลุ่มวิชาชีพครูบังคับ 4) การวิเคราะห์เนื้อหาฝึก
ประสบการณ์ ในกลุ่มวิชาชีพครูบังคับ แต่เนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหานั้น ต้องพิจารณาจาก
ลักษณะวิชาซึ่งแต่ละสถาบันมีรายละเอียดมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนอการวิเคราะห์เฉพาะชื่อ
รายวิชา ซึ่งชื่อรายวิชาเหล่านี้สามารถแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาวิชาได้ รายละเอียดการวิเคราะห์
เปรียบเทียบรายวิชาในหลักสูตรครุคนตรีของทั้ง 4 มหาวิทยาลัย มีดังนี้

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์รายวิชาที่มีเนื้อหาทฤษฎี ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
●ทฤษฎีดนตรีสากล 1 3(3-0)	●ทฤษฎีโน้ตสากล 2(2-0)	●ทฤษฎีดนตรีตะวันตก 2(2-0-4)	●การแยกแนวและ
●ทฤษฎีดนตรีสากล 2 3(3-0)	●ประวัติการดนตรีไทยและ	●ทฤษฎีดนตรีไทย 1 2(2-0-4)	การเรียบเรียงเพลง 1 1(1-0-1)
●ทฤษฎีดนตรีสากล 3 3(3-0)	ดนตรีตะวันตก	●ดนตรีศึกษาชั้นนำ 2(2-0-4)	●การแยกแนวและ
●ประวัติดนตรีตะวันตก	●ประวัติการดนตรีตะวันตก 1 2(2-0)	●จิตวิทยาการสอนดนตรี 2(1-2-3)	การเรียบเรียงเพลง 2 1(1-0-1)
ตั้งแต่ยุคโบราณถึง ค.ศ.1750 3(3-0)	●ทฤษฎีการประสานเสียง 1 2(2-0)	●ดนตรีในชั้นมัธยมศึกษา 2(2-0-4)	●การอำนวยเพลงวงดุริยางค์ 1 1(0-2-1)
●ประวัติดนตรีตะวันตก	●ทฤษฎีการประสานเสียง 2 2(2-0)	●ประวัติดนตรีไทยชั้นนำ 2(2-0-4)	●การอำนวยเพลงวงดุริยางค์ 2 1(0-2-1)
ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ถึงปัจจุบัน 3(3-0)	●ทฤษฎีการบันทึกโน้ตเพลงไทย	●ดนตรีในยุคกลางและเรอเนสซองส์ 2(2-0-4)	●การอำนวยเพลงวงดุริยางค์ 3 1(0-2-1)
●รูปแบบและการวิเคราะห์	2(2-0)	●ดนตรีในยุคบาโรคและคลาสสิก 2(2-0-4)	●การอำนวยเพลงวงดุริยางค์ 4 1(0-2-1)
ดนตรีตะวันตก 1 3(3-0)	●ดนตรีพื้นบ้านไทย 2(2-0)	●ดนตรีในยุคโรแมนติกและศตวรรษที่ 20	●คาน์เตอร์พอยท์ 1 1(1-0-1)
●รูปแบบและการวิเคราะห์	●การอำนวยเพลง 2(1-2)	2(2-0-4)	●คาน์เตอร์พอยท์ 2 1(1-0-1)
ดนตรีตะวันตก 2 3(3-0)	●การจัดการวงดนตรี 2(2-0)	●ทฤษฎีการประสานเสียง 1 2(2-0-4)	●โครงสร้างของเพลง
●คอมพิวเตอร์ดนตรีขั้นพื้นฐาน 3(3-0)	●ดุริยนิพนธ์ 3(3-0)	●ทฤษฎีการประสานเสียง 2 2(2-0-4)	และการวิเคราะห์เพลง 1 2(2-0-2)
●พื้นฐานดนตรีไทย 3(3-0)	●หลักสูตรและการสอน 1 1(1-1)		●โครงสร้างของเพลง
	●หลักสูตรและการสอน 2 2(2-0)		และการวิเคราะห์เพลง 2 2(2-0-2)
	●หลักสูตรและการสอน 3 2(2-0)		●ทฤษฎีการดนตรี 1 1(1-0-1)
			●ทฤษฎีการดนตรี 2 1(1-0-1)
			●ศิลปะการดนตรีทั่วไป 1 1(1-0-1)
			●ศิลปะการดนตรีทั่วไป 2 1(1-0-1)
			●ศิลปะการดนตรีทั่วไป 3 1(1-0-1)

		<ul style="list-style-type: none"> ● ศิลปะการดนตรีทั่วไป 4 1(1-0-1) ● ศิลปะการดนตรีทั่วไป 5 1(1-0-1) ● ศิลปะการดนตรีทั่วไป 6 1(1-0-1) ● ศิลปะการดนตรีทั่วไป 7 1(1-0-1) ● หลักการประพันธ์เพลง 1 2(2-0-2) ● หลักการประพันธ์เพลง 2 2(2-0-2) ● หลักการประสานเสียง 1 1(1-0-1) ● หลักการประสานเสียง 2 1(1-0-1) ● หลักการประสานเสียง 3 2(2-0-2) ● หลักการประสานเสียง 4 2(2-0-2) ● วิทยานิพนธ์ศิลป์ หรือกิจกรรม การแสดง 6(6-0-6) ● ประวัติการดนตรีและ ดนตรีนิยม 1 2(2-0-2) ● ประวัติการดนตรีและ ดนตรีนิยม 2 2(2-0-2)
--	--	---

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์รายวิชาที่มีเนื้อหาปฏิบัติ ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
<p>ปฏิบัติเครื่องดนตรีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จากทั้งหมด 7 กลุ่ม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ●ปฏิบัติเครื่องลมไม้ 1 2(0-4) ●ปฏิบัติเครื่องลมไม้ 2 2(0-4) ●ปฏิบัติเครื่องลมไม้ 3 2(0-4) ●ปฏิบัติเครื่องลมไม้ 4 2(0-4) ●ปฏิบัติเครื่องลมไม้ 5 2(0-4) ●ปฏิบัติเครื่องลมไม้ 6 2(0-4) <p>และปฏิบัติกลุ่มคีย์บอร์ด อีก 2 วิชา</p> <ul style="list-style-type: none"> ●ปฏิบัติคีย์บอร์ด 1 2(0-4) ●ปฏิบัติคีย์บอร์ด 2 2(0-4) <p>●การเสนอมผลงานทางดนตรี 3(2-2)</p> <ul style="list-style-type: none"> ●ปฏิบัติรวมวงเล็ก 1 1(0-2) ●ปฏิบัติรวมวงเล็ก 2 1(0-2) ●ปฏิบัติรวมวงใหญ่ 1 1(0-2) ●ปฏิบัติรวมวงใหญ่ 2 1(0-2) 	<ul style="list-style-type: none"> ●ขลุ่ยเรคอร์ดอร์ 1(1-1) ●ทักษะดนตรี 1 2(1-2) ●ทักษะดนตรี 2 2(1-2) ●ทักษะดนตรี 3 2(1-2) ●ทักษะดนตรี 4 2(1-2) ●ทักษะดนตรี 5 2(1-2) ●ทักษะดนตรี 6 2(1-2) ●การขับร้องเพลงไทย 1 1(1-1) ●การขับร้องเพลงไทย 2 1(1-1) ●การขับร้องประสานเสียง 1 1(1-1) ●การขับร้องประสานเสียง 2 1(1-1) ●ร้องวง 1(1-1) ●คีย์บอร์ด 1(1-1) 	<ul style="list-style-type: none"> ●อ่านออกเสียงโน้ตและพัฒนาสไตล์ประสาท ชั้นนำ 1(1-0-2) ●อ่านออกเสียงโน้ตและพัฒนาสไตล์ประสาท 1 1(1-0-2) ●ขับร้องประสานเสียง 1 2(1-2-3) ●ขับร้องประสานเสียง 2 2(1-2-3) ●ขับร้องเพลงไทย 1 2(1-2-3) ●ทักษะดนตรี 1 2(1-2-3) ●ทักษะดนตรี 2 2(1-2-3) ●ทักษะดนตรี 3 2(1-2-3) ●ทักษะดนตรี 4 2(1-2-3) ●การบรรเลงหมู้ 1 2(1-2-3) 	<p>ปฏิบัติเครื่องดนตรี โดยเวียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จาก กลุ่มเครื่องสาย กลุ่มเครื่องเป่า กลุ่มเครื่องเคาะตี กลุ่มเปียโน 8 วิชา เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ●เครื่องเป่า 1 3(0-6-3) ●เครื่องเป่า 2 3(0-6-3) ●เครื่องเป่า 3 3(0-6-3) ●เครื่องเป่า 4 3(0-6-3) ●เครื่องเป่า 5 3(0-6-3) ●เครื่องเป่า 6 3(0-6-3) ●เครื่องเป่า 7 3(0-6-3) ●เครื่องเป่า 8 3(0-6-3)

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์รายวิชาที่มีเนื้อหาทฤษฎีในกลุ่มวิชาชีพครูบังคับ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
<ul style="list-style-type: none"> ●การศึกษาและ ความเป็นครูไทย 3(2-2) ●หลักสูตรและการจัดการศึกษาชั้น พื้นฐาน 3(2-2) ●หลักการสอน 3(2-2) เทคโนโลยีการศึกษา 3(2-2) ●หลักการวัดและประเมินผล การศึกษา 2(1-2) ●การวิจัยทางการศึกษา 2(1-2) ●การประยุกต์จิตวิทยา เพื่อการเรียนรู้ 2(1-2) ●พฤติกรรมกรรมการสอนวิชาคนตรีศึกษา 3(2-2) 	<ul style="list-style-type: none"> ●การศึกษาไทย 3(3-0) ●วิธีสอนทั่วไป 2(2-1) ●จิตวิทยาเบื้องต้น 2(2-0) ●การบริหารและการนิเทศฯ 2(2-0) ●การแนะแนวเบื้องต้น 2(2-0) ●สื่อการสอน 2(2-0) ●การวัดผลการศึกษา 3(3-0) ●โครงการสุขภาพในโรงเรียน 2(2-0) 	<ul style="list-style-type: none"> ●หลักการการศึกษาและวิชาชีพครู (2) ●จิตวิทยาการศึกษา 1 (3) ●จิตวิทยาการศึกษา 2 (3) ●การบริหารจัดการระบบการศึกษา (2) ●การวัดและการประเมินผลการศึกษา (2) ●ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา (2) ●หลักสูตรและการเรียนการสอน (3) ●เทคโนโลยีการศึกษาขั้นนำ (3) ●การศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม (2) ●วิธีวิทยาการสอนคนตรี (3) ●นวัตกรรมการสอนคนตรี (3) ●สัมมนาคนตรีศึกษา (2) 	<ul style="list-style-type: none"> ●จิตวิทยาการศึกษา 2(2-0-2) ●หลักการอาชีวศึกษา 2(2-0-2) ●การวิจัยเบื้องต้นทางการศึกษา 2(2-0-2) ●การวัดและการประเมินผล 2(2-0-2) ●เทคโนโลยีทางการศึกษาเบื้องต้น 2(2-0-2) ●หลักและวิธีการสอน 2(2-0-2) ●การจัดหลักสูตรและประมวลการสอน นาฏศิลป์และดุริยางค์ 2(2-0-2) ●หลักสูตรคนตรี-นาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา 2(2-0-2) ●หลักสูตรคนตรี-นาฏศิลป์ ระดับมัธยมศึกษา 2(2-0-2)
<ul style="list-style-type: none"> ●การศึกษาสังเกต 1(60) ●การทดลองสอนวิชาคนตรีศึกษา 1(60) ●การฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ 5(450) 	<ul style="list-style-type: none"> ●ประสบการณ์วิชาชีพครู 1 1(0-2) ●ประสบการณ์วิชาชีพครู 2 1(0-2) ●ประสบการณ์วิชาชีพครู 3 1(0-2) ●การฝึกสอนฝึกงาน 6(0-12) 	<ul style="list-style-type: none"> ●ปฏิบัติการวิชาชีพครู (6) 	<ul style="list-style-type: none"> ●ปฏิบัติเทคโนโลยีการศึกษา 1(0-3-5) ●ปฏิบัติการสอน 1(0-3-3) ●การฝึกสอนดุริยางค์สากล 4(0-12-12) ●วิธีสอนและเทคนิคการสอน 2(1-2-3)

จากตารางที่ 11-14 พบว่า การวิเคราะห์เนื้อหาวิชาทฤษฎีเฉพาะกลุ่มวิชาเอกบังคับ พบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีรายวิชาที่ต้องเรียนมากที่สุด 28 รายวิชา และ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีรายวิชาน้อยที่สุด 9 รายวิชา สำหรับรายวิชาในเนื้อหาทฤษฎี ของทั้ง 4 สถาบัน แม้จะมีชื่อในรายวิชาแตกต่างกัน แต่สามารถจำแนกเนื้อหาส่วนใหญ่ได้ 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์
2. กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์
3. กลุ่มวิชาปฏิบัติ
4. กลุ่มวิชาชีพครู

นอกจากนั้น มีกลุ่มวิชาที่แต่ละสถาบันกำหนดให้เรียนแตกต่างกันอีก เช่น กลุ่มวิชาดนตรี ไทย กำหนดเป็นวิชาบังคับให้เรียนทุกสถาบัน ยกเว้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่ม วิชาการอำนวยการเพลง มีในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิชาการจัดการดนตรี มีเฉพาะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 1 รายวิชา

ในขณะเดียวกันก็มีสถาบันที่นำรายวิชาในหมวดวิชาชีพครูมากำหนดให้เป็นวิชาทฤษฎี บังคับเอก 2 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ รายวิชาหลักสูตรและการเรียน การสอน ส่วน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ รายวิชาจิตวิทยาการสอนดนตรี และดนตรีในชั้น มัธยมศึกษา

ส่วนกลุ่มเนื้อหาวิชาทางด้านเทคโนโลยีดนตรี มี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่กำหนดไว้เป็น รายวิชาบังคับเพียงสถาบันเดียว 1 รายวิชา คือ วิชาคอมพิวเตอร์ดนตรีขั้นพื้นฐาน

4) การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ มี 2 ระบบ คือ

4.1 ระบบมีค่าระดับคะแนน ได้แก่ A ดีเยี่ยม = 4.0, B⁺ ดีมาก = 3.5, B ดี = 3.0, C⁺ ดีพอใช้ = 2.5, C พอใช้ = 2.0, D⁺ อ่อน = 1.5, D อ่อนมาก = 1.0, E ตก = 0.0

4.2 ระบบไม่มีค่าระดับคะแนน ได้แก่ PD (Pass with Distinction) = ผ่านเยี่ยม, P (Pass) = ผ่าน, F (Fail) = ไม่ผ่าน และสัญลักษณ์อื่น ๆ กำหนดสัญลักษณ์การประเมิน เช่น Au (Audit) = ใช้สำหรับวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อร่วมฟังโดยไม่นับหน่วยกิต, W (Withdraw) = ใช้สำหรับบันทึก การถอนเฉพาะรายวิชา, I (Incomplete) = ใช้สำหรับบันทึกการประเมินที่ไม่สมบูรณ์ S (Satisfactory) = ผลการประเมินเป็นที่พอใจ, U (Unsatisfactory) = ผลการประเมินยังไม่เป็นที่พอใจ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การนำเสนอความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี การใช้หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตครูแขนงวิชาดนตรีสากล ได้นำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ 1) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน และ 2) การประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาตามหลักสูตร

1) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน

นำเสนอในตารางที่ 15 ถึง ตารางที่ 19

ตารางที่ 15 สถานภาพอาจารย์ผู้สอนดนตรีศึกษา

รายการ	จำนวน 63 คน	
	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	56	88.9
หญิง	7	11.1
2. อายุเฉลี่ย 38 ปี		
อายุระหว่าง 24-30 ปี	20	31.7
อายุระหว่าง 31-40 ปี	23	36.7
อายุระหว่าง 41-50 ปี	10	15.8
อายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป	10	15.8
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	32	50.8
ปริญญาโท	31	49.2
ปริญญาเอก	-	-
4. ประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ย 13 ปี		
ประสบการณ์สอน 2-6 ปี	22	34.9
ประสบการณ์สอน 7-15 ปี	19	30.2
ประสบการณ์สอน 16-24 ปี	10	15.8
ประสบการณ์สอน 25 ปีขึ้นไป	12	19.1

ตารางที่ 15 (ต่อ)

รายการ	จำนวน 63 คน	
	ความถี่	ร้อยละ
5. เครื่องดนตรีหลักที่ชำนาญในการสอน		
Trumpet	11	17.5
Tuba	1	1.6
Clarinet	4	6.3
Flute	3	4.8
Saxophone	17	27.0
Piano	16	25.4
Violin	1	1.6
Guitar	6	9.5
Voice	4	6.3

จากตารางที่ 15 พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 56 คน (ร้อยละ 88.9) เพศหญิง 7 คน (ร้อยละ 11.1) มีอายุเฉลี่ย 38 ปี โดยมีกลุ่มอายุน้อยสุด ระหว่าง 24-30 ปี (ร้อยละ 31.7) และกลุ่มที่มีอายุมากที่สุด ระหว่าง 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 15.8) ส่วนวุฒิการศึกษาสูงสุดจบปริญญาตรี 32 คน (ร้อยละ 50.8) จบปริญญาโท 31 คน (ร้อยละ 49.2) มีประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ย 13 ปี โดยมีกลุ่มประสบการณ์สอนน้อยสุด 2-6 ปี (ร้อยละ 34.9) และกลุ่มที่มีประสบการณ์สอน 25 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 19.1)

สำหรับเครื่องดนตรีหลักที่อาจารย์ชำนาญในการสอน มากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ Saxophone 17 คน (ร้อยละ 27.0) Piano 16 คน (ร้อยละ 25.4) และ Trumpet 11 คน (ร้อยละ 17.5)

ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการให้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตแขนงวิชาดนตรีสากล ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามที่ผู้วิจัยได้สำรวจจากแบบสอบถามจำนวน 63 คน นำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการใช้หลักสูตร
ครุศาสตร์บัณฑิต ด้านโครงสร้างหลักสูตร

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ด้านโครงสร้างหลักสูตร			
1. กลุ่มเนื้อหาวิชารวม 68 หน่วยกิต โดยแบ่งออกเป็นวิชาบังคับ 50 หน่วยกิต และวิชาเลือก 18 หน่วยกิต จัดไว้เหมาะสมแล้ว	4.02	0.85	มาก
2. ในโปรแกรมวิชาของท่านได้จัดให้นักศึกษาทุกคนได้เรียนวิชาปฏิบัติคีย์บอร์ด	3.71	1.09	มาก
3. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์	3.57	0.81	มาก
4. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาเทคโนโลยีดนตรี	3.41	0.81	ปานกลาง
5. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาดนตรีวิทยา	3.00	0.93	ปานกลาง
6. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาดนตรีป๊อปปูล่าร์และแจ๊สศึกษา	3.52	0.78	มาก
7. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาโยธวาทิต	3.29	1.15	ปานกลาง
8. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการปฏิบัติเครื่อง	4.11	0.74	มาก
9. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการขับร้อง	2.89	1.03	ปานกลาง
10. โครงสร้างหลักสูตรมีความยืดหยุ่น ทำให้สามารถเลือกรายวิชาใดๆ ตามที่นักศึกษาต้องการเรียนได้	3.48	1.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 พบว่า อาจารย์ผู้สอนดนตรีมีความเห็นในระดับมาก ต่อโครงสร้างการจัดรายวิชา 3 อันดับ ได้แก่ 1) ควรเน้นการจัดหลักสูตรไปที่รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการปฏิบัติเครื่อง ($\bar{X} = 4.11$) 2) ความเห็นเรื่องหน่วยกิตในวิชาบังคับตามหลักสูตร 50 หน่วยกิต และวิชาเลือก 18 หน่วยกิต จัดไว้เหมาะสมแล้ว ($\bar{X} = 4.02$) 3) ในโปรแกรมวิชาได้จัดให้นักศึกษาทุกคนได้เรียนวิชาปฏิบัติคีย์บอร์ด ($\bar{X} = 3.71$) ส่วนการจัดหลักสูตรอาจารย์ผู้สอนดนตรีมีความเห็นในระดับปานกลาง แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดหลักสูตรโดยเน้นรายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการขับร้อง ($\bar{X} = 2.89$)

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการใช้หลักสูตร
 คุศศาสตร์บัณฑิต ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร			
11. มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.00	0.69	มาก
12. สามารถนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้	3.90	0.73	มาก
13. เน้นการบริหารงานคนตรีในโรงเรียน	3.24	0.99	ปานกลาง
14. เน้นความเป็นครูคนตรีวิชาชีพ	3.81	1.03	มาก
15. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรักศรัทธาใน อาชีพครูคนตรี	4.00	0.78	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า อาจารย์ผู้สอนคนตรีมีความเห็นต่อด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร
 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เห็นว่าจุดประสงค์ของหลักสูตร มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.00$)
 และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรักศรัทธาในอาชีพครูคนตรี ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ จุดประสงค์ของหลักสูตรที่เน้นการบริหารงานคนตรีในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.24$)

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการใช้หลักสูตร
 คุศศาสตร์บัณฑิต ด้านเนื้อหาตามหลักสูตร

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ด้านเนื้อหาตามหลักสูตร			
16. เนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ สามารถจัดสอนได้ตาม จุดมุ่งหมาย	3.87	0.81	มาก
17. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ มีความทันสมัย เหมาะสมกับสังคม ปัจจุบัน	3.68	0.80	มาก
18. เนื้อหาในรายวิชาเลือกมีความหลากหลายและ เหมาะสม	3.78	0.81	มาก
19. เนื้อหาในรายวิชาบังคับเหมาะสมแล้ว	3.48	1.03	ปานกลาง
20. เนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรบางวิชาไม่สามารถสอนได้	3.48	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 พบว่า อาจารย์ผู้สอนดนตรีมีความเห็นในระดับมาก ต่อด้านเนื้อหาของหลักสูตร ในรายวิชาต่าง ๆ สามารถจัดสอนได้ตามจุดมุ่งหมาย ($\bar{X}=3.87$) และมีความเห็นว่าเป็นระดับปานกลางว่า เนื้อหาในรายวิชาบังคับเหมาะสมแล้ว ($\bar{X}=3.48$) แต่เนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรบางวิชาไม่สามารถสอนได้ ($\bar{X}=3.48$) เช่น รายวิชา 2062704 ระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจดนตรี และ รายวิชา 2062705 การปรับและการตั้งเสียงเปียโน

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการใช้หลักสูตร
ครุศาสตร์บัณฑิต ด้านการวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ด้านการวัดและประเมินผล			
21. ใช้วิธีการและเครื่องมือหลาย ๆ แบบเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการประเมินผลอย่างเพียงพอ			
ก. แบบทดสอบ.....	3.83	0.89	มาก
ข. แบบสังเกต.....	3.76	0.75	มาก
ค. แบบประเมินผลงาน.....	3.73	0.98	มาก
22. ในการประเมินผลการปฏิบัติ ผู้สอนได้แจ้งผลการประเมินและแก้ไขหรือแนะนำสิ่งที่นักศึกษาได้ทำผิดทันที เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา			
23. ได้ให้นักศึกษาทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) และนำมาใช้ในการประเมินผล			
24. ให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน			
25. มีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลแก่ผู้เรียนในชั่วโมงแรกที่สอน			

จากตารางที่ 19 พบว่า อาจารย์ผู้สอนดนตรีมีระดับการปฏิบัติมาก ในเรื่องการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลแก่ผู้เรียนในชั่วโมงแรกที่สอน ($\bar{X}=4.06$) และค่าเฉลี่ยที่มีการปฏิบัติน้อยสุดคือ ได้ให้นักศึกษาทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) และนำมาใช้ในการประเมินผล ($\bar{X}=2.89$) ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบ ($\bar{X}=3.83$) แบบสังเกต ($\bar{X}=3.76$) และแบบประเมินผลงาน ($\bar{X}=3.73$) ตามลำดับ

2) การประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาตามหลักสูตร
นำเสนอในตารางที่ 20 ถึง ตารางที่ 24

ตารางที่ 20 สถานภาพนักศึกษา

รายการ	จำนวน 248 คน	
	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	233	94.0
หญิง	15	6.0
2. อายุเฉลี่ย 22 ปี		
อายุระหว่าง 18-20 ปี	55	22.2
อายุระหว่าง 21-22 ปี	125	50.4
อายุระหว่าง 23-24 ปี	63	25.4
อายุระหว่าง 25 ปีขึ้นไป	5	2
3. เครื่องดนตรีหลักที่เรียนได้แก่		
Trumpet	46	18.6
Tuba	1	0.4
Trombone	14	5.6
Clarinet	16	6.5
Flute	3	1.2
Saxophone	61	24.6
Piano	44	17.7
Violin	6	2.4
Viola	1	0.4
Cello	1	0.4
Double Bass	2	0.8
Guitar	48	19.4
Percussion	3	1.2
Voice	2	0.8

จากตารางที่ 20 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 233 คน (ร้อยละ 94.0) เพศหญิง 6 คน (ร้อยละ 6.0) มีอายุเฉลี่ย 22 ปี กลุ่มใหญ่ที่สุดมีอายุระหว่าง 21-22 ปี (ร้อยละ 50.4)

สำหรับเครื่องดนตรีหลักที่เรียน มากที่สุด 4 อันดับ ได้แก่ Saxophone 61 คน (ร้อยละ 24.6) Guitar 48 คน (ร้อยละ 19.4) Trumpet 46 คน (ร้อยละ 18.6) และ Piano 44 คน (ร้อยละ 17.7)

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากนักศึกษาที่สำรวจจากแบบสอบถาม จำนวน 248 คน นำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะ

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะ			
1. การจัดเนื้อหาวิชาที่สอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน	3.44	0.88	ปานกลาง
2. เนื้อหาวิชาที่สอนเป็นความรู้ใหม่และทันสมัย	3.48	0.81	มาก
3. เนื้อหาวิชามีความหลากหลายทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ	3.44	0.91	ปานกลาง
4. เนื้อหาวิชามีความเหมาะสมกับเวลาที่จัดให้เรียน	3.46	0.90	มาก
5. เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอาชีพครุดนตรีได้อย่างดี	3.49	0.98	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะของนักศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ระดับมาก 3 อันดับ ซึ่งมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอาชีพครุดนตรีได้อย่างดี ($\bar{X} = 3.49$) เป็นความรู้ใหม่และทันสมัย ($\bar{X} = 3.48$) และเนื้อหาวิชาเหมาะสมกับเวลาที่จัดให้เรียน ($\bar{X} = 3.46$)

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ด้านกระบวนการเรียนการสอน

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ด้านกระบวนการเรียนการสอน			
6. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายวิชาอย่างชัดเจน	3.32	0.89	ปานกลาง
7. ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.38	0.89	ปานกลาง
8. ผู้สอนได้กำหนดกิจกรรมและมอบหมายงานให้ทำนอกชั้นเรียน	3.42	0.93	ปานกลาง
9. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.43	0.77	ปานกลาง
10. มีการดำเนินการเรียนการสอนครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	3.39	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 22 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนการสอน อยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้สอนให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.43$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด เห็นว่ากระบวนการเรียนการสอน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายวิชาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.32$)

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
11. มีหนังสือและตำราทางดนตรีช่วยการค้นคว้าอย่างเพียงพอ	3.32	0.98	ปานกลาง
12. มีเครื่องดนตรีและแบบฝึกให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ	3.30	1.01	ปานกลาง
13. มีคอมพิวเตอร์สำหรับค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศ	3.00	1.03	ปานกลาง
14. มีห้องเรียนที่เหมาะสมทั้งในการเรียนวิชาทฤษฎีและวิชาปฏิบัติ	3.21	1.02	ปานกลาง
15. มีการใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนที่ทันสมัย	3.09	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 23 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้าน สิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีหนังสือและตำราทาง ดนตรีช่วยการค้นคว้าอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.32$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือเรื่อง คอมพิวเตอร์ สำหรับค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.00$)

ตารางที่ 24 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ด้านการวัดและประเมินผล			
16. ผู้สอนมีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	3.50	0.84	มาก
17. ผู้สอนมีการวัดผลทุก ๆ ระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ	3.43	0.86	ปานกลาง
18. ผู้เรียนได้ทราบผลการประเมินและข้อปรับปรุงแก้ไข จากผู้สอนทันที	3.46	0.96	ปานกลาง
19. มีการใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบเพื่อวัดผลผู้เรียน	3.43	0.93	ปานกลาง
20. ผู้เรียนมีโอกาสได้ประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน	3.47	0.96	ปานกลาง

จากตารางที่ 24 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้าน การวัดและประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด นักศึกษาเห็นว่า ผู้สอนมีการแจ้งเกณฑ์การวัดและ ประเมินผลที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.50$) และมีความเห็นว่า ผู้สอนมีการวัดผลทุก ๆ ระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ และ มีการใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบเพื่อวัดผลผู้เรียน อยู่ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากัน ($\bar{X} = 3.43$)

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลจากนักศึกษาที่ให้ความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีรายการที่ประโยชน์ต่อผู้วิจัยอันจะนำไปเป็น หลักเกณฑ์ในการสร้างโมดูลเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางดนตรีได้ 7 รายการ คือ

1. ให้เนื้อหาวิชาในโมดูลมีความหลากหลายทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ
2. ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมด้วยตนเอง
3. ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
4. โมดูลต้องมีเนื้อหาที่สำคัญครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
5. เนื้อหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ ต้องมีแบบฝึกให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ

6. ผู้เรียนจะได้ทราบผลการประเมินและข้อปรับปรุงแก้ไขจากผู้สอนทันที
7. ผู้เรียนมีโอกาสได้ประเมินผลงานของตัวเองและเพื่อน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์สมรรถนะหลักตามหลักสูตรครุคนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
สมรรถนะของนักศึกษาโปรแกรมดนตรีสากล ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏ สํารวจจากแบบสอบถามจำนวน 248 คน นำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ดัง
ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 สมรรถนะของนักศึกษาด้านทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี			
1. เขียนโน้ตจากจินตนาการหรือทำนองที่ได้ยินได้ทันที	2.76	0.82	ปานกลาง
2. เขียนเพลงให้เครื่องดนตรีต่างตระกูลบรรเลงร่วมกันได้	2.73	0.77	ปานกลาง
3. เขียนเสียงประสาน 4 แนวได้	2.89	0.28	ปานกลาง
4. สร้างผลงานในการประพันธ์เพลง	2.75	0.85	ปานกลาง
5. สามารถผลิตงานเรียบเรียงดนตรีได้	2.78	0.87	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.78	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 25 พบว่า นักศึกษามีระดับความสามารถด้านทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เรื่องการเขียนเสียงประสาน 4 แนวได้
($\bar{X} = 2.89$) และความสามารถในการเขียนเพลงให้เครื่องดนตรีต่างตระกูลบรรเลงร่วมกันได้ มี
ค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 2.73$)

ตารางที่ 26 สมรรถนะของนักศึกษาด้านการปฏิบัติดนตรี

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
การปฏิบัติดนตรี			
6. ปฏิบัติตามคำสั่งศัพท์พื้นฐานในการบังคับเสียงได้ทันที (เช่น Staccato, Decrescendo, Sforzando เป็นต้น)	3.07	0.84	ปานกลาง
7. สามารถเล่น Piano หรือเครื่องดนตรีประเภท Keyboard ได้ดี	2.81	0.86	ปานกลาง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
8. ปฏิบัติเครื่องดนตรีหลักในระดับการแสดงเดี่ยวได้	3.21	0.93	ปานกลาง
9. มีการเรียนรู้เครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ เป็นเครื่องมือรองในระดับบรรเลงได้ดี	3.03	0.84	ปานกลาง
10. มีประสบการณ์ในการแสดงดนตรีต่อสาธารณชน	3.51	0.95	มาก
11. มีความสามารถในการขับร้อง	2.93	0.95	ปานกลาง
12. สามารถอ่านวงเพลง (Conduct) ในระดับนายวง (Band Master) ได้	2.66	0.86	ปานกลาง
13. สามารถที่จะทำการด้นเพลง (Improvise) ได้	2.69	0.98	ปานกลาง
14. บรรเลงเพลงได้หลากหลายลีลา (Style) (เช่น Pop, Jazz, Classic เป็นต้น)	2.69	0.95	ปานกลาง
15. มีประสบการณ์ในการบรรเลงเพลงที่ไม่เคยเห็นมาก่อน (Sight Reading)	2.63	0.88	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.92	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 26 พบว่า นักศึกษามีระดับความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีอยู่ข้อเดียวที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีประสบการณ์ในการแสดงดนตรีต่อสาธารณชน ($\bar{X} = 3.51$) ส่วน การมีประสบการณ์ในการบรรเลงเพลงที่ไม่เคยเห็นมาก่อน (Sight Reading) น้อยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$)

ตารางที่ 27 สมรรถนะของนักศึกษาด้านความเป็นครูดนตรี

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
ความเป็นครูดนตรี			
16. มีความสามารถในการจัดทำโครงการสอนและแผนการสอนรายคาบได้	3.23	0.84	ปานกลาง
17. เข้าใจสาระการเรียนรู้วิชาดนตรี ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.27	0.83	ปานกลาง
18. สามารถใช้วิธีสอนตามแบบโคดัลย (Kodaly) ได้	2.77	0.83	ปานกลาง

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
19. สามารถใช้วิธีสอนตามแบบคาร์ล ออฟ (Carl off) ได้	2.85	0.81	ปานกลาง
20. สามารถทำสื่อการสอนขึ้นใช้เองได้	3.43	0.84	ปานกลาง
21. ทำตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom) ในการสอนดนตรี	2.91	0.82	ปานกลาง
22. รู้จักเลือกใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการวัดผลประเมินผล	3.40	0.83	ปานกลาง
23. เข้าถึงปรัชญาของหลักการสอนดนตรีศึกษา	3.13	0.79	ปานกลาง
24. มีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการสอนวิชาดนตรี	3.44	0.86	ปานกลาง
25. เข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาที่จะไปสอน	3.45	0.81	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.19	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 27 พบว่า นักศึกษามีระดับความสามารถด้านความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเรื่องความสามารถในการเข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาที่จะไปสอนมากที่สุด ($\bar{X} = 3.45$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเรื่อง ความสามารถในการใช้วิธีสอนตามแบบโคดัลย (Kodaly) ($\bar{X} = 2.77$)

ตารางที่ 28 สมรรถนะของนักศึกษาด้านการบริหารจัดการดนตรี

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
การบริหารจัดการดนตรี			
26. มีการคัดกรองและเลือกแบบฝึกหัดสำหรับการซ้อมและบทเพลงสำหรับการแสดง	3.36	0.87	ปานกลาง
27. จัดการดูแลการเก็บรักษาเครื่องดนตรีได้ดี	3.69	0.99	มาก
28. รู้วิธีจัดทำตารางโปรแกรมการซ้อมและการเรียนให้เหมาะสม	3.28	0.88	ปานกลาง
29. สามารถจัดทำโน้ตใหม่เสริมแนวเสียงที่ขาดหายไปของบทเพลงที่จะต้องซ้อมได้	3.11	0.88	ปานกลาง
30. สามารถบริหารการสอนนักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มในเครื่องมือที่แตกต่างกันได้	3.07	0.78	ปานกลาง

ตารางที่ 28 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
31. สามารถควบคุมการฝึกซ้อมทุกประเภทได้แม้ องค์ประกอบของวงจะต่างกัน เช่น วงโยธวาทิต วงแบน วงควอเตต เป็นต้น	2.86	0.96	ปานกลาง
32. ประสานกิจกรรมของโรงเรียนกับการทำแผนการใช้ ดนตรีประกอบ	3.12	0.83	ปานกลาง
33. สามารถซ่อมและปรับเครื่องดนตรีเบื้องต้นได้ (เช่น เปลี่ยน นมวแซกโซโฟน, ถอดท่อลมเครื่องทองเหลือง เป็นต้น)	2.77	1.06	ปานกลาง
34. สามารถแก้ไขปัญหาเมื่อไม่มีสื่อการสอนใช้	3.26	0.88	ปานกลาง
35. สามารถจัดระบบในการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเรียน ดนตรีปฏิบัติ	3.28	0.86	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.18	0.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 28 พบว่า นักศึกษามีระดับความสามารถด้านการบริหารจัดการดนตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เรื่องการจัดการดูแล และเก็บรักษาเครื่องดนตรีได้ดี ($\bar{X} = 3.69$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเรื่อง ความสามารถในการซ่อมและปรับเครื่องดนตรีเบื้องต้นได้ (เช่น เปลี่ยนนมวแซกโซโฟน, ถอดท่อลมเครื่องทองเหลือง เป็นต้น) ($\bar{X} = 2.77$)

ตารางที่ 29 สมรรถนะของนักศึกษาด้านเทคโนโลยีดนตรี

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
เทคโนโลยีดนตรี			
36. รู้จักการใช้และควบคุมเครื่องผสมสัญญาณเสียง (Sound Mixer)	2.84	0.87	ปานกลาง
37. การเลือกใช้ไมโครโฟน และสายสัญญาณ	3.02	0.91	ปานกลาง
38. การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อทำเอกสารการสอนดนตรี หรือทำแบบฝึก	3.21	0.86	ปานกลาง

ตารางที่ 29 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
39. สามารถใช้ซอฟต์แวร์ในการฝึกทักษะทางดนตรี (เช่น Band in the box, Music Mentor, Ear training เป็นต้น)	2.83	0.95	ปานกลาง
40. สามารถใช้ซอฟต์แวร์ในการทำ MIDI file (เช่น Cakewalk, Cubase, Sequencer plus gold)	2.99	0.94	ปานกลาง
41. สามารถใช้โปรแกรมเขียนโน้ต (Note Notation) (เช่น Sebilus, Encore, Finale เป็นต้น)	3.30	0.97	ปานกลาง
42. รู้จักเว็บไซต์และสามารถดาวน์โหลดข้อมูลเกี่ยวกับการสอนหรือความรู้ดนตรีทาง Internet ได้	3.21	0.92	ปานกลาง
43. เลือกใช้เครื่องเทียบเสียงดิจิตอล (Digital Tuner)	3.34	1.01	ปานกลาง
44. เลือกใช้เครื่องกำกับความเร็ว (Clock Metronom)	3.29	0.97	ปานกลาง
45. มีการใช้ดิส (Disc) ที่บันทึกเพลงประกอบ (Accompaniment) นำมาฝึกปฏิบัติร่วมเหมือนการแสดงจริง	3.04	0.94	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.10	0.93	ปานกลาง

จากตารางที่ 29 พบว่า นักศึกษามีระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในระดับปานกลางนี้คือ เรื่อง การเลือกใช้เครื่องเทียบเสียงดิจิตอล (Digital Tuner) ($\bar{X} = 3.34$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเรื่อง ความสามารถในการใช้ซอฟต์แวร์ในการฝึกทักษะทางดนตรี (เช่น Band in the box, Music Mentor, Ear training เป็นต้น) ($\bar{X} = 2.83$)

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาครูดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรีทั่วไป	2.78	0.85	ปานกลาง
2. ด้านการปฏิบัติดนตรี	2.92	0.90	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารจัดการดนตรี	3.18	0.94	ปานกลาง
4. ด้านเทคโนโลยีดนตรี	3.10	0.93	ปานกลาง
5. ด้านความเป็นครูดนตรี	3.19	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 30 สรุปค่าเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาครุตนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถด้านความเป็นครุตนตรีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.19$) และตามด้วยด้านการบริหารจัดการคนตรี ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงไป ($\bar{X} = 3.18$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ด้านความรู้ทางทฤษฎีคนตรีทั่วไป ($\bar{X} = 2.78$)

โดยสรุปจากตารางที่ 25-30 สมรรถนะของนักศึกษาโปรแกรมคนตรีสากล ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 248 คน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า สอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์จำนวน 63 คนที่ได้สำรวจเกี่ยวกับความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร จุดประสงค์ และการวัดผล ใน 5 รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางเท่ากัน ได้แก่

1. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาเทคโนโลยีคนตรี
2. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการขับร้อง
3. เน้นการบริหารงานคนตรีในโรงเรียน
4. ได้ให้นักศึกษาทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) และนำมาใช้ในการประเมินผล
5. ให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน

และมีความขัดแย้งกับความคิดเห็นของอาจารย์ 2 รายการ ในประเด็นโครงสร้างหลักสูตร ได้แก่ รายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์ และรายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการปฏิบัติเครื่อง เช่นเดียวกับ ประเด็นจุดประสงค์หลักสูตร 1 รายการที่เห็นว่าเน้นความเป็นครุตนตรีวิชาชีพ ซึ่งทั้ง 3 รายการนี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่สมรรถนะของนักศึกษากลับอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 30 ด้านความรู้ทางทฤษฎีคนตรีทั่วไป ด้านการปฏิบัติคนตรี และด้านความเป็นครุตนตรี)

ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปพัฒนา รูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนคนตรี และออกแบบโมดูลที่ใช้อบรม โดยเฉพาะความรู้หรือเนื้อหาสาระที่ควรจะมีในโมดูล และการมีกิจกรรมทำแฟ้มสะสมงาน อันได้แก่ การทำแผนการเรียนรู้ การทำสื่อการสอน หรืองานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามชั้นและวิชาที่นักศึกษาจะต้องออกฝึกสอนเป็นรายบุคคลต่อไป

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ความรู้ในสมรรถนะหลักตามหลักสูตรครุตนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การจัดกลุ่มความรู้ของสมรรถนะหลัก ตามหลักสูตรครุตนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2543 ผู้วิจัยได้นำรายวิชาที่มีเนื้อหาเป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือกทั้งหมด มาวิเคราะห์หาความสอดคล้อง เพื่อนำไปกำหนดเนื้อหาจัดทำโปรแกรมการอบรม จากแกนสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1) ความรู้ด้านทฤษฎีคนตรีทั่วไป 2) ความรู้ด้านการปฏิบัติคนตรี 3) ความรู้ด้านการบริหารจัดการคนตรี 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีคนตรี และ 5) ความรู้ด้านความเป็นครุตนตรี

ผู้วิจัย ขอเสนอการวิเคราะห์สมรรถนะด้านความรู้ของตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
ราชภัฏ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านความรู้ทฤษฎีดนตรี

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
ทฤษฎีดนตรีสากล 1 Music Theory 1	ทริยแอด (Triad) คอร์ด (Chord) และการพลิก กลับของคอร์ด (Inversion) จุดพักเพลง (Cadence) การเคลื่อนที่ของคอร์ดทริยด์ การ ใช้คอร์ดในรูปพื้นต้น และการพลิกกลับ โน้ต นอกประสาน การเขียนและวิเคราะห์ทำนอง การประสานเสียง 4 แนว การฝึก โสตประสาทให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเรียน	ทริยแอด คอร์ด จุดพัก เพลง การเคลื่อนที่ ของคอร์ด การประสาน เสียง 4 แนว การฝึก โสตประสาท
ทฤษฎีดนตรีสากล 2 Music Theory 2	คอร์ดทบ 7 (7 th chord) ทบ 9 (9 th chord) ฯลฯ การย้ายบันไดเสียงแบบDiatonic modulation การใช้ Secondary dominant การ ใช้ Sequence การฝึกโสตประสาทให้สอดคล้อง กับเนื้อหาวิชาที่เรียน	คอร์ดทบ 7 การย้ายบันไดเสียง การฝึกโสตประสาท
ทฤษฎีดนตรีสากล 3 Music Theory 3	ศึกษาการใช้คอร์ดยืม (borrow chord) โครแมติกคอร์ด (chromatic chord) คอร์ดที่ แปลงเสียง (alter chord) การเปลี่ยนกุญแจ เสียงแบบโครแมติก (chromatic modulation) การฝึกโสตประสาทให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ที่เรียน	คอร์ดยืม คอร์ดแปลงเสียง การฝึกโสตประสาท
ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส Jazz Theory	กล่าวถึงสำเนียงเพลงที่เป็นเมเจอร์ ไมเนอร์ และ Modes ต่าง ๆ ลักษณะของการเขียน คอร์ด การใช้คอร์ดทดแทน การเคลื่อนที่ของ คอร์ดการใช้เปียโนประกอบการเรียน	เมเจอร์ ไมเนอร์ Modes การเคลื่อนที่ของคอร์ด

ตารางที่ 31 (ต่อ)

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับดนตรีแจ๊ส และป๊อปปูลาร์ Jazz and Popular Arranging	ศึกษาถึงวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีแจ๊ส การใช้คอร์ดแทน ลักษณะโน้ตที่ใช้ในเพลงแจ๊สลีลาของแจ๊สแต่ละประเภทเครื่องดนตรีรวมไปถึงการย้ายเสียง (transposition), การใช้คอร์ดชุด(chord pattern), การใช้แนวดำเนินคอร์ด(chord progression) รวมทั้งแนวทางดำเนินเบส (Bass line) ประสานเสียง 2 แนว 3 แนว 4 แนว และ 5 แนว การใช้บรรเลงปฏิภาณ (improvisation)	การใช้คอร์ดแทนประเภทเครื่องดนตรี การใช้แนวดำเนินคอร์ด ประสานเสียง 2 แนว 3 แนว 4 แนว และ 5 แนว การใช้บรรเลงปฏิภาณ
การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงโยธวาทิต Arranging for Band Music	ศึกษาถึงเทคนิคของการเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงโยธวาทิต และวงดนตรีอื่นที่มีลักษณะการจัดวงคล้ายคลึงกัน เครื่องดนตรีตระกูลต่าง ๆ ที่ใช้ในวงโยธวาทิต การจัดระบบเครื่องดนตรี การใช้เครื่องดนตรีทดแทน การนำบทเพลงจากวงดนตรีประเภทอื่น ๆ มาเรียบเรียงสำหรับวงโยธวาทิต วิธีการเขียนสกอร์ (Score) ทั้ง short score และ Full bound การคัดลอกสกอร์สำหรับเครื่องดนตรี (Transposition)	เครื่องดนตรีตระกูลต่าง ๆ วิธีการเขียนสกอร์ การคัดลอกสกอร์
การเรียบเรียงดนตรีสำหรับวงดุริยางค์ Orchestration	ศึกษาเครื่องดนตรีในตระกูลต่าง ๆ เทคนิคเฉพาะเครื่อง เขียนสกอร์ เรียบเรียงดนตรีให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีและวงดนตรี แสดงร่วมกับเครื่องดนตรี	เครื่องดนตรีในตระกูลต่าง ๆ เขียนสกอร์

ตารางที่ 31 (ต่อ)

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
การเรียบเรียงดนตรี สำหรับเด็ก Arranging for Children Songs	ศึกษาคำร้องและทำนองเพลงที่มีความเหมาะสม กับเด็กในวัยระดับต่างๆเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบ บนฐานในการสร้างการเรียบเรียงในลักษณะ ต่าง ๆ	ทำนองเพลง การเรียบเรียง

จากตารางที่ 31 พบว่า การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านความรู้ทฤษฎีดนตรี ของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำรายวิชาที่มีเนื้อหาทฤษฎีดนตรีสากลซึ่งเป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือกในกลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์ ทั้งหมด 8 วิชา ได้แก่ ทฤษฎีดนตรีสากล1 ทฤษฎีดนตรีสากล2 ทฤษฎีดนตรีสากล3 ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับดนตรีแจ๊ส และป๊อปปูลาร์ การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงโยธวาทิต การเรียบเรียงดนตรีสำหรับวงดุริยางค์ และวิชาการเรียบเรียงดนตรีสำหรับเด็ก มาวิเคราะห์หาความสอดคล้องในเนื้อหาที่เป็นสาระความรู้สำคัญ ร่วมกัน พบว่า มีเนื้อหาวิชาที่มีความสัมพันธ์กัน เช่น การใช้คอร์ดและการเคลื่อนที่ของคอร์ด การฝึกโสตประสาท การประสานเสียง การเรียบเรียง เป็นต้น และยังมีเนื้อหาวิชาที่มีการเรียกชื่อว่าสำเนียงเมเจอร์ และไมเนอร์ ในวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส ซึ่งก็หมายถึงเนื้อหาในเรื่องบันไดเสียง และเมื่อนำเนื้อหาทั้ง 3 ซึ่งได้แก่ บันไดเสียง จังหวะ ทำนอง มาสัมพันธ์กันจะหมายถึงการจัดองค์ประกอบของดนตรี

จากการวิเคราะห์สาระสำคัญของเนื้อหา สรุปว่าความรู้ทฤษฎีดนตรี จะประกอบไปด้วยความรู้ 3 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย

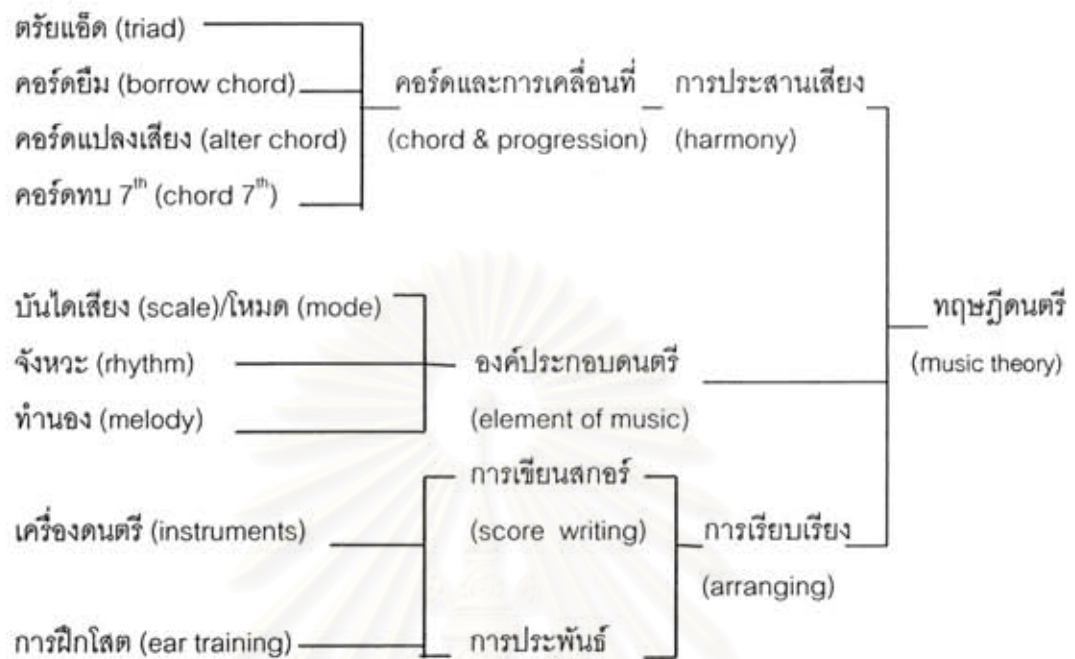
กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ตริยแฉิด (triad) คอร์ดยืม (borrow chord) คอร์ดแปลงเสียง (alter chord) คอร์ดทาบ 7th (chord 7th) รวมเรียกว่า คอร์ดและการเคลื่อนที่ (chord & progression) และการประสานเสียง (harmony)

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ บันไดเสียง (scale)/โหมด (mode) จังหวะ (rhythm) ทำนอง (melody) รวมเรียกว่า องค์ประกอบดนตรี (element of music)

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ เครื่องดนตรี (instruments) การฝึกโสต (ear training) การเขียนสกอ์ (score writing) การประพันธ์ (composition) รวมเรียกว่า การเรียบเรียง (arranging)

ผู้วิจัยได้นำความรู้ทั้ง 3 กลุ่มมาเขียนภาพเดนไดรแกรมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของความรู้ทฤษฎีดนตรี ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 ภาพเดนโตรแกรมแสดงเนื้อหาความรู้ทฤษฎีดนตรี

จากแผนภูมิที่ 3 พบว่า สมรรถนะความรู้ด้านทฤษฎีดนตรี มีแกนสมรรถนะ 3 ส่วน ได้แก่ การประสานเสียง องค์ประกอบดนตรี และการเรียบเรียง

แกนสมรรถนะเรื่อง การประสานเสียง ประกอบด้วยความรู้เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่ โดยมีรายละเอียดของความรู้อยู่คือ ทริยแอด คอร์ดยืม คอร์ดแปลงเสียง คอร์ดทาบ 7th

แกนสมรรถนะเรื่อง องค์ประกอบดนตรี ประกอบด้วยความรู้เรื่อง บันไดเสียงและโหมด จังหวะ ทำนอง

แกนสมรรถนะเรื่อง การเรียบเรียง ประกอบด้วยความรู้เรื่อง การเขียนสกออร์ และการประพันธ์ โดยมีรายละเอียดของความรู้อยู่คือ เครื่องดนตรี และการฝึกโสต

เพื่อให้สมรรถนะความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีมีความชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยขอนำเสนอในรูปแบบตารางที่ 32 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 32 รายละเอียดเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านความรู้ทฤษฎีดนตรี

แกนสมรรถนะ	เนื้อหา	รายละเอียด
ก. การประสานเสียง	1. คอร์ดและการเคลื่อนที่	ตรัยแฉัด คอร์ดยืม คอร์ดแปลงเสียง คอร์ดทาบ 7 th
ข. การจัดองค์ประกอบดนตรี	2. บันไดเสียงและโหมด 3. จังหวะ 4. ทำนอง	-
ค. การเรียบเรียง	5. การเขียนสกออร์ 6. การประพันธ์	เครื่องดนตรี และการฝึกสอด

จากตารางที่ 32 พบว่า สมรรถนะหลักด้านความรู้ทฤษฎีดนตรี จะมีแกนสมรรถนะ 3 ส่วน คือ ก. การประสานเสียง ข. การจัดองค์ประกอบดนตรี ค. การเรียบเรียง ซึ่งจะนำมาสร้างโมดูลเชิงบูรณาการความรู้ทฤษฎีดนตรี ได้ 6 เรื่อง ได้แก่

1. คอร์ดและการเคลื่อนที่
2. บันไดเสียงและโหมด
3. จังหวะ
4. ทำนอง
5. การเขียนสกออร์
6. การประพันธ์

ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า โมดูลทั้ง 6 เรื่องนี้ จะช่วยพัฒนาความรู้ทฤษฎีดนตรีให้กับนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอนเพื่อปรับสมรรถนะที่อยู่ระดับปานกลางให้พัฒนาสูงขึ้นตามที่ได้สำรวจมาแล้ว ดังนี้ (ตารางที่ 25)

1. เขียนโน้ตจากจินตนาการหรือทำนองที่ได้ยินได้ทันที
2. เขียนเพลงให้เครื่องดนตรีต่างตระกูลบรรเลงร่วมกันได้
3. เขียนเสียงประสาน 4 แนวได้
4. สร้างผลงานในการประพันธ์เพลง
5. สามารถผลิตงานเรียบเรียงดนตรีได้

สมรรถนะด้านการปฏิบัติดนตรี ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล (รายละเอียดหน้า 124) ของสมรรถนะครูดนตรี จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ การปฏิบัติเครื่องดนตรี และ การขับร้อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้แยกการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 33 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
ปฏิบัติเครื่องลมไม้ Woodwind Performance	มุ่งพัฒนาการปฏิบัติให้เต็มขีดความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้ ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี การหยิบจับเครื่องดนตรี ทำทาง การดูแลรักษา การหายใจ การวางปาก สำเนียง (ความเพี้ยนเสียงสูง - ต่ำ) คุณภาพของเสียง ศิลปะของการเป่า (เทคนิค) การถ่ายทอดอารมณ์ บทฝึกและวรรณกรรมดนตรี ปรัชญาของนักดนตรี	สำเนียง (ความเพี้ยนเสียงสูง - ต่ำ) คุณภาพของเสียง ศิลปะของการเป่า (เทคนิค) การถ่ายทอดอารมณ์ บทฝึกและวรรณกรรมดนตรี
ปฏิบัติเครื่องทองเหลือง Brass Performance	มุ่งพัฒนาการปฏิบัติเครื่องดนตรีให้เต็มขีดความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้ ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี การหยิบจับเครื่องดนตรี ทำทาง การดูแลรักษา การหายใจ การวางปาก สำเนียง (ความเพี้ยนเสียงสูง - ต่ำ) คุณภาพของเสียง ศิลปะของการเป่า (เทคนิค) การถ่ายทอดอารมณ์ บทฝึกและวรรณกรรมดนตรี ปรัชญาของนักดนตรี การแสดง	สำเนียง (ความเพี้ยนเสียงสูง - ต่ำ) คุณภาพของเสียง ศิลปะของการเป่า (เทคนิค) การถ่ายทอดอารมณ์ บทฝึกและวรรณกรรมดนตรี
ปฏิบัติเครื่องสายสากล String Performance	มุ่งพัฒนาการปฏิบัติเครื่องดนตรีให้เต็มขีดความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้ ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี การหยิบจับเครื่องมือ การดูแลรักษา การขึ้นสาย การตั้งเสียง สำเนียง (ความเพี้ยนของเสียงสูง - ต่ำ) การใช้คันชักและการวางนิ้ว การตั้งเสียงและการเกิดเสียง ฝึกเล่นบันไดเสียง บทฝึกและวรรณกรรมทางดนตรี ปรัชญาของนักดนตรี การแสดง	สำเนียง (ความเพี้ยนของเสียงสูง - ต่ำ) การใช้คันชักและการวางนิ้ว การตั้งเสียง และการเกิดเสียง ฝึกเล่นบันไดเสียง บทฝึกและวรรณกรรมทางดนตรี

ตารางที่ 33 (ต่อ)

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
ปฏิบัติกีตาร์ Guitar	<p>มุ่งพัฒนาการปฏิบัติเครื่องดนตรีให้เต็มขีดความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้ ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี การหยิบจับเครื่องดนตรีและการดูแลรักษา การขึ้นสาย การตั้งเสียง สำเนียง การวางนิ้ว เทคนิคการตีคอร์ด การเกากีตาร์ การถ่ายทอดอารมณ์ บทฝึกและวรรณกรรมทางดนตรี ปรัชญาของนักดนตรี การแสดง</p>	<p>เสียง สำเนียง การวางนิ้ว เทคนิคการตีคอร์ด การเกากีตาร์ การถ่ายทอดอารมณ์ บทฝึกและวรรณกรรมทางดนตรี</p>
ปฏิบัติคีย์บอร์ด Keyboard Performance	<p>มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เต็มขีดความสามารถ โดยคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้ ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี การหยิบจับ ทำทาง การดูแลรักษา การไล่เสียง บทฝึกและวรรณกรรมดนตรี ศิลปะการบรรเลง (เทคนิค) การถ่ายทอดอารมณ์ ปรัชญาของนักดนตรี การแสดง</p>	<p>การไล่เสียง บทฝึกและวรรณกรรมดนตรี ศิลปะการบรรเลง (เทคนิค) การถ่ายทอดอารมณ์</p>
ปฏิบัติรวมวงเล็ก Ensemble	<p>ฝึกทักษะการบรรเลงรวมวง ฝึกความพร้อมเพรียงในการบรรเลงร่วมกัน การบรรเลงให้น้ำเสียงของเครื่องดนตรีในวงกลมกลืนกัน ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของการบรรเลงในด้านความถูกต้องของเสียงและอารมณ์เพลง</p>	<p>ฝึกทักษะการบรรเลงรวมวง ฝึกความพร้อมเพรียงในการบรรเลงร่วมกัน</p>
ปฏิบัติรวมวงใหญ่ Band Orchestra	<p>ฝึกทักษะการบรรเลงรวมวง ฝึกความพร้อมเพรียงในการบรรเลงร่วมกัน การบรรเลงให้น้ำเสียงของเครื่องดนตรีในวงกลมกลืนกัน ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของการบรรเลงในด้านความถูกต้องของเสียงและอารมณ์เพลง ปฏิบัติรวมวงใหญ่ให้ผู้แสดงตั้งแต่ 13 คนขึ้นไป</p>	<p>ฝึกทักษะการบรรเลงรวมวง ฝึกความพร้อมเพรียงในการบรรเลง โดยบรรเลงให้น้ำเสียงของเครื่องดนตรีในวงกลมกลืนกัน</p>

จากตารางที่ 33 พบว่า การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำรายวิชาที่มีเนื้อหาในกลุ่มวิชาปฏิบัติ จำนวน 5 รายวิชา ได้แก่ การปฏิบัติเครื่องลมไม้ การปฏิบัติเครื่องทองเหลือง การปฏิบัติเครื่องสาย การปฏิบัติเครื่องกีตาร์ การปฏิบัติเครื่องคีย์บอร์ด และรายวิชาการปฏิบัติรวมวง 2 รายวิชา ได้แก่ การปฏิบัติรวมวงเล็ก และการปฏิบัติรวมวงใหญ่ นำวิเคราะห์หาสาระสำคัญ พบว่า มีการเขียนเนื้อหาเหมือนกัน คำอธิบายส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการฝึกสำเนียง (ความเพี้ยนเสียงสูง – ต่ำ) คุณภาพของเสียง ศิลปะของการบรรเลง (เทคนิค) การถ่ายทอดอารมณ์ บทฝึกและวรรณกรรม

ตารางที่ 34 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติขับร้อง

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
ปฏิบัติขับร้อง ประสานเสียง1 Chorus Vocal 1	หาพิสัยความสูงต่ำของเสียงผู้ร้อง จัดกลุ่มตามพิสัย ฝึกการหายใจที่ถูกต้อง ฝึกการออกเสียงจากตำแหน่งต่าง ๆ ฝึกการใช้เสียงทุกระดับ ฝึกการออกเสียงสระต่าง ๆ ฝึกการเทียบเสียงกับเครื่องดนตรีมาตรฐานย้ายเสียงขึ้นลง ใช้บทเพลงที่ค่อนข้างง่ายไม่เกิน 3 แนว	ฝึกการหายใจ ฝึกการออกเสียง ฝึกการใช้เสียงทุกระดับ ฝึกการเทียบเสียงกับเครื่องดนตรีมาตรฐาน บทเพลง 3 แนว
ปฏิบัติขับร้อง ประสานเสียง2 Chorus Vocal 2	ฝึกการออกเสียงที่ยากขึ้น ฝึกการย้ายเสียงโดไปโนบันโดเสียงต่าง ๆ ใช้บทเพลงที่ยากกว่าในระดับที่ 1 และเพิ่มเป็นเพลง 4 แนว	ฝึกการย้ายเสียงโดไปโนบันโดเสียงต่าง ๆ บทเพลง 4 แนว

จากตารางที่ 34 พบว่า การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติขับร้องของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำรายวิชาที่มีเนื้อหาในกลุ่มวิชาปฏิบัติ จำนวน 2 รายวิชา ได้แก่ วิชาปฏิบัติขับร้องประสานเสียง 1 และ วิชาปฏิบัติขับร้องประสานเสียง 2 นำวิเคราะห์หาสาระสำคัญ พบว่า มีสาระความรู้ในการฝึกที่สำคัญ ได้แก่ ฝึกการหายใจ ฝึกการออกเสียง ฝึกการใช้เสียง ฝึกการย้ายเสียงซึ่งใช้บทเพลง 3 – 4 แนว

ตารางที่ 35 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการบริหารจัดการดนตรี

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
การจัดการวงดนตรี Management of Music Business	หลักการบริหารบุคคลในวงดนตรี ว่าด้วยตำแหน่งและความรับผิดชอบ หลักการและระเบียบการฝึกซ้อม ระเบียบการเก็บเครื่องอุปกรณ์ดนตรี โน้ตเพลง การบริหารธุรกิจบันเทิงด้านดนตรี การโฆษณา การคิดค่าจ้างและค่าตอบแทน	การบริหารบุคคลในวงดนตรี ตำแหน่งและความรับผิดชอบ การฝึกซ้อม
การบริหารวงโยธวาทิต Management of Band	หลักการบริหารบุคคลในวงดนตรีว่าด้วยตำแหน่งและความรับผิดชอบหลักการและระเบียบการฝึกซ้อม การกำหนดแผนการบริหารแผนนโยบายและเป้าหมายการวางแผนตารางการฝึกซ้อม ระบบการเก็บเครื่องอุปกรณ์ดนตรี โน้ตเพลง การคัดเลือกวงวรรณกรรมทางดนตรีที่มีความเหมาะสมกับขนาด และความสามารถของวงดนตรีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับวงดนตรี	การบริหารบุคคลในวงดนตรี การวางแผนตารางฝึกซ้อม การคัดเลือกวงวรรณกรรมทางดนตรี
การอำนวยเพลงเบื้องต้น Introduction to Conducting	ศึกษาและฝึกการใช้ไม้บัตอง (Baton) การฝึกซ้อมวง การเตรียมสกออร์ การถ่ายทอดอารมณ์	การฝึกซ้อมวง การเตรียมสกออร์ การถ่ายทอดอารมณ์ ฝึกการใช้ไม้บัตอง (Baton)

จากตารางที่ 35 พบว่า การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการบริหารจัดการดนตรีของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำรายวิชาที่มีเนื้อหาในกลุ่มนำมาวิเคราะห์หาเนื้อหาสาระสำคัญของ 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาการจัดการวงดนตรี การบริหารวงโยธวาทิต และการอำนวยเพลงเบื้องต้น พบว่า แกนสมรรถนะหลักของการบริหารจัดการดนตรี ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. การจัดการวง
2. การควบคุมวง

ตารางที่ 36 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านเทคโนโลยีดนตรี

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
คอมพิวเตอร์ดนตรี ขั้นพื้นฐาน Introduction to Music Computer	ประวัติความเป็นมาของ Music Computer ส่วนประกอบหลัก (Hardware) ระบบปฏิบัติการ (Operating System) การใช้ โปรแกรมดนตรีแบบต่าง ๆ	ระบบปฏิบัติการ
การใช้คอมพิวเตอร์ ช่วยงานดนตรี Computer Aided Music	การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในงานดนตรี Notation Software, Sequencing Software และอื่น ๆ การเขียนโปรแกรมช่วยงานดนตรี การเขียนโปรแกรมสั่งงานดนตรีผ่านระบบ MIDI	โปรแกรมสำเร็จรูปใน งานดนตรี
การผลิตผลงานทาง ดนตรีด้วย คอมพิวเตอร์ Productions of Computerized Music	ขบวนการผลิตผลงานเพื่อเผยแพร่ในรูปของ Visual Media การจัดพิมพ์โน้ตเพลง การ สร้างฐานข้อมูลโน้ตดนตรี ขบวนการผลิต ผลงาน เพื่อเผยแพร่ในรูปของ Audio visual Media การบันทึกในสตูดิโอ	การจัดพิมพ์โน้ตเพลง

จากตารางที่ 36 พบว่า การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านเทคโนโลยีดนตรี ของ
หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำรายวิชาที่มีเนื้อหาในกลุ่มนำมาวิเคราะห์หาเนื้อหา
สาระสำคัญของ 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาคอมพิวเตอร์ดนตรีขั้นพื้นฐาน การใช้คอมพิวเตอร์
ช่วยงานดนตรี และการผลิตผลงานทางดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ พบว่า แกนสมรรถนะหลักของ
เทคโนโลยีดนตรี คือ การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย ความรู้สำคัญ 3 ส่วน คือ
ระบบปฏิบัติการ โปรแกรมสำเร็จรูปในงานดนตรี และการจัดพิมพ์โน้ตเพลง

เพื่อให้เห็นภาพรวมของโมดูลที่ผู้วิจัยจะต้องพัฒนา จากการวิเคราะห์ความรู้ตามตารางที่
33-36 (ตารางที่ 33 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี ตารางที่ 34
การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติขับร้อง ตารางที่ 35 การจัดกลุ่มเนื้อหาใน
สมรรถนะหลักด้านการบริหารจัดการดนตรี และตารางที่ 36 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลัก
ด้านเทคโนโลยีดนตรี) ผู้วิจัยนำเสนอเป็นแผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 ภาพเดินโครงการแสดงเนื้อหาการปฏิบัติ (เครื่อง-ขับร้อง) การบริหารจัดการดนตรีและเทคโนโลยีดนตรี

เนื้อหาการปฏิบัติเครื่องดนตรี

เนื้อหาการปฏิบัติขับร้อง

เนื้อหาการบริหารจัดการดนตรี

เนื้อหาเทคโนโลยีดนตรี

จากแผนภูมิที่ 4 พบว่า สมรรถนะหลักของการปฏิบัติเครื่องดนตรี คือ การบรรเลง ที่ต้องใช้ความรู้ในเรื่องจากบทฝึก และการด้นทำนอง (improvisation) โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ ลำเนียง คุณภาพเสียง และการถ่ายทอดอารมณ์

สมรรถนะหลักของการปฏิบัติขับร้อง คือ การขับร้องประสานเสียง จากเพลง 3 - 4 แนว โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ ฝึกการหายใจ ฝึกการออกเสียง ฝึกการใช้เสียง ฝึกการย้ายเสียง โดยผู้วิจัยจะได้ดำเนินการพัฒนาโมดูลในสมรรถนะหลักด้านการปฏิบัติขับร้อง

สมรรถนะหลักด้านการบริหารจัดการดนตรี จะมีแกนสมรรถนะ 2 ส่วน ได้แก่ การจัดการวง และการควบคุมวง แกนสมรรถนะเรื่องการจัดการวง ประกอบด้วย การวางตำแหน่งเครื่องดนตรี การวางตารางการฝึกซ้อม และการคัดเลือกวรรณกรรม แกนสมรรถนะเรื่องการควบคุมวง ประกอบด้วย การเตรียมสกออร์ และการใช้ไม้บาคอง

สมรรถนะหลักด้านเทคโนโลยีดนตรี ประกอบด้วย ระบบปฏิบัติการ โปรแกรมสำเร็จรูปในงานดนตรี การจัดพิมพ์โน้ตเพลง

ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการพัฒนาโมดูลเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาที่อยู่ในระดับปานกลางให้ได้รับการพัฒนาที่สูงขึ้น โมดูลที่ต้องพัฒนา มีดังนี้

1. บทฝึก เพื่อแก้ไขปรับปรุงเรื่อง การมีประสบการณ์ในการบรรเลงเพลงที่ไม่เคยเห็นมาก่อน ปฏิบัติเครื่องดนตรีหลักในระดับการแสดงเดี่ยวได้ และการปฏิบัติตามคำสั่งศัพท์พื้นฐานในการบังคับเสียงได้ทันที

2. การด้นทำนอง เพื่อแก้ไขปรับปรุงเรื่องความสามารถที่จะทำการด้นเพลง (Improvise) บรรเลงเพลงได้หลากหลายลีลา (Style)

3. การขับร้องประสานเสียง เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีความสามารถในการขับร้องดียิ่งขึ้น

4. การจัดการวง เพื่อแก้ไขปรับปรุง การคัดกรองและเลือกแบบฝึกหัดสำหรับการซ้อมและบทเพลงสำหรับการแสดง ให้รู้วิธีจัดทำตารางโปรแกรมการซ้อมและการเรียนให้เหมาะสม สามารถบริหารการสอนนักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มในเครื่องมือที่แตกต่างกันได้

5. การควบคุมวง เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้นักศึกษาสามารถควบคุมการฝึกซ้อมวงทุกประเภทได้แม้องค์ประกอบของวงจะต่างกัน เช่น วงโยธวาทิต วงแบน วงควอเต็ต เป็นต้น

6. การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อแก้ไขปรับปรุง ให้นักศึกษาสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการทำเอกสารการสอนดนตรี หรือทำแบบฝึกหัด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะหลักด้านเทคโนโลยีดนตรี

ตารางที่ 37 การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านความเป็นครูดนตรี

รายวิชา	เนื้อหา	สาระสำคัญ
พฤติกรรมการสอน วิชาดนตรีศึกษา Methods and Approaches in Teaching Music Education	การศึกษาจุดประสงค์ เนื้อหา อัตราเวลาเรียน และเอกสารหลักสูตรดนตรี การวิเคราะห์ หลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาและ การสอนดนตรี วิธีการสอนดนตรี มัธยมศึกษา กับแผนการศึกษาของชาติ ความหมายของการสอน กระบวนการเรียน การสอน เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ การเลือกสื่อ การประเมินผลการสอนดนตรี การกำหนดการ สอนและบันทึกการสอน การปฏิบัติการสอน ดนตรี	หลักสูตรดนตรี เทคนิควิธีการสอน ดนตรี การเลือกสื่อ การประเมินผลดนตรี บันทึกการสอน การปฏิบัติการสอน ดนตรี
การทดลองสอนวิชา ดนตรีศึกษา Teaching Practice Under Supervision in Music Education	การฝึกเตรียมการสอนและทดลองสอนบทเรียน สั้น ๆ ในรายวิชาดนตรีศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่ โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	ทดลองสอนบทเรียน สั้น ๆ ในรายวิชาดนตรี ศึกษา

จากตารางที่ 37 พบว่า การจัดกลุ่มเนื้อหาในสมรรถนะหลักด้านความเป็นครูดนตรี ของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำรายวิชาที่มีเนื้อหาในกลุ่มนำมาวิเคราะห์หาเนื้อหา สาระสำคัญของ 2 รายวิชา ได้แก่ วิชาพฤติกรรมการสอนวิชาดนตรีศึกษา และวิชาการทดลอง สอนวิชาดนตรีศึกษา พบว่า แกนสมรรถนะหลักด้านความเป็นครูดนตรี ประกอบด้วย ความรู้ สาระสำคัญหลัก 4 เรื่อง ได้แก่ หลักสูตรดนตรี เทคนิควิธีสอนดนตรี การเลือกสื่อ การประเมินผล ดนตรี สามารถแสดงภาพเด่นโดดเด่นได้ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 5 ภาพเคเนโตแกรมแสดงเนื้อหาด้านความเป็นครูดนตรี

จากแผนภูมิที่ 5 ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการพัฒนาโมดูลในสมรรถนะหลักความเป็นครูดนตรี จำนวน 4 เรื่อง เพื่อแก้ไขปรับปรุงผลการประเมินสมรรถนะด้านนี้ที่อยู่ในระดับปานกลางให้ได้รับการพัฒนาที่สูงขึ้น โมดูลที่พัฒนา มีดังนี้

1. หลักสูตรดนตรี เพื่อแก้ไขปรับปรุง ให้นักศึกษามีความสามารถในการจัดทำโครงการสอน และแผนการสอนรายคาบได้ และเข้าใจสาระการเรียนรู้วิชาดนตรี ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาที่จะต้องไปสอน
2. เทคนิควิธีสอนดนตรี เพื่อแก้ไขปรับปรุง ให้สามารถใช้วิธีสอนตามแบบโคดาไล (Kodaly) และใช้วิธีสอนตามแบบคาร์ล ออฟ (Carl off) ได้
3. การเลือกสื่อ เพื่อแก้ไขปรับปรุง ให้นักศึกษามีความสามารถทำสื่อการสอนขึ้นใช้เองได้
4. การประเมินผลดนตรี เพื่อแก้ไขปรับปรุง ให้นักศึกษารู้จักเลือกใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการวัดผลประเมินผลดนตรี

เมื่อได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2543 ดังกล่าวมาแล้ว และได้สมรรถนะหลักของครูดนตรีพร้อมกับโมดูลที่จะพัฒนา ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้นำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3 รายละเอียดอยู่ในบทที่ 2 หน้า 64-67) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มาพิจารณาประกอบการพัฒนาโมดูลให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรที่นักศึกษาจะต้องออกไปสอน ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ดนตรีในประเทศไทยนั้น จะให้อิสระแก่ผู้สอนที่สามารถจะจัดกิจกรรมได้เองตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงมาตรฐาน ดังนี้

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 ให้เข้าใจ และแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ.2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ภาษาไทย และสากล

การวิเคราะห์เนื้อหาดนตรีช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) กับมาตรฐานการเรียนรู้ จะทำให้ทราบว่าหัวข้อที่นักศึกษาคูดนตรีจะต้องเตรียมสอนนั้นมีอะไรบ้าง เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นข้อมูล สำหรับการเขียนเนื้อหาในโมดูลต่อไป

ตารางที่ 38 การวิเคราะห์เนื้อหาดนตรีช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) กับมาตรฐานการเรียนรู้ ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หน่วย	หัวข้อ	มาตรฐาน ศ.2.1						ศ.2.2	
		1	2	3	4	5	6	1	2
ดนตรี สากล ม. 1	1.ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีสากล	✓				✓		✓	
	2. ทฤษฎีดนตรีสากล	✓			✓	✓	✓		
	3. เครื่องดนตรีและวงดนตรีสากล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	4. หลักการฟังเพลงสากลและการฝึกปฏิบัติเพื่อ การฟัง	✓		✓	✓	✓		✓	✓
	5. หลักการขับร้องเพลงสากล	✓	✓				✓	✓	✓
ดนตรี สากล ม. 2	1.คุณค่าและความสำคัญของดนตรีสากล	✓				✓	✓	✓	✓
	2. ทฤษฎีดนตรีสากล	✓			✓	✓			✓
	3. การปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลเบื้องต้น	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
	4. หลักการฟังเพลงสากลและการฝึกปฏิบัติเพื่อ การฟัง				✓	✓	✓	✓	✓
	5. หลักการขับร้องประสานเสียง		✓		✓	✓	✓	✓	✓
ดนตรี สากล ม. 3	1.สุนทรียะและความงามของดนตรีสากล				✓			✓	✓
	2. ทฤษฎีดนตรีสากล	✓		✓		✓		✓	
	3. การปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลเบื้องต้น	✓		✓					✓
	4. หลักการฟังและขับร้องเพลงไทยสากล		✓		✓	✓	✓	✓	✓
	5. แนวทางการประยุกต์ใช้ดนตรีสากล						✓	✓	✓

ตารางที่ 38 แสดงการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ กับ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ของกรม วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจากหนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสำนักพิมพ์อักษรเจริญ ทัศน์

สรุปสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) จะมีเนื้อหาที่สำคัญ 4 เรื่อง ตามตารางที่ 39 ดังนี้

ตารางที่ 39 สาระเนื้อหาและรายละเอียดความรู้จากหนังสือกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เนื้อหา	รายละเอียดความรู้		
	ม. 1	ม. 2	ม. 3
1. ทฤษฎีดนตรีสากล	บรรทัด 5 เส้น โน้ตและ ตัวหยุด ญุณแจประจำหลัก	จังหวะ เครื่องหมาย กำหนดจังหวะ เครื่องหมายแปลงเสียง บันไดเสียง ศัพท์สังคีต	การสร้างบันไดเสียง อัตราจังหวะผสม ชั้นคู่เสียง คอร์ด
2. การปฏิบัติเครื่องดนตรี	รู้จักเครื่องดนตรีสากล และการผสมวง ผูกปฏิบัติ เรื่องจังหวะและการออกเสียง	ปฏิบัติขลุ่ยรีคอร์ดอร์ ปฏิบัติหีบเพลงปาก	ปฏิบัติคีย์บอร์ด
3. การฟังเพลงสากล	จุดประสงค์ของการฟัง มารยาท ขั้นตอนในการ ฟัง	ประเภทของเพลง ผูกทักษะการฟังเพลง	ทักษะการฟังเพลง พระราชนิพนธ์
4. การขับร้องเพลงสากล	หลักการขับร้อง การแปลงเสียง การฝึกร้อง ทำนองเพลง	ลักษณะการขับร้อง ประสานเสียง แนวเดียว 2-4 แนว และแบบวน	ฝึกการขับร้อง

จากตารางที่ 39 พบว่า รายละเอียดความรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่นักศึกษาต้องใช้นั้น เป็นเรื่องสำคัญที่นักศึกษาครูดนตรีทุกคน จะต้องทำความเข้าใจให้ ถ่องแท้ และใช้เป็นข้อมูลเพื่อเตรียมแผนการสอน การจัดทำสื่อ รวมทั้งการฝึกฝนเทคนิคที่ใช้ใน

การสอน ทั้งหมดนี้เป็นความรู้ส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยใช้ในการพัฒนาโมดูล เพื่อใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

ผู้วิจัยได้แสดงเปรียบเทียบเนื้อหาของโมดูลที่พัฒนา กับ เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มสาระศิลปะ สาระที่ 2 (ดนตรี) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ซึ่งนักศึกษาที่ออกฝึกสอนและจะต้องยึดเป็นตำราหลักเพื่อไปสอนนักเรียน ดังแสดงในตารางที่ 40 จะเห็นได้ว่า โมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นี้มีความครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และได้เพิ่มเติมหรือมีมากกว่า อีก 5 โมดูล ได้แก่ โมดูล 12 การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ โมดูล 13 หลักสูตรดนตรี โมดูล 14 เทคนิควิธีสอนดนตรี โมดูล 15 การเลือกสื่อดนตรี และโมดูล 16 การประเมินผลดนตรี

ตารางที่ 40 แสดงเปรียบเทียบเนื้อหาของโมดูลที่พัฒนา กับ เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เนื้อหา	รายละเอียดความรู้			
	ม. 1	ม. 2	ม. 3	โมดูลที่พัฒนา
1. ทฤษฎีดนตรีสากล	บรรทัด 5 เส้น โน้ตและตัว หยุด กุญแจ ประจำหลัก	จังหวะ เครื่องหมาย กำหนดจังหวะ เครื่องหมายแปลง เสียง บันไดเสียง ศัพท์สังคีต	การสร้างบันได เสียง อัตร จังหวะผสม ชั้น คู่เสียง คอร์ด	1. คอร์ดและการเคลื่อนที่ 2. บันไดเสียงและโหมด 3. จังหวะ 4. ทำนอง
2. การปฏิบัติเครื่องดนตรี	รู้จักเครื่อง ดนตรีสากล และการผสม วง ฝึกปฏิบัติ เรื่องจังหวะ และการออก เสียง	ปฏิบัติซลุ่มริคอร์ด ปฏิบัติหีบเพลงปาก	ปฏิบัติคีย์บอร์ด	7. บทฝึก 8. การดันทำนอง 10. การจัดการวง 11. การควบคุมวง
3. การฟังเพลงสากล	จุดประสงค์ ของการฟัง มารยาท ขั้นตอนในการ ฝึกฟัง	ประเภทของเพลง ฝึกทักษะการฟังเพลง	ทักษะการฟัง เพลงพระราช นิพนธ์	5. การเขียนสกอ 6. การประพันธ์

ตารางที่ 40 (ต่อ)

เนื้อหา	รายละเอียดความรู้			
	ม. 1	ม. 2	ม. 3	โมดูลที่พัฒนา
4.การขับร้องเพลงสากล	หลักการขับร้อง การเปล่งเสียง การฝึกร้องทำนองเพลง	ลักษณะการขับร้อง ประสานเสียง แนวเดี่ยว 2-4 แนว และแบบวง	ฝึกการขับร้อง	9.การขับร้องประสานเสียง
				12. การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ 13. หลักสูตรดนตรี 14. เทคนิควิธีสอนดนตรี 15. การเลือกสื่อดนตรี 16. การประเมินผลดนตรี

โมดูล 12 - โมดูลที่ 16 นั้นจะไม่สัมพันธ์โดยตรงกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มสาระศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) แต่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นครูที่นักศึกษาจะต้องนำไปบูรณาการในเนื้อหาการสอนทุกวิชา

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

นำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนารูปแบบ

การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดำเนินการโดยศึกษาแนวคิดเรื่องสมรรถนะด้านความสามารถของครูดนตรี ในต่างประเทศจากมหาวิทยาลัย สถาบันการผลิตหลักสูตรครูดนตรีในสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และแคนาดา องค์การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูดนตรี และสมรรถนะครูดนตรีในประเทศไทย พร้อมทั้งการศึกษาแนวคิดจุดมุ่งหมายการศึกษาเกี่ยวกับการสอนดนตรี รูปแบบการจัดอบรม แนวคิด การเตรียมครูฝึกสอน รวมทั้งการวิเคราะห์หลักสูตรสถาบันผลิตบัณฑิตครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ทางสาขาครูดนตรีสากลในประเทศไทย เปรียบเทียบจุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิต ความ

ต้องการในการเรียนรู้พิเศษของนักศึกษาในหลักสูตรครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมทั้งความจำเป็นในการกวัดขันวิชาการที่ต้องการตรวจสอบความพร้อมของนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป (ฝึกสอน) มาเป็นหลักในการพัฒนา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการสร้างโมดูลชุดการสอน (ปทีป เมธาคณาวุฒิ, 2544; สุนันทา สุวรรณศิลป์, 2543) การสอนเชิงปฏิบัติการหรือการสอนภาคปฏิบัติ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544) ส่วนหนึ่งของแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหาคนตรีนี้จะพัฒนาใช้ ได้ปรับปรุงจากแบบทดสอบมาตรฐานของ Education Testing Service (ETS) (The Praxis Series, 2003) นำมาเป็นส่วนหนึ่งการแบบวัดความพร้อมการออกฝึกสอน เพื่อให้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนคนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นนี้ ไม่เหมือนกับรูปแบบการอบรมอื่น ๆ เพราะรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมนี้มีคุณลักษณะและกระบวนการอบรมมุ่งเน้นการติวเข้มด้านวิชาการและการปฏิบัติ นักศึกษาที่เข้าอบรมจะได้รับการตรวจสอบสมรรถนะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับครุคนตรี ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับการวินิจฉัยให้เข้าอบรมตามหัวข้อที่เขาบกพร่องหรือต้องการพัฒนา รูปแบบการอบรมจะเน้นการบูรณาการความรู้จากที่เคยเรียนมาในชั้นเรียนปกติ นำมาจัดทบทวนในกลุ่มทักษะใหม่ เช่น ทักษะความเป็นครุคนตรี ทักษะทฤษฎีพื้นฐานและการเรียบเรียง ทักษะการใช้เทคโนโลยีคนตรี เป็นต้น เนื้อหาการอบรมจะจัดทำเป็นโมดูล ประกอบด้วยกิจกรรมที่เน้นหลักทฤษฎีสำคัญในเรื่องนั้น ๆ กับการปฏิบัติจริงประกอบการช่วยเหลือของอาจารย์ มีระบบการบันทึกความก้าวหน้าของการอบรมเป็นรายบุคคล ดังนั้นรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเป็นกระบวนการตรวจสอบความพร้อมก่อนที่จะออกฝึกสอน ซึ่งทำให้รูปแบบมีพัฒนาขึ้นนี้มีความแตกต่างจากรูปแบบการอบรมโดยทั่วไป

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนคนตรี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

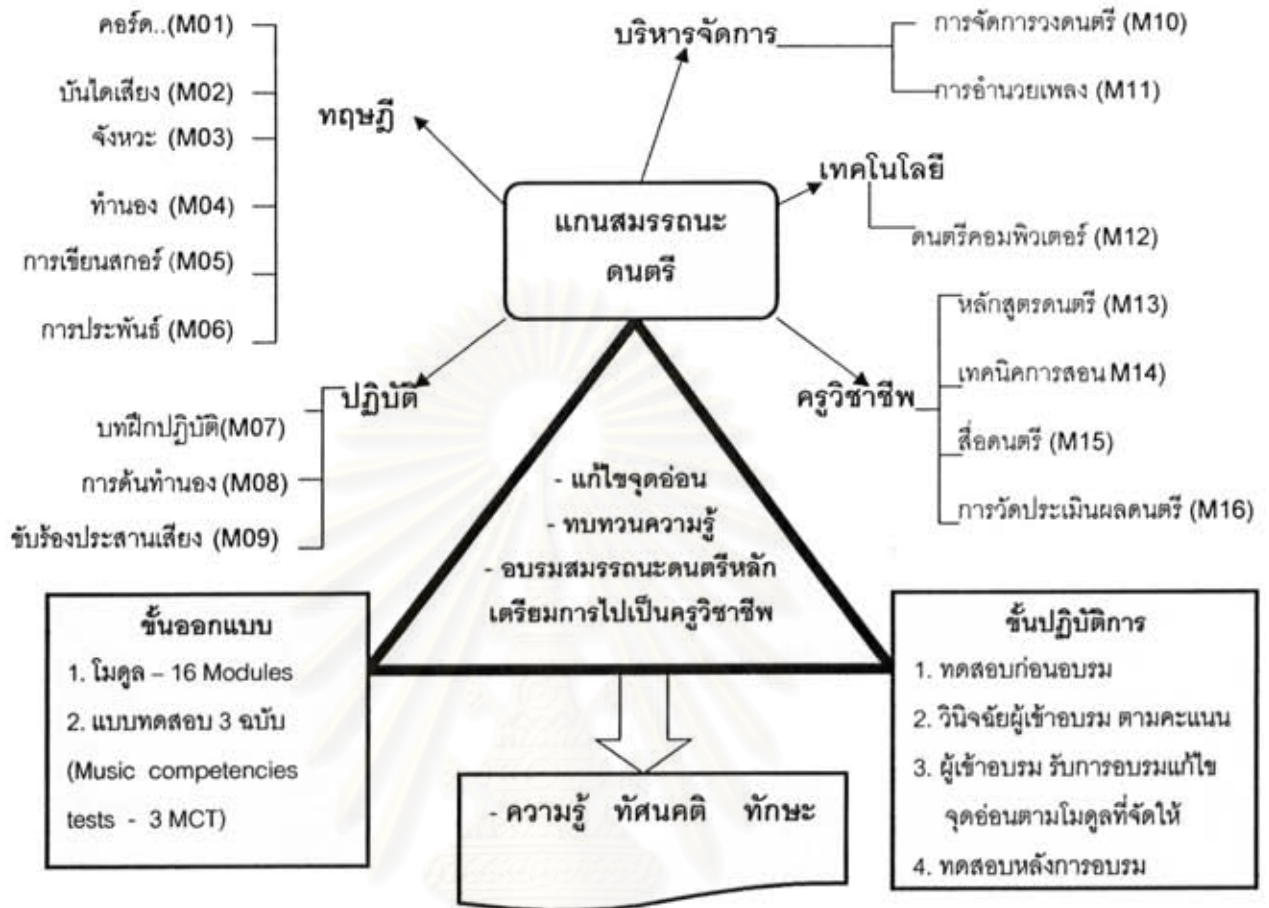
รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ความเป็นมา

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดนตรี หรือ “การฝึกสอน” นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ในสถานการณ์จริง เพื่อที่จะก้าวสู่อาชีพครูอย่างสมบูรณ์ บทบาทสำคัญในการผลิตครูดนตรีวิชาชีพในระบบการฝึกหัดครู มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ นักศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีเป็นอย่างดี มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้อย่างถูกต้อง และมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความศรัทธา มีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบ

วิธีการหนึ่งที่จะทำให้ นักศึกษาครูดนตรีมีทักษะและคุณลักษณะทางวิชาชีพที่สมบูรณ์ก่อนจบไปปฏิบัติหน้าที่ ก็คือ จะต้องได้รับการเรียนทบทวนเนื้อหาทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติอย่างเข้มข้น ภายหลังจากเรียนวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรปกติแล้ว ซึ่งมักจะเรียนจบในชั้นปีที่ 3 ของหลักสูตร 4 ปี หรือในชั้นปีที่ 4 ของหลักสูตร 5 ปี โดยรูปแบบนี้ เมื่อนักศึกษาเรียนรายวิชาต่าง ๆ ครบตามหลักสูตรแล้ว ก่อนที่จะไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในเทอมถัดไป ควรที่จะได้รับการทบทวนความรู้โดยผ่านขั้นตอนของการเตรียมตัวออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จากงานวิจัยการติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป (ฝึกสอน) ของนักศึกษาครู สถาบันราชภัฏนครปฐม โดยศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันราชภัฏนครปฐม (2545) พบสภาพปัญหาในการสอนคล้าย ๆ กัน คือ นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ในวิชาที่สอนไม่แน่นพอ ขาดความลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน เขียนแผนการสอนตามขั้นตอนทักษะกระบวนการไม่ถูก ขาดทักษะการผลิตและใช้อุปกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพครู และความคาดหวังในการประกอบอาชีพครูก่อนและหลังฝึกสอน พบว่า หลังฝึกสอนมีแนวโน้มลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่นักศึกษาออกไปฝึกสอน ไปพบสถานการณ์ที่เป็นจริงแล้ว แทนที่จะเกิดความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพครูมากขึ้น มีความคาดหวังในการประกอบอาชีพครูมากขึ้น แต่กลับเป็นไปในลักษณะตรงข้าม ทางสถาบันจำเป็นต้องมีโครงการหรือกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถดังกล่าวให้กับนักศึกษาครูก่อนที่จะออกไปฝึกสอน

แผนภูมิที่ 6 กรอบความคิดของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักการ

หลักการสำคัญของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ได้แก่

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการนี้เป็นการแก้จุดอ่อนของนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอน
2. การอบรมเพื่อที่จะทบทวนความรู้ในเรื่องทฤษฎีพื้นฐานดนตรีสากลที่จำเป็น และทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องมือหลัก
3. โปรแกรมการฝึกอบรมจะประกอบไปด้วยสมรรถนะหลัก (core competency) ของวิชาชีพครูดนตรี โดยนักศึกษาต้องมีความพร้อมก่อนจะออกฝึกสอน
4. การจัดการอบรมมุ่งให้นักศึกษาเกิดทักษะความเป็นครูดนตรีไม่ใช่เป็นการสอนรายวิชาใหม่ แต่เป็นการเตรียมความพร้อมในการเป็นครูฝึกสอนดนตรี

วัตถุประสงค์

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนและเติมเต็มให้กับนักศึกษาเพื่อให้เกิดความพร้อมในการออกฝึกสอนวิชาดนตรี โดยหลังจากสิ้นสุดการอบรมแล้ว นักศึกษามีสมรรถนะความเป็นครูดนตรีวิชาชีพ ดังนี้

1. ความรู้
 - ด้านเนื้อหาดนตรี
 - ด้านบริหารจัดการดนตรี
 - ด้านเทคโนโลยีดนตรี
2. เจตคติ
 - มีความรัก และศรัทธาในวิชาชีพครูดนตรี
3. ทักษะ
 - ด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี
 - ด้านการขับร้อง
 - ด้านเทคโนโลยีดนตรี

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

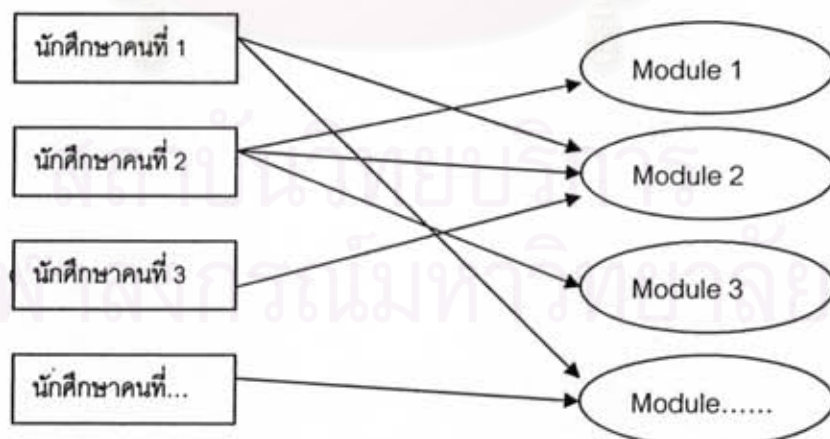
ลักษณะการฝึกอบรม

โดยที่วัตถุประสงค์ไม่ใช่เป็นการเพิ่มความรู้ แต่เป็นการเพิ่มความพร้อมเพื่อเตรียมตัวก่อนออกฝึกสอน เปรียบเหมือนนักกีฬาต้องเก็บตัวเพื่อให้เป็นนักกีฬาที่มีประสิทธิภาพ ดังแผนภาพ

แผนภูมิที่ 7 ลักษณะการฝึกอบรม

ลักษณะของเนื้อหาการอบรมจะออกแบบเป็นโมดูล (module) ต่าง ๆ ซึ่งในการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ ทุกคนไม่จำเป็นต้องเข้าอบรมความรู้ทุกโมดูล แต่ขึ้นอยู่กับอาจารย์จะเป็นผู้วินิจฉัย (diagnosis) ว่านักศึกษาต้องเข้าอบรมในโมดูลใด โดยพิจารณาจากผลการทดสอบก่อนการอบรม (pretest) รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมนี้จะสนใจแก้ไขจุดอ่อนของนักศึกษาให้ได้รับการแก้ไขและพัฒนาตามที่ควรจะเป็น และต้องผ่านการสอบวัดความพร้อมหลังการอบรม (posttest)

แผนภูมิที่ 8 รูปแบบการเข้าอบรม

เนื้อหา

เนื้อหาการอบรม จะตรงตามหลักสูตรที่นักศึกษาต้องใช้ในระหว่างการออกฝึกสอน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรี แบ่งเป็น 6 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่
 - โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด
 - โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ
 - โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง
 - โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกออร์
 - โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์
2. ด้านการปฏิบัติดนตรี แบ่งเป็น 3 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ
 - โมดูล 8 เรื่อง การค้นทำนอง
 - โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง
3. ด้านการบริหารจัดการดนตรี แบ่งเป็น 2 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี
 - โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี
4. ด้านเทคโนโลยีดนตรี แบ่งเป็น 1 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์
5. ด้านความเป็นครูดนตรี แบ่งเป็น 4 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี
 - โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี
 - โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี
 - โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี

คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม

เป็นนักศึกษาที่เรียนรายวิชาครบตามหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ คุรุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมดนตรีสากล พร้อมจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) และต้องผ่านการเรียนรายวิชาชีพครู 3 รายวิชามาแล้วคือ 1) วิชาพฤติกรรมกรรมการสอนวิชาดนตรีศึกษา 2) วิชาการศึกษา สังเกตและการมีส่วนร่วม และ 3) วิชาการศึกษาของสอนวิชาดนตรีศึกษา

ระยะเวลาการฝึกอบรม

การฝึกอบรม ระยะเวลา 96 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 16 วัน วันละ 6 ชม. ภาคเช้าตั้งแต่ 9.00 -12.00 น. ภาคบ่าย 13.00-16.00 น. การจัดการอบรมควรจัดในภาคเรียนฤดูร้อน

กระบวนการ

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี มีกระบวนการและขั้นตอนของการอบรม ดังนี้

ขั้นเตรียมการ สำหรับขั้นนี้ อาจารย์ที่รับผิดชอบในการบริหารการอบรมจะเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรม ดังต่อไปนี้

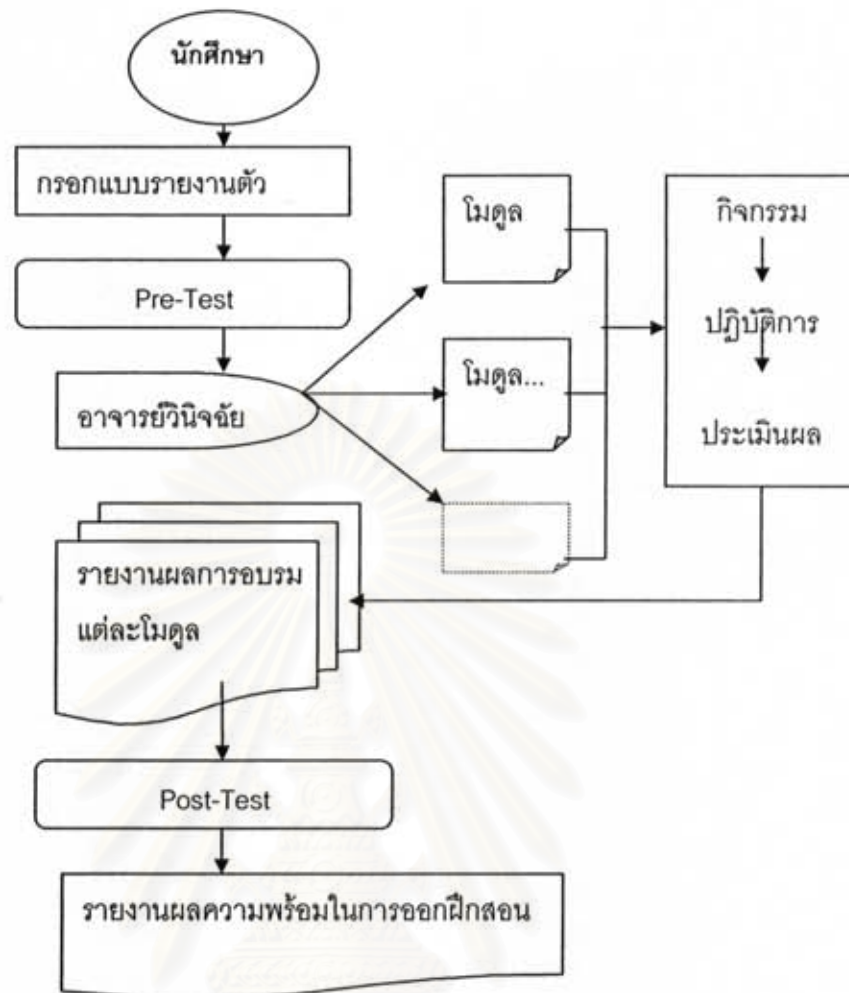
1. ศึกษาขั้นตอนของการจัดทำโมดูล และกำหนดเนื้อหา และกิจกรรม การประเมินผล พร้อมกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ พิมพ์เป็นรูปเล่ม

2. ศึกษาแบบวัดความพร้อมในการเป็นครูดนตรี เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณสมบัติก่อน และภายหลังสิ้นสุดการอบรม

3. จัดเตรียมแบบฟอร์มเพื่อเตรียมลงทะเบียนสำหรับนักศึกษา ซึ่งรายละเอียดหลัก จะประกอบไปด้วย ชื่อ - นามสกุล รหัสนักศึกษา เครื่องมือหลัก ชื่อรายวิชาและผลการเรียน แยกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีและการประสานเสียง กลุ่มวิชาการบริหารจัดการ กลุ่มวิชาเทคโนโลยีดนตรี กลุ่มวิชาขับร้อง กลุ่มวิชาการสอนดนตรีและการสังเกต และกลุ่มวิชาการปฏิบัติเครื่องมือ เกรดเฉลี่ย รายงานความเห็นการวินิจฉัยของอาจารย์ในการเลือกเข้ารับการอบรม

4. จัดทำกำหนดการ เวลา สถานที่ และติดต่อวิทยากร จัดทำเอกสารประกอบการอบรม

ขั้นดำเนินการ ขั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการอบรม งานหลักที่สำคัญ ได้แก่ การชี้แจงปฐมนิเทศนักศึกษาให้กรอกแบบฟอร์มรายละเอียดของผลการเรียน เพื่อที่อาจารย์วิทยากรจะใช้ประกอบการวินิจฉัย (diagnosis) ในการเลือกเข้าอบรมในกลุ่มวิชาที่ตนเองอ่อน ซึ่งจะต้องได้รับการตีความเป็นพิเศษ กิจกรรมในแต่ละโมดูลจะมุ่งเน้นแนวปฏิบัติการ (workshop) ซึ่งจะมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป กิจกรรมหลักจะเน้นการปฏิบัติ การสาธิต และทดลองทำในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน

แผนภูมิที่ 9 แสดงขั้นตอนการดำเนินการ

การนำรูปแบบไปใช้

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนคนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สร้างขึ้นนี้ มีจุดเน้นที่สำคัญคือ การเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกสอน ของนักศึกษาครูคนตรีให้มีความมั่นใจในด้านความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติงานตามหลักสูตรคนตรี ดังนั้นโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ จะแก้ไขจุดอ่อนของนักศึกษาในด้านวิชาการ และการปฏิบัติดังกล่าว เสมือนการเก็บตัวนักกีฬา ก่อนการแข่งขัน เป็นการกวาดขันเทคนิคและตีวเข้มในกลุ่มวิชาต่าง ๆ การอบรมเชิงปฏิบัติการจะบอกภาพรวมได้ว่า นักศึกษามีความพร้อมในการออกฝึกสอนอย่างไร และผลของการใช้รูปแบบการอบรมนี้ สามารถที่จะนำไปปรับใช้กับสาขาวิชาอื่นได้

ส่วนที่ 2 การพัฒนาโมดูล

การพัฒนาโมดูลเพื่อใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากรูปแบบของฮุสตันและคณะ (Houston and others, 1972 อ้างถึงใน สุนันทา สุวรรณศิลป์, 2543: 55) ดังได้เสนอไว้ในบทที่ 2 หน้า 70-72

หลักสำคัญของโมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนา เป็นลักษณะของการอบรมทฤษฎีและนำสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะอันจะนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยระหว่างฝึก ผู้สอนจะแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะทันทีที่ผู้เข้ารับการอบรมทำไม่ถูก เป็นการประเมินผลงานเพื่อการพัฒนาในทันที แยกกิจกรรมโดยสังเขป ดังนี้

1. ผู้เข้าอบรมศึกษาหลักการของความรู้ แล้วปฏิบัติตามบทฝึกในแต่ละในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติเทคนิค โดยผู้สอนสาธิตก่อน

2. ผู้เข้าอบรมปฏิบัติ (play & practice) ตามบทฝึก ผู้สอนให้ข้อมูลเพื่อปรับปรุง แก้ไขทันทีที่เห็นว่ายังไม่ดี (reflective teaching) เป็นการประเมินเชิงพัฒนา ผู้สอนให้ความรู้ที่ถูกต้อง

3. ผู้เข้าอบรมกลับไปทบทวนความรู้ใหม่ และแก้ไขเพื่อเล่นผลงานที่แก้ไขแล้ว (replay)

4. อภิปราย วิเคราะห์งานร่วมกัน ระหว่างผู้สอนและผู้เข้าอบรม

การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเชิงพัฒนาเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับตลอดเวลาในระหว่างการอบรม ด้วยการสังเกต โดยใช้การวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติ (analysis in-action)

โดยมีส่วนประกอบในโมดูล ดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. เป้าหมาย
3. จุดประสงค์
4. ระยะเวลาอบรม
5. เนื้อหาโดยสังเขป
6. ความรู้พื้นฐานที่ต้องมีมาก่อน
7. กิจกรรมการอบรม
8. การประเมินผล

เนื้อหาสาระสำคัญในโมดูลที่พัฒนาขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี แสดงไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 41 สรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาโมดูลเพื่อเตรียมนักศึกษาครุคณิตใน
หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สมรรถนะหลัก	โมดูลที่พัฒนา
1. ด้านความรู้ทฤษฎีคณิต	
ก. การประสานเสียง	1. คอร์ดและการเคลื่อนที่
ข. การจัดองค์ประกอบดนตรี	2. บันไดเสียงและโหมด
	3. จังหวะ
	4. ทำนอง
ค. การเรียบเรียง	5. การเขียนสกอรี
	6. การประพันธ์
	7. บทฝึก
2. ด้านการปฏิบัติดนตรี	8. การดันทำนอง
	9. การขับร้องประสานเสียง
3. ด้านการบริหารจัดการดนตรี	10. การจัดการวง
	11. การควบคุมวง
4. ด้านเทคโนโลยีดนตรี	12. การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์
5. ด้านความเป็นครุคณิต	13. หลักสูตรดนตรี
	14. เทคนิควิธีสอนดนตรี
	15. การเลือกสื่อดนตรี
	16. การประเมินผลดนตรี

จากตารางที่ 41 สมรรถนะหลักของครุคณิตนั้นได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนดนตรีในประเทศไทย (ผลการวิเคราะห์อยู่ในตอนที่ 1 หน้า 103) และเนื้อหาความรู้ที่ผู้วิจัยจะต้องพัฒนา จำนวน 16 โมดูล นั้น ได้มาจากการวิเคราะห์ความรู้ตามสมรรถนะหลักดังกล่าว ซึ่งเป็นสาระความรู้ตามหลักสูตรผลิตครุคณิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งผลการวิเคราะห์ความรู้ดังกล่าวได้นำเสนอไว้แล้วใน หน้า 130-143

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียม
ครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ นำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การบรรยายกรณีศึกษาและการติดตามผลนักศึกษากลุ่มทดลอง

การบรรยายกรณีศึกษาและการติดตามผลนักศึกษากลุ่มทดลอง ซึ่งได้แก่ นักศึกษา
โปรแกรมวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ชั้นปีที่ 3 จำนวน 12 คน ซึ่งมีสถานะเป็นเพศ
ชายทั้งหมด ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการอบรมระหว่างวันที่ 30 มีนาคม 2549 ถึง วันที่ 27
เมษายน 2549 โดยใช้การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม (การวิเคราะห์ในระหว่างการ
ปฏิบัติ) การให้ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยกับผู้เข้าอบรม และวิเคราะห์แบบบันทึกความคิดเห็นที่สะท้อน
การอบรม และในช่วงที่กลุ่มทดลองได้ออกฝึกสอนจริงตามโรงเรียนต่าง ๆ ระหว่างวันที่ 8
พฤษภาคม 2549 ถึง 4 ตุลาคม 2549 นั้นผู้วิจัยได้ออกนิเทศ นักศึกษาอีกคนละ 2 ครั้ง บันทึกการ
สังเกตการสอนและการปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอน และการวิเคราะห์เอกสารแบบประเมินตนเองของ
กลุ่มทดลอง แล้วนำมาเขียนบรรยายกรณีศึกษาและการติดตามผล ซึ่งจะให้เห็นภาพสะท้อน
ทัศนคติของการเป็นครูฝึกสอนดนตรีของแต่ละคนได้ ชื่อนักศึกษาจะใช้เป็นชื่อสมมุติทั้งหมด
รวมทั้งชื่อโรงเรียนที่ออกฝึกสอนด้วย ส่วนชั้นที่ฝึกสอนจะเขียนตามสภาพจริง

ตารางที่ 42 แสดงโมดูลต่าง ๆ ที่นักศึกษากลุ่มทดลองเข้าอบรม

คนที่	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	M10	M11	M12	M13	M14	M15	M16
1	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓
2	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓		✓
5	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓		✓
7	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓		✓			✓	✓
8	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓	✓		✓
9	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10			✓			✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓				✓	✓
12				✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓

โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่	โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง
โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด	โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี
โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ	โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี
โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง	โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์
โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกอ์	โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี
โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์	โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี
โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ	โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี
โมดูล 8 เรื่อง การค้นทำนอง	โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี

✓ = โมดูลที่ต้องเข้าอบรม

■ = โมดูลที่ไม่ต้องเข้าอบรม

จากตารางที่ 42 นักศึกษากลุ่มทดลองจำนวน 12 คน ไม่ต้องเข้าฝึกอบรม โมดูล 7 เรื่องบทฝึกปฏิบัติ เพราะผ่านเกณฑ์ pretest 70 % นอกจากนั้นมีนักศึกษาคนที่ 5 และ คนที่ 9 เข้าอบรมจำนวนมากที่สุด 15 โมดูล

กรณีศึกษาที่ 1: ศรชัย

ศรชัย อายุ 23 ปี ก่อนเข้าศึกษาในหลักสูตร ค.บ.ดนตรี ทำงานเป็นพนักงานขายเครื่องดนตรีมาก่อน ศรชัยเลือกเรียนเชลโล่ (Cello) เป็นเครื่องดนตรีหลัก ผลการเรียนเครื่องสายสากล (เชลโล่) ของศรชัยอยู่ในเกณฑ์ดี ได้เกรด A 3 รายวิชา และเกรด B+ 3 รายวิชา จากรายวิชาทั้งหมดที่ต้องเรียนปฏิบัติ 6 รายวิชา วิชาพฤติกรรมกรรมการสอนดนตรีได้เกรด B+ ส่วนผลการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีเกรดเฉลี่ย 2.31 ศรชัยออกฝึกสอนที่โรงเรียน ฐ. สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สำหรับการเข้าโปรแกรมอบรม ศรชัยสามารถสอบผ่านเกณฑ์เพียง 3 โมดูล คือ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง และโมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ศรชัยเข้าอบรมโมดูลที่เหลือทั้งหมด ได้แก่ โมดูล 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14 และ 16 ก่อนการอบรม ศรชัยกล่าวว่า "อาจารย์สอบได้ตรงเลย ผมรู้ตัวว่าอ่อนทฤษฎีมาก ถ้าทั่ว ๆ ไปพอได้ แต่ถ้าลึก ๆ แล้ว จะไม่ได้เลย โดยเฉพาะการเรียบเรียงเสียงประสาน มันยากครับ" ศรชัยมีคะแนนสอบความพร้อมอยู่ในระดับอ่อน 2 โมดูล (คือโมดูล 1, 2) ได้คะแนนสอบร้อยละ 40 และในระดับอ่อนมากอีก 1 โมดูล (คือโมดูล 6) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 20 ศรชัยกล่าวว่า "ผมรู้ตัวว่าอ่อนในเรื่องคอร์ดและบันไดเสียง (โมดูล 1, 2) กับการประพันธ์ (โมดูล 6) ยังทำไม่ได้" ศรชัยรู้ว่าตนเองอ่อนเรื่องอะไร ในชั้นอบรมก็พยายามทบทวนและทำกิจกรรมมากขึ้น ผล

การสังเกตและประเมินการอบรมในโมดูลที่อ่อนกับอ่อนมาก พบว่า ครูชัยสามารถบอกและเขียนถึงประโยคเพลงและวรรคตอนของเพลงได้ สามารถบอกลักษณะชนิดของคอร์ดที่อยู่บนตำแหน่งบันไดเสียงเมเจอร์ได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูชัยพัฒนาขึ้น อนุทินของครูชัยตอนหนึ่งบันทึกไว้ว่า “ได้ใช้ทฤษฎีดนตรีที่ตนเองไม่มั่นใจ นำมาทบทวน แล้วสามารถที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้ เช่น สามารถทำเสียงประสานได้” “มีเพื่อน ๆ ได้ช่วยเหลือบ้างในการทำสื่อการสอนดนตรี และรวมไปถึงการได้ทำลงมือทำแผนการสอนในวิชาที่จะต้องไปสอนจริง นับว่าเป็นการอบรมที่มีประโยชน์มาก” แสดงให้เห็นผลการอบรมที่พัฒนาความรู้ขึ้น ภายหลังจากสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล ครูชัยสามารถทำคะแนนที่อ่อนมากในโมดูล 6 จากร้อยละ 20 ขึ้นมาได้ถึงร้อยละ 80 และโมดูลอื่น ๆ ก็ทำได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310) แต่การสังเกตพฤติกรรมของผู้วิจัย พบว่า ในโมดูลที่ 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด ครูชัยสามารถบอกโครงสร้างได้แต่ยังไม่คล่องแคล่ว (ทำได้ช้า) ซึ่งเป็นข้อที่ครูชัยต้องนำไปฝึกฝนต่อไป

บทสรุปโดยภาพรวม ครูชัยมีพัฒนาการด้านความรู้และทักษะดีขึ้นหลังผ่านการอบรม และเป็นคนที่เปิดเผยตรงไปตรงมา รู้ตนเองว่าอ่อนเรื่องใดก็จะทุ่มเทและเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้มากขึ้น

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : ครูชัย

ผู้วิจัยพบนักศึกษาฝึกสอนครั้งแรกและสอบถามเกี่ยวกับชั่วโมงสอน การวางแผนการสอน และสภาพของนักเรียนที่สอน ครูชัยบอกว่า “ผมสอน 13 คาบต่อสัปดาห์ มีการซ่อมวงโยธวาทิตเหมือนกับเพื่อนที่ฝึกสอนโรงเรียนอื่น” และบอกถึงปัญหาของตนเองว่า “ที่โรงเรียนจะไม่มีครูดนตรีประจำ (หมายถึงครูดนตรีที่จบมาโดยตรง) การสอนจะไม่เหมือนกับผมตามที่เราเรียนมา ผมจะใช้เทคนิค hand sign บ้าง Carl off บ้าง แต่อาจารย์ที่นี่ไม่ใช่” “เด็ก ๆ มีปัญหาบ้างเหมือนกัน เพราะผมสอนแบบให้ทำกิจกรรม ใหม่ ๆ ไม่มีใครกล้าแสดงออกเลย ตอนหลัง ๆ เมื่อเริ่มคุ้นเคยกัน ทำให้ห้องเรียนสนุกครับ” ส่วนเรื่องการทำแผนการสอน ครูชัยกล่าวว่า “ต้องขอบคุณอาจารย์มาก ๆ ที่อบรมเรื่องการทำแผนการสอน ผมกับเพื่อน (เพื่อนนักศึกษาที่ฝึกสอนชั้นเดียวกัน) ก็ได้ช่วยกันวิเคราะห์เนื้อหาและแบ่งชั่วโมงไว้ ทำล่วงหน้าครับ ถ้ามาสอนแล้วทำชั่วโมงต่อชั่วโมง ผมว่าแย่นะเลย” เพื่อน ๆ ที่สอนชั้นเดียวกันกับครูชัยมาช่วยกันทำแผนการสอน ผู้วิจัยคิดว่า เป็นการแบ่งปันการเรียนรู้ร่วมกัน รู้จักการทำงานเป็นทีม มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพนั้น ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ครูชัยมาโรงเรียนแต่เช้า และกลับบ้านเย็น จากเพื่อนครูฝึกสอนที่บอกว่า “ครูชัยจะมาโรงเรียนแต่เช้า เตรียมเครื่องดนตรีให้เด็กนักเรียนบรรเลงเพลงชาติ แล้วก็อยู่ซ่อมวงโยธวาทิตให้กับโรงเรียนอีกตอนเย็น” ครูชัยบอกว่า “ต้องทุ่มเทครับ ถ้าไม่ทำก็จะไม่เห็นผล ดนตรีเป็นวิชา

ทักษะต้องใช้เวลาการฝึกมาก" "บางครั้งผมต้องนัดเด็กมาสอนตอนกลางวัน หรือบางทีก็วันเสาร์ เด็กบางคนไม่มีพื้นฐานก็ต้องให้เวลากับเขา" เป็นคำพูดที่ยืนยันให้เห็นว่าความรักต่ออาชีพครูนั้น หมายถึง ความเสียสละ อุทิศเวลา และความศรัทธาที่เกิดขึ้นในตัวศิษย์ กับคำถามที่ว่า การเรียน ของนักเรียนเป็นอย่างไร ครูชัชกล่าวว่า "ในห้องเรียนจะมีเด็กอยู่ 3 กลุ่ม คือ เก่ง ปานกลาง และ อ่อน สำหรับเด็กเก่งไม่มีปัญหา ปานกลางก็มีแววจะเก่งได้ ส่วนเด็กอ่อนเนี่ยจะต้องให้ความสนใจ เรียกมาทำกิจกรรมมาก ๆ บางครั้งผมก็ให้เด็กเก่งประกบกับเด็กอ่อนเพื่อสอนกัน อันนี้ใช้ในการ ปฏิบัติเครื่องดนตรีครับ" กับคำถามที่ว่า คิดว่าอาชีพครูดนตรี เป็นอย่างไร ครูชัชบอกว่า "ถ้าเป็นครู ดนตรีจริง ๆ ก็ต้องยอมเหนื่อย เช่นต้องนำเด็กเล่นเพลงชาติทุกเช้า นำเด็กไปออกงานต่าง ๆ (แสดงดนตรี) ทำงานเยอะครับแต่ไม่มีค่าชม (ครูชัชหมายถึง ครูวิชาอื่นไม่ต้องมาเหนื่อยเหมือน เขา)" "ไม่ท้อครับ เพราะผมตั้งใจว่าจะเป็นครูดนตรีที่ดี ก็ต้องยอมเหนื่อย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อะไร ดี ๆ (หมายถึง วิชาดนตรี)" ผู้วิจัยได้ไปสังเกตการณ์ในชั้นเรียน พบว่า บรรยากาศการเรียนเหมือน ตามที่ครูชัชเล่า เด็กที่มีปัญหาในการใช้เครื่องมือ ก็จะมีคนที่เก่งคอยสอน ครูชัชเองก็กำลังสอนเด็ก อีกรุ่นหนึ่งอ่านโน้ต ส่วนกลุ่มเล่นได้เองคล่องแล้วก็จะแยกตัวไปบรรเลงเองเป็นกลุ่ม ๆ ครูชัช กล่าวว่า "ผมแบ่งกลุ่มตามลักษณะเครื่องดนตรีครับ เช่น เครื่องแตร เครื่องลมไม้ เครื่องกระทบ อะไรแบบนี้ จะมีหัวหน้า(คือคนที่เก่งในกลุ่ม) คอยดูแล ผมจะดูแลเด็กอ่อน การเรียนจะได้ไม่ต้อง รอกัน"

จากส่วนหนึ่งของการสังเกตการณ์ ผู้วิจัย พบว่า ครูชัชมีบุคลิกภาพเหมาะที่จะเป็นครู ตามที่ตัวเขาต้องการ และคิดว่าครูชัชคงจะพัฒนาวิชาดนตรีให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้

กรณีศึกษาที่ 2: ทวี

ทวีเป็นนักศึกษาอายุ 24 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2525) เกรดเฉลี่ยตลอด 6 ภาคการศึกษาได้ 2.71 เลือกเรียนปฏิบัติเครื่องสายสากลเช่นเดียวกับครูชัช คือ เชลโล่ และผลการเรียนรายวิชาปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี วิชาปฏิบัติที่ต้องเรียน 6 วิชา ทวีก็สามารถทำได้เกรด A 3 รายวิชา ได้เกรด B+ 2 รายวิชา และได้เกรด B 1 รายวิชา สำหรับวิชาปฏิบัติการสอนดนตรีนั้น ทวีได้เกรด B+ โรงเรียนที่ออกฝึกสอนเป็นโรงเรียนขนาดกลางชื่อ โรงเรียน ท. ฝึกสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ทวีเป็นนักศึกษาที่มีอายุค่อนข้างมากเมื่อขึ้นชั้นปีที่ 3 ทวีตั้งใจจะเข้ามาเรียนเพื่อเป็นนัก ดนตรีอาชีพ ไม่ต้องการเป็นครู "ผมไม่ทราบมาก่อนว่ามาเรียนหลักสูตรไหน แต่ต้องการเรียนดนตรี อย่างเดียว โดยเฉพาะ เชลโล่ที่เป็นเครื่องดนตรีในวงออร์เคสตรา" ทวีมาเรียนสาขา ค.บ.ดนตรี และไม่ทราบมาก่อนว่าจะต้องออกฝึกสอน ทวีมีความมุ่งมั่นจะเป็นนักดนตรีที่เก่ง ซึ่ง มหาวิทยาลัย.....ก็มีอาจารย์สอนที่จบมาทางเชลโล่โดยตรงด้วย "ดีมาก ๆ เลยครับ ถ้าเรียนพิเศษ

กับอาจารย์ข้างนอก ผมไม่ไหวแน่เพราะค่าเรียนแพงมาก (มหาวิทยาลัย.....หน่วยกิตละ 250 บาท ข้างนอกจะคิดเป็นรายชั่วโมง ๆ ละไม่ต่ำกว่า 500 บาท)" ทวีเป็นนักศึกษาที่ขยันซ้อมแม้จะไม่ได้ตั้งใจเป็นครู แต่ทวีกีเรียนวิชาทางสายครูได้คะแนนในเกณฑ์ดี

การเข้าโปรแกรมอบรม ทวีสามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์ทั้งหมดเพียง 2 โมดูล คือ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ และโมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง อาจารย์กำหนดให้ทวีเข้าอบรมทุกโมดูลที่เหลือ ได้แก่โมดูล 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15 และ 16 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของทวี พบว่า ทวีมีความตั้งใจและผลการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ก่อนการอบรมทวีมีคะแนนสอบความพร้อมอยู่ในระดับอ่อน 4 โมดูล (คือโมดูล 1, 3, 11, 12) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 40 และในระดับอ่อนมากที่โมดูล 16 ทวีมีผลการสอบร้อยละ 30 ซึ่งเป็นที่น่าสนใจมากกว่าทวีสามารถสอบหลังการอบรมใน โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ และโมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี ได้คะแนนเต็มร้อยละ 100 ส่วนโมดูล เรื่อง การประเมินผลดนตรี ทวีทำจากเดิมร้อยละ 30 เพิ่มเป็นร้อยละ 70 ภายหลังจากสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล ทวีสามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310) ตัวอย่างสนับสนุนที่ทำให้ทวีประสบความสำเร็จและโปรแกรมการอบรมช่วยให้ทวีมีความรู้จริง แก่ไขข้อบกพร่องของเขาได้ ดังอนุทินของทวีที่สะท้อนว่า "ทุกโมดูลช่วยทำให้ผมมีความมั่นใจมากขึ้น ปกติผมไม่ชอบการขับร้องเลย แต่ก็ทำให้ผมสามารถออกเสียงได้ไม่เพี้ยน" "ทำแผนการสอนได้ดีขึ้น เคยเรียนมาแล้ว แต่ได้มาอบรมเพิ่ม ช่วยให้งานเตรียมการสอนไม่ยุ่งยาก โดยเฉพาะการวัดผลดนตรี" "ผมสามารถที่จะจัดโปรแกรมกิจกรรมทางดนตรีให้กับทางโรงเรียนที่ออกไปฝึกสอนได้" แต่อาจารย์(ผู้วิจัย)เห็นว่าทวียังขาดความสามารถในการจินตนาการเห็นโน้ตสำคัญที่เชื่อมอยู่ในคอร์สที่เรียงต่อเนื่องกัน ทวียังทำได้ช้า ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการฝึกต่อไป

สรุปภาพรวมของทวี ไม่ต้องการมาเป็นครูแต่ก็สามารถที่จะเรียนวิชาครูได้ดีเหมือนกับการเรียนวิชาดนตรีที่ตนเองถนัด การอบรมช่วยให้ทวีมีความมั่นใจในการออกฝึกสอนมากขึ้น

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : ทวี

ทวีสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน ท. 13 คาบต่อสัปดาห์ ทวีเล่าถึงบรรยากาศของการเป็นครูฝึกสอนว่า "มีการทำแผนการสอน แต่ก็ทำไม่มาก เพราะตอนอบรมผมได้ทำไว้มากแล้ว" "ต้องทำตัวเรียบร้อย ผมต้องตัดสั้น อาจารย์นี่เทศบอกว่า การแต่งกายดี เป็นรูปลักษณ์ที่ดีของครู" ผู้วิจัยพบนักศึกษาฝึกสอนครั้งแรก ได้ถามถึงปัญหาของการเรียนการสอน ทวียอมรับว่า "ตัวเอว นั้นไม่นึกมาก่อนว่าจะต้องมาเป็นครู เลยประหม่า ผิดกับตอนอบรม ผมมีความมั่นใจมากเลยว่า

ต้องทำได้" แต่ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ทวีอธิบายเนื้อหาสาระรู้เรื่อง แต่ว่ายังคุมชั้นไม่ได้เด็กนักเรียนไม่มีระเบียบ

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพ ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกของทวี พบว่า ทวีมีความตั้งใจในการทำงาน แต่ทวีไม่ต้องการเป็นครู ทวีกล่าวว่า "เป็นครูลำบากครับ มีกฎระเบียบมากมาย แต่ผมก็สงสารเด็กครับ การมาฝึกสอนครั้งนี้จะตั้งใจทำให้ดีที่สุด" ทวีเล่นดนตรีตอนกลางคืนด้วย (ร้องโฟล์คซองตามร้านอาหาร) การมาเรียนนี้ไม่ได้มุ่งหวังที่จะเป็นครู แต่ทวีก็มีลักษณะที่จะเป็นครูได้ เพราะมีความรัก และเอาใจใส่ในการสอน มาโรงเรียนแต่เช้า แม้จะนอนดึกเพราะเล่นดนตรีกลางคืน ทวีกล่าวว่า "ผมสงสารเด็ก พยายามแยกเด็กออกตามทฤษฎีว่าจะสอนเด็กอย่างไร เพราะทุกคนรับรู้ไม่เท่ากัน ผมอ่านหนังสือจิตวิทยา การเรียนการสอน หาคำถามมาให้พวกเขาทำ" ผู้วิจัยสังเกตในภายหลัง พบว่า ทวีสามารถที่จะควบคุมชั้นได้ เพราะทวีจะสอนโดยยกตัวอย่างเพลงที่นิยมในตลาดบ้าง นำเพลงในแบบเรียนมาประยุกต์เปลี่ยนลีลาแบบต่าง ๆ พร้อมการเล่นกีตาร์คลอ ทำให้เด็ก ๆ สนใจ อย่างไรก็ตาม ทวีให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือเพื่อน (แรมโบ้) ชื่อมวงโยธวาทิตตอนเย็นบ้าง และถ้ามีการสอนซ่อมเสริมนอกเวลา ทวีก็ยังคงทำหน้าที่ของครูฝึกสอนที่ดี "ผมตั้งใจสอน และจะทำทุกอย่างตามคู่มือการฝึกสอนครับ" ทวีเริ่มมีความมั่นใจในการทำงานของตนมากขึ้น แม้ว่าทวีจะไม่ได้คิดที่จะเป็นครูสอนดนตรีในอนาคต แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ทวีสามารถที่จะเป็นครูได้ แม้ระยะเวลาจะสั้นแค่ 3 เดือนในฐานะครูฝึกสอนดนตรี ทวีก็ปฏิบัติตนได้เป็นอย่างดี

กรณีศึกษาที่ 3: พรพงษ์

พรพงษ์เป็นนักศึกษาที่มีอายุค่อนข้างมาก (เกิดปี พ.ศ. 2519) ขณะที่เรียนปีที่ 3 นี้ก็อายุ 30 ปี มีความรับผิดชอบในการเรียนค่อนข้างดี เกรดเฉลี่ยตลอด 6 ภาคการศึกษาได้ 3.19 มีความตั้งใจที่จะออกไปเป็นครูสอนดนตรี ชอบการสอนและแนะนำเรื่องที่ตนเองรู้ เป็นหัวหน้าชั้นเรียน พรพงษ์ เลือกเรียนปฏิบัติเครื่องทองเหลือง (trumpet) เป็นเครื่องดนตรีหลัก และผลการเรียนรายวิชาปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดีมาก วิชาปฏิบัตินั้นต้องเรียนถึง 6 วิชา พรพงษ์ก็สามารถทำได้เกรด A ทุกรายวิชา ส่วนวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนดนตรีนั้น พรพงษ์ได้เกรด B+ โรงเรียนที่ออกฝึกสอนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ชื่อ โรงเรียน ส. ฝึกสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผลการสอบวัดความพร้อมในเนื้อหาการอบรมทั้ง 16 โมดูลนั้น พรพงษ์สามารถทำคะแนนผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) เพียง 3 โมดูล คือ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ โมดูล 8 เรื่อง การค้นทำนอง และโมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง พรพงษ์ต้องเข้ารับการอบรมในโมดูลที่เหลืออีก 13 โมดูล ผลการศึกษาพฤติกรรมในระหว่างการอบรม ผู้วิจัยพบว่า พรพงษ์มีพัฒนาการของ

ความก้าวหน้าและสามารถที่จะบูรณาการความรู้ที่ได้จากการอบรมด้วยตนเอง เช่น จากความรู้ในกลุ่มทฤษฎีทั่วไป ได้แก่ โมดูล 1, 2, 3, 4, 5 และ 6 ซึ่งจะเน้นความสามารถนำไปสู่การทำผลงานเรียบเรียงดนตรี เชื่อมโยงกับ โมดูลที่ 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ ข้อความที่พรพงษ์เขียนเพื่อสื่อเรื่องนี้ คือ “ผมได้ทำผลงานการเรียบเรียงดนตรี โดยนำเพลงที่ต้องไปสอนพิมพ์ลงคอมพิวเตอร์และ print out ไม้ตออกมาไว้ใช้สอนต่อไป” แสดงให้เห็นว่า พรพงษ์ให้ความสนใจที่จะนำเพลงที่ตนเองจะต้องสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาเตรียมทำโน้ตและเรียบเรียงดนตรีเพื่อนำไปใช้ฝึกสอน และเมื่อพรพงษ์ผ่านการอบรมโมดูลที่ 13, 14, 15, 16 ที่เป็นโมดูลเกี่ยวกับการทำสื่อการสอนและทำแผนการสอน พรพงษ์เขียนบรรยายว่า “ผมชอบการทำสื่อดนตรีแบบต่าง ๆ และการทำแผนการสอนไว้ล่วงหน้า ทำให้สามารถนำไปใช้สอนได้เลย” นอกจากนี้มีพฤติกรรมที่ยืนยันว่า พรพงษ์มีการเรียนรู้และพัฒนาเพิ่มขึ้นจากเดิม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ระหว่างการอบรม พรพงษ์ช่วยอธิบายเพื่อนถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองทำ เป็นต้นว่า การวางแผนเสียงของทำนองต่าง ๆ หรือการเลือกวงเสียงประสานของการทำเพลง (พรพงษ์มีทักษะในการเรียบเรียงเพลง) จนเพื่อนแวะเวียนมาให้ช่วยอยู่บ่อย ๆ ผู้วิจัยพบว่า แม้พรพงษ์จะสามารถอธิบายเพื่อนได้ แต่เมื่อนำผลงานของนักศึกษาทุกคนมาร่วมวิจารณ์กัน กลับพบว่าทำนองของพรพงษ์ที่นำเสนอ นั้น ยังไม่ได้ให้ความรู้สึกตามที่ตนเองต้องการ (โมดูล 4 เรื่องทำนอง ยังปฏิบัติตามความรู้สึกกับทำนองที่เขียนยังทำได้ไม่ดี)

ในส่วนของเนื้อหาการอบรม พรพงษ์มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และต้องการฝึกฝนเพิ่มเติมให้มากขึ้น ยอมรับว่าความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปปรับใช้ได้ จากการพูดคุยตอนหนึ่ง พรพงษ์รับว่า “เรื่องโหมตและบันไดเสียงยาก แต่การอบรมนี้ทำให้ได้รู้เทคนิคนำไปประยุกต์ใช้ได้ดีมาก แต่ก็ยังต้องการเวลาที่จะฝึกฝนให้มากกว่านี้” ภายหลังจากสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล พรพงษ์สามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310)

สรุปโดยภาพรวม พรพงษ์เป็นคนที่กระตือรือร้น ชอบเรียนรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะการเรียบเรียงดนตรีซึ่งเป็นงานที่ตัวเองถนัด จนเพื่อนมาขอคำอธิบาย ถือว่าเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ และผู้สอน (ผู้วิจัย) ได้ช่วยเติมเต็มความรู้ในส่วนที่ขาด เป็นต้นว่า การเลือกเสียงเครื่องดนตรี การทำแบ็คกราวด์ หรือการออกแบบสกออร์ เป็นต้น นักศึกษาที่ร่วมอบรมมีการยอมรับผลงานของกันและกัน

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : พรพงษ์

การติดตามนิเทศและสังเกตการสอนของพรพงษ์ 2 ครั้ง ครั้งแรกผู้วิจัยได้พูดคุยเกี่ยวกับชั่วโมงสอน การวางแผนการสอน และสภาพของนักเรียนที่สอน พรพงษ์ กล่าวว่า “ผมสอนสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง อาจารย์พี่เลี้ยงให้ไปช่วยซ่อมวงโยธวาทิตตอนเย็นทุกวัน ผมได้อาศัยการทำแผนการสอนล่วงหน้าที่ได้ทำตอนอบรมทำให้ได้รับความสะดวกมาก นำมาปรับแก้ตามที่อาจารย์พี่เลี้ยงแนะนำก็สอนได้เลย” “ส่วนนักเรียนที่สอนจะโตแล้ว (ม.4) พื้นฐานทางดนตรีพอใช้ได้ เพราะมีครูวิชาดนตรีโดยตรง (บางโรงเรียนใช้ครูที่ไม่จบดนตรีโดยตรงมาสอน)” ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า นักเรียนส่วนมากจะให้ความสนใจครูฝึกสอนดนตรีมากเป็นพิเศษ เพราะความสามารถของพรพงษ์เอง และความเอาใจใส่ให้ความสำคัญต่อการสอน นักเรียนคนหนึ่งกล่าวถึงครูฝึกสอนของเขาว่า “ครูเป็นคนเก่ง สอนสนุก ไม่น่าเบื่อ มีกิจกรรมให้พวกหนูทำทุกชั่วโมง เช่น เกมทายภาพ ทายเสียงเครื่องดนตรีค่ะ” และนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งให้ความเห็นว่า “หนูไม่ชอบดนตรี รู้สึกว่ามันยาก แต่ครูพรพงษ์ให้ความสนใจพวกหนู หนูก็สามารถเข้าร่วมวงได้ค่ะ (วงโยธวาทิต)”

พรพงษ์ใช้เวลาหลังเลิกเรียนตอนเย็นซ่อมดนตรีให้กับทางโรงเรียนทุกวัน แสดงให้เห็นถึงความอุตสาหะ ความเอาใจใส่ และความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี การไปนิเทศครั้งที่ 2 ของผู้วิจัย พบสิ่งที่ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นความรักศรัทธาในอาชีพ จากการสังเกตเห็นมีนักเรียนมาซ่อม (เรียน) เพิ่มเติมตอน 12.30 น. ซึ่งน่าจะเป็นเวลาพัก พรพงษ์ กล่าวว่า “นักเรียนกลุ่มนี้อ่อน เวลาถามวงกับคนอื่นจะตามไม่ทัน (หมายถึงการเล่นดนตรีอ่านโน้ตไม่ทันเพื่อน) ผมต้องเอามาตีเพิ่มเติม มีเวลาทานข้าวแป็บเดียวครบก็ต้องรีบมาสอน” ผู้วิจัยพบว่า พรพงษ์เอาใจใส่นักเรียนที่อ่อน และเสียสละเวลามาซ่อมดนตรีในชั่วโมงพักเพื่อให้เด็กนักเรียนเหล่านั้นได้รวมวงทันเพื่อน อย่างไรก็ตามความสามารถของพรพงษ์ บวกกับความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะออกไปเป็นครูสอนดนตรีนั้น ได้แสดงพฤติกรรมที่ให้ผู้วิจัยเชื่อได้ว่าเขาสามารถที่จะเป็นครูดนตรีที่ดีต่อไปได้

กรณีศึกษาที่ 4: วิริยะ

วิริยะ อายุ 23 ปี ก่อนสอบเข้าศึกษาในหลักสูตร ค.บ.ดนตรี มีความตั้งใจจะเรียนไวโอลิน (violin) เป็นเครื่องดนตรีหลัก เพราะมีความรู้สึกว่าจะคนที่เล่นไวโอลินนั้นมีสง่า และดูดีในสายตาคนทั่วไป ซึ่งภายหลังจากวิริยะสอบเข้าเรียนต่อได้ ก็สามารถเลือกเรียนไวโอลินได้สมความตั้งใจ ผลการเรียนเครื่องสายสากลของวิริยะอยู่ในเกณฑ์ดี ได้เกรด A 5 รายวิชา และเกรด B+ 1 รายวิชา จากรายวิชาที่ต้องเรียนปฏิบัติ 6 รายวิชา ส่วนผลการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดีโดยมีเกรดเฉลี่ย 3.30 วิชาพฤติกรรมการสอนดนตรีได้เกรด B+ สำหรับการออกฝึกสอนวิริยะเลือกโรงเรียน ส.ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกสอนเดียวกับพรพงษ์

สำหรับประเด็นในการเข้าอบรม วิริยะสามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 4 โมดูล คือ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ และโมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี อาจารย์ (ผู้วิจัย) กำหนดให้ วิริยะเข้าอบรมโมดูล 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 13, 14 และ 16 เมื่อการอบรมผ่านไปได้สักระยะหนึ่ง ผู้วิจัยประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมพบว่า วิริยะ มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ก่อนการอบรมวิริยะบอกว่า "ผมรู้ตัวว่าอ่อนในเรื่องทฤษฎีมาก ๆ ส่วนเรื่องการปฏิบัติผมพอทำได้ เรื่องที่ผมต้องการทบทวนก็คือ เรื่อง การใช้คอร์ด จังหวะ (อ่านไม่คล่อง) นำไปประสานเสียงกับทำนอง" ในระหว่างการอบรมผู้วิจัยได้ตรวจสอบ และพบว่าวิริยะสามารถที่จะเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองบอกว่าอ่อนได้ในระดับดี เช่น มีความแม่นยำในการใช้เครื่องหมายแปลงเสียง ตัดลัดโน้ตในตำแหน่งตามชนิดของคอร์ด สามารถที่จะเขียนโน้ตในคอร์ดตามเสียงชนิดของเครื่องดนตรีที่ตนเลือกไว้ได้ สามารถจินตนาการเห็นโน้ตสำคัญที่เชื่อมอยู่ในคอร์ดที่เรียงต่อเนื่องกันได้ แต่วิริยะก็ยังมีข้อบกพร่องในโมดูลที่ 4 เรื่อง ทำนอง ผู้วิจัยเห็นว่า ความถูกต้องของการจัดกลุ่มตัวโน้ตนั้น วิริยะยังมีผิดพลาด รวมทั้งการใช้บันไดเสียงตามกระบวนจังหวะ ยังทำได้ไม่คล่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้สอนได้ให้ข้อมูลย้อนกลับให้วิริยะนำไปฝึกฝนเพิ่มเติม สิ่งที่วิริยะสามารถทำได้ดีและแสดงออกมาว่าตนเองมีความมั่นใจในสิ่งที่ได้รับการอบรมมีลักษณะเด่นเป็นที่สังเกตได้ชัดเจน คือ ในโมดูลที่เกี่ยวกับเทคนิคการสอน (โมดูล 14) เรื่องหลักสูตรการทำแผนการสอน (โมดูล 13) การเตรียมสื่อ (โมดูล 15) และการวัดประเมินผลดนตรี (โมดูล 16) วิริยะสามารถที่จะอธิบายขั้นตอนการทำแผนการเรียนรู้ในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ตนเองต้องออกไปฝึกสอนได้ดี แต่วิริยะทำเอกสารได้ไม่ครบ "ผมทำแผนการสอนในชั้น ม.1 ได้ แต่ยังไม่ครบ ซึ่งก็คิดว่าทำได้ล่วงหน้า รวมทั้งการได้เตรียมอุปกรณ์การสอนด้วย" (การทำแผนการสอน หรือการทำสื่อ นักศึกษาจะต้องทำด้วยตนเอง ขึ้นอยู่กับว่าใครจะได้สอนชั้นไหน อาจารย์เป็นเพียงผู้ชี้แนะ) ความมั่นใจในการนำความรู้ที่อบรมมาจะนำไปใช้ในโรงเรียนฝึกสอนได้ดี วิริยะกล่าวว่า "ต่อไปนี่สามารถที่จะใช้ excel ในการตัดเกรดได้ และทำการวิเคราะห์ข้อสอบได้ด้วย (ผู้วิจัยสอน โปรแกรม excel)" "ผมสามารถใช้ hand sign สอนระดับเสียงได้ดีขึ้น" (ก่อนการอบรมวิริยะไม่ได้มีความมั่นใจในการใช้ สัญญาณมือ หรือ hand sign ในการสอนเรื่องระดับเสียงเลย)

ในส่วนของเนื้อหาการอบรม ภายหลังจากสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล วิริยะสามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310)

สรุปโดยภาพรวม วิริยะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เช่นเดียวกับพรพงษ์ วิริยะมีลักษณะเด่นหลายประการของการเป็นครูฝึกสอนที่ดี เช่น มีความสนใจที่จะเตรียมอุปกรณ์การ

สอน นำเนื้อหาที่ตนเองจะต้องสอนมาทำแผนการสอน ไม่ทราบอะไร ตรงไหน วิริยะจะต้องถามผู้สอนทันที

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : วิริยะ

เหมือนกับทุก ๆ คน ผู้วิจัยจะพบนักศึกษาฝึกสอนครั้งแรกจะพูดคุยเกี่ยวกับชั่วโมงสอน การวางแผนการสอน และสภาพของนักเรียนที่สอน วิริยะบอกว่า "ผมสอน 15 คาบต่อสัปดาห์ วันพุธกับศุกร์ จะเป็นวันที่เหนื่อยมาก สอนตั้งแต่เช้า (8.00 น.) และมีกิจกรรมรวมวงตอนเย็น ซึ่งผมต้องคุมวงร่วมกับพรพงษ์ด้วย" "การวางแผนการสอนไม่มีปัญหาครับ อาจารย์พี่เลี้ยง (คนเดียวกับพรพงษ์) จะตรวจแผนการสอนล่วงหน้า และอาจารย์.....ก็มาตรวจร่วมด้วย (มีอาจารย์จากภาควิชา มานิตศด้วย นอกเหนือจากผู้วิจัย) นักเรียนชนมากครับ ผมว่าเขาเด็ก ชอบเล่นมากกว่าเรียน" ถึงตรงนี้ผู้วิจัยถามว่าแล้วได้แก้ปัญหาอย่างไร วิริยะกล่าวว่า "ก็ใช้กิจกรรมเยอะ ๆ ครับ ผมให้นักเรียนร้องระดับเสียง ทุกคนทำ hand sign ปรากฏว่าได้ผลครับ หายชนบ้าง แต่ก็ได้แป๊บเดียว ผลอมเมื่อไหร่ก็ชนอีก"

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพนั้น ผู้วิจัยสังเกตพบว่า วิริยะมีความอดทนที่จะต้องสอนแข่งกับนักเรียนที่ชน (ชั้น ม.1) เมื่อผู้วิจัยไปนิเทศครั้งแรก แต่เดือนที่สอง ผู้วิจัยพบว่า เด็กนักเรียนให้ความสนใจกันทุกคนไม่ชนเหมือนแต่ก่อน สงสัยว่าวิริยะทำอะไร ซึ่งคำตอบที่ได้รับก็คือ วิริยะให้นักเรียนทำงานที่ตนเองสนใจ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม เช่น กลุ่มหนึ่งร้องเพลง กลุ่มสองเล่นเครื่องเคาะจังหวะ และกลุ่มสุดท้ายเต้นแอโรบิค "ปรากฏว่านักเรียนจะสนใจงานที่ได้รับมอบหมาย ทุกคนทำตามสัญญาชดญาณของการรวมกลุ่มกันเพื่อชนะ" "นักเรียนสนุกทุกคนได้ทำกิจกรรม ผมก็เอาทั้งสามกลุ่มมาบูรณาการร่วมกัน ปรากฏว่ากลุ่มเครื่องเคาะก็บรรเลงตามคนร้อง และนักเต้นก็เป็นหางเครื่องไป ผมให้ทุกคนได้แสดงออก" ซึ่งแสดงถึงความเอาใจใส่นักเรียน วิริยะมีความรักที่จะสอน รู้จักหากิจกรรมให้เด็กนักเรียนได้แสดงออก ตรงกับปรัชญาดนตรีศึกษาที่ต้องการให้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต วิริยะ กล่าวว่า "ผมต้องการพัฒนาดนตรีให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพราะว่าดนตรีมีส่วนช่วยในการเรียนวิชาอื่นด้วย ดนตรีมีส่วนพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ และสังคม" ผู้วิจัยเชื่อว่า วิริยะมีความรักในอาชีพครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูดนตรีแล้ว

กรณีศึกษาที่ 5: แรมโบ้

แรมโบ้เป็นนักศึกษาอายุ 24 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2525) เกรดเฉลี่ยตลอด 6 ภาคการศึกษาได้ 2.39 เลือกเรียนปฏิบัติเครื่องสาย (Double bass) เป็นเครื่องดนตรีหลัก และผลการเรียนรายวิชาปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี วิชาปฏิบัตินั้นต้องเรียนถึง 6 วิชา แรมโบ้ก็สามารถทำได้เกรด A 4 รายวิชา

และได้เกรด B 2 รายวิชา สำหรับวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนคนตั้นั้น แรมโบ้ได้เกรด B โรงเรียนที่ ออกฝึกสอนเป็นโรงเรียนขนาดกลางชื่อ โรงเรียน ท. ฝึกสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แรมโบ้เป็นนักศึกษาสูงใหญ่ ความสูงขนาด 172 ซม. ทำให้เขาถูกเลือกเล่นในตำแหน่ง ดับเบิลเบส ของวงเครื่องสาย ซึ่งก็ไม่ได้ทำให้วงผิดหวัง แรมโบ้ตั้งใจจะเข้ามาเรียนเพื่อเป็นนักดนตรี อาชีพตามความฝันตั้งแต่เด็ก "ผมเห็นนักดนตรีที่เล่นตามร้านอาหาร มีรายได้หลายหมื่น ผมคิดว่า เขาทำงานไม่เครียด สนุกและได้เงินด้วย ทำให้อยากเป็นบ้างครับ" เป็นคำสัมภาษณ์ตั้งแต่เริ่มเข้ามาเรียนใหม่ ๆ จนปัจจุบันนี้ แรมโบ้มาเรียนสาขา ค.บ.ดนตรี และไม่ทราบมาก่อนว่าจะต้องออก ฝึกสอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกประสบการณ์ก่อนทำอาชีพครูดนตรี เลยมีความกลัวว่าจะทำได้ ไม่ดี สิ่งนี้เองที่ผู้วิจัยเห็นว่า แรมโบ้ เริ่มมีความพยายามที่จะหาความรู้ทุกอย่างที่ขวางหน้าเพราะ เหลือเวลาอีกปีเดียวก็จะจบการศึกษา

ในการทดสอบก่อนเข้าอบรม แรมโบ้สามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์ได้เพียงโมดูลเดียว คือ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ เช่นเดียวกับอาานนท์ที่เป็นเพื่อนกัน อาจารย์กำหนดให้แรมโบ้เข้า อบรมทุกโมดูลที่เหลือ เมื่อการอบรมผ่านไปได้สักระยะหนึ่ง ผู้วิจัยประเมินแบบสังเกตพฤติกรรม ของผู้เข้ารับการอบรมพบว่า แรมโบ้ มีการเรียนรู้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องในโมดูลที่ 8 เรื่อง การค้นหาตนเอง แรมโบ้ยังทำการไล่เสียงโครมาติกไม่คล่องทำนอง ผู้วิจัยเห็นว่า แรมโบ้ต้องฝึกนอก เวลาอีกระยะหนึ่งจึงจะเกิดความคล่องแคล่ว ซึ่งเป็นเรื่องที่คุณสอนได้ให้ข้อมูลย้อนกลับให้นำไป ฝึกฝนเพิ่มเติม แรมโบ้ กล่าวว่า "ผมมาถึงตรงนี้ได้ก็นับว่าพอใจแล้วครับ ทุกอย่างที่อาจารย์ แนะนำ ผมจะใช้เวลาฝึกฝนให้มากกว่านี้ วิชาปฏิบัติผมยังมีโอกาสฝึกเองได้ แต่วิชาทฤษฎีต้อง เรียนกับอาจารย์ อ่านเองไม่รู้เรื่อง" ผู้วิจัยได้ตรวจสอบการอบรมในทุกโมดูลของแรมโบ้ พบว่า แรม โบ้ยังขาดทักษะของการควบคุมวง (โมดูล 11) เพราะสิ่งที่แรมโบ้ขาดคือการรักษาจังหวะ (การนับ จังหวะ เป็นทักษะสำคัญที่นักดนตรีต้องมีอยู่ในใจ) ผู้สอน (ผู้วิจัย) ได้ทบทวนฝึกฝนจนแรมโบ้มี พัฒนาการดีขึ้น ตัวอย่างการแสดงออกถึงการพัฒนาของแรมโบ้ เช่น "ผมสามารถที่จะ conduct ได้ ใช้ไม้บาคองได้ดีกว่าเมื่อก่อน อาจารย์บอกว่า ผมหาจังหวะหนึ่งได้แล้ว" "ผมมีความมั่นใจใน การใช้คอร์ดได้ดีขึ้น และนำไปเรียบเรียงงานดนตรีได้ (โมดูล 1, โมดูล 4) แต่แรมโบ้ก็มีลักษณะเด่น ของการเป็นผู้นำในการขับร้องประสานเสียง (โมดูล 9) เขาสามารถใช้รูปแบบของเสียงสระเช่น เอ อี อา โอ อุ ออกเสียงได้ถูกต้อง ส่วนในเรื่องโมดูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครู (โมดูล 13 - โมดูล 16) แรมโบ้กล่าวว่า "ตอนเรียนวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนในชั้นเรียน ผมคิดว่าไม่น่าสนใจ ผม วิเคราะห์เนื้อหาทางดนตรีในชั้นไม่ได้เลย ยอมรับเลยครับว่า แอบลอกงานเพื่อน" คำพูดนี้คือสิ่งที่ แรมโบ้สารภาพว่าแต่ก่อนไม่ได้สนใจเรียน แต่พอจะต้องออกฝึกสอน และอาจารย์ย้ำว่าให้ทำ แผนการสอนในชั้นที่ตนรับผิดชอบ แรมโบ้ถึงต้องมาเรียนรู้จริงจังในการอบรมครั้งนี้ ผลปรากฏ

ต่อมาว่า แรมโบ้สามารถอ่าน และตีความสาระหลักรวม แล้วนำมาเขียนเป็นแผนการสอนได้ "การอบรมนี้ทำให้ผมมั่นใจมากเลยครับ ว่าตนเองสามารถสอนนักเรียนได้แน่ ๆ" นั่นเป็นพัฒนาที่ดีขึ้นของแรมโบ้

ในส่วนของเนื้อหาการอบรม ภายหลังจากสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล แรมโบ้สามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310)

บทสรุปโดยภาพรวม แรมโบ้มีความขยัน และเริ่มเชื่อมั่นในการเรียนรู้จากการถามอาจารย์ และฝึกฝนตนเอง แม้ว่าจะไม่ได้สนใจในอาชีพครูนัก แต่ก็ความสนใจว่าตนเองสามารถสอนดนตรีกับนักเรียนได้

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : แรมโบ้

การติดตามนิเทศและสังเกตการสอนของแรมโบ้ ครั้งแรกผู้วิจัยได้พูดคุยเกี่ยวกับชั่วโมงสอน การวางแผนการสอน และสภาพของนักเรียนที่สอน แรมโบ้ สอนสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง มีกิจกรรมที่ต้องช่วยอาจารย์ซ่อมดนตรีตอนเย็น ส่วนการวางแผนการสอนก็เช่นเดียวกับนักศึกษาคนอื่น ๆ "ผมได้ทำแผนการสอนตอนอบรมและนำมาใช้ อาจารย์ตรวจนิดหน่อยก็สอนได้เลยครับ" "ส่วนนักเรียนนั้นบางห้องจะไม่ค่อยพูด แปรกเหมือนกัน บางห้องก็แค้นทีเดียว คุณชั้นไม่ค่อยอยู่" ในประเด็นที่ผู้วิจัยจะตรวจสอบต่อไปก็คือ แรมโบ้มีทัศนคติในอาชีพครูเปลี่ยนแปลงหรือไม่ (แต่เดิมแรมโบ้ไม่คิดว่าตนเองจะต้องมาเรียนครู) จากการติดตามพูดคุยกับนักเรียน มีหลายคนให้ความเห็นว่า "ครูแรมโบ้ เป็นคนอารมณ์ดี ร้องเพลงเพราะ และสอนพวกนักร้องคอรัส (chorus) ด้วย" (แรมโบ้ ถนัดร้องเพลง จากที่สังเกตตอนอบรมโมดูล 9) แรมโบ้เองยืนยันว่า "ผมสอนร้องเพลง และพยายามที่จะสร้างวงขับร้องประสานเสียงให้กับโรงเรียน ทุก ๆ พักเที่ยงจะมีเด็กมาเป็นกลุ่ม หมุนเวียนตามระดับเสียง ก็มี โซปราโน อัลโต เทนเนอร์ และเบส มาซ้อมกับผมทุกวัน ผมก็จะโชว์ตองงานเลี้ยงส่งตัวนักศึกษาฝึกสอนกลับมหาวิทยาลัยครับ" ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แรมโบ้มีความรักและเอาใจใส่งานในหน้าที่ ที่ทุ่มเทให้กับกิจกรรมการเรียนการสอน แม้ว่าแรมโบ้อาจไม่ได้เป็นครูสอนดนตรีในอนาคต แต่แรมโบ้ก็ทุ่มเทให้กับการฝึกสอนครั้งนี้อย่างเห็นได้ชัดเจน

กรณีศึกษาที่ 6: วุฒิ

วุฒิเป็นนักศึกษาที่มีอายุรุ่นเดียวกับวิริยะ (เกิดปี พ.ศ. 2526) ขณะนี้อายุ 23 ปี มีความรับผิดชอบในการเรียนค่อนข้างดี เกรดเฉลี่ยตลอด 6 ภาคการศึกษาได้ 3.05 มีความตั้งใจที่จะออกไปเป็นครูสอนดนตรี วุฒิเลือกเรียนปฏิบัติเครื่องสายสากล (violin) เป็นเครื่องดนตรีหลัก และผลการเรียนรายวิชาปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอใช้ รายวิชาปฏิบัติเครื่องสายเรียนทั้งหมด 6 วิชา วุฒิได้

เกรด A เพียงคอร์สเดียว นอกนั้นได้ B+ 2 วิชา เกรด B 1 รายวิชา และเกรด C+ 2 รายวิชา ส่วนวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนคนตานั้น วุฒิได้เกรด A โรงเรียนที่ออกฝึกสอนเป็นโรงเรียนขนาดกลางชื่อโรงเรียน บ. ฝึกสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สำหรับการเข้าโปรแกรมอบรม วุฒิสามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 6 โมดูล คือ โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี และโมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี อาจารย์ (ผู้วิจัย) กำหนดให้วุฒิเข้าอบรมโมดูล 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 14 และ 16 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของวุฒิ พบว่า มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ก่อนการอบรมวุฒิมิคะแนนสอบความพร้อมอยู่ในระดับอ่อน 4 โมดูล (คือโมดูล 1, 3, 6, 9) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 50 วุฒิบอกความรู้สึกในการเรียนเช่นเดียวกับวิธีระบุว่า "ผมรู้ตัวว่าอ่อนในเรื่องทฤษฎี เรื่องที่ผมต้องการทบทวนก็คือ เรื่อง การประสานเสียงกับทำนอง" ในระหว่างการอบรมผู้วิจัยได้ตรวจสอบ และพบว่าวุฒิสามารถที่จะเรียนรู้ ทบทวน ในเนื้อหาที่ตนเองอ่อนได้ในระดับดี เช่น อธิบายการเลือกเสียงและการกำหนดจังหวะของทำนองทำได้คล่อง รวมถึงการเลือกใช้คอร์ดที่กำกับทำนองก็สามารถทำได้ดี วุฒิกล่าวว่า "ผมมีความมั่นใจในการเรียบเรียงเสียงประสานได้แล้วครับ" ส่วนโมดูลที่วุฒิเข้าอบรมเพื่อเตรียมสื่อ เตรียมแผนการสอน รวมทั้งการทบทวนเทคนิคการสอนนั้น (โมดูล 13-16) วุฒิบอกว่า เขาสามารถที่นำเนื้อหามาบูรณาการร่วมกันได้เลยเพื่อนำไปเขียนไว้ในแผนการสอน ข้อความที่สนับสนุนเรื่องนี้ เช่น "ได้รู้วิธีการทำสื่อในขั้นที่ต้องออกไปสอน คิดว่าจะช่วยการสอนได้ เพราะเสียงเครื่องดนตรีทุกชนิดนั้นใช้ทำในโปรแกรม power point คอมพิวเตอร์ช่วยทำสื่อได้ครับ" "รู้จักการนำเทคนิค call off มาสอนกับเกมการเรียนรู้เรื่องกระสวนจังหวะ เรียนตามวิถีธรรมชาติ" ผู้วิจัยสอบถามทัศนคติในอาชีพครูดนตรี วุฒิบอกว่า "ผมอยากเป็นครูดนตรี ครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ครูต้องเก่งนะครับ เพราะที่บ้านคุณพ่อ คุณแม่ก็รับราชการครู ส่วนผมจะได้รับราชการหรือเปล่านั้นไม่เป็นไร สอนโรงเรียนเอกชนก็ได้" (วุฒิ สอนพิเศษให้กับโรงเรียน.....ในวันเสาร์)

ภายหลังสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล วุฒิสามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310)

บทสรุปโดยภาพรวม วุฒิมีความมุ่งมั่นในการออกไปประกอบอาชีพครูดนตรี เหมือนบิดามารดา ส่วนการเรียนรู้ วุฒิได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น มีการทบทวนในเนื้อหาที่ตนเองอ่อนและฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูดนตรี

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : วุฒิ

ผู้วิจัยพบนักศึกษาฝึกสอนครั้งแรกจะพูดคุยเกี่ยวกับชั่วโมงสอน การวางแผนการสอน และสภาพของนักเรียนที่สอน วุฒิบอกว่า "ผมสอน 12 คาบต่อสัปดาห์ มีกิจกรรมรวมวงตอนเย็น เหมือนกับเพื่อนที่ฝึกสอนโรงเรียนอื่น" และบอกถึงปัญหาที่ตนเองต้องการว่า "โมดูลที่อบรมไปนั้น ใช้งานได้ครับ แต่เป็นการเตรียมครุมากกว่า สิ่งที่ต้องการเมื่อเวลาไปสอนก็คือ แบบฝึกที่เป็นกลุ่ม เครื่องมือต่าง ๆ ตามระดับความยากง่าย โรงเรียนนี้ (หมายถึงโรงเรียน บ.) ยังไม่มี"

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพ นั้นผู้วิจัยสังเกตพบว่า วุฒิมาโรงเรียนแต่เช้า เพื่อเตรียมสอน และกลับบ้านเย็น เพื่อนครูฝึกสอนบอกว่า "วุฒิมจะมาโรงเรียนแต่เช้า สายที่สุดก็ประมาณ 7 โมงครึ่ง เตรียมเครื่องดนตรีที่เด็กนักเรียนจะต้องบรรเลงเพลงชาติ แล้วก็อยู่ซ่อมวงโยธวาทิตให้กับโรงเรียนอีกตอนเย็น กว่าจะกลับบ้านก็ประมาณ 5 โมงกว่าหรือบางทีก็ 6 โมงเย็น" วุฒิบอกว่า "ต้องสนใจกับเด็กมาก ครูต้องลงแรงกับเด็ก (หมายถึงต้องอยู่กับเด็กนักเรียนตลอดเวลา) จึงจะสำเร็จ" ซึ่งให้เห็นว่าความรักต่ออาชีพครูนั้น จะรวมถึงความเสียสละ อุทิศเวลา ทั้งร่างกายและแรงใจด้วย กับคำถามที่ว่า การเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร วุฒิกล่าวว่า "เด็กมีทั้งเก่ง และอ่อน สำหรับเด็กเก่งนั้นไม่มีปัญหา มีความรับผิดชอบดีส่งงานตรงเวลา ส่วนเด็กอ่อนจะทำตรงกันข้ามกันเลย ผลการเรียนโดยรวมก็พอใช้ ไม่ถึงกับดี วิชาดนตรีในชั้นเด็กก็เรียนเหมือนโดนบังคับ ส่วนการเรียนการสอนในชมรม (เด็กที่สนใจดนตรีเลือกเรียนกิจกรรมวิชาดนตรี) จะดีกว่า เพราะเด็กทุกคนตั้งใจมาเรียนจริง ๆ ไม่มีการบังคับ" ผู้วิจัยต้องการทราบต่อไปว่า วุฒิทำอย่างไรกับเด็กที่อ่อนในชั้นเรียนปกติ วุฒิกล่าวต่อไปว่า "ก็เรียกมาสอนซ่อมเสริมหรือบางครั้งก็ให้เด็กเก่งช่วยเรียนประกบตัวต่อตัว ก็ช่วยได้บ้าง ดูผลจากคะแนนสอบและกิจกรรมต่าง ๆ เด็กอ่อนมีพัฒนาการดีขึ้น" ผู้วิจัยเห็นว่า วุฒิกำลังใช้เทคนิคการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน คนเก่งช่วยคนอ่อน หรือการเรียนแบบร่วมมือกัน วุฒิเองอาจไม่ได้รู้เทคนิคนี้ แต่ทำไปเพราะต้องการที่จะให้เด็กนักเรียนอ่อนได้เรียนทันเพื่อน และไม่รู้สึกเป็นปมด้อย ผู้วิจัยคิดว่า คงได้ตัวอย่างมาจากการสอนในรายวิชาปฏิบัติ หรือทฤษฎีบางวิชาของผู้วิจัยเอง ตอนที่ เป็นอาจารย์สอนพวกเขา จะให้ที่สอนน้อง หรือที่ติวน้อง เป็นการฝึกประสบการณ์สอนไปในตัว ให้รู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน วุฒิเป็นตัวอย่างหนึ่งของครูที่มีความเสียสละเวลา ตั้งใจสอน ชยัน และเอาใจใส่กับเด็กที่อ่อน โดยไม่ทำให้เขาารู้สึกเป็นปมด้อย พยายามหาอุปกรณ์ (แบบฝึก) มาสอน เป็นตัวอย่างของนักศึกษาฝึกสอนดนตรีที่ดีคนหนึ่ง

กรณีศึกษาที่ 7: สันติ

สันติ อายุ 22 ปี ก่อนเข้าศึกษาในหลักสูตร ค.บ.ดนตรี เป็นนักเรียนดุริยางค์มาก่อน คลาริเน็ต (clarinet) เป็นเครื่องมือที่สันติถนัด ภายหลังจากสันติสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ ก็เลือกเรียนเครื่องมือเดิม ผลการเรียนเครื่องลมไม้ (คลาริเน็ต) ของสันติอยู่ในเกณฑ์ ได้เกรด A 4 รายวิชา และเกรด B+ 2 รายวิชา จากรายวิชาทั้งหมดที่ต้องเรียนปฏิบัติ 6 รายวิชา ส่วนผลการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้โดยมีเกรดเฉลี่ย 2.87 วิชาพฤติกรรมกรรมการสอนดนตรีได้เกรด B สำหรับการออกฝึกสอนสันติเลือกโรงเรียน พ.ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สำหรับการเข้าโปรแกรมอบรม สันติสามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 6 โมดูล เช่นเดียวกับวุฒิ แต่มีเนื้อหาของโมดูลแตกต่างกัน โมดูลที่สันติสอบผ่านได้แก่ โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี และโมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี ผู้วิจัย กำหนดให้สันติเข้าอบรมโมดูล 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 15 และ 16 ก่อนการอบรมสันติมีคะแนนสอบความพร้อมอยู่ในระดับอ่อน 3 โมดูล (คือโมดูล 1, 2, 10) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 50 และระดับอ่อนมาก 2 โมดูล (โมดูล 12, 16) ได้คะแนนสอบร้อยละ 40 และมีอีก 1 โมดูลคือ โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์ สันติได้คะแนนร้อยละ 30 ถือว่าอ่อนที่สุดในโมดูลนี้ สันติมีลักษณะการเรียนอ่อนคล้ายกับวิริยะและวุฒิ “ผมอ่อนเรื่องทฤษฎีครับ โดยเฉพาะเรื่องการประพันธ์” ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าก็ตรงกับผลคะแนนสอบที่ได้ ร้อยละ 30 หลังจากการอบรมผ่านไป สันติสามารถบอกและเขียนถึงประโยคเพลงและวรรคตอนของเพลงได้ และยังปฏิบัติตามแนวทำนองที่แยกเสียงตามเครื่องดนตรีของตนเองได้ ผลการสอบสุดท้ายในโมดูลที่ 6 นี้ สันติทำคะแนนได้สูงถึงร้อยละ 90 เช่นเดียวกันโมดูลอื่น ๆ ที่สันติเข้าอบรมก็สามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310) สันติกล่าวว่า “ได้ทบทวนการเปลี่ยนเสียง ย้ายเสียงเครื่องดนตรีให้ตรงกับโน้ต หรือ ถ้าเครื่องดนตรีที่โรงเรียนไม่มี เราก็สามารถเขียนโน้ตใหม่ทดแทน” แสดงว่าสันติเริ่มที่จะบูรณาการสิ่งที่ตนเองได้อบรมกับสถานการณ์อื่น ๆ ได้ อีกตัวอย่างหนึ่งที่สนับสนุนความเห็นนี้ “ได้ช่วยให้ผมมีความสามารถในการใช้ hand sign สัญญาณมือในการช่วยสอนจินตนาการเรื่องระดับเสียง” อีกตัวอย่างหนึ่ง สันติกล่าวว่า “การขับร้องประสานเสียง เพลงแมงมุมลาย จีบจิบ อิมฮุ่น ดีมาก สำหรับการนำไปสอนเด็ก” สันติพูดถึงสิ่งที่ได้จากการอบรมในโมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง สิ่งที่สันติยังต้องฝึกฝนอีกเล็กน้อยก็จะทำให้สันติมีความรอบรู้มากขึ้นคือ โมดูลที่ 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด ความสามารถในการหยิบโน้ตเสียงใดก็ได้นำมาสร้างบันไดเสียงหรือโหมดได้ทันทีนั้น สันติยังทำไม่ได้ในทันที

กล่าวโดยสรุป สันติเป็นนักศึกษาที่มีการเรียนรู้ได้ไว และเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นที่จะสร้างสรรคการประพันธ์ดนตรีแนวต่าง ๆ ได้

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : สันติ

สันติสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน พ. 13 คาบต่อสัปดาห์ สันติเล่าถึงบรรยากาศของการเป็นครูฝึกสอนว่า "ผมต้องตื่นแต่เช้าเพื่อมาตรวจแถวเด็กนักเรียน และต้องช่วยจัดเตรียมเปิดห้องดนตรีให้นักเรียนวงดุริยางค์นำเครื่องออกบรรเลงเพลงชาติทุกวัน ผมต้องทำงานเหมือนกับครูประจำการทุกอย่างตั้งแต่การเซ็นชื่อทำงาน การสอน การทำแผนการสอน รวมทั้งการอบรมจริยธรรมให้กับเด็กด้วย" ผู้วิจัยพบนักศึกษาฝึกสอนครั้งแรก ได้ถามถึงปัญหาของการเรียนการสอน สันติยอมรับว่า "นักเรียนขมมากครับ ชอบเล่นมากกว่าเรียน บางครั้งให้งานหรือการบ้าน ก็ไม่ยอมเอามาส่ง ถึงชั่วโมงเรียนก็เอาแต่แกล้งเพื่อน อะไรทำนองนี้" ถึงตรงนี้ผู้วิจัยคิดว่าลักษณะปัญหานี้คล้าย ๆ กับของวิริยะ ผู้วิจัยถามว่าแล้วสันติได้แก้ปัญหาอย่างไร สันติกล่าวว่า "ก็แบ่งกลุ่มกันทำกิจกรรม ฝ่ายหนึ่งออกมาหน้าชั้นแล้วผมก็จะให้เขาดึงกล่อง หรือเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ เผอิญผมสอนเรื่องจังหวะดนตรี ให้ทุกคนรับผิดชอบสร้าง pattern ของตนเอง สั้น ๆ แต่เกาะออกมาซ้ำ ๆ กัน ทุกคนจะช่วยกันคิด เริ่มสนใจและไม่ขมแล้ว ทีนี้กลุ่มที่เหลือก็ออกมาทำบ้าง สลับกัน ใครจะสร้างผลงานดีกว่ากัน" เห็นได้ว่าสันติแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน และการควบคุมชั้นได้เช่นเดียวกับวิริยะ

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพ สันติได้แสดงถึงความเอาใจใส่ต่อนักเรียน มีการจัดซ้อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อนนอกเวลาราชการ เวลาไม่มีชั่วโมงสอน สันติจะทำสื่อโดยค้นแบบจากอินเทอร์เน็ต สันติต้องการเห็นนักเรียนเรียนอย่างมีความสุข วิชาดนตรีช่วยให้เขามีอารมณ์ และพัฒนาการทางสมองที่ดีขึ้น "ผมเรียนดนตรีกับอาจารย์ (หมายถึงผู้วิจัย) แล้วตอนนี้ผมมาเป็นครู ก็ได้แบบอย่างอาจารย์ที่สอนถึงปริญญาตรีศึกษาว่า ต้องสอนดนตรีให้เกิดการพัฒนาทางปัญญา ดนตรีเป็นวิชาการชั้นสูง ผมก็ได้นำมาดัดแปลงประยุกต์ใช้ครับ" นอกจากนี้สันติยังได้เอางานวิจัยชั้นเรียนที่ตนเองทำมาให้ผู้วิจัยดูด้วย ชื่อเรื่องคือ "การแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ปรบมือตามเครื่องหมายตัวโน้ตไม่ถูกต้อง" ผลการวิจัย สันติกล่าวว่า "นักเรียนที่เข้าโครงการประมาณ 20 คน มีความสนใจในแบบฝึกที่สร้างขึ้น และสามารถแก้ปัญหาการอ่านโน้ตได้ วิธีการจะเริ่มต้นด้วยการค้นหาจังหวะจากการปรบมือ โดยมีแบบฝึกหลายลักษณะ สุดท้ายเด็กก็สามารถอ่านโน้ตได้เร็วขึ้น" ประมาณเดือนสุดท้ายของการฝึกสอน ผู้วิจัยไปติดตามนิเทศอีก และได้สอบถามนักเรียน ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า "ครูสันติ สอนดี รักลูก

ศิษย์ทุกคน และใจดีค่ะ" คำตอบที่ผู้วิจัยได้ยินทำให้เชื่อว่าสันติน่าจะเป็นครูที่มีความรักและศรัทธาต่ออาชีพได้คนหนึ่ง เพราะขณะที่เป็นนักศึกษาฝึกสอนก็ได้ทุ่มเทให้การสอนอย่างเต็มที่

กรณีศึกษาที่ 8: สาริต

สาริตอายุ 23 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2526) เกรดเฉลี่ยตลอด 6 ภาคการศึกษาได้ 2.30 เลือกเรียนปฏิบัติเครื่องลมไม้ (Alto Saxophone) เป็นเครื่องดนตรีหลัก และผลการเรียนรายวิชาปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี วิชาปฏิบัตินั้นต้องเรียนถึง 6 วิชา สาริตสามารถทำได้เกรด A 3 รายวิชา เกรด B+ 2 รายวิชา และเกรด B 1 รายวิชา สำหรับวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนดนตรีนั้น สาริตได้เกรด B โรงเรียนที่ออกฝึกสอนเป็นโรงเรียนขนาดกลางชื่อ โรงเรียน ว. ฝึกสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

พื้นฐานของสาริตเองเป็นคนชอบพูด กล้าแสดงออกทุกเรื่อง ผู้วิจัยได้เคยสอนเทคนิคการเล่นแซกโซโฟนกับสาริตด้วย 1 วิชา พบว่า สาริตน่าจะมีพัฒนาการได้มากกว่านี้ คำถามที่ว่าสาริตมีวิธีการเรียนและฝึกอย่างไร สาริตตอบว่า "เมื่อก่อน (หมายถึง ปี 1 - ปี 2) ผมไม่ค่อยได้สนใจจริงจัง เพราะว่าพอเป่าได้ ก็ช่วยทางบ้านเล่นแตรวง (ที่บ้านมีวงแตรวงไว้รับงานแห่ภาค หรืองานบุญอื่น ๆ) ผมคิดว่าผมทำได้เลยไม่ได้สนใจเท่าไร แต่ผมคิดผิด style ของแซกโซโฟน ผมยังต้องเรียนรู้อีกมาก เริ่มมาสนใจอีกครั้งก็มาจากการไปดูนักดนตรีรุ่นพี่เล่น เลยรู้ตัวว่าเราเนี่ยอ่อนมากเลย" หลังจากนั้นสาริตก็จะซ้อมตนเองทุกเย็น แม้ว่าจะไม่ได้ลงเรียนวิชาปฏิบัติอีกแล้ว เพราะแรงบันดาลใจจากนักดนตรีรุ่นพี่

ส่วนโปรแกรมการอบรม สาริตได้ผ่านเกณฑ์การทดสอบ 4 โมดูล คือ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี โมดูล และ โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี ผู้วิจัยกำหนดให้สาริตเข้าอบรมโมดูล 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 14 และ 16 ผู้วิจัยประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมของพบว่า สาริต มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และเหมือนกับการศึกษาคนอื่นพบว่าสาริตอ่อนวิชาทฤษฎี "ผมรู้ตัวครับว่าทฤษฎีดนตรีที่ลึก ๆ แล้วผมยังไม่ได้ ผมสนใจแต่ปฏิบัติ สนิมใจไปว่ายังต้องมีการเขียน การเรียบเรียงด้วย การทำดนตรี การจินตนาการทำได้ แต่คิดคอร์ดที่จะนำเสียงมาใช้ทำได้ช้า" ส่วนโมดูลที่อ่อน ได้แก่ โมดูล 1, 2, 4 และ 10 นั้น สาริตทำคะแนนได้ร้อยละ 40 แต่ผ่านไประยะหนึ่ง ระหว่างการอบรม ผู้วิจัยสังเกตว่า สาริตมีพัฒนาการดีขึ้น เช่น มีความแม่นยำในการใช้เครื่องหมายแปลงเสียงตัดลดโน้ตตามชนิดของคอร์ด สามารถที่จะเขียนโน้ตในคอร์ดตามเสียงชนิดของเครื่องดนตรีได้ และวางเสียงประสานได้ถูกต้อง และโมดูลที่ 16 สาริตทำคะแนนได้ ร้อยละ 30 ถือว่าอ่อนมาก ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวัดผล สาริตก็สามารถทำกิจกรรมโดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย และการวัดการกระจายได้ มี

พัฒนาการดีขึ้น หลังการอบรมสาธิตสามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310)

สรุปโดยภาพรวม สาธิตมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ สาธิตมีลักษณะเรียนรู้อะไรได้เร็ว และมีไหวพริบจินตนาการ เนื่องจากที่เป็นคนชอบแสดงออก ส่วนความรู้ในเรื่องหลักสูตรเทคนิคการสอนและการทำสื่อดนตรีนั้นสาธิตมีความพร้อม แต่บุคลิกภาพ เช่น การแต่งกาย ภาษาที่ใช้ เพื่อการออกฝึกสอนจะต้องมีการปรับปรุง

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : สาธิต

สาธิตสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-12 คาบต่อสัปดาห์ สาธิตเล่าถึงการทำหน้าที่ครูฝึกสอน ว่า “ผมปรับปรุงตัวตามที่อาจารย์แนะนำ ใส่เสื้อแขนยาว ผูกไทด์ มาโรงเรียนเช้า กลับเย็น ทำแผนการสอน ตรวจการบ้าน ซ้อมดนตรี” ผู้วิจัยพบว่า สาธิตมีการเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้น ผมยาวก็ตัดสั้นลง ทำให้มีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น ผู้วิจัยถามว่าได้เอาความรู้ที่อบรมไปใช้อะไรบ้าง สาธิตกล่าวว่า “ได้ใช้ Hand sign ไปสอนชั้น ม. 2/2 ทำให้เด็กจำได้ดี และเรียนรู้ได้เร็ว ทำให้การเรียนเรื่องอื่นทำได้ไวขึ้น” “ผมเรียน saxophone แต่ต้องมาสอน recorder (ขลุ่ยชนิดหนึ่ง) ก็ทำได้ไม่มีปัญหาอะไร เพราะระบบนิ้วคล้ายกัน เด็กปฏิบัติได้ทุกคน ผมจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน” คำถามที่ว่ามีการเตรียมสอน และสภาพนักเรียนเป็นอย่างไร สาธิตบอกว่า “ผมทำแผนการสอนด้วยตนเอง และทำไว้ล่วงหน้า ช่วยในการทำงานที่โรงเรียนได้มากขึ้น การใช้สื่อการสอน ผมใช้ของจริงทั้งหมด”

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพ ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกของสาธิต พบว่า สาธิตมีความตั้งใจในการทำงาน รวมทั้งการร่วมซ้อมดนตรี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ครูฝึกสอนดนตรีทุกคนในโรงเรียนอื่นทำ สาธิตเองก็ทำโดยไม่มีปัญหา แต่สาธิตไม่ต้องการเป็นครู สาธิตกล่าวว่า “ถ้าให้กลับไปสอนอีกจะไม่ทำ เพราะการเป็นครูต้องรับผิดชอบมาก หนักใจ เป็นครูไม่สนุก มีระเบียบวินัย บางครั้งผมโมโหเด็กอยากจะทำ ก็ทำไม่ได้ และต้องใช้เวลามากในการฝึกฝนเด็กแต่ละคน” ด้วยพื้นฐานทางบ้าน สาธิตมีวงดนตรีที่พอจะยึดเป็นอาชีพได้ แต่การมาเรียนนี้ไม่ได้มุ่งหวังที่จะเป็นครู อยากเล่นดนตรีก็สมัครมาเรียน (มหาวิทยาลัย...รับนักศึกษา 100% ไม่มีการสอน) ไม่ได้นึกว่าเป็นหลักสูตรครูดนตรี “แต่ถ้าจะให้สอนก็สอนได้ แต่คงเป็นการสอนนอกระบบ เพราะถ้าสอนในโรงเรียนจะเต็มเวลา คือต้องมีระเบียบ มีการวัดผล มีการสอนซ่อมเสริม มีกิจกรรมอีก ทำแผนการสอน ผมชอบอิสระ สอนพิเศษนะได้เลยครับ” แสดงให้เห็นว่า สาธิตชอบที่จะทำอะไรสบาย ๆ แต่เดิมการแต่งกาย รวมทั้งทรงผม ก็ทำตามใจ แต่เมื่อต้อง

ออกฝึกสอนก็ต้องทำตามระเบียบของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัย จึงทำให้สาริตี้อัดอัด แต่สาริตี้อัดอัดได้ตลอดระยะเวลา 3 เดือนที่ออกฝึกสอนไม่ได้เป็นปัญหาแต่อย่างใด

ผู้วิจัยเชื่อว่า สาริตี้อัดอัดได้ แต่ต้องเป็นแบบการเรียนตามอัธยาศัย ซึ่งสาริตี้อัดอัดได้ดี สาริตี้อัดอัดว่าการเป็นครูต้องรับผิดชอบมาก ทำงานหนัก เป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ และต้องมีความอดทนสูง

กรณีศึกษาที่ 9: อานนท์

อานนท์ อายุ 22 ปี ก่อนเข้าศึกษาในหลักสูตร ค.บ.ดนตรี เป็นนักเรียนดุริยางค์มาก่อน เช่นเดียวกับสันติ อานนท์เลือกเรียนคลาวิเน็ต เป็นเครื่องดนตรีหลัก ผลการเรียนเครื่องลมไม้ (คลาวิเน็ต) ของอานนท์อยู่ในเกณฑ์ดี ได้เกรด A 2 รายวิชา และเกรด B+ 4 รายวิชา จากรายวิชาทั้งหมดที่ต้องเรียนปฏิบัติ 6 รายวิชา ส่วนผลการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีเกรดเฉลี่ย 2.53 วิชาปฏิบัติการสอนดนตรีได้เกรด B สำหรับการออกฝึกสอนอานนท์เลือกโรงเรียน อ. สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สำหรับการเข้าโปรแกรมอบรม อานนท์สามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์เพียง 1 โมดูล คือ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัย กำหนดให้อานนท์เข้าอบรมโมดูลที่เหลือทั้งหมด เมื่อพิจารณาผลคะแนนสอบความพร้อมของอานนท์อยู่ในระดับอ่อน 3 โมดูล (คือโมดูล 4, 9, 13) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 40 และระดับอ่อนมาก 4 โมดูล (คือโมดูล 2, 10, 15, 16) ได้คะแนนสอบร้อยละ 30 อานนท์กล่าวว่า "ผมรู้ตัวว่าอ่อนในเรื่องบันไดเสียง (ทฤษฎี) กับการใช้สื่อ และการวัดผลดนตรี เคยเรียนมาแล้วในวิชาปฏิบัติการสอน แต่ก็ยังทำไม่ได้" โอกาสของอานนท์ในการรู้ว่าตนเองอ่อนเรื่องอะไร และก็พยายามทบทวน ฟันความรู้ใหม่ ผลจากการสังเกตอนุทินของอานนท์บันทึกว่า "สามารถนำโมดูลการวัดผลดนตรีไปใช้ได้มาก ผมสามารถที่จะทำการวิเคราะห์ความยากง่ายของข้อสอบได้" "ได้หาเพลงที่จะใช้สอน โดยวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ตามที่อาจารย์ได้สอน แล้วหาตัวอย่างเพลงจากเทป และซีดี นำไปไว้เป็นอุปกรณ์การสอน" แสดงให้เห็นผลการอบรมที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบการอบรมของอานนท์ต่อไปอีกว่า เขาสามารถที่จะพัฒนาหรือบูรณาการความรู้ อะไรได้อีก พบว่า อานนท์มีความคล่องในการเขียน และประพันธ์เพลงเด็กได้ดี มีความแม่นยำในการร้องเพลงได้ตรงเสียงมากขึ้น แต่สิ่งที่อานนท์ยังต้องการเวลาในการปรับปรุงมี 2 โมดูล คือ โมดูลที่ 3 เรื่อง จังหวะ การเคาะจังหวะยืน และเปล่งเสียงในจังหวะย่อย ยังทำไม่ได้ไม่คล่องแคล่ว และโมดูล 6 เรื่องการประพันธ์ ยังใช้เปียโน (Piano) ในการบรรเลงผลงานของตนเองไม่คล่องแคล่ว ภายหลังสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล อานนท์สามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310)

บทสรุปกรณีศึกษาอานนท์ ผู้วิจัยเห็นว่า การที่อานนท์รู้ตัวเองว่าอ่อนเรื่องอะไร แสดงว่า อานนท์เข้าใจใส่ต่อการเรียนของตนเองพอสมควร แต่ตนเองไม่สามารถทำได้ในขณะที่เรียน พอมีโอกาสได้มาเข้าอบรมเพื่อเตรียมตัวออกฝึกสอน อานนท์ก็สามารถนำความรู้เดิม (ที่ตัวเองทำไม่ได้) มาทบทวนและเชื่อมโยงกับสิ่งที่อาจารย์แนะนำ ก็สามารถทำให้อานนท์มีพัฒนาการดีขึ้นมาได้

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : อานนท์

ผู้วิจัยพบอานนท์ และได้พูดคุยเกี่ยวกับชั่วโมงสอน การวางแผนการสอน และสภาพของนักเรียนที่สอน อานนท์บอกว่า “ผมสอน 12 คาบต่อสัปดาห์ มีกิจกรรมตอนเย็น เด็กนักเรียนก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะครูที่เลี้ยง (ครูวิชาดนตรีของโรงเรียน) ได้สอนเด็กไว้ดีแล้ว ผมเพียงมาช่วยแบ่งเบาภาระมากกว่า” สิ่งที่น่าความรู้จากการอบรมมาสอน อานนท์กล่าวว่า “โมดูลที่ 9 การขับร้องประสานเสียง ใช้ได้ดีครับ ทั้งเพลงและแบบฝึกหัดที่อาจารย์ให้ ผมนำมาสอนได้เลย อาจารย์ที่นี้บอกให้ผมทำวงคอรัสให้” ผู้วิจัยเอง ได้มีโอกาสสังเกตดูการฝึกซ้อมวงคอรัส (วงขับร้องประสานเสียงของโรงเรียน) ก็นับว่า นักศึกษาฝึกสอนทำได้ดีทีเดียว ส่วนการสอนในชั้น ผู้วิจัยเห็นว่า อานนท์สามารถสอนได้ตามแผนการสอนที่วางไว้ แต่บางครั้งยังไม่สามารถใช้สื่อการสอนที่เตรียมมาได้เต็มที่ หลังสอน อานนท์กล่าวว่า “ผมเตรียมสื่อมาเยอะ เวลาสอนน้อย เลยใช้ไม่ครบครับ” มีสิ่งหนึ่งที่สังเกตเห็นได้ว่าอานนท์ทุ่มเทให้กับงาน เช่น เวลาไม่มีชั่วโมงสอน อานนท์จะเข้าไปห้องเก็บเครื่องดนตรีเพื่อซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เปลี่ยนหนังกลอง เป็นต้น

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพ นั้นผู้วิจัยสังเกตพบว่า อานนท์มาโรงเรียนแต่เช้า เหมือนครูฝึกสอนวิชาอื่น เพื่อนครูฝึกสอนบอกว่า “อานนท์มาโรงเรียนแต่เช้า เพราะต้องมาเตรียมเครื่องดนตรีที่เด็กนักเรียนจะต้องบรรเลงเพลงชาติ” เหมือนกับโรงเรียนอื่นที่ผู้วิจัยตรวจเยี่ยมติดตาม ครูดนตรีจะต้องมีหน้าที่ซ่อมดนตรี แม้จะเลยเวลา งานครูก็ยังคงทำ อานนท์ แสดงความเห็นที่ “เพราะว่าดนตรีอาศัยการฝึกฝนเป็นสิ่งสำคัญ เวลาซ้อมจะใช้เวลามาก แต่เวลาเล่นจริงแค่ไม่ถึง 10 นาที เด็ก ๆ อาศัยที่มีใจรักอยู่ในชมรมดนตรีก็พร้อมที่จะมาเรียน มาซ้อม ไม่เกี่ยงเวลาขอให้ครูได้บอกเถอะ พวกเธอจะรับมาทันที เวลาได้ออกแสดงก็จะดีใจ ผมก็ภูมิใจนะครับที่มีผลงาน” นักศึกษาฝึกสอนดนตรีเหมือนต้องทำหน้าที่หนักมากกว่าครูคนอื่น เช่นต้องสอนในชั้นแล้ว ยังต้องมีกิจกรรมซ้อมวงอีก กลับบ้านเย็น ต่อคำถามนี้ อานนท์กล่าวว่า “ผมรับผิดชอบทำกิจกรรมดนตรี 2 อย่างคือ วงคอรัส และวงโยธวาทิต แต่ก็หนักเฉพาะวงคอรัส วงโยธวาทิต จะมีอาจารย์ที่สอนประจำลงมาช่วยดูแล มันเป็นความภูมิใจมากกว่า รู้สึกว่าตนเองมีค่า เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ซึ่งแต่เดิมไม่เคยเห็นเลยว่าจะต้องมาทำแบบนี้ เด็กนักเรียนก็ให้ความเคารพ เหมือนที่ผมต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้พวกเขา”

ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนชั้นที่อานนท์สอน นักเรียนบอกว่า “ครูอานนท์สอนสนุก และช่วยเพื่อนหนูที่เรียนไม่เก่ง เมื่อก่อนไม่ชอบเรียนดนตรี แต่ตอนนี้อยากเรียนดนตรีมาก ชอบให้ครูสอนร้องเพลง และคุณครูบอกว่าใครร้องดีจะส่งไปประกวด” ผู้วิจัยคิดว่า ความรักและเอาใจใส่ กับความเสียสละทุ่มเทให้กับงาน เป็นหน้าที่ของครู รวมทั้งการมุ่งพัฒนาตนเองให้รอบรู้อยู่เสมอ เป็นสิ่งที่ครูทุกคนควรปฏิบัติ

กรณีศึกษาที่ 10: ทรงพล

ทรงพลเป็นนักศึกษาอายุ 21 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2528) ตลอด 6 ภาคการศึกษาผลการเรียนเฉลี่ยได้เกรด 2.71 เลือกเรียนปฏิบัติเครื่องทองเหลือง (trumpet) เป็นเครื่องดนตรีหลัก และผลการเรียนรายวิชาปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอใช้ วิชาปฏิบัตินั้นต้องเรียนถึง 6 วิชา ทรงพลก็สามารถทำได้เกรด A 2 รายวิชา ได้เกรด B+ 2 รายวิชา เกรด B 1 รายวิชา และเกรด C+ 1 รายวิชา สำหรับวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนดนตรีนั้น ทรงพลได้เกรด B โรงเรียนที่ออกฝึกสอนเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ชื่อ โรงเรียน พ. ฝึกสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนเดียวกับสันติ

สำหรับการเข้าโปรแกรมอบรม ทรงพลสามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 5 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่ โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกอาร์ และโมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัย กำหนดให้ทรงพลเข้าอบรมโมดูล 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 และ 16 ก่อนการอบรมทรงพลมีคะแนนสอบความพร้อมอยู่ในระดับอ่อนมาก 3 โมดูล (คือโมดูล 6, 9, 12) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 40 และระดับอ่อนมากที่สุด 1 โมดูล (โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี) ได้คะแนนสอบร้อยละ 10 ทรงพลมีลักษณะการเรียนอ่อนคล้ายกับเพื่อน ๆ คือ ทฤษฎีไม่ได้ แต่เมื่อการอบรมเริ่มไปเรื่อย ๆ ตามกำหนด ผู้วิจัยกับพบว่า โมดูลที่อ่อนมากได้แก่ การประพันธ์ (โมดูล 6) การขับร้องประสานเสียง (โมดูล 9) และ การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ (โมดูล 12) ทรงพลสามารถทำได้ดีมีพัฒนาการขึ้นและทรงพลยังได้มีการบูรณาการกับโมดูลเรื่องหลักสูตรดนตรี (โมดูล 13) ด้วย “ผมสามารถนำทำนองเพลงที่อยู่ในหนังสือสาระการเรียนรู้ในชั้น ม.2 มาเรียบเรียงสำหรับวงดนตรีใช้บรรเลงได้ ใช้ทำแผนการสอน” นอกจากนี้ทรงพลยังมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามแนวทำนองที่แยกเสียงตามเครื่องดนตรีของตนเองได้ สิ่งที่น่าประหลาดใจมากคือ โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี ที่ทรงพลได้คะแนนสอบร้อยละ 10 ผลการสอบหลังการอบรมกลับทำคะแนนได้สูงถึงร้อยละ 70 ทรงพลบันทึกไว้ว่า “ตอนทำข้อสอบครั้งแรก ผมลืมไปหมดเลยทั้ง ๆ ที่เคยเรียนมาแล้ว แต่เมื่อมาทบทวนใหม่ผมก็ทำได้โดยเฉพาะกิจกรรมใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย และการวัดการกระจาย” นอกจากนี้ทรงพลยังได้เขียนสิ่งที่ประทับใจในการอบรมไว้อีกว่า “ได้ทำสื่อ อุปกรณ์ที่ต้อง

ใช้สอนได้ 2 ชั้น เป็น กล้องไม้สำหรับเคาะให้จังหวะ และแผ่นกิจกรรม" "ได้ฝึกปฏิบัติทบทวน เทคนิคการสอนต่าง ๆ เช่น การวอร์มเสียงก่อนขับร้อง เทคนิคการร้องเพลง round"

บทสรุปกรณีศึกษาทรงพล พบว่า ทรงพลมีพัฒนาการของการอบรมดีขึ้นมาก บางครั้งการเรียนในปี 1- ปี 2 อาจจะยังไม่เข้าใจ พอได้มาทบทวน และกวดขันใหม่ตามเนื้อหาที่ตนเองอ่อนก็สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้ ภายหลังจากสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล ทรงพลสามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310)

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : ทรงพล

ทรงพลสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน พ. 13 คาบต่อสัปดาห์ ทรงพลเล่าถึงบรรยากาศของการเป็นครูฝึกสอนว่า "งานในหน้าที่ครูนั้นต้องรับผิดชอบหลายด้านเหมือนเป็นพ่อแม่คนที่สองของนักเรียน ต้องคอยดูทั้งเรื่องการเรียนรู้ สุขภาพ อนามัย ความประพฤติ อบรมบ่มนิสัย และยังต้องทำหน้าที่อื่นอีก เช่น งานธุรการชั้นเรียน และยังคงต้องข้อมติครูให้กับโรงเรียนอีกด้วย" ผู้วิจัยถามถึงปัญหาของการเรียนการสอน ทรงพลกล่าวว่า "จากประสบการณ์ในการทำแผนการสอน สิ่งที่ยากที่สุดคือ การจัดกิจกรรม และสร้างสื่อที่น่าสนใจ" "ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนไม่มีนะครับ เพราะผมสอนวิชาค่อนข้างไปในทางปฏิบัติ เด็กก็ลงมือทำเลย เล่นดนตรีกันสนุกสนาน ส่วนใหญ่จะให้เริ่มที่เครื่องกระทบก่อน" ผู้วิจัยได้ไปสังเกตการณ์ในห้องสอนพบว่า ทรงพลได้นำความรู้จากการอบรมเรื่อง จังหวะและเทคนิค คาร์ล ออฟ (Carl off) นำไปสอนทำให้เด็ก ๆ สนุกกับการเรียน เด็กบอกกับผู้วิจัยว่า "อาจารย์ทรงพลสอนดี เข้าใจได้ง่ายว่าดนตรีนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือจังหวะ ต่อมาก็เป็นเสียง มนุษย์เรารู้จักปรบมือก่อนแล้วถึงมาร้องทีหลัง" ผู้วิจัยคิดว่า เด็ก ๆ กำลังเริ่มรู้จักวิวัฒนาการของตนตรีแล้ว

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพ นั้นผู้วิจัยสังเกตบันทึกหลังการสอนของทรงพล มีบันทึกหลายตอนที่บ่งบอกถึงทัศนคติต่ออาชีพครูดนตรีของทรงพล เช่น "เมื่อได้เข้าไปสัมผัสชีวิตความเป็นครู ทำให้รู้หลาย ๆ อย่างทั้งความยากลำบาก ทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ทำให้รู้ว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องใช้ทั้งความรัก จิตใจ และความสามารถ" ทรงพลบอกกับผู้วิจัยอีกว่า "ผมรักการสอนหนังสือ และจะมีความภูมิใจมากถ้านักเรียนที่ผมสอนนั้นได้ทำกิจกรรม จัดแสดงดนตรีตอนปิดเทอม มันเห็นผลงานที่สร้างมากับมือได้ออกดอกออกผล" ทรงพลได้แสดงให้เห็นว่า ตนเองได้ทุ่มเทให้กับการเรียนการสอนมากเพียงใด "ผมเรียกเด็กมารวมวงกันเกือบจะทุกวัน เพราะดนตรีถ้าขาดซ้อมเมื่อไหร่ หรือขาดซ้อมนาน ๆ โอกาสที่จะเล่นให้ดีนั้นยาก เพราะเด็กที่กำลังจะเริ่มเป็น เราต้องเคี่ยวเขาไปเรื่อย ๆ" ทรงพลมี

ความรักที่จะสอน รู้จักหากิจกรรมให้เด็กนักเรียนได้แสดงออก ผู้วิจัยเชื่อว่า ทรงพลมีความรักในอาชีพครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูดนตรีและเป็นตัวอย่างหนึ่งของครูที่เสียสละเวลา ตั้งใจสอน

กรณีศึกษาที่ 11: อัครวิน

อัครวิน อายุ 22 ปี มีความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีได้หลายชนิด อัครวินเลือกเรียนไวโอลิน (Violin) เป็นเครื่องดนตรีหลัก ผลการเรียนเครื่องสายสากล (ไวโอลิน) ของอัครวินอยู่ในเกณฑ์ดี ได้เกรด A 5 รายวิชา และเกรด B+ 1 รายวิชา จากรายวิชาทั้งหมดที่ต้องเรียนปฏิบัติ 6 รายวิชา ส่วนผลการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีเกรดเฉลี่ย 2.92 วิชาพหุศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้เกรด B+ สำหรับการออกฝึกสอน อัครวินเลือกโรงเรียน ก. สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สำหรับการเข้าโปรแกรมอบรม อัครวินสามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์เพียง 4 โมดูล คือ โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี และโมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี ผู้วิจัยจึงกำหนดให้อัครวินเข้าอบรมโมดูลที่เหลือทั้งหมด ได้แก่ โมดูล 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 15 และ 16 อัครวินกล่าวว่า “ผมตั้งใจว่าจะทำข้อสอบให้ได้แต่ก็ล้มครีบ ทั้ง ๆ ที่เรียนมาแล้ว” อัครวินมีคะแนนสอบความพร้อมอยู่ในระดับอ่อน 1 โมดูล (คือโมดูล 16) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 40 และในระดับอ่อนมากอีก 1 โมดูล (คือโมดูล 11) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 30 และโมดูลที่อ่อนที่สุดได้แก่โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี ซึ่งอัครวินได้คะแนนสอบร้อยละ 10 ซึ่งมีคะแนนต่ำที่สุดจากกรณีศึกษาทั้ง 12 คน อัครวินกล่าวว่า “ผมรู้ตัวว่าอ่อนมากครับในโมดูล 10 ผมเล่นดนตรีได้ แต่จัดการวงหรือเตรียมโปรแกรมการแสดง เขียนแนวบรรเลงใหม่ไม่ได้” อัครวินเข้ารับการอบรมและพยายามทบทวนมากขึ้น ผลปรากฏว่า โมดูลที่คะแนนต่ำสุด อัครวินพัฒนาขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 70 และจากโมดูล 16 คะแนนร้อยละ 40 ก็เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 90 ในขณะที่โมดูล 11 คะแนนสอบเดิมร้อยละ 30 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 เห็นได้ว่าอัครวินมีพัฒนาการดีขึ้นเป็นลำดับ ภายหลังจากสิ้นสุดการอบรมทุกโมดูล อัครวินสามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310)

สิ่งที่ยืนยันว่าอัครวินได้เกิดเรียนรู้ ทบทวน และแก้ไขสิ่งบกพร่อง อนุทินของอัครวินสะท้อนได้จาก ประโยคที่ว่า “ได้ทบทวนทฤษฎีทางดนตรีต่าง ๆ ทำให้มีความพร้อมในการออกไปสอน เช่น การคุมวง การทำเพลงจากคอมพิวเตอร์ เป็นต้น” “ได้ทราบว่าจะต้องออกไปสอนอะไร โดยมีการเตรียมการสอนล่วงหน้า ในเรื่องการทำแผน ทำสื่อ หาเทปประกอบเพลง เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์การสอน” อย่างไรก็ตามอาจารย์ได้ให้ข้อที่อัครวินต้องนำไปฝึกฝนต่อ 2 เรื่อง คือ ความถูกต้องของการจัดกลุ่มตัวโน้ตยังมีผิดพลาด และการปฏิบัติทำนองที่เขียนตามความรู้สึกยังทำได้ไม่ถี่นัก (โมดูล 4) และ การเขียนสกอ์แบบปิด และเปิดยังทำได้ไม่คล่อง (โมดูล 5)

โดยภาพรวม อัครวินต้องการเป็นครูดนตรี ตั้งใจที่จะเข้ามาเรียนหลักสูตร ค.บ.ดนตรี มีความพยายามอย่างสูงที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองในเรื่องเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ โปรแกรมการอบรมได้ช่วยให้อัครวินได้ทบทวน และมีพัฒนาการดีขึ้นพร้อมที่จะไปฝึกสอน

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : อัครวิน

อัครวินสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน ก. 14 คาบต่อสัปดาห์ อัครวินเล่าถึงวันแรกของการเป็นครูฝึกสอนว่า "ผมมาโรงเรียนตั้งแต่ 7 โมง รู้สึกตื่นเต้นที่จะได้ฝึกประสบการณ์จริง เริ่มต้นการมีชีวิตที่มีค่า เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้" ผู้วิจัยเห็นว่า อัครวินมีความกระตือรือร้นมากในการออกฝึกสอน และได้ถามถึงปัญหาของการเรียนการสอน อัครวินบอกว่า "การเรียนการสอนไม่มีปัญหาครับ เพราะผมรู้มาก่อนแล้วว่าสอนอะไร ก็เตรียมแผนการสอนและเตรียมสื่อไว้แล้ว อาจารย์ที่เลี้ยง แก๊วชนิดหน่อย แล้วนำไปสอนได้เลยครับ" อัครวินบอกว่า ตนเองฝึกสอนโรงเรียนนี้คนเดียว (มีอัครวินคนเดียวที่สอนดนตรี นอกนั้นนักศึกษาฝึกสอนวิชาอื่น) จะพยายามทำให้ดีที่สุด ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนคนหนึ่งถึงการสอนของอัครวิน เธอบอกว่า "ครูอัครวินมีเกม และกิจกรรมใหม่ ๆ มาสอนในชั้น ทุกครั้งก่อนการเรียนจะมีการให้นักเรียนออกเสียงดนตรีตามระดับ โด เร มี ฟา ซอล..... ซึ่งครูก็จะใช้ไวโอลินสีตามไปด้วย โดเสียงขึ้นลงพักหนึ่ง แล้วแบ่งกลุ่มทั้งชั้นออกเป็นสองกลุ่มร้องเพลง โร โร ยัวร์ โบ๊ท (row row your boat) โดยกลุ่มที่หนึ่งร้องนำก่อน โด โด โดเรมี มี เรมีฟาซอล.....กลุ่มสองก็จะร้องตามกันไป เหมือนรถไฟสองขบวนที่ออกจากสถานีไม่พร้อมกัน สนุกดีค่ะ" ผู้วิจัยเห็นว่า อัครวินกำลังนำเทคนิคการร้องเพลงแบบราวด์ (round) มาใช้

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพ ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกของอัครวิน พบว่า อัครวินมีความตั้งใจในการทำงาน แต่งกายสะอาด มีภาพลักษณ์ของครูที่ดี ชยันและเอาใจใส่ดูแลนักเรียนเป็นอย่างดี แม้ชั่วโมงสอนจะมาก แต่อัครวินก็ทำได้ดี เพราะมีความรักที่จะเป็นครู อัครวินเขียนบันทึกหลังการสอนไว้ว่า "ได้ซาบซึ้งในจรรยาบรรณของความเป็นครู ได้ทราบถึงความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน" ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนในชั้นเรียนก็พบว่า บรรยากาศห้องเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย (ชั่วโมงสอนการฟังดนตรี) เด็ก ๆ ทุกคนตั้งใจฟัง และตอบคำถามในสิ่งที่ตนเองได้ยิน ลงในกระดาษ หลังการสอนอัครวินกล่าวว่า "เด็กดีมากครับ ตั้งใจฟังดนตรี ผมว่าถ้าเราเลือกดนตรีที่ดี จังหวะไม่เร็วนัก มีเครื่องดนตรีที่แสดงอารมณ์ เสียงดี ๆ แล้ว เด็กจะถูกกล่อมเกลียดด้วยเสียงเพลงโดยไม่รู้ตัว" แสดงให้เห็นว่า อัครวินเป็นคนละเอียดมีสุนทรียภาพในตนเอง อยากรู้อยากเห็นเป็นคนที่ มีอยู่ครั้งหนึ่งอัครวินมาหาผู้วิจัยเพื่อสอบถามเรื่องที่ตนเองสงสัยในการทำเพลง ส่วนหนึ่งของการสนทนา อัครวินถามว่า "ถ้าเราใช้คอร์ด F แทนที่ คอร์ด Am ตรงนี้ได้ไหม

ครับ (ทำนองเพลงหนึ่ง อัครวินจะเปลี่ยนคอร์ด Am มาใช้เป็นคอร์ด F)....." ผู้วิจัยตอบว่า ได้ไม่ผิด แต่ต้องดูด้วยว่า คอร์ดที่ตามมาเป็นอะไร เช่นถ้าตามด้วย Dm ตรงนั้นก็ใช้ได้ถูกแล้วเพราะ Am เป็น VI Dm เป็น ii ซึ่ง VI ตามด้วย ii ก็เป็นการเคลื่อนที่ที่ถูกต้อง..... สิ่งที่ผู้วิจัยเห็นก็คือ อัครวิน มีคุณสมบัติของครู ที่ค้นคว้าหาความรู้ พัฒนางานของตน ตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปปฏิบัติงาน

กรณีศึกษาที่ 12: สราวุธ

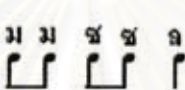
สราวุธ อายุ 23 ปี ก่อนสอบเข้าศึกษาในหลักสูตร ค.บ.ดนตรี มีความตั้งใจจะเรียนไวโอลิน (violin) เป็นเครื่องดนตรีหลัก ซึ่งภายหลังสราวุธสอบเข้าเรียนต่อได้ ก็ไม่สามารถเลือกเรียนไวโอลินได้ตามใจ เพราะนักศึกษาที่เรียนไวโอลินจะต้องซื้อเครื่องมือเอง สราวุธไม่มีเงิน เลยต้องเลือกเรียน เทนเนอร์ แซกโซโฟน (Tenor saxophone) แทน (ใช้ของภาควิชา) ผลการเรียน สราวุธอยู่ในเกณฑ์ ดี ได้เกรด A 3 รายวิชา และเกรด B+ 3 รายวิชา จากรายวิชาที่ต้องเรียนปฏิบัติ 6 รายวิชา ส่วน ผลการเรียนวิชาอื่นโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้โดยมีเกรดเฉลี่ย 2.78 วิชาพฤติกรรมกรรมการสอนดนตรีได้ เกรด B สำหรับการออกฝึกสอน สราวุธเลือกโรงเรียน จ.ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สำหรับประเด็นในการเข้าอบรม สราวุธสามารถทำผลการสอบผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 5 โมดูล คือ โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่ โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมค โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ และโมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ อาจารย์ (ผู้วิจัย) กำหนดให้สราวุธเข้าอบรมโมดูล 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15 และ 16 เมื่อ การอบรมผ่านไปได้สักระยะหนึ่ง ในระหว่างการอบรมผู้วิจัยได้ตรวจสอบ พบว่า สราวุธสามารถที่จะเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองบอกว่าอ่อนได้ในระดับดี เช่น สามารถใช้รูปแบบต่างๆ ในการไล่เสียง โครมาติกได้คล่อง ปฏิบัติโดยการสร้างทำนองและ กระสวนจังหวะเองตาม Guide line ได้ (โมดูล 8) การใช้กลั่มเนื้อแขนแสดงความรู้สึกใน Downbeat ได้ดี (โมดูล 11) เป็นต้น สราวุธมีคะแนน สอบความพร้อมอยู่ในระดับอ่อนอยู่ 2 โมดูล (คือโมดูล 15, 16) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 40 และในระดับอ่อนมากอีก 1 โมดูล (คือโมดูล 10) ได้คะแนนสอบ ร้อยละ 30 ผลการอบรมทำให้สราวุธมี พัฒนาการดีขึ้น คะแนนในโมดูล 15, 16 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 70 และร้อยละ 80 ตามลำดับ ส่วนโมดูล 10 ที่ได้คะแนนร้อยละ 30 ก็เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 ภายหลังสิ้นสุดการอบรม ทุกโมดูล สราวุธสามารถทำคะแนนในการสอบผ่านเกณฑ์ได้ทั้งหมด (รายละเอียดของคะแนนอยู่ในภาคผนวก หน้า 310) ตัวอย่างที่สนับสนุนความสำเร็จในการอบรม สราวุธเขียนบันทึกไว้ว่า "สิ่งที่ได้จากการอบรมมากๆ คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพร้อมที่จะนำความรู้ไปสอนเด็ก สามารถวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรดนตรีในชั้นมัธยมได้ แล้วพัฒนาเป็นแผนการสอนรายชั่วโมง" "ได้ความรู้ทางทฤษฎี สรุปเป็นหลัก ทำให้คิดเร็ว ได้ทบทวนและลองปฏิบัติ ทำให้สิ่งที่เคยเรียนตอน

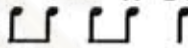
ปี 1 และลืมแล้วได้เข้าใจขึ้น ได้สื่อการสอนและอุปกรณ์ โดยเพื่อน ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิด และ
ร่วมมือกันทำ" ส่วนอาจารย์มีข้อเสนอแนะทำให้ฝึกฝนเพิ่มเติม 2 เรื่อง คือ โมดูล 4 เรื่องทำนอง การ
เลือกใช้บันไดเสียงและกระสวนจังหวะ และโมดูล 6 เรื่องการประพันธ์ ยังใช้ Piano ในการบรรเลง
ผลงานของตนเองไม่คล่องแคล่ว

การติดตามผลหลังจากการอบรม (ภาคการออกฝึกสอน) : สรวารุช

สภาพการสอน สรวารุชบอกว่า "ผมสอน 12 คาบต่อสัปดาห์ มีการซ้อมวงโยธวาทิต
เหมือนกับเพื่อนที่ฝึกสอนโรงเรียนอื่น" "ปกติจะสอนปฏิบัติมาก เด็กนักเรียนจะเข้าร่วมฝึกซ้อม
รวมกันระหว่าง ม.1-ม.3 โดยใช้แบบฝึกหัดรวมวงของ Silver Bundelt รอง ผอ.สนับสุนนศรีบับ ชื่อมาให้
ชุดหนึ่งก็ 5000 กว่าบาท โรงเรียนต้องการให้เด็กใช้เครื่องเป็นและบรรเลงได้เร็ว ๆ จะได้ออกงาน"
สำหรับการสอนในชั้นเรียนทฤษฎี สรวารุชบอกว่า " ใช้เทคนิคจากการอบรม ให้ Carl off สอนให้
นักเรียนมีทักษะเรื่องจังหวะ เช่น

B O O K B O O K

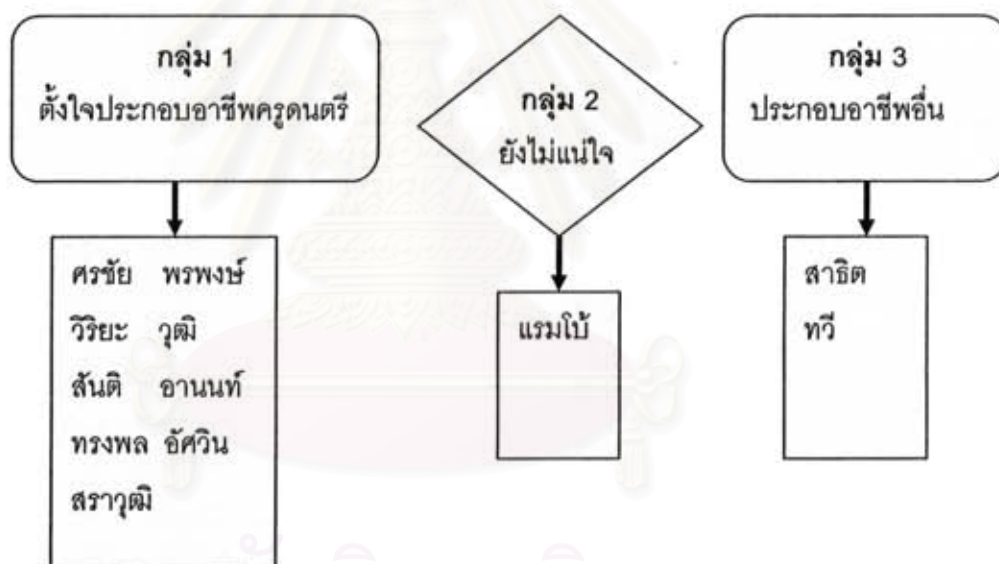
และเปลี่ยนไปใช้คำอื่น บ้าง ก็หาคำง่าย ๆ เปลี่ยนเป็น อ่านจังหวะและ
ระดับเสียงไปด้วยกัน โดยเปลี่ยนคำไปเรื่อย ๆ เป็นธรรมชาติ และเด็กก็สนุกสนานดี" นี่เป็นสิ่ง
ที่สรวารุชเอาความรู้จากการอบรมไปใช้

ในประเด็นความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครู รวมถึงทัศนคติที่ดีในอาชีพนั้น สรวารุชบอก
ว่า "เป็นครูต้องทุ่มเทครับ ไม่ว่าจะฝึกสอน หรือทำเป็นอาชีพจริง ยิ่งวิชาดนตรีด้วยแล้ว ต้องใช้เวลา
การฝึกมาก กว่าจะมีผลงานสักเพลงหนึ่งต้องใช้เวลา" เป็นคำพูดที่ยืนยันให้เห็นว่า เป็นครูต้องมี
ความเสียสละ และอุทิศเวลา สรวารุชบอกอีกว่า "ผมเรียนแซกโซโฟน ก็ช่วยสอนในกลุ่มเครื่องลม
ไม้ได้ เช่น คลาริเน็ต ฟลูต แต่เสียตายถ้าได้ฝึกตัวเองมาก่อนก็จะดีมาก แต่บางทีก็อาศัยครูที่
โรงเรียนช่วยสอนบ้าง ไม่เป็นไรครับ ผมไม่อายถ้าไม่รู้ผมก็ถามไปเรื่อยครับ" เป็นอีกข้อหนึ่งให้เห็น
ว่าสรวารุช ขวนขวายหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ผู้วิจัยถามว่ามีปัญหาในการสอนบ้างไหม สรวารุช
กล่าวว่า "ระยะเดือนแรกที่มาสอน นักเรียนจะมีปัญหาในการอ่านโน้ตมากเลยครับ ถ้าอ่านไม่ได้ก็
เหมือนกับเราอ่านหนังสือไม่ออก เขาจะเรียน จะเล่นดนตรีไม่ได้เลย การอ่านโน้ตเป็นหัวใจทั้งหมด
ผมต้องทุ่มเทครับ อย่างที่บอกอาจารย์ไปแล้ว ผมนำเด็กที่อ่อนทั้งหมด มาสอนใหม่ กลางวันบ้าง
ตอนเย็นบ้าง แต่ส่วนมากจะเป็นตอนกลางวัน เพราะตอนเย็นต้องมีรายการซ้อมวงโย" "เวลาสอน
เด็กอ่อนจะต่างกับสอนเด็กเก่ง ต้องทำอะไรซ้ำ ๆ เลยครับ เช่น ต้องเริ่มด้วยการปรบมือจังหวะตก
ปกติก่อน ทำแบบให้สม่่าเสมอ ปัง ปัง ปัง ปัง (♪ ♪ ♪ ♪) ไปเรื่อย ๆ ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

แล้วก็มาเริ่มมีตัวหยุดบ้าง ไม่ต้องออกเสียง แต่จังหวะยังเดินไป เป็น บิง หยุด บิง หยุด เวลาหยุด ก็เอามือแยกจากกันไม่ต้องปรบ (♪ ♫ ♪ ♫) ทำอย่างนี้ครบ แล้วก็เพิ่มเป็นตัวเขบ็ต แล้วใส่ระดับเสียงลงไป ที่นี้ไม่ต้องปรบมือแล้ว ให้ร้องเป็นโน้ตออกมา พอคล่องกันแล้ว ก็ให้เล่นเครื่องดนตรีเป่าโน้ตแทนการร้อง เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้เวลาครับ" ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า สราวุธสามารถเป็นแบบอย่างการสอนที่ดีได้ มีเทคนิค การถ่ายทอดที่ลึกซึ้งเป็นขั้นเป็นตอน สราวุธสนใจที่จะพัฒนาลูกศิษย์ที่อ่อนเพื่อให้เรียนทันเพื่อน เป็นผลแห่งมีความรักและศรัทธาต่ออาชีพ

จากผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาในกลุ่มทดลองทั้ง 12 คน ผู้วิจัยประเมินจากความสนใจ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่แสดงออก พบว่า นักศึกษามีความมุ่งมั่นสนใจในอาชีพแตกต่างกัน บางรายต้องการเป็นนักดนตรีอาชีพ บางรายก็ยังไม่แน่ใจ แต่ส่วนใหญ่แล้วต้องการเป็นครูดนตรี ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

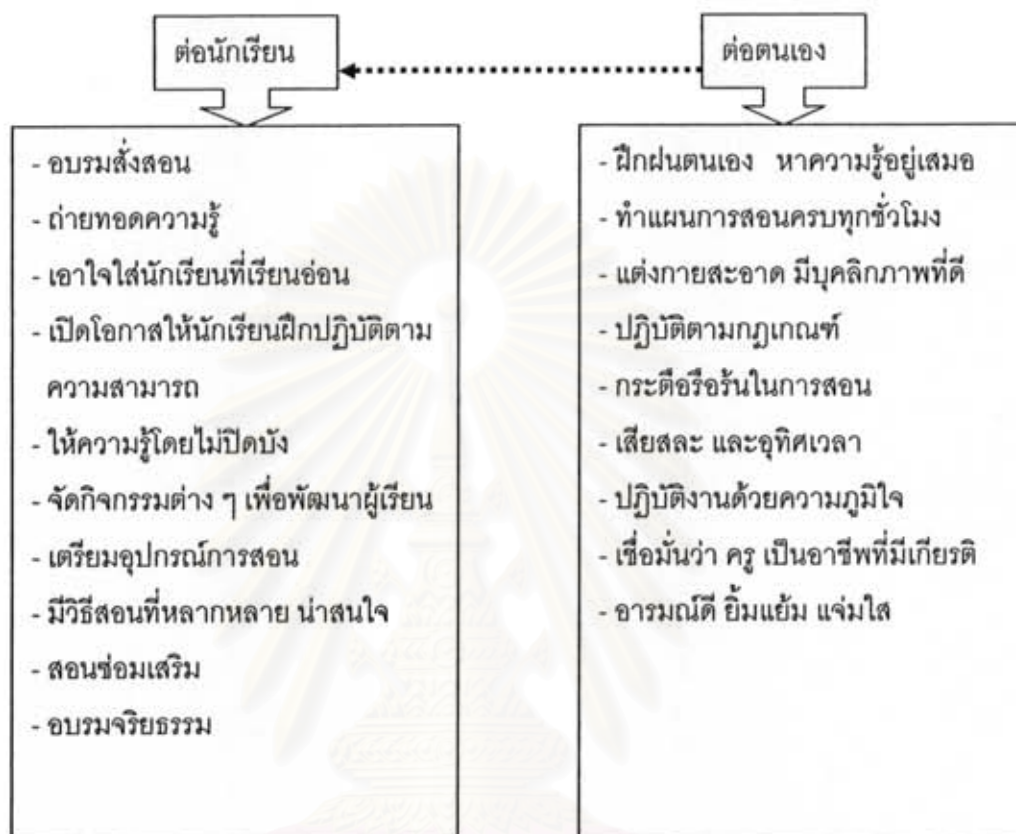
แผนภูมิที่ 10 ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพครูดนตรี

จากแผนภูมิที่ 10 สามารถแบ่งกรณีศึกษาทั้งหมดออกเป็น 3 กลุ่ม ตามพฤติกรรมที่แสดงหรือบ่งบอกถึงความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพครูดนตรี พบว่าหลังจากการฝึกสอนสิ้นสุดลง กลุ่มที่ 1 กรณีศึกษา 9 ราย มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพครูดนตรี และกลุ่มที่ 2 กรณีศึกษา 1 ราย อยู่ระหว่างเป็นครูหรือทำอาชีพอื่น แต่ก็ยังให้ความสนใจว่าสามารถที่จะสอนนักเรียนได้ ส่วนกลุ่มที่ 3 ไม่ได้สนใจในการประกอบอาชีพครู สำหรับผู้วิจัยเห็นว่าทุกกลุ่มมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนได้ครบสมบูรณ์ทุกคน และผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักศึกษาขณะออก

ฝึกสอน ในการติดตามนิเทศของผู้วิจัยพบลักษณะที่บอกว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติที่แสดงถึงความรัก และศรัทธาต่ออาชีพครูตนตรึงพฤติกรรมสำคัญที่สรุปไว้ในแผนภูมิที่ 11

แผนภูมิที่ 11 พฤติกรรมที่แสดงถึงความรักและความศรัทธาต่ออาชีพครูตนตรึง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะของนักศึกษากลุ่มทดลอง

ในการทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนตนตรึง ภายหลังจากนักศึกษาได้ผ่านกระบวนการ pretest และ อาจารย์วิทยากรเลือกเข้าอบรมในกลุ่มวิชาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ตามกิจกรรมในแต่ละโมดูลที่จะมุ่งเน้นแนวปฏิบัติการ (workshop) โดยกิจกรรมหลักจะเน้นการปฏิบัติ การสาธิต และทดลองทำในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน พร้อมกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม (การวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติ) การศึกษารายกรณี และจากการบันทึกสะท้อนความคิดการอบรมต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยได้พบข้อมูลเชิงคุณลักษณะของนักศึกษา ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ถึงการพัฒนาความสามารถของนักศึกษากลุ่มทดลอง ภายหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมแล้ว มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 43 คุณลักษณะความสามารถของนักศึกษากลุ่มทดลอง จากการประเมินโดยผู้สอน

	คุณลักษณะความสามารถของนักศึกษา	ประเมินโดยผู้สอน
คนที่ 1	<p>-ได้ใช้ทฤษฎีดนตรีที่ตนเองไม่มั่นใจ นำมา ทบทวน แล้วสามารถที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของ ตนเองได้ เช่น สามารถทำเสียงประสานได้</p> <p>- มีเพื่อน ๆ ได้ช่วยเหลือบ้างในการทำสื่อการ สอนดนตรี และรวมไปถึงการได้ทำลงมือทำ แผนการสอนในวิชาที่จะต้องไปสอนจริง นับว่า เป็นการอบรมที่มีประโยชน์มาก</p>	<p>-สมรรถนะทุกด้านสามารถทำ คະแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด แต่ การสังเกตพฤติกรรม ในโมดูลที่ 2 เรื่อง บันไดเสียง และ โหมด สามารถบอกโครงสร้างได้แต่ยังไม่ คล่องแคล่ว (ทำได้ช้า)</p>
คนที่ 2	<p>- ทุกโมดูลช่วยทำให้ผมมีความมั่นใจมากขึ้น ปกติผมไม่ชอบการขับร้องเลย แต่ก็ทำให้ผม สามารถออกเสียงได้ไม่เพี้ยน</p> <p>-ทำแผนการสอนได้ดีขึ้น เคยเรียนมาแล้ว แต่ ได้มาอบรมเพิ่ม ช่วยให้งานเตรียมการสอนไม่ ยุ่งยาก โดยเฉพาะการวัดผลดนตรี</p> <p>-สามารถที่จะจัดโปรแกรมกิจกรรมทางดนตรี ให้กับทางโรงเรียนที่ออกไปฝึกสอนได้</p>	<p>- ข้อประเมินเหมือนคนที่ 1 และ เพิ่มในโมดูลที่ 1 เรื่องคอर्डและ การเคลื่อนที่นั้น นักศึกษา ความสามารถจินตนาการเห็นโน้ต สำคัญที่เชื่อมอยู่ในคอर्डที่เรียง ต่อเนื่องกัน ยังทำได้ช้า</p>
คนที่ 3	<p>- เรื่องโหมดและบันไดเสียงยาก แต่การอบรมนี้ ทำให้ได้รู้เทคนิคนำไปประยุกต์ใช้ได้ดีมาก แต่ก็ ยังต้องการเวลาที่จะฝึกฝนให้มากกว่านี้</p> <p>- ได้ทำผลงานการเรียบเรียงดนตรี โดยนำเพลงที่ ต้องไปสอนพิมพ์ลงคอมพิวเตอร์และ print out โน้ตออกมาไว้ใช้สอนต่อไป</p> <p>- ชอบการทำสื่อดนตรีแบบต่าง ๆ และการทำ แผนการสอนไว้ล่วงหน้า ทำให้สามารถนำไปใช้ สอนได้เลย</p>	<p>-สมรรถนะทุกด้านสามารถทำ คະแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด</p> <p>-โมดูล 4 เรื่องทำนอง ยังปฏิบัติ ตามความรู้สึกกับทำนองที่เขียน ยังทำได้ไม่ดี</p> <p>-โมดูล 6 เรื่องการประพันธ์ ยังใช้ Piano ในการบรรเลงผลงานของ ตนเองไม่คล่องแคล่ว</p>

ตารางที่ 43 (ต่อ)

	คุณลักษณะความสามารถของนักศึกษา	ประเมินโดยผู้สอน
คนที่ 4	<ul style="list-style-type: none"> - ต่อบนนี้สามารถใช้ excel ในการตัดเกรดได้ และทำการวิเคราะห์ข้อสอบได้ด้วย - สามารถใช้ hand sign สอนระดับเสียงได้ดีขึ้น - ทำแผนการสอนในชั้น ม.1 ได้ แต่ยังไม่ครบ ซึ่งกิตติที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า รวมทั้งการได้เตรียมอุปกรณ์การสอนด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> -สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด -โมดูล 4 เรื่องทำนอง ความถูกต้องของการจัดกลุ่มตัวโน้ตยังมีผิดพลาด รวมทั้งการใช้บันไดเสียงตามกระสวนจังหวะ ยังทำได้ไม่คล่อง
คนที่ 5	<ul style="list-style-type: none"> -มีความแม่นยำในการใช้คอร์ดได้ดีขึ้น และนำไปเรียบเรียงงานดนตรีได้ - สามารถที่จะ conduct ได้ ใช้น้บาตองได้ดีกว่าเมื่อก่อน อาจารย์บอกว่า ผมหาจังหวะหนึ่งได้แล้ว 	<ul style="list-style-type: none"> -สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด -โมดูลที่ 8 เรื่อง การดันทำนอง ยังทำการไล่เสียงโครมาติกไม่คล่อง
คนที่ 6	<ul style="list-style-type: none"> -ได้รู้วิธีการทำสื่อในชั้นที่ต้องออกไปสอน คิดว่าจะช่วยการสอนได้ เพราะเสียงเครื่องดนตรีทุกชนิด นั้นใช้ทำในโปรแกรม power point คอมพิวเตอร์ช่วยทำสื่อได้ครับ -รู้จักการนำเทคนิค carl off มาสอนกับเกมการเรียนรู้เรื่องกระสวนจังหวะ เรียนตามวิถีธรรมชาติ - เรียบเรียงเสียงประสานได้ 	<ul style="list-style-type: none"> -สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด

ตารางที่ 43 (ต่อ)

	คุณลักษณะความสามารถของนักศึกษา	ประเมินโดยผู้สอน
คนที่ 7	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยให้มีความสามารถในการใช้ hand sign สัญญามือในการช่วยสอนจินตนาการเรื่องระดับเสียง - การขับร้องประสานเสียง เพลงแมงมุมลาย จีบจิบ อิ่มอุ่น ดีมากสำหรับการนำไปสอนเด็ก - ได้ทบทวนการเปลี่ยนเสียง ย้ายเสียงเครื่องดนตรีให้ตรงกับโน้ต หรือ ถ้าเครื่องดนตรีที่โรงเรียนไม่มี เราก็สามารถเขียนโน้ตใหม่ทดแทน 	<ul style="list-style-type: none"> -สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด -โมดูลที่ 2 เรื่อง บันไดเสียงและ โหมด ความสามารถในการหยิบโน้ตเสียงใดก็ได้นำมาสร้างบันไดเสียงหรือโหมดได้ทันทีนั้น ยังทำไม่ได้ในทันที
คนที่ 8	<ul style="list-style-type: none"> - จะนำการใช้สัญญามือไปสอนในชั้น ม. 2 จะทำให้เด็กจำได้เร็ว ครูก็จะสอนดนตรีอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น - ทำแผนการสอนด้วยตนเองและทำไว้ล่วงหน้าช่วยในการทำงานที่โรงเรียนได้มากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> -สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด
คนที่ 9	<ul style="list-style-type: none"> - มีความคล่องในการเขียน และประพันธ์เพลงเด็ก ได้ดี มีความแม่นยำในการร้องเพลงได้ตรงเสียงมากขึ้น - ได้หาเพลงที่จะใช้สอน โดยวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ตามที่อาจารย์ได้สอน แล้วหาดูตัวอย่างเพลงจากเทป และซีดี นำไปใช้เป็นอุปกรณ์การสอน - สามารถใช้โมดูลการวัดผลดนตรีไปใช้ได้มากมาย ผมสามารถที่จะทำการวิเคราะห์ความยากง่ายของข้อสอบได้ 	<ul style="list-style-type: none"> -สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด -โมดูลที่ 3 เรื่อง จังหวะ การเคาะ จังหวะยืน และเปล่งเสียงใน จังหวะ ย่อ ย ยัง ทำ ได้ ไม่คล่องแคล่ว -โมดูล 6 เรื่องการประพันธ์ ยังใช้ Piano ในการบรรเลงผลงานของตนเองไม่คล่องแคล่ว

ตารางที่ 43 (ต่อ)

	คุณลักษณะความสามารถของนักศึกษา	ประเมินโดยผู้สอน
คนที่ 10	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนำทำนองเพลงที่อยู่ในหนังสือสาระการเรียนรู้ในชั้น ม.2 มาเรียบเรียงสำหรับวงดนตรีใช้บรรเลงได้ ใช้ทำแผนการสอน - ทำสื่อ อุปกรณ์ที่ต้องใช้สอนได้ 2 ชิ้น เป็นกล่องไม้สำหรับเคาะให้จังหวะ และแผ่นกิจกรรม - ได้ฝึกปฏิบัติทบทวนเทคนิคการสอนต่าง ๆ เช่น การวอร์มเสียงก่อนขับร้อง เทคนิคการร้องเพลง round 	<p>-สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด</p>
คนที่ 11	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ทบทวนทฤษฎีทางดนตรีต่าง ๆ ทำให้มีความพร้อมในการออกไปสอน เช่น การคุมวงการทำเพลงจากคอมพิวเตอร์ เป็นต้น - ได้ทราบว่าจำเป็นต้องออกไปสอนอะไร โดยมีการเตรียมการสอนล่วงหน้า ในเรื่องการทำแผน ทำสื่อ หาเทปประกอบเพลง เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์การสอน 	<p>-สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด</p> <p>-โมดูล 4 เรื่องทำนอง ความถูกต้องของการจัดกลุ่มตัวโน้ตยังมีผิดพลาด และการปฏิบัติทำนองที่เขียนตามความรู้สึกยังทำไม่ได้ดีนัก</p> <p>-โมดูล 5 เรื่องการเขียนสกออร์ การเขียนสกออร์แบบปิด และเปิดยังทำไม่ได้คล่อง</p>
คนที่ 12	<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่ได้การอบรมมากๆ คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพร้อมที่จะนำความรู้ไปสอนเด็ก - สามารถวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรดนตรีในชั้นมัธยมได้ แล้วพัฒนาเป็นแผนการสอนรายชั่วโมง - ได้สื่อการสอนและอุปกรณ์ โดยเพื่อน ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิด และร่วมมือกันทำ - ได้ความรู้ทางทฤษฎี สรุปเป็นหลัก ทำให้คิดเร็ว ได้ทบทวนและลองปฏิบัติ ทำให้สิ่งที่เคยเรียนตอนปี 1 และลืมแล้วได้เข้าใจขึ้น 	<p>-สมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด</p> <p>-โมดูล 4 เรื่องทำนอง การเลือกใช้บันไดเสียงและกระสวนจังหวะ ยังทำได้คล่อง</p> <p>-โมดูล 6 เรื่องการประพันธ์ ยังใช้ Piano ในการบรรเลงผลงานของตนเองไม่คล่องแคล่ว</p>

จากตารางที่ 43 พบว่า หลังจากเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี การสะท้อนคุณลักษณะความสามารถของนักศึกษากลุ่มทดลอง โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็น ปรากฏผลในทางบวกว่า เป็นการอบรมที่มีประโยชน์ เช่น ได้ทำสื่อที่จะต้องใช้สอน (8 คน) ได้วิเคราะห์สาระการเรียนรู้และทำแผนการสอนตามชั้น ก่อนที่จะไปสอนจริง (7 คน) รวมทั้งได้รับการอบรมทบทวนทฤษฎีต่าง ๆ ที่จำเป็นในการออกฝึกสอน (4 คน)

นอกจากนี้ สิ่งที่ผู้วิจัยได้ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม โดยการวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติต่างๆ พบว่า นักศึกษาผู้เข้าอบรมตามโมดูลต่าง ๆ ในสมรรถนะทุกด้าน สามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด แต่ก็มีข้อบกพร่องเป็นการส่วนตัวของนักศึกษาแต่ละคน ในเรื่องของสมรรถนะด้านทฤษฎีบ้างเพียงเล็กน้อย เช่น โมดูล 4 เรื่องทำนอง ยังปฏิบัติตามความรู้สึกับทำนองที่เขียน ยังทำได้ไม่ดี และ โมดูล 6 เรื่องการประพันธ์ ยังใช้เปียโน (Piano) ในการบรรเลงผลงานของตนเองไม่คล่องแคล่ว เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ผลสะท้อนของการออกไปเป็นครูฝึกสอนดนตรี

ภายหลังจากเข้าโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีของนักศึกษากลุ่มทดลองจำนวน 12 คน และได้แยกกันออกฝึกสอนตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ถึง วันที่ 4 ตุลาคม 2549 นั้น กลุ่มทดลองได้ประเมินตนเองขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรีใน 4 ด้านคือ 1) ประเมินด้านงานในหน้าที่ครู 2) ประเมินด้านการจัดทำแผนการสอน 3) ประเมินด้านการปฏิบัติการสอน และ 4) ประเมินด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ดังแสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 44 ประเมินนักศึกษาด้านงานในหน้าที่ครู

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. การมาปฏิบัติราชการ	4.83	0.38	มากที่สุด
2. การเข้าสอนตรงเวลา	4.92	0.28	มากที่สุด
3. การควบคุมชั้นเรียน	4.00	0.60	มาก
4. การอบรมนักเรียน	3.83	0.57	มาก
5. การส่งเสริมการทำงานของนักเรียน	4.25	0.62	มาก
6. การตรวจงานของนักเรียน	4.50	0.79	มากที่สุด

ตารางที่ 44 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
7. การปรับปรุงห้องเรียน	3.75	0.74	มาก
8. การสอนซ่อมเสริม	3.50	1.00	มาก
9. การส่งเสริมกิจกรรมของนักเรียน	4.25	0.62	มาก
10. ความเอาใจใส่ต่อสุขอนามัยของนักเรียน	3.50	0.79	มาก
11. งานธุรการของชั้นเรียน	4.08	0.66	มาก
12. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน	4.58	0.79	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	0.65	มาก

จากตารางที่ 44 พบว่า การประเมินดำเนินงานในหน้าที่ครู ของนักศึกษาฝึกสอนกลุ่มทดลองได้ประเมินตนเอง ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง การเข้าสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.92$) การมาปฏิบัติราชการ ($\bar{X} = 4.83$) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.58$) และการตรวจงานของนักเรียน ($\bar{X} = 4.50$)

ตารางที่ 45 ประเมินนักศึกษาด้านการจัดทำแผนการสอน

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. กำหนดสาระการเรียนรู้และเขียนเนื้อหาได้ครบถ้วน	4.17	0.38	มาก
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้องและสัมพันธ์กับสาระสำคัญ	4.67	0.49	มากที่สุด
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามจุดประสงค์ ลำดับการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.50	0.52	มากที่สุด
4. เลือกสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา	4.42	0.51	มาก
5. วัดและประเมินผลได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้	4.42	0.66	มาก
6. เขียนแผนการสอนด้วยความประณีต สะอาด เป็นระเบียบ ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง	4.00	0.60	มาก
7. เตรียมแผนการสอนล่วงหน้า และให้อาจารย์ที่เลี้ยงตรวจแก้ไขก่อนนำไปสอนจริง	4.17	0.57	มาก

ตารางที่ 45 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
8. บันทึกหลังการสอนเพื่อนำไปสู่การวางแผนการสอน โดย ทำสมาธิเสมอ ชัดเจน	4.00	0.60	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.29	0.54	มาก

จากตารางที่ 45 พบว่า การประเมินด้านการจัดทำแผนการสอน ของนักศึกษาฝึกสอน กลุ่มทดลองได้ประเมินตนเอง ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ ถูกต้องและสัมพันธ์กับสาระสำคัญ ($\bar{X} = 4.67$) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตาม จุดประสงค์ ลำดับการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนอันดับรองลงมาก็มีความเห็น อยู่ในระดับมาก ใจความสำคัญ ได้แก่ การเลือกสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนรู้และเนื้อหา ($\bar{X} = 4.42$) และ การวัดและประเมินผลได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.42$)

ตารางที่ 46 ประเมินนักศึกษาด้านการปฏิบัติการสอน

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีความพร้อมที่จะสอน สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมใน การส่งเสริมการเรียนรู้	4.50	0.52	มากที่สุด
2. ใช้เทคนิควิธีสอนโคตตาย หรือ คาร์ลอฟฟ์ การนำเข้าสู่ บทเรียน การสาริต มีเทคนิคการตั้งคำถาม	3.83	0.57	มาก
3. ความรอบรู้และแม่นยำในเนื้อหา สรุบบทเรียนได้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.08	0.28	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตรงตาม จุดประสงค์ที่ตั้งไว้	4.42	0.66	มาก
5. ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ และการแสดงออก	4.75	0.45	มากที่สุด
6. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม	4.75	0.45	มากที่สุด
7. บริหารเวลาในการสอนได้อย่างเหมาะสม	4.42	0.66	มาก
8. วัดและประเมินผลได้ตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้	4.42	0.66	มาก

ตารางที่ 46 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
9. มีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมระหว่างสอน	4.25	0.75	มาก
10. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.75	0.45	มากที่สุด
11. ปฏิบัติการสอนได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้	4.42	0.51	มาก
12. บุคลิกภาพ การแต่งกาย และความเชื่อมั่นในตนเอง	4.67	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.44	0.54	มาก

จากตารางที่ 46 พบว่า การประเมินด้านการปฏิบัติการสอน ของนักศึกษาฝึกสอนกลุ่มทดลองได้ประเมินตนเอง ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5 เรื่อง ได้แก่ 1) ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออก ($\bar{X} = 4.75$) 2) สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.75$) 3) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.75$) 4) มีบุคลิกภาพ การแต่งกาย และความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) และ 5) มีความพร้อมที่จะสอน สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.50$)

ตารางที่ 47 ประเมินนักศึกษาด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. พอใจที่ได้ทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียน	4.92	0.28	มากที่สุด
2. ปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มความสามารถ	4.92	0.28	มากที่สุด
3. สนใจที่จะแสวงหาความรู้ตลอดเวลา	4.42	0.66	มาก
4. ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในตนเอง	4.92	0.28	มากที่สุด
5. ติดตามและให้ความสนใจกับนักเรียนที่เรียนอ่อน	4.33	0.49	มาก
6. ช่วยเหลือและสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนนอกเวลาราชการ	4.08	0.99	มาก
7. ทำเพิ่มสะสมงานของตนเอง และนักเรียนที่สอน	4.50	0.67	มากที่สุด
8. ประเมินการสอนของตนเองโดยสม่ำเสมอ	4.17	0.57	มาก
9. ต้องการที่จะเห็นการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนได้	4.83	0.38	มากที่สุด
มาตรฐาน			
10. ภูมิใจกับอาชีพครูสอนดนตรี	4.75	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.58	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 47 พบว่า การประเมินตนเองด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู ของ นักศึกษาขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี นั้นมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีใจความ สำคัญ ได้แก่ การพอใจที่ได้ทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียน ปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็ม ความสามารถ และการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 4.92$) มีความ ต้องการที่จะเห็นการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.83$) และ ภูมิใจกับอาชีพ ครูสอนดนตรี ($\bar{X} = 4.75$)

ตอนที่ 5 การปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครู ฝึกสอนดนตรี

หลังจากการทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอน ดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกับนักศึกษากลุ่มทดลอง เป็นเวลา 96 ชั่วโมง (ตั้งแต่ 30 มีนาคม 2549 ถึง 27 เมษายน 2549) และนักศึกษากลุ่มทดลองนี้ ได้ออกปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา (เริ่มตั้งแต่ 8 พฤษภาคม 2549 ถึง 4 ตุลาคม 2549) ผู้วิจัยได้นำ ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพรูปแบบ และโมดูลที่ใช้ในการอบรม ตามที่ได้ให้ ข้อเสนอแนะไว้ในขณะที่มาเป็นวิทยากรในการดำเนินการอบรม 2 โมดูล ได้แก่ โมดูล 8 เรื่อง การ ด้นทำนอง (12 เม.ย. 2549) และโมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง (18 เม.ย. 2549) นำมา วิเคราะห์ร่วมด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 48 ความสอดคล้องของข้อปฏิบัติตามรูปแบบ สภาพเป็นจริง และการปรับปรุงและ ข้อเสนอแนะของชั้นเตรียมการอบรม

ข้อปฏิบัติตามรูปแบบ	สภาพเป็นจริง	การปรับปรุงและข้อเสนอแนะ
ชั้นเตรียมการอบรม 1. ศึกษาขั้นตอนของการจัดทำ โมดูล และกำหนดเนื้อหา และ กิจกรรม การประเมินผลพร้อม กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ พิมพ์ เป็นรูปเล่ม 2. ศึกษาและจัดทำแบบวัดความ พร้อมในการเป็นครูดนตรี 1 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ	ชั้นเตรียมการ สามารถดำเนินการ ได้ตามแผนที่เตรียมไว้ ซึ่งงานแต่ ละอย่าง ผู้วิจัยใช้เวลาในการ เตรียมการมากพอสมควร เช่น 1. การจัดทำโมดูลอบรมทั้ง 16 เรื่อง เน้นการอบรมที่เป็นการ ปฏิบัติการทั้งหมด ประกอบด้วย หลักสำคัญของเนื้อหา และเน้น แบบฝึกหัดให้ทำมากที่สุด เป็น	ไม่มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง หรือให้ข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 48 (ต่อ)

ข้อปฏิบัติตามรูปแบบ	สภาพเป็นจริง	การปรับปรุงและข้อเสนอแนะ
คุณสมบัติก่อน และภายหลังสิ้นสุดการอบรม 3. จัดเตรียมแบบฟอร์มเพื่อเตรียมลงทะเบียนสำหรับนักศึกษา ซึ่งรายละเอียดหลัก จะประกอบไปด้วย ชื่อ - นามสกุล รหัสนักศึกษา เครื่องมือหลัก ชื่อรายวิชาและผลการเรียน เกรดเฉลี่ย รายงานความเห็นการวินิจฉัยของอาจารย์ในการเลือกเข้ารับการอบรม 4. จัดทำกำหนดการ เวลา สถานที่ และติดต่อวิทยากร จัดทำเอกสารประกอบการอบรม	ลักษณะการตีพิมพ์คัดเฉพาะสาระที่น่าจะเป็นปัญหา เพื่อให้ผู้ที่เข้าอบรมจะได้นำไปใช้ได้จริง 2. ผู้วิจัยได้ซื้อ แนวข้อสอบของ ETS (Educational Testing Service) สำหรับวัดคนที่จะสอบเข้าเป็นครูดนตรีของอเมริกา นำมาปรับปรุงให้เข้าบริบทของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อจัดทำเป็นแบบวัดความพร้อมของงานวิจัยนี้ 3. วิทยากรที่เชิญมาให้การอบรมกับนักศึกษา มี 2 โมดูล ได้แก่ โมดูล 8 เรื่อง การดำเนินงาน และ โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง เพราะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ โดยอบรมตามแนวทางที่วางไว้ในโมดูลนั้น ๆ ส่วนโมดูลอื่น ๆ ผู้วิจัยเป็นวิทยากรเอง	

จากตารางที่ 48 จะเห็นว่า การเตรียมการอบรมมีสิ่งสำคัญ 2 เรื่อง คือ 1) การจัดทำโมดูล ภายหลังจากการวิเคราะห์สมรรถนะมาก่อนว่า ครูดนตรีควรจะต้องมีความรู้อะไรบ้าง เนื้อหาในโมดูลจะไม่เหมือนรายวิชาในหลักสูตร แต่จะเป็นกลุ่มทักษะ เช่น ทักษะการจัดการห้องเรียน ทักษะความเป็นครูดนตรี (Teacher Musicianship) ทักษะการปฏิบัติเครื่อง ซึ่งในแต่ละโมดูลจะต้องประกอบไปด้วย Core Competency หลัก ๆ ของการเป็นครูดนตรี 2) การออกแบบวัดความพร้อม ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้สร้างขึ้นเอง แต่นำตัวอย่างและแนวข้อสอบมาจาก ETS (Educational Testing Service) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยนำปรับปรุงข้อคำถามและความยากง่ายให้เป็นไปตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประเทศไทย (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ.)

ตารางที่ 49 ความสอดคล้องของข้อปฏิบัติตามรูปแบบ สภาพเป็นจริง และการปรับปรุงและ
ข้อเสนอแนะของชั้นดำเนินการอบรม

ข้อปฏิบัติตามรูปแบบ	สภาพเป็นจริง	การปรับปรุงและข้อเสนอแนะ
<p>ชั้นดำเนินการอบรม</p> <p>ชั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการอบรม งานหลักที่สำคัญ ได้แก่ การชี้แจงปฐมนิเทศ นักศึกษาให้กรอกแบบฟอร์ม รายละเอียดของผลการเรียน เพื่อที่อาจารย์วิทยากรจะใช้ประกอบการวินิจฉัย (diagnosis) ในการเลือกเข้าอบรมในกลุ่มวิชาที่ตนเองอ่อน ซึ่งจะต้องได้รับการตีพิมพ์เป็นพิชชกิจกรรมในแต่ละโมดูลจะมุ่งเน้นแนวปฏิบัติการ (workshop) ซึ่งจะมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป กิจกรรมหลักจะเน้นการปฏิบัติการสาธิต และทดลองทำในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน</p>	<p>การจะวินิจฉัยว่านักศึกษาคนใดควรเข้าอบรมในโมดูลใดนั้น จะใช้คะแนน pretest เป็นตัวกำหนดต้องผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ฉะนั้นการเข้าอบรมของนักศึกษาแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ผู้บริหารการอบรม หรือ วิทยากร (ผู้วิจัย) จะต้องทำประวัติการอบรมของแต่ละคนเพื่อที่จะได้ comment จุดอ่อนของแต่ละคน และได้รับการแก้ไข เพื่อที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้ทราบต่อไป</p> <p>ผู้ไม่ต้องเข้าอบรม โดยผ่านเงื่อนไขของ pretest แล้ว แต่ผู้วิจัยให้เข้าทดสอบ posttest ด้วย ซึ่งเป็นการทดสอบซ้ำดูผลความคงเส้นคงวาของความรู้</p>	<p>นักศึกษาไม่เกิน 15 คน กำลังพอดีที่จะจัดการอะไรได้สำหรับวิทยากรเพียงคนเดียว ถ้า นักศึกษาที่เข้าอบรมมากกว่านี้ จะต้องหาวิทยากรเพิ่มเติม</p> <p>การเข้าอบรมความรู้ในแต่ละโมดูล จะมีการทดสอบซ้ำ posttest และใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 70 ถ้าสมมุติว่านักศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์อีก จะต้องเข้าพบวิทยากร และอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูข้อบกพร่องและให้คำแนะนำกับนักศึกษาผู้นั้น</p>

จากตารางที่ 49 พบว่า มีความสอดคล้องระหว่างชั้นตอนตามแผนที่วางไว้ แต่ในสภาพจริงที่ว่า เมื่อนักศึกษาผ่านเกณฑ์ pretest ร้อยละ 70 ถือว่ามีความรู้ในเรื่องนั้น ไม่ต้องเข้ารับการอบรม แต่ผู้วิจัยได้ให้เข้าทดสอบ posttest ด้วย ซึ่งเป็นการทดสอบซ้ำดูผลความคงเส้นคงวาของความรู้ ซึ่งไม่ได้มีผลอื่นที่ทําให้เสียหาย และเห็นว่าควรกำหนดนักศึกษาเข้าอบรมในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ไม่เกิน 15 คน สำหรับนักศึกษาที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ posttest ร้อยละ 70 จะต้องเข้าพบวิทยากรและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องและให้คำแนะนำต่อไป

กล่าวโดยสรุป ผลการทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังกล่าวข้างต้น ประสบความสำเร็จโดยตอบคำถามได้ว่า รูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของนักศึกษา และเป็นรูปแบบที่เตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอนได้เป็นอย่างดี

หลังจากจบการทดลอง ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสัมมนาและเสนอรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมนี้ แก่คณาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ในวันที่ 27 ตุลาคม 2549 ณ มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำและมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงรูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 50 ประเด็นที่ต้องปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประเด็นที่ต้องปรับปรุง	รายละเอียด	การปรับปรุง
เพิ่มเติมโมดูล 2 เรื่องได้แก่ 1) จริยธรรมและความมีวินัย 2) ปัญหาการฝึกสอน	นักศึกษาฝึกสอนจำเป็นต้องฝึกเรื่องความมีวินัยและจริยธรรม เพราะต้องไปทำหน้าที่เสมือนครูจริง เรามักพบว่า บางคนมาสาย หรือทิ้งห้องสอน หรือไม่เคารพกฎ ของโรงเรียน เป็นต้น และควรจะต้อง เรียนรู้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกสอน โดยรวบรวมปัญหาของการฝึกสอนดนตรี ที่ไม่ใช่ปัญหาทั่วไป	เพิ่มเติมโมดูลใน สมรรถนะครูวิชาชีพ ซึ่งแต่เดิมมี 4 โมดูล ได้แก่ 1) หลักสูตรดนตรี 2) เทคนิคการสอน 3) สื่อดนตรี 4) การวัดและประเมินผลดนตรี โดยเพิ่มเติมอีก 2 โมดูล คือ 5) จริยธรรมและความมีวินัย และ 6) ปัญหาการฝึกสอน รวมทั้งหมด สมรรถนะครูวิชาชีพ จะมี 6 โมดูล
หลักการของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี	การลำดับความสำคัญยังไม่เด่นชัด	เขียนเพิ่มเติมโดยเน้นว่า รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ ไม่ใช่เป็นการอบรมแบบเรียนใหม่ แต่เป็นการอบรมสำหรับคนที่เรียนรายวิชาต่าง ๆ มาแล้ว ลักษณะความรู้ในแต่ละสมรรถนะต่าง ๆ นั้น จะเขียนเป็นโมดูล นักศึกษาที่อ่อนโมดูลใด ก็จะเข้ารับการติวเข้มในโมดูลนั้น ๆ

จากตารางที่ 50 ได้แสดงประเด็นที่ต้องปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่สำคัญ 2 ประเด็น คือ

1) เพิ่มเติมโมดูล 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องจริยธรรมและความมีวินัย และเรื่องปัญหาการฝึกสอน

2) เขียนหลักการของรูปแบบให้เน้นลำดับและความสำคัญให้เด่นชัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ

1. ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. วิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. พัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการวิเคราะห์หลักสูตรครูดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

1.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สืบอิเล็คทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของครูดนตรีในแนวความคิดต่างๆ เพื่อต้องการทราบว่ากรอบของสมรรถนะขั้นต่ำ หรือ แกนสมรรถนะหลัก (core competency) ที่นักศึกษาครูดนตรีควรจะต้องมีนั้นคืออะไร และศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีในประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

1.2 วิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการผลิตครูดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในสาระ 4 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และการวัดและประเมินผล เพื่อจะดูภาพรวมของสถาบันที่ผลิตครูดนตรีว่ามีสาระองค์ประกอบของหลักสูตรแตกต่างกันอย่างไร และการวิเคราะห์เชิงสำรวจความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2543 สาขาการศึกษา คุรุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ใน 2 ลักษณะ คือ 1) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน และ 2) รายการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาตามหลักสูตร

1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในสำรวจความคิดเห็นการใช้หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2543 สาขาการศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต เพื่อนำผลมาพัฒนานรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี

ประชากร ได้แก่ อาจารย์ดนตรี และนักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา สาขาดนตรีสากล จากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดสอนโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษาจำนวน 19 แห่ง มีจำนวนประชากรอาจารย์ 132 คน สำหรับประชากรนักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ในสถาบันเดียวกันมีจำนวนทั้งสิ้น 1,170 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาจำนวน 298 คน (Yamane, 1970: 886) ส่วนอาจารย์ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากสถาบันละ 4 คน รวมกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ทั้งหมด 76 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์จาก อาจารย์ จำนวน 63 ฉบับ และจากนักศึกษา จำนวน 248 ฉบับ

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรครุศาสตร์สาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ แบบสอบถามฉบับที่ 1 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อการใช้หลักสูตร ประเด็นข้อคำถาม มี 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ด้านเนื้อหาตามหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผล และแบบสอบถามฉบับที่ 2 สมรรถนะความสามารถของนักศึกษาโปรแกรมดนตรีสากล เกี่ยวกับสมรรถนะ ที่ได้รับจากเรียนจบในประเด็นเรื่อง ทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี การปฏิบัติดนตรี ความเป็นครูดนตรี การบริหารจัดการดนตรี และเทคโนโลยีดนตรี และความเห็นเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการวัดประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนานรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1 ร่างรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี จากข้อมูลพื้นฐานและข้อสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะของครูดนตรีวิชาชีพนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์หลักสูตร ทั้งปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยจะนำมาใช้ประกอบการร่างรูปแบบ ซึ่งในโครงร่างรูปแบบจะมีองค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิดและหลักการ วัดจุดประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา/โมดูล วัน/เวลา จำนวนผู้อบรม กระบวนการประกอบด้วย การปฐมนิเทศ pretest (ประเมิน และจัดอันดับ/วินิจฉัยผู้เรียน) การจัดการเรียนการสอนกลุ่ม/รายบุคคล และ posttest

2.2 การพัฒนาโมดูลเพื่อใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอน
 คนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 16 โมดูล

2.3 เครื่องมือวิจัยที่ใช้กับรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครู
 ฝึกสอนคนตรี ได้แก่ แบบวัดความพร้อม แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม รายการบันทึกอนุทิน
 สะท้อนการอบรม และแบบประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนคนตรี

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอน
 คนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เพื่อที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจโครงสร้างของรูปแบบก่อนที่จะ
 นำรูปแบบไปทดลองใช้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินความเหมาะสมของโครงร่าง
 รูปแบบและโมดูลการอบรม 2) การปรับปรุงแก้ไขโครงร่างรูปแบบและโมดูลการอบรม

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอน
 คนตรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

การทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบมีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม
 ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 โปรแกรมคนตรีศึกษา สาขาคนตรีสากล จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 นครปฐม จำนวน 12 คน และกลุ่มควบคุม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 12 คน
 โดยมีระดับการศึกษาและโปรแกรมการศึกษาย่างเดียวกัน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง ในภาค
 ฤดูร้อน ปีการศึกษา 2548 จำนวน 3 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตัวเอง รวมทั้งสิ้น
 96 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอน
 คนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

หลังจากนำรูปแบบไปทดลองใช้และประเมินผลการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้รวมทั้ง
 ข้อเสนอแนะระหว่างทดลองของผู้วิจัย นำเข้าที่ ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ
 โดยผู้วิจัยจะนำข้อสรุปทั้งหมดมาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้
 เป็นการจัดกิจกรรมเตรียมครูฝึกสอนคนตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสาร งานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง จะใช้การวิเคราะห์สาระ

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย หรือการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการสร้างข้อสรุป ตีความคำสัมภาษณ์ที่ได้จากการถอดเทป

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษา พ.ศ. 2543 มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดสอนวิชาดนตรีศึกษา ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ข้อมูลระหว่างการทดลองที่ได้จาก แบบวัดความพร้อม และแบบประเมินตนเอง ในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี ศึกษา ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม รายการบันทึกอนุทิน สะท้อนการอบรม ใช้การวิเคราะห์สาระ

วิเคราะห์ผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจากการสอบวัดความพร้อม 2 ครั้ง คือ pretest และ posttest จากนักศึกษากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

จากการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูดนตรีทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย พบว่า ครูดนตรีนั้นจะมีแกนสมรรถนะที่สำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรีทั่วไป ประกอบด้วย การอ่าน การฝึกโสตประสาทองค์ประกอบดนตรี การเรียบเรียงและการประพันธ์ ความรอบรู้ในเนื้อหาทฤษฎี

1.2 ด้านการปฏิบัติดนตรี ประกอบด้วย การปฏิบัติเครื่องมือนับบรรเลงคีย์บอร์ด การขับร้อง การอำนวยการวง การอิมโพรไวส์ การแสดงเดี่ยว และการรวมวง การปฏิบัติเฉพาะเครื่องปฏิบัติรวมวง ขับร้องประสานเสียง การเล่นคลอประอบ

1.3 ด้านการบริหารจัดการดนตรี ประกอบด้วย ทักษะการจัดการฝึกซ้อม การทำงานเป็นผู้นำการแสดงดนตรี การจัดโปรแกรมเตรียมแสดง การบริหารจัดการดนตรี

1.4 ด้านเทคโนโลยีคนตรี ประกอบด้วย การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนงานคนตรี การโปรแกรมคอมพิวเตอร์คนตรี ใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องได้

1.5 ด้านความเป็นครูคนตรี ประกอบด้วย ความเข้าใจในหลักสูตรคนตรี กระบวนการสอนคนตรี สื่อและอุปกรณ์ การวัดผลประเมินผล ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ วิธีสอน การวัดผล การใช้สื่อ การสอนระบบ คาร์ล ออฟ และ โคตยา เสียสละ อุทิศเวลา ความรัก ความเอาใจใส่ มีจริยธรรม

2. ผลการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรครุคนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

2.1 ผลการวิเคราะห์สาระ 4 องค์ประกอบของหลักสูตรครุคนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครุคนตรีในประเทศไทย ประกอบไปด้วย มหาวิทยาลัย 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

2.1.1 วัตถุประสงค์หลักสูตร มีข้อกำหนดที่เหมือนกันทั้ง 5 สถาบัน คือ ให้มีความรู้และทักษะด้านคนตรี ให้มีความรู้และสามารถในการจัดการเรียนการสอน และให้มีความสามารถประกอบอาชีพครุคนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนวัตถุประสงค์ที่เน้น คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ นั้น มีเพียง 2 สถาบันที่ไม่ได้เขียนไว้ในเอกสารหลักสูตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนวัตถุประสงค์ด้านความสามารถในการวิจัยและพัฒนา มีเพียงสถาบันเดียวที่เขียนไว้ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.2 โครงสร้างหลักสูตร เกณฑ์หน่วยกิตรวมสำหรับการศึกษาระบบ 4 ปีจะใกล้เคียงกันอยู่ระหว่าง 145-150 หน่วยกิต ทุกสถาบันที่ผลิตบัณฑิตสายครุคนตรีจะผลิตแบบเอกเดี่ยว ไม่ต้องเรียนวิชาโท แต่นักศึกษาอาจเรียนข้ามสายได้ ผู้ที่เรียนสาขาคนตรีสากล อาจเรียนวิชาเลือกเสรีในสายทางคนตรีไทยได้ ในหมวดวิชาเฉพาะด้าน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จะเน้นด้านวิชาเอกมากถึง 77 หน่วยกิต ในขณะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน้อยที่สุด อยู่ที่ 59 หน่วยกิต สำหรับโครงสร้างทางสายวิชาชีพครู จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญสูงสุดไว้ 41 หน่วยกิต และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลให้ความสำคัญกับวิชาชีพครูน้อยกว่าสถาบันอื่นซึ่งจัดไว้เพียง 28 หน่วยกิต ส่วนโครงสร้างหลักสูตรในหมวดวิชาเลือกเสรี ทุกสถาบันจัดไว้ใกล้เคียงกันคือ 8 - 10 หน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตรในรายวิชาเอกบังคับวิชาชีพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกำหนดไว้สูงสุดจำนวน 43 หน่วยกิต และในวิชาปฏิบัติ 24 หน่วยกิต ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีโครงสร้างหลักสูตรในรายวิชาเอกบังคับวิชาชีพ และวิชาปฏิบัติที่น้อยที่สุด จำนวน 22 หน่วยกิต และ 18 หน่วยกิต ตามลำดับ

2.1.3 การวิเคราะห์เนื้อหาวิชาทฤษฎีเฉพาะกลุ่มวิชาเอกบังคับ ของทั้งทุกสถาบัน แม้จะมีชื่อในรายวิชาแตกต่างกัน แต่สามารถจำแนกเนื้อหาส่วนใหญ่ได้ 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์ 2) กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มวิชาที่แต่ละสถาบัน กำหนดให้เรียนแตกต่างกันอีก เช่น กลุ่มวิชาดนตรีไทย กำหนดเป็นวิชาบังคับให้เรียนทุกสถาบัน ยกเว้นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิชาการอำนวยการเพลง มีในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิชาการจัดการดนตรี มีเฉพาะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 1 รายวิชา

ในขณะเดียวกันก็มีสถาบันที่นำรายวิชาในหมวดวิชาชีพครุมากำหนดให้เป็นวิชาทฤษฎีบังคับเอก 2 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ รายวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ รายวิชาจิตวิทยาการสอนดนตรี และดนตรีในชั้นมัธยมศึกษา ส่วนกลุ่มเนื้อหาวิชาทางด้านเทคโนโลยีดนตรี มี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่กำหนดไว้เป็นรายวิชาบังคับเพียงสถาบันเดียว 1 รายวิชา คือ วิชาคอมพิวเตอร์ดนตรีขั้นพื้นฐาน

2.1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ มี 2 ระบบ คือ 1) ระบบมีค่าระดับคะแนน ได้แก่ A ดีเยี่ยม = 4.0, B⁺ ดีมาก = 3.5, B ดี = 3.0, C⁺ ดีพอใช้ = 2.5, C พอใช้ = 2.0, D⁺ อ่อน = 1.5, D อ่อนมาก = 1.0, E ตก = 0.0 2) ระบบไม่มีค่าระดับคะแนน ได้แก่ PD(Pass with Distinction) = ผ่านเยี่ยม, P (Pass) = ผ่าน, F (Fail) = ไม่ผ่าน และสัญลักษณ์อื่น ๆ กำหนดสัญลักษณ์การประเมิน เช่น Au(Audit) = ใช้สำหรับวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อร่วมฟังโดยไม่นับหน่วยกิต, W (Withdraw) = ใช้สำหรับบันทึก การถอนเฉพาะรายวิชา, I(Incomplete) = ใช้สำหรับบันทึกการประเมินที่ไม่สมบูรณ์, S (Satisfactory) = ผลการประเมินเป็นที่พอใจ, U (Unsatisfactory) = ผลการประเมินยังไม่เป็นที่พอใจ

2.2 ผลความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.2.1 สถานภาพอาจารย์ อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 56 คน (ร้อยละ 88.9) เพศหญิง 7 คน (ร้อยละ 11.1) มีอายุเฉลี่ย 38 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดจบปริญญาตรี 32 คน (ร้อยละ 50.8) จบปริญญาโท 31 คน (ร้อยละ 49.2) และมีประสบการณ์ในการสอน เฉลี่ย 13 ปี สำหรับเครื่องดนตรีหลักที่อาจารย์ชำนาญในการสอน มากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ Saxophone 17 คน (ร้อยละ 27.0) Piano 16 คน (ร้อยละ 25.4) และ Trumpet 11 คน (ร้อยละ 17.5)

2.2.2 อาจารย์ผู้สอนดนตรีมีความเห็นต่อโครงสร้างของหลักสูตรให้เน้นไปที่รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการปฏิบัติเครื่อง (\bar{X} = 4.11) รองลงมาได้แก่ ความเห็นเรื่องหน่วยกิตในวิชาบังคับ 50 หน่วยกิต และวิชาเลือก 18 หน่วยกิต จัดไว้เหมาะสมแล้ว (\bar{X} = 4.02) และอันดับสุดท้ายในรายวิชาเลือกจะเน้นกลุ่มวิชาการขับร้อง (\bar{X} = 2.89)

2.2.3 อาจารย์ผู้สอนดนตรีมีความเห็นต่อด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เห็นว่าจุดประสงค์ของหลักสูตร มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.00$) และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรักศรัทธาในอาชีพครูดนตรี ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ จุดประสงค์ของหลักสูตร เน้นการบริหารงานดนตรีในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.24$)

2.2.4 อาจารย์ผู้สอนดนตรีมีความเห็นต่อด้านเนื้อหาของหลักสูตร ในรายวิชาต่างๆ สามารถจัดสอนได้ตามจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 3.87$) และมีความเห็นว่า เนื้อหาในรายวิชาบังคับเหมาะสมแล้ว ($\bar{X} = 3.48$) แต่เนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรบางวิชาไม่สามารถสอนได้ ($\bar{X} = 3.48$)

2.2.5 อาจารย์ผู้สอนดนตรีมีระดับการปฏิบัติในเรื่องการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลแก่ผู้เรียนในช่วงแรกที่สอน ($\bar{X} = 4.06$) และค่าเฉลี่ยที่มีการปฏิบัติน้อยสุดคือ ได้ให้นักศึกษาทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) และนำมาใช้ในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.89$) ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบ ($\bar{X} = 3.83$) แบบสังเกต ($\bar{X} = 3.76$) และแบบประเมินผลงาน ($\bar{X} = 3.73$) ตามลำดับ

2.2.6 สถานภาพนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 233 คน (ร้อยละ 94.0) เพศหญิง 6 คน (ร้อยละ 6.0) มีอายุเฉลี่ย 22 ปี สำหรับเครื่องดนตรีหลักที่เรียนมากที่สุด 4 อันดับ ได้แก่ Saxophone 61 คน (ร้อยละ 24.6) Guitar 48 คน (ร้อยละ 19.4) Trumpet 46 คน (ร้อยละ 18.6) และ Piano 44 คน (ร้อยละ 17.7)

2.2.7 ความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะของนักศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ระดับมาก 3 อันดับ ซึ่งมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอาชีพครูดนตรีได้อย่างดี ($\bar{X} = 3.49$) เป็นความรู้ใหม่และทันสมัย ($\bar{X} = 3.48$) และเนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาที่จัดให้เรียน ($\bar{X} = 3.46$)

2.2.8 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนการสอน อยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้สอนให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.43$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด เห็นว่ากระบวนการเรียนการสอน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายวิชาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.32$)

2.2.9 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีหนังสือและตำราทางดนตรีช่วยการค้นคว้าอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.32$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือเรื่อง คอมพิวเตอร์สำหรับค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.00$)

2.2.10 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด นักศึกษาเห็นว่า ผู้สอนมีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.50$) และมีความเห็นว่า ผู้สอนมีการวัดผลทุก ๆ ระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ และ มีการใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบเพื่อวัดผลผู้เรียน อยู่ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากัน ($\bar{X} = 3.43$)

2.3 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะหลักตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.3.1 นักศึกษามีระดับความสามารถด้านทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เรื่องการเขียนเสียงประสาน 4 แนวได้ ($\bar{X} = 2.89$) และความสามารถในการเขียนเพลงให้เครื่องดนตรีต่างตระกูลบรรเลงร่วมกันได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 2.73$)

2.3.2 นักศึกษามีระดับความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีอยู่ข้อเดียวที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีประสบการณ์ในการแสดงดนตรีต่อสาธารณชน ($\bar{X} = 3.51$) ส่วน การมีประสบการณ์ในการบรรเลงเพลงที่ไม่เคยเห็นมาก่อน (Sight Reading) น้อยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$)

2.3.3 นักศึกษามีระดับความสามารถด้านความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเรื่องความสามารถในการเข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาที่จะไปสอนมากที่สุด ($\bar{X} = 3.45$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเรื่อง ความสามารถในการใช้วิธีสอนตามแบบโคดาย (Kodaly) ($\bar{X} = 2.77$)

2.3.4 นักศึกษามีระดับความสามารถด้านการบริหารจัดการดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เรื่องการจัดการดูแล และเก็บรักษาเครื่องดนตรีได้ดี ($\bar{X} = 3.69$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเรื่อง ความสามารถในการซ่อมและปรับเครื่องดนตรีเบื้องต้นได้ (เช่น เปลี่ยนนมวแซกโซโฟน, ถอดท่อลมเครื่องทองเหลือง เป็นต้น) ($\bar{X} = 2.77$)

2.3.5 นักศึกษามีระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในระดับปานกลางนี้คือ เรื่อง การเลือกใช้เครื่องเทียบเสียงดิจิทัล (Digital Tuner) ($\bar{X} = 3.34$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเรื่อง ความสามารถใช้ออฟแวร์ในการฝึกทักษะทางดนตรี (เช่น Band in the box, Music Mentor, Ear training เป็นต้น) ($\bar{X} = 2.83$)

สรุปค่าเฉลี่ยสมรรถนะความสามารถของนักศึกษาครุดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถด้านความเป็นครุดนตรีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.19$) และตามด้วยด้านการบริหารจัดการดนตรี ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงไป ($\bar{X} = 3.18$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรีทั่วไป ($\bar{X} = 2.78$)

2.4 ผลการวิเคราะห์ความรู้ในสมรรถนะหลักตามหลักสูตรครุดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.4.1 สมรรถนะหลักด้านความรู้ทฤษฎีดนตรี ได้แก่ 1) คอร์ดและการเคลื่อนที่ 2) บันไดเสียงและโหมด 3) จังหวะ 4) ทำนอง 5) การเขียนสกออร์ 6) การประพันธ์

2.4.2 สมรรถนะหลักด้านความรู้การปฏิบัติ ได้แก่ 1) บทฝึก 2) การตั้งทำนอง 3) การขับร้องประสานเสียง

2.4.3 สมรรถนะหลักด้านการบริหารจัดการดนตรี ได้แก่ 1) การจัดการวง 2) การควบคุมวง

2.4.4 สมรรถนะหลักด้านเทคโนโลยีดนตรี ได้แก่ การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์

2.4.5 สมรรถนะหลักด้านความเป็นครุดนตรี ได้แก่ 1) หลักสูตรดนตรี 2) เทคนิควิธีสอนดนตรี 3) การเลือกสื่อ 4) การประเมินผลดนตรี

3. ผลการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.1 การพัฒนารูปแบบ

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบดังนี้ คือ 1) แนวคิดและหลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างเนื้อหา/โมดูล วัน/เวลา จำนวนผู้อบรม 4) กระบวนการ ประกอบด้วย การปฐมนิเทศ pretest (ประเมินและจัดอันดับ/วินิจฉัยผู้เรียน) การจัดการเรียนการสอนกลุ่ม/รายบุคคล และ posttest 5) การประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการของรูปแบบ จะเป็นแนวความคิดหรือแนวทางในการดำเนินการพัฒนารูปแบบและการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบ

หลักการสำคัญของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ได้แก่

1.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการนี้เป็นการแก้จุดอ่อนของนักศึกษาที่ออกฝึกสอน

1.2 การอบรมเพื่อที่จะทบทวนความรู้ในเรื่องทฤษฎีพื้นฐานดนตรีสากลที่จำเป็น และทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องมือหลัก

1.3 โปรแกรมการฝึกอบรมจะประกอบไปด้วยสมรรถนะหลัก (core competency) ของวิชาชีพครูดนตรี โดยนักศึกษาต้องมีความพร้อมก่อนจะออกฝึกสอน

1.4 การจัดการอบรมมุ่งให้นักศึกษาเกิดทักษะความเป็นครูดนตรี ไม่ใช่เป็นการสอนรายวิชาใหม่ แต่เป็นการเตรียมความพร้อมในการเป็นครูฝึกสอนดนตรี

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นสิ่งที่คาดหวังว่าเมื่อได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์แล้วจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยกำหนดให้สอดคล้องกับหลักการและสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่

2.1 ความรู้ ด้านเนื้อหาดนตรี ด้านบริหารจัดการดนตรี ด้านเทคโนโลยีดนตรี

2.2 เจตคติ มีความรัก และศรัทธาในวิชาชีพครูดนตรี

2.3 ทักษะ ด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี ด้านการขับร้อง และเทคโนโลยีดนตรี

3. เนื้อหาของรูปแบบ แบ่งเป็นโมดูล โดยแต่ละโมดูลจะแบ่งออกเป็นกิจกรรมย่อย ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระของโมดูล ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาทฤษฎีดนตรี ด้านบริหารจัดการดนตรี ด้านเทคโนโลยีดนตรี ด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีและการขับร้อง และด้านความเป็นครูดนตรี

4. กระบวนการ ของโมดูลอบรม ประกอบด้วย

4.1 การปฐมนิเทศ

4.2 การทดสอบก่อนเรียน (pretest) เพื่อให้สำหรับการประเมิน จัดอันดับและวินิจฉัยผู้เรียน (diagnosis) เพื่อให้ข้อกำหนดการเรียนเป็นรายบุคคล

4.3 การจัดการอบรม

4.4 การทดสอบหลังเรียน (posttest) ถ้าสอบไม่ผ่านผู้เรียนต้องกลับไปเรียนซ่อมเสริมตามกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนด

5. การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ

3.2 การพัฒนาโมดูล

หลักสำคัญของโมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนา เป็นลักษณะของการอบรมทฤษฎีและนำสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะอันจะนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยระหว่างฝึก ผู้สอนจะแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะทันทีที่ผู้เข้ารับการอบรมทำไม่ถูก เป็นการประเมินผลงานเพื่อการพัฒนาในทันที แยกกิจกรรมโดยสังเขป ดังนี้

1. ผู้เข้าอบรมศึกษาหลักการของความรู้ แล้วปฏิบัติตามบทฝึกในแต่ละในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติเทคนิค โดยผู้สอนสาธิตก่อน
 2. ผู้เข้าอบรมปฏิบัติ (play & practice) ตามบทฝึก ผู้สอนให้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไขทันทีที่เห็นว่ายังไม่ดี (reflective teaching) เป็นการประเมินเชิงพัฒนา ผู้สอนให้ความรู้ที่ถูกต้อง
 3. ผู้เข้าอบรมกลับไปทบทวนความรู้ใหม่ และแก้ไขเพื่อเล่นผลงานที่แก้ไขแล้ว (replay)
 4. อภิปราย วิจารณ์งานร่วมกัน ระหว่างผู้สอนและผู้เข้าอบรม
- เนื้อหาการอบรม จะตรงตามหลักสูตรที่นักศึกษาต้องใช้ในระหว่างการออกฝึกสอน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรี แบ่งเป็น 6 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่
 - โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด
 - โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ
 - โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง
 - โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกออร์
 - โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์
2. ด้านการปฏิบัติดนตรี แบ่งเป็น 3 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ
 - โมดูล 8 เรื่อง การดันทำนอง
 - โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง
3. ด้านการบริหารจัดการดนตรี แบ่งเป็น 2 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี
 - โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี
4. ด้านเทคโนโลยีดนตรี แบ่งเป็น 1 โมดูล ได้แก่
 - โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์

5. ด้านความเป็นครูดนตรี แบ่งเป็น 4 โมดูล ได้แก่

โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี

โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี

โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี

โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี

4. ผลการทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

หลังการทดลองการอบรมตามรูปแบบแล้ว นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยในสมรรถนะหลักสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะของนักศึกษากลุ่มทดลอง

หลังจากเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี การสะท้อนคุณลักษณะความสามารถของนักศึกษากลุ่มทดลองโดยการวิเคราะห์ความคิดเห็น ผลปรากฏไปในทิศทางเดียวกันว่า เป็นการอบรมที่มีประโยชน์ เช่น ได้ทำสื่อที่จะต้องใช้สอน (8 คน) ได้วิเคราะห์สาระการเรียนรู้และทำแผนการสอนตามชั้น ก่อนที่จะไปสอนจริง (7 คน) รวมทั้งได้รับการอบรมทบทวนทฤษฎีต่าง ๆ ที่จำเป็นในการออกฝึกสอน (4 คน)

นอกจากนี้ สิ่งที่ผู้วิจัยได้ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม โดยการวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติต่าง ๆ พบว่า นักศึกษาผู้เข้าอบรมตามโมดูลต่าง ๆ ในสมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด แต่จะมีข้อบกพร่องเป็นการส่วนตัวของนักศึกษาแต่ละคนในเรื่องของสมรรถนะด้านทฤษฎีบ้างเพียงเล็กน้อย เช่น โมดูล 4 เรื่องทำนอง ปฏิบัติตามความรู้สึกกับทำนองที่เขียน ยังทำไม่ได้มีดี และ โมดูล 6 เรื่องการประพันธ์ ยังใช้เปียโน (Piano) ในการบรรเลงผลงานของตนเองไม่คล่องแคล่ว เป็นต้น

4.2 ผลสะท้อนของการออกไปเป็นครูฝึกสอนดนตรี

4.2.1 การประเมินด้านงานในหน้าที่ครู ของนักศึกษาฝึกสอนกลุ่มทดลองได้ประเมินตนเอง ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง การเข้าสอนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.92$) การมาปฏิบัติราชการ ($\bar{X} = 4.83$) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.58$) และ การตรวจงานของนักเรียน ($\bar{X} = 4.50$)

4.2.2 การประเมินด้านการจัดทำแผนการสอน ของนักศึกษาฝึกสอนกลุ่มทดลองได้ประเมินตนเอง ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้อง

และสัมพันธ์กับสาระสำคัญ ($\bar{X} = 4.67$) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามจุดประสงค์ ลำดับการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนอันดับรองลงมาก็มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ใจความสำคัญ ได้แก่ การเลือกสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา ($\bar{X} = 4.42$) และ การวัดและประเมินผลได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.42$)

4.2.3 การประเมินด้านการปฏิบัติการสอน ของนักศึกษาฝึกสอนกลุ่มทดลองได้ประเมินตนเอง ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5 เรื่อง ได้แก่ 1) ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออก ($\bar{X} = 4.75$) 2) สามารถแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.75$) 3) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.75$) 4) มีบุคลิกภาพ การแต่งกาย และความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) และ 5) มีความพร้อมที่จะสอน สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.50$)

4.2.4 การประเมินตนเองด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู ของนักศึกษาขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี นั้นมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีใจความสำคัญ ได้แก่ การพอใจที่ได้ทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียน ปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มความสามารถ และการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 4.92$) มีต้องการที่จะเห็นการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.83$) และ ภูมิใจกับอาชีพครูสอนดนตรี ($\bar{X} = 4.75$)

5. การปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี

หลังจากการทดลองใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกับนักศึกษากลุ่มทดลอง เป็นเวลา 96 ชั่วโมง และนักศึกษากลุ่มทดลองนี้ ได้ออกปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ประเมินรูปแบบของโปรแกรมการฝึกอบรม และนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงต่อไป

5.1 ข้อสังเกตของผู้วิจัย

การเตรียมการอบรมมีสิ่งสำคัญ 2 เรื่อง คือ 1) การจัดทำโมดูล ภายหลังจากการวิเคราะห์สมรรถนะมาก่อนว่า ครูดนตรีควรจะต้องมีความรู้อะไรบ้าง เนื้อหาในโมดูลจะไม่เหมือนรายวิชาในหลักสูตร แต่จะเป็นกลุ่มทักษะ เช่น ทักษะการจัดการห้องเรียน ทักษะความเป็นครูดนตรี (teacher musicianship) ทักษะการปฏิบัติเครื่อง ซึ่งใน แต่ละโมดูลจะต้องประกอบไปด้วยแกนสมรรถนะหลัก (core competency) ของการเป็นครูดนตรี 2) การออกแบบวัดความพร้อม ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้สร้างขึ้นเอง แต่นำตัวอย่างและแนวข้อสอบมาจาก ETS (Educational Testing

Service) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยปรับปรุงข้อคำถามและความยากง่ายให้เป็นไปตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประเทศไทย (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข.)

ความสอดคล้องของข้อปฏิบัติตามรูปแบบ ในขั้นตอนการอบรม พบว่า มีความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ แต่ในสภาพจริงที่ว่า เมื่อนักศึกษาผ่านเกณฑ์ pretest ร้อยละ 70 ถือว่ามีความรู้ในเรื่องนั้น ไม่ต้องเข้ารับการอบรม แต่ผู้วิจัยได้ให้เข้าทดสอบ posttest ด้วย ซึ่งเป็นการทดสอบซ้ำดูผลความคงเส้นคงวาของความรู้ ซึ่งไม่ได้มีผลอื่นที่ทำงานวิจัยนี้เสียหาย และเห็นว่าควรกำหนดนักศึกษาเข้าอบรมในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ไม่เกิน 15 คน สำหรับนักศึกษาที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ posttest ร้อยละ 70 ต้องเข้าพบวิทยากรและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องและให้คำแนะนำต่อไป

5.2 ข้อสังเกตของผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นที่ต้องปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่สำคัญ 2 ประเด็น คือ 1) เพิ่มเติมโมดูล 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องจริยธรรมและความมีวินัย และ เรื่องปัญหาการฝึกสอน 2) เขียนหลักการของรูปแบบให้เน้นลำดับและความสำคัญให้เด่นชัด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. สมรรถนะหลักที่จำเป็นของครูดนตรี และหลักสูตรครุศาสตร์สาขาดนตรี

ตามที่คุณวิจัยได้ใช้เวลาในการศึกษา และวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรของสถาบันการศึกษาดนตรี และสมาคมครูดนตรีศึกษา ในต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และแคนาดา ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะสำหรับครูดนตรี จะระบุไว้ชัดเจนว่าคุณสมบัติของนักศึกษาที่จะต้องไปเป็นครูดนตรีนั้น จะต้องมีความรู้หรือสมรรถนะอะไรบ้าง ผู้วิจัยสังเคราะห์ ได้ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรีทั่วไป ได้แก่ การอ่าน การฝึกโสตประสาทองค์ประกอบดนตรี การเรียบเรียง และการประพันธ์

1.2 ด้านการปฏิบัติดนตรี ได้แก่ การปฏิบัติเครื่องมือนับเบรลเลคีย์บอร์ด การขับร้อง การอำนวยเพลง การอิมโพรไวส์ การแสดงเดี่ยว และการรวมวง

1.3 ด้านการบริหารจัดการดนตรี ได้แก่ ทักษะการจัดการฝึกซ้อม การทำงานเป็นผู้นำ การแสดงดนตรี การจัดโปรแกรมเตรียมแสดง

1.4 ด้านเทคโนโลยีดนตรี ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนงานดนตรี การโปรแกรมคอมพิวเตอร์ดนตรี

1.5 ด้านความเป็นครูดนตรี ได้แก่ ความเข้าใจในหลักสูตรดนตรี กระบวนการสอนดนตรี สื่อและอุปกรณ์ การวัดผลประเมินผล ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

แต่สำหรับประเทศไทย เอกสารหลักสูตรครุศาสตร์สาขาดนตรีในประเทศไทย ที่เปิดสอน 5 แห่ง ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จบไปเป็นครูดนตรีไว้ เพียงแต่ระบุเพียงวัตถุประสงค์กว้าง ๆ เช่น เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อให้บัณฑิตสามารถประกอบอาชีพอิสระทางด้านดนตรีได้ (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545) หรือ เพื่อผลิตบัณฑิตดุริยางคศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพเป็นครูดนตรีที่มีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547) หรือ เพื่อพัฒนากำลังคนด้านดุริยางคศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทย และสากล ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา ได้แก่ นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางค์ไทย ดุริยางค์สากล คีตศิลป์ไทย คีตศิลป์สากล (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล, 2547) หรือ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (2543) กำหนดว่า ให้มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้อย่างถูกต้อง ให้มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีเข้าใจวิธีสอนดนตรีเป็นอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีเทียบเท่ามาตรฐานสากล เพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมได้ ให้มีความศรัทธา มีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544) ระบุวัตถุประสงค์ทั่วไปกว้าง ๆ ไม่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น มีความเป็นครูและมีความสามารถในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ มีความรู้ซึ่งในศาสตร์ที่จะสอนและศาสตร์ที่จะสร้างสรรค์การเรียนรู้ เป็นต้น

ฉะนั้นการสำรวจแนวคิดสมรรถนะของครูดนตรีที่ควรจะเป็นในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข. หน้า 250-259) มีความเห็นตรงกับข้อกำหนดของต่างประเทศทุกประการ แต่มีมิติของการมองอาจแตกต่างกันบ้าง แต่ก็เป็นเรื่องเดียวกัน เช่น ผู้เชี่ยวชาญไทยเห็นว่า ด้านทฤษฎีดนตรี ก็คือ ความรอบรู้ในเนื้อหาทฤษฎี แต่ในหลักสูตรต่างประเทศ เห็นว่า ด้านทฤษฎีดนตรี ได้แก่ การอ่าน การฝึกสอดประสาน องค์ประกอบดนตรี การเรียบเรียงและการประพันธ์ ดังนั้น ในต่างประเทศจะจัดการเรียนการสอนที่มีรายวิชาต่าง ๆ สัมพันธ์กัน เช่น มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมิชิแกน (Western Michigan) มหาวิทยาลัย

อินเดียนา (Indiana) มหาวิทยาลัยไอโอว่า (Iowa) มหาวิทยาลัยเคลิฟแลนด์ (Cleveland) และ มหาวิทยาลัยอลาบามา (Alabama) ซึ่งมีเนื้อหาวิชาเตรียมนักศึกษาเพื่อไปเป็นครูดนตรี กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนดนตรี เทคนิคการสอนเครื่องดนตรี การควบคุมวงดนตรี ปรัชญาดนตรีศึกษา การวิจัยทางดนตรี หลักสูตรดนตรีและผลกระทบในสังคม รวมทั้งสมรรถนะของนักศึกษาในการขับร้อง เขียนทฤษฎี และปฏิบัติดนตรีได้ นักศึกษาคูรุตตรีที่จบจากมหาวิทยาลัยเหล่านี้ พร้อมทั้งจะเข้ารับการทดสอบสมรรถนะทางวิชาชีพต่อไป (Michigan, http://www.wmich.edu/music/som_course_materials.html; Indiana, <http://www.indiana.edu/~bulletin/iub/music/ac2.html>; Iowa, <http://www.iastate.edu/~catalog/2003-05/courses/music.html>; Cleveland, <http://music.csuohio.edu/ugeducrs.htm>; Alabama, <http://music.ed.ua.edu/syllabi/mue500.pdf>)

2. การวิเคราะห์หลักสูตรผลิตครูดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นต่อการใช้นักศึกษาคูรุตตรีสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตครูแขนงวิชาดนตรีสากล มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการศึกษาและประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา พ.ศ. 2543 โปรแกรมดนตรีสากล ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยภาพรวม อาจารย์ผู้สอนดนตรีมีความเห็นต่อโครงสร้างของหลักสูตรให้เน้นไปที่รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการปฏิบัติเครื่อง กลุ่มเนื้อหาวิชารวม 68 หน่วยกิต โดยแบ่งออกเป็นวิชาบังคับ 50 หน่วยกิต และวิชาเลือก 18 หน่วยกิต จัดได้เหมาะสมแล้ว และเห็นว่าจุดประสงค์ของหลักสูตร มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรักศรัทธาในอาชีพครุดนตรี ส่วนข้อที่มีให้ความเห็นน้อยสุด ได้แก่ จุดประสงค์ของหลักสูตร ที่เน้นการบริหารงานดนตรีในโรงเรียน ในเรื่องการวัดและประเมินผลนั้น อาจารย์มีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลแก่ผู้เรียนในช่วงแรกที่สอน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลได้แก่ แบบทดสอบ แบบสังเกต และแบบประเมินผลงาน ตามลำดับ

เครื่องดนตรีหลักที่อาจารย์ชำนาญในการสอน มากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ Saxophone 17 คน Piano 16 คน และ Trumpet 11 คน ซึ่งค่อนข้างสอดคล้องกับการเลือกเครื่องมือปฏิบัติของนักศึกษา เครื่องดนตรีหลักที่เรียน มากที่สุด 4 อันดับ ได้แก่ Saxophone 61 คน Guitar 48 คน Trumpet 46 คน และ Piano 44 คน

การที่อาจารย์ให้ความสำคัญในการเน้นไปที่รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการปฏิบัติ ดังกล่าวมาแล้วนั้น เพราะว่าวิชาดนตรีเป็นวิชาทักษะ การเรียนรู้เนื้อหาสาระทางทฤษฎี สามารถที่จะสอนผ่านการปฏิบัติโดยตรง ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางดนตรีที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ สอดคล้องกับความเห็นของ บอยล์ และ ราโดซี (Boyle and Radocy, 1987: 86-87) กล่าวถึงพฤติกรรมทางดนตรีมี 4 ลักษณะ คือ 1) ด้านการปฏิบัติ (performance) ได้แก่ ผลิตผลงานแบบต้นทำนอง (improvisation) ผลิตผลงานจากการฟัง การร้อง และบรรเลง จากการอ่านโน้ตหรือจากความทรงจำ 2) ด้านการอ่านและการเขียน (reading and writing) อ่านออกเสียงจากโน้ตที่เห็น หรือจากความทรงจำ อ่านออกเสียงในใจจากสกอาร์เพลง เขียนโน้ตขึ้นใหม่จากผลงานเดิม หรือประพันธ์ใหม่ 3) ด้านการฟัง (listening) อารมณ์ตอบสนองในบทเพลง 4) ด้านสาระความรู้ (cognitive) องค์ประกอบของดนตรี ประวัติวรรณคดีดนตรี สไตล์และลีลา

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ วิธีการหนึ่งที่ผู้สอนใช้ ก็คือ ให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแนวทางที่สำคัญของการสอนก็คือ ผู้สอนจะต้องแสดงหรือสาธิตการปฏิบัติที่ถูกต้องให้นักศึกษาได้เห็นโดยภาพรวมก่อน แล้วให้นักศึกษาฝึกโดยการเลียนแบบ และฝึกต่อเนื่องกันไป โดยผู้สอนจะคอยแนะนำ ชี้บอกพร้อมและให้ผู้เรียนแก้ไขทันทีในระหว่างการปฏิบัติ วิธีการดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดของอุทุมพร จามรมา (2529: 60-73) กล่าวถึงวิธีการสอบภาคปฏิบัติในโรงงานอุตสาหกรรม 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมตัว ผู้สอนจะอธิบายเป้าหมายประสงค์ของงาน ให้ความสนใจผู้เรียน กระตุ้นความรู้ 2) การสาธิต ผู้สอนจะแสดงตัวอย่างวิธีการทำงาน 3) การเลียนแบบ ผู้เรียนจะทดลองทำตามแบบ โดยมีผู้สอนให้คำแนะนำที่ถูกต้อง และ 4) ฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนจะฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ จนแน่ใจว่าทำได้คล่อง ผู้สอนตรวจสอบผลงาน ซึ่งพบว่า แนวทางการสอนวิชาดนตรีปฏิบัติที่เป็นคุณลักษณะสำคัญของนักศึกษาครุดนตรี สอดคล้องกับความเห็นของเฮียน อัลเลน (Ian Allen, interview, December 21, 2006) ว่า ครุดนตรีจะต้องสามารถที่จะวินิจฉัยได้ว่า นักเรียนปฏิบัติผิดตรงไหน (identify problem) และต้องแก้ไข หรือปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องให้ดูทันที เพราะดนตรีเป็นวิชาทักษะ จะไม่ปล่อยสิ่งที่ผิดไปซึ่งจะแก้ได้ยากในภายหลัง ซึ่งรูปแบบของการสอนดนตรีประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ครูทำตัวอย่างให้ดู (demonstrate) 2) นักเรียนทำตามแบบ (imitate) 3) นักเรียนฝึกฝน (practice) และ 4) นักเรียนปรับปรุงแนวทางของตน (adapt) และในการสอนทุกครั้ง ดูเอคเซน (Doerksen, 1990: 43) ได้เสนอแนะให้ครูต้องค้นหาสิ่งที่ถูกต้องจากการปฏิบัติของนักเรียน เช่น การหายใจ ทำท่วง คุณภาพเสียง สำเนียง จังหวะ (ความถูกต้อง) วลีเพลง เทคนิค การวางปาก การวางนิ้ว ความชัดเจน การใช้เครื่องหมาย ซึ่งในบางครั้ง ครูจะต้องใช้คำพูดสอดแทรกในระหว่างการเรียนหรือการฝึกด้วย เช่น "เปิดปาก" "ดูเครื่องหมายดัง-เบาด้วย" "ค่อย ๆ ผ่อนจังหวะ" เป็นต้น และครูต้องให้สาระความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนจากการปฏิบัติด้วย เช่น บันได

บันไดเสียง ชั้นคู่เสียง คอร์ด วลีเพลง จุดพักประโยคเพลง แนวคิดประวัติ คีตลักษณ์ และ ลีลา เป็นต้น

สำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร 5 ปี จะมีวิชาเรียนน้อยกว่าหลักสูตร 4 ปีมาก ดังเช่น กลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์ในหลักสูตร 4 ปี มีทั้งหมด 8 วิชา รวม 24 หน่วยกิต แต่หลักสูตร 5 ปี มีเพียง 10 หน่วยกิต และขณะที่กลุ่มวิชาปฏิบัติของหลักสูตร 4 ปี นักศึกษาต้องเรียนถึง 18 หน่วยกิต แต่หลักสูตร 5 ปี กลับเรียนเพียง 5 หน่วยกิต โดยเฉพาะในกรณีการเรียนวิชาทักษะดนตรีปฏิบัติ นั้น ของเดิมหลักสูตร 4 ปี จะมีรายวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรี 6 รายวิชา ทำให้การจัดแผนการเรียนได้ภาคเรียนละ 1 รายวิชา รวม 3 ปีก็ครบ 6 รายวิชา เป็นการดี ที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนวิชาปฏิบัติทุกภาคเรียน ส่วนรายวิชาการปฏิบัติรวมวง 2 รายวิชา จะจัด ในภาคเรียนที่ 4 และภาคเรียนที่ 6 พอขึ้นปีที่ 4 คือภาคเรียนที่ 7 นักศึกษาก็จะออกฝึกสอน และ ภาคเรียนที่ 8 นักศึกษาจะกลับมาเรียนรายวิชาสัมมนาและรายวิชาอื่น ๆ อีก 1 ภาคเรียน ส่วน หลักสูตร 5 ปีนั้น จะเรียนวิชาปฏิบัติเพียงภาคเรียนเดียว คือ ชุดวิชา ARTS401 พื้นฐานทักษะ ดนตรี 5(1-6-3) และออกฝึกสอนในภาคเรียนที่ 9 และ 10 ทำให้พิจารณาได้ว่าวิชาการดนตรีใน หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี ยังมีข้อบกพร่องซึ่งควรได้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.2 สมรรถนะหลักตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากการสังเคราะห์เอกสารต่างประเทศและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทยกำหนดแกนสมรรถนะสำหรับครุศาสตรบัณฑิตได้ 5 ประการ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรีทั่วไป 2) ด้านการปฏิบัติดนตรี 3) ด้านการบริหารจัดการดนตรี 4) ด้านเทคโนโลยีดนตรี และ 5) ด้านความเป็นครุศาสตรบัณฑิต จะเน้นการจัดกลุ่มความรู้ของสมรรถนะหลัก ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้นำรายวิชาที่มีเนื้อหาเป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือกทั้งหมด มา วิเคราะห์หาความสอดคล้องในเนื้อหาที่เป็นสาระความรู้สำคัญร่วมกันจำนวน 23 รายวิชา ค้นพบ ความรู้จำนวน 16 เรื่อง หรือที่ผู้วิจัยเรียกว่า โมดูล (module) เป็นความรู้อันก่อให้เกิดสมรรถนะ หลักตามหลักสูตรดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสมรรถนะหลักทั้ง 5 ด้านปรากฏว่านักศึกษามีเกณฑ์ ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็มีข้อเด่นและข้อด้อยของสมรรถนะหลักแต่ละด้านที่จะ นำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

ความสามารถด้านทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี นักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง เรื่องการเขียนเสียงประสาน 4 แนว เป็นความสามารถที่นักศึกษายังบูรณาการความรู้ไม่ ครบถ้วน เช่น ขาดการฝึกโสต ความคุ้นเคยกับการสร้างบันไดเสียงและทำนองต่าง ๆ หรือการ เขียนโน้ตไปตามเครื่องดนตรีแต่ละชนิด จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ความสามารถในการทำ

เสียงประสานทางดนตรีนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องฝึกฝนการปฏิบัติควบคู่กันไปจึงจะทำให้การเรียนรู้ทฤษฎีประสบความสำเร็จ เช่น เมื่อมีการเรียนเรื่องบันไดเสียงและการสร้างทำนอง นักศึกษาจะต้องสร้างจากเครื่องดนตรีเปียโน (Piano) แล้วเขียนทำนองลงในโน้ตงาน ไม่ใช่เขียนจากจินตนาการเองตามลำพัง ในงานวิจัยของ โวจท์ (Vogt, 2005) ได้สนับสนุนแนวคิดนี้ว่า การที่จะเข้าใจทฤษฎีดนตรี จำเป็นจะต้องพัฒนาความเป็นดนตรี (music literacy) ให้เกิดขึ้นก่อน ด้วยการให้นักศึกษาทุกคนเล่นเปียโนให้ได้ การได้เล่นเพลงหลากหลายจะทำให้เขาเกิดทักษะของการสร้างเสียงประสานและพัฒนาความรู้ทางทฤษฎีดนตรีไปในตัว และจะเป็นประโยชน์ในการนำความรู้ทางทฤษฎีดนตรีที่เขียนไว้เป็นตัวโน้ตในหลักสูตร นำมาถ่ายทอดด้วยเสียงเปียโน นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าควรได้มีการใช้โปรแกรมบันทึกโน้ตดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อสะดวกในการสร้างและจัดเก็บ สามารถเรียกมาแก้ไข หรือฟังได้ทันที เว็บไซต์ที่โวจท์ได้แนะนำก็คือ www.harmonysheets.com

ความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามีประสบการณ์ในการแสดงดนตรีต่อสาธารณชน แต่ยังขาดประสบการณ์ในการบรรเลงเพลงที่ไม่เคยเห็นมาก่อน (Sight Reading) ซึ่งหมายความว่าเพลงทุกเพลงที่จะนำออกแสดงต่อสาธารณชนนั้นจะต้องนำมาซ้อมก่อนทุกเพลง ถ้ามีเพลงใหม่ที่ไม่เคยซ้อมหรือเคยเล่นมาก่อน เมื่อจะต้องแสดงอาจจะทำได้ไม่สมบูรณ์ ตามที่ซิมสัน (Simpson, 1972) ได้อธิบายในลำดับขั้นของการสอนทักษะปฏิบัติขั้นที่ 6 การดัดแปลงให้เหมาะสม (adaptation) หมายถึง การนำเอาทักษะปฏิบัติที่ได้รับการพัฒนาหรือฝึกฝนมาอย่างต่อเนื่อง นำมาปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นครูจะพบว่าเมื่อครูได้ให้บทเพลงใหม่ที่มีความเหมาะสมกับความรู้และทักษะของนักเรียนตามที่เคยเรียน หรือปฏิบัติมาแล้ว นักเรียนจะทำได้ ก็หมายถึงนักเรียนได้ดัดแปลงทักษะเก่า ความรู้จากประสบการณ์เดิมนำมาเล่นบทเพลงใหม่นั้นได้ เช่น ครูให้นักเรียนเล่นบทเพลงที่เห็นครั้งแรก (first sight) และถ้านักเรียนสามารถปฏิบัติได้ก็แสดงว่าทักษะในขั้นนี้ได้เกิดขึ้นแล้ว ดังนั้น อาจารย์ที่สอนดนตรีสากลจะต้องมีลำดับขั้นในการสอนโดยใช้หลักการสอนทักษะปฏิบัติของซิมสันทั้ง 7 ขั้น ทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ได้แก่ 1) การรับรู้ (perception) 2) การเตรียมพร้อม (set) 3) การตอบสนองแนวทางที่ให้ (guided response) 4) การสร้างกลไก (mechanism) 5) การตอบสนองที่ซับซ้อน (complex overt response) 6) การดัดแปลงให้เหมาะสม (adaptation) 7) การริเริ่มสิ่งใหม่ (origination) (ดูรายละเอียดในหน้า 27-30)

ความสามารถด้านการบริหารจัดการดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามีทักษะการจัดการดูแล และเก็บรักษาเครื่องดนตรีได้ดี แต่ไม่สามารถซ่อมเครื่องดนตรี

เองได้ ซึ่งการซ่อมสร้างเครื่องดนตรีจำเป็นต้องอาศัยผู้สอนที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ดังนั้น ควรจะต้องมีการพัฒนารายวิชานี้ต่อไปในอนาคต ส่วนห้องเรียนวิชาปฏิบัติรวมวง (ensemble) สำหรับนักเรียนดนตรีที่เรียนร่วมกัน จะมีเครื่องดนตรีหลายชนิด หลายตระกูลมาบรรเลงร่วมวงกัน ครูจะต้องมีวิธีการควบคุมวง (conducting) ให้เสียงของเครื่องดนตรีมีความสมดุล ด้งานวิจัยของ คอสเทลโล (Costello, 2005) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของทักษะการบริหารจัดการวงดนตรีกับการปฏิบัติดนตรี พบว่า ทั้งคู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น การบริหารจัดการวงดนตรีที่ดีก็จะทำให้การเรียนดนตรีปฏิบัติของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงตามไปด้วย

ความสามารถด้านเทคโนโลยีดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดที่สุดคือเรื่อง ความสามารถใช้ซอฟต์แวร์ฝึกทักษะทางดนตรี (เช่น Band in the box, Music Mentor, Ear training เป็นต้น) ผู้วิจัยจึงได้จัดโมดูลการอบรมเรื่องการผลิตผลงานดนตรีด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ดนตรี เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการทำโน้ตเพลงตามบทเรียน ทำให้สะดวกในนำไปใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลิน (Lin, 2005) ที่ศึกษาผลของการบูรณาการใช้เทคโนโลยีดนตรีร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ พบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีดนตรีร่วมด้วยมีผลการเรียน (posttest) ดีกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติ และเสนอให้มีการนำเทคโนโลยีดนตรีไปบูรณาการในวิชาดนตรีอื่น ๆ ทุกวิชา

ความสามารถด้านความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องความสามารถในการเข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาที่จะไปสอนมากที่สุด และเรื่อง ความสามารถในการใช้วิธีสอนตามแบบโคดาย (Kodaly) โดยผู้วิจัยได้จัดอบรมเทคนิคการสอนดนตรี และได้ให้ความสำคัญของวิธีสอนตามแบบโคดายด้วย หลักการของโคดายจะเน้นการร้องเป็นหลักรวมทั้งการอ่านโน้ต ที่เคลื่อนไหวเสียงไปตามบันไดเสียงต่าง ๆ (movable-do) การใช้สัญญาณมือ (hand sign) ช่วยการอ่านตามระดับเสียง การใช้สัญลักษณ์ภาพแทนจังหวะ เทคนิคโคดายจะสอนให้นักเรียนมีความเป็นดนตรี (music literacy) สามารถอ่านออกเขียนได้ เป็นการพัฒนาความสามารถทางดนตรีที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ (Wick, 2006 <http://kodaly.org.au/content/view/16/1/>) ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของปาร์คเกอร์ (Parker, 1982) ที่ใช้ในการฝึกอบรมเตรียมครูฝึกสอนโดยเน้น 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ทักษะการสอน (instructional skills) การทำตามแบบ (modeling) ฝึกหัด (practice) และ ดูผลย้อนกลับ (feedback)

สาระความรู้และความสามารถตามแกนสมรรถนะหลัก 5 ประการ ดังกล่าวมาแล้วนี้ ในหลักสูตรจะสอดคล้องกับข้อกำหนดของการเรียนการสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยหลาย ๆ แห่ง ดังตัวอย่างของวิทยาลัยการดนตรีเบ็ททิล (Bethel College, <http://www.Bethelco>

llege.edu/acadb/undgps/finearts/music/mused.htm) ได้กำหนดสมรรถนะสำหรับนักศึกษาครูดนตรีไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. **ด้านความรู้** มีความเข้าใจในทฤษฎีดนตรี เรียบเรียงเสียงประสานและประพันธ์บทเพลงให้กับโรงเรียนได้ ตระหนักถึงการใช้ระเบียบวิธีการสอนต่าง ๆ มีความรู้ทักษะการร้อง การปฏิบัติเครื่องดนตรี แหล่งทรัพยากร ข้อมูลทางดนตรี

2. **ด้านคุณลักษณะวิชาชีพ** ภาพลักษณ์รูปแบบครูดนตรี (musicianship in teaching) แสดงออกในบุคลิกภาพที่เข้าใจปรัชญาและการสร้างประสบการณ์ทางดนตรีกับนักเรียน แสดงความสัมพันธ์การสอนดนตรีกับทฤษฎีการเรียนรู้ ปรับปรุงและประเมินการสอนของตนเอง

3. **ด้านทักษะ** ปฏิบัติเครื่องดนตรีหลักของตนด้วยความเข้าใจและเทคนิคที่คล่องแคล่ว สามารถเล่น Piano, Guitar ประกอบการร้องได้ ขับร้องและสามารถอำนวยเพลง รวมทั้งมีทักษะในการประเมินการปฏิบัติเครื่องดนตรีของนักเรียนพร้อมทั้งให้คำวินิจฉัยได้

3. การพัฒนารูปแบบโปรแกรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นนี้ ไม่เหมือนกับรูปแบบการอบรมอื่น ๆ แต่รูปแบบนี้มีความเฉพาะตัวที่มีคุณลักษณะและกระบวนการอบรมมุ่งเน้นการตีความด้านวิชาการและการปฏิบัติ ตามการวินิจฉัยถึงข้ออ่อนด้อยของนักศึกษาที่มาเข้าอบรม เป็นรูปแบบการอบรมที่เน้นการบูรณาการความรู้จากที่เคยเรียนมาในชั้นเรียนปกติ นำมาจัดตีความในกลุ่มทักษะใหม่ เช่น ทักษะความเป็นครูดนตรี ทักษะทฤษฎีพื้นฐานและการเรียบเรียง เป็นต้น โดยจัดทำเป็นโมดูลชุดการอบรม และมีแบบตรวจสอบความพร้อมก่อนที่จะออกฝึกสอน ซึ่งทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีความแตกต่างจากรูปแบบการอบรมโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

1. **ด้านการดำเนินการอบรม** จะเน้นการฝึกปฏิบัติในเนื้อหาทุก ๆ โมดูล เพื่อเป็นการแก้จุดอ่อนของนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอน เนื้อหาในการอบรมนี้ไม่ใช่เป็นการสอนใหม่ เพราะนักศึกษามีประสบการณ์ในการเรียนมาแล้ว อาจารย์หรือวิทยากรจะต้องดูว่าเขามีจุดอ่อนตรงไหนเรื่องอะไร ทฤษฎีตรงไหนยังไม่ดี หรือการปฏิบัติยังไม่คล่อง ก็จะแก้ไขในจุดนั้น รูปแบบของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งของทบทวนสมรรถนะหลักที่จำเป็น ซึ่งมีทฤษฎีหลักที่ต้องทบทวน รวมทั้งความรู้ทักษะพื้นฐานก่อนออกไปฝึกสอน ส่วนหนึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องแก้จุดอ่อนของตัวเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของมูรี (Moore, 1995) เรื่อง การเตรียมตัวเพื่อสู่อาชีพครูและการ

ติดตามช่วยเหลือตามลำดับได้แก่ การเตรียมการสอน การปฏิบัติการสอน การควบคุมและจัดการชั้นเรียน ใช้เทคนิคการสอน การพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาในอาชีพ การมีความรู้ความเข้าใจในวิชาการอื่นนอกเหนือจากวิชาดนตรีศึกษา จำเป็นต้องมีหน่วยงานที่จะฝึกอบรมและติดตามช่วยเหลือครูเหล่านั้น

สรุปว่า รูปแบบของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ เป็นการออกแบบเพื่อจะให้นักศึกษาได้ทบทวน ตรวจสอบความพร้อมในการออกฝึกสอน ในเรื่องทฤษฎีพื้นฐานที่จำเป็นในการสอนดนตรีสากล ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี ไม่ว่าจะเป็น การขับร้อง เครื่องตี เครื่องสาย เครื่องเป่า ปฏิบัติการทำสื่อ/แบบฝึกหัด รวมทั้งการศึกษาหลักสูตรที่จะต้องไปสอน ฝึกเทคนิคการสอนดนตรี โดยจะเน้นพื้นฐานที่ครูฝึกสอนดนตรีต้องทำได้ เช่น การทำแบบฝึก การทำสื่อ และทักษะการปฏิบัติเครื่องมือของตนเอง

2. **ด้านกิจกรรมการอบรม** เป็นกิจกรรมเสนอในการพัฒนาโมดูลเพื่อใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากรูปแบบของฮุสตันและคณะ (Houston and others, 1972 อ้างถึงใน สุนันทา สุวรรณศิลป์, 2543: 55) หลักสำคัญของโมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนา เป็นลักษณะของการอบรมทฤษฎีและนำสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะอันจะนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยระหว่างฝึก ผู้สอนจะแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะทันทีที่ผู้เข้ารับการอบรมทำไม่ถูก เป็นการประเมินผลเพื่อการพัฒนาในทันที อาจารย์จะให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษาตลอดเวลา มีข้อนำสังเกตคือ นักศึกษาจะมุ่งมั่นกระตือรือร้นในการเข้าร่วมทำกิจกรรมในแต่ละโมดูลที่ตนเองต้องเข้าอบรมเป็นอย่างดี และพอใจที่อาจารย์ช่วยแก้ไขให้ความคิด และให้นักศึกษาได้ปฏิบัติถูกต้อง กลุ่มเพื่อนได้ร่วมกันวิจารณ์งานซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนได้ใช้ทักษะการแสดงของตนอย่างเต็มที่ นำการเลือกปฏิบัติทักษะเดิม กับทักษะใหม่ที่อาจารย์แก้ไขให้ โดยบูรณาการความรู้หรือทักษะเดิมที่หลากหลาย เพื่อประยุกต์ทักษะกับสถานการณ์ใหม่ (Agg, 1999: 21) และเป็นการได้องค์ความรู้ใหม่จากการบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ โดยมี 3 รูปแบบ ที่เนื้อหาและทักษะที่ถ่ายโยงกัน คือจากทักษะสู่ทักษะ (skills to skills) จากเนื้อหาสู่ทักษะ (content to skills) และจากทักษะสู่เนื้อหา (skills to content) (Brooks and Dansereau, 1987: 126)

3. **ด้านการประเมินผล** ผู้วิจัยได้ประเมินผลการอบรมเพื่อดูความพร้อมในสมรรถหลักของกลุ่มทดลองเป็นรายบุคคล สิ่งที่ผู้วิจัยได้ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม โดยการวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติต่างๆ พบว่า นักศึกษาผู้เข้าอบรมตามโมดูลต่าง ๆ ในสมรรถนะทุกด้านสามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด แต่มีข้อบกพร่องเป็นการส่วนตัวของนักศึกษาแต่

ละคนในเรื่องของสมรรถนะด้านทฤษฎีบ้างเพียงเล็กน้อย เช่น โมดูล 4 เรื่องทำนอง ยังปฏิบัติตามความรู้สึกกับทำนองที่เขียน ยังทำได้ไม่ดี และ โมดูล 6 เรื่องการประพันธ์ ยังใช้เปียโน (Piano) ในการบรรเลงผลงานของตนเองได้ไม่คล่องแคล่ว เป็นต้น และจากการเปรียบเทียบนักศึกษากลุ่มทดลองกับนักศึกษากลุ่มควบคุม พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า

4. ประสิทธิภาพของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การได้นำรูปแบบโปรแกรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ไปทดลองใช้ ระหว่างวันที่ 30 มีนาคม 2549 ถึง วันที่ 27 เมษายน 2549 รวมทั้งสิ้น 96 ชม. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถพัฒนานักศึกษาได้อย่างครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.1 ด้านความรู้ ผลการตรวจสอบความพร้อมของนักศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยหลังสิ้นสุดการอบรมในหลาย ๆ โมดูลที่เกี่ยวข้องในด้านเนื้อหาสาระทางทฤษฎี การบริหารจัดการดนตรี และเทคโนโลยีทางดนตรี พบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับนักศึกษาในกลุ่มควบคุม ในระหว่างการอบรมและหลังจากเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี นักศึกษาได้เขียนสะท้อนคุณลักษณะความสามารถของนักศึกษากลุ่มทดลอง ผลปรากฏในเชิงบวกว่า เป็นการอบรมที่มีประโยชน์ ดังตัวอย่างของคำพูดที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นอย่างดี เช่น

"ได้ใช้ทฤษฎีดนตรีที่ตนเองไม่มั่นใจ นำมาทบทวน แล้วสามารถที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้ เช่น สามารถทำเสียงประสานได้"

"เรื่องโหมดและบันไดเสียงยาก แต่การอบรมนี้ทำให้ได้รู้เทคนิคนำไปประยุกต์ใช้ได้ดีมาก แต่ก็ยังต้องการเวลาที่จะฝึกฝนให้มากกว่านี้"

"ได้ทำผลงานการเรียบเรียงดนตรี โดยนำเพลงที่ต้องไปสอนพิมพ์ลงคอมพิวเตอร์และ print out โน้ตออกมาไว้ใช้สอนต่อไป"

"มีความแม่นยำในการใช้คอร์ดได้ดีขึ้น และนำไปเรียบเรียงงานดนตรีได้"

"สามารถที่จะ conduct ได้ ใช้ไม้บาคองได้ดีกว่าเมื่อก่อน อาจารย์บอกว่า ผมหาจังหวะหนึ่งได้แล้ว"

"ได้รู้วิธีการทำสื่อในชั้นที่ต้องออกไปสอน คิดว่าจะช่วยการสอนได้ เพราะเสียงเครื่องดนตรีทุกชนิด นั้นใช้ทำในโปรแกรม power point คอมพิวเตอร์ช่วยทำสื่อได้ครับ"

“ได้ทบทวนการเปลี่ยนเสียง ย้ายเสียงเครื่องดนตรีให้ตรงกับโน้ต หรือ ถ้าเครื่องดนตรีที่โรงเรียนไม่มี เราก็สามารถเขียนโน้ตใหม่ทดแทน”

“มีความคล่องในการเขียน และประพันธ์เพลงเด็ก ได้ดี มีความแม่นยำในการร้องเพลงได้ตรงเสียงมากขึ้น”

“ได้ความรู้ทางทฤษฎี สรุปเป็นหลัก ทำให้คิดเร็ว ได้ทบทวนและลองปฏิบัติ ทำให้สิ่งที่เคยเรียนตอนปี 1 และลืมแล้วได้เข้าใจขึ้น”

การที่นักศึกษาได้รับการกระตุ้นความรู้ทั้งหลายตามที่กล่าวแล้วข้างต้นนั้นย่อมที่จะเป็นการแก้ไขจุดอ่อนของนักศึกษา เน้นย้ำความรู้ที่ถูกต้อง การที่ครูจะมีคุณภาพดีนั้นจำเป็นต้องอาศัย การได้รับการฝึกฝนอบรมเป็นอย่างดี การเตรียมตัวที่ดี มีความรู้ความสามารถ พร้อมคุณลักษณะที่เหมาะสม (นรา บุรณรัช, 2540:1)

4.2 ด้านทักษะ ผลการสังเกตพฤติกรรม และการอ่านข้อเขียนสะท้อนคุณลักษณะ ความสามารถของนักศึกษากลุ่มทดลอง โดยประเมินแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการนั้นช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการออกฝึกสอนได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ไขข้อค้นพบจากงานวิจัยการติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป (ฝึกสอน) ของนักศึกษาครู สถาบันราชภัฏนครปฐม โดยศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันราชภัฏนครปฐม (2545) ที่พบว่า สภาพปัญหาในการสอนคล้าย ๆ กัน คือ นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ในวิชาที่สอนไม่แน่นพอ ขาดความลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน เขียนแผนการสอนตามขั้นตอนทักษะกระบวนการไม่ถูก ขาดทักษะการผลิตและใช้อุปกรณ์ ฉะนั้นการวิจัยครั้งนี้ได้ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังตัวอย่างของคำพูดที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นอย่างดี เช่น

“มีเพื่อน ๆ ได้ช่วยเหลือบ้างในการทำสื่อการสอนดนตรี และรวมไปถึงการได้ทำลงมือทำแผนการสอนในวิชาที่จะต้องไปสอนจริง นับว่าเป็นการอบรมที่มีประโยชน์มาก”

“ทุกโมดูลช่วยทำให้ผมมีความมั่นใจมากขึ้น ปกติผมไม่ชอบการขับร้องเลย แต่ก็ทำให้ผมสามารถออกเสียงได้ไม่เพี้ยน”

“ทำแผนการสอนได้ดีขึ้น เคยเรียนมาแล้ว แต่ได้มาอบรมเพิ่ม ช่วยให้งานเตรียมการสอนไม่ยุ่งยาก โดยเฉพาะการวัดผลดนตรี”

“ชอบการทำสื่อดนตรีแบบต่าง ๆ และการทำแผนการสอนไว้ล่วงหน้า ทำให้สามารถนำไปใช้สอนได้เลย”

“ได้รู้วิธีการทำสื่อในขั้นที่ต้องออกไปสอน คิดว่าจะช่วยการสอนได้ เพราะเสียงเครื่องดนตรีทุกชนิด นั้นใช้ทำในโปรแกรม power point คอมพิวเตอร์ช่วยทำสื่อได้ครับ”

“การขับร้องประสานเสียง เพลงแมงมุมลาย จีบจีบ อิมชุ่น ดีมากสำหรับการนำไปสอนเด็ก ทำแผนการสอนด้วยตนเองและทำให้ล่องหน้า ช่วยในการทำงานที่โรงเรียนได้มากขึ้น”

“ได้นำเพลงที่จะใช้สอน โดยวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ตามที่อาจารย์ได้สอน แล้วหาตัวอย่างเพลงจากเทป และซีดี นำไปไว้เป็นอุปกรณ์การสอน”

“ได้ฝึกปฏิบัติทบทวนเทคนิคการสอนต่าง ๆ เช่น การวอร์มเสียงก่อนขับร้อง เทคนิคการร้องเพลง round”

นักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้าอบรมทุกคนสามารถแก้ไขจุดอ่อนของตนเองได้ตามกระบวนการและวิธีการอบรมที่เป็นหัวใจสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

4.3 ด้านเจตคติ และความศรัทธาในอาชีพครู ภายหลังจากเข้าโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีของนักศึกษากลุ่มทดลองจำนวน 12 คน และได้แยกกันออกฝึกสอนตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ถึงวันที่ 4 ตุลาคม 2549 ผลการประเมินตนเอง ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรีใน 4 ด้านคือ 1) ประเมินด้านงานในหน้าที่ครู 2) ประเมินด้านการจัดทำแผนการสอน 3) ประเมินด้านการปฏิบัติการสอน และ 4) ประเมินด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู

การประเมินตนเองด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู ของนักศึกษาขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี มีใจความสำคัญ ได้แก่ การพอใจที่ได้ทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียน ปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มความสามารถ และการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในตนเอง มีความต้องการที่จะเห็นการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนได้มาตรฐาน และ ภูมิใจกับอาชีพครูสอนดนตรี และในด้านอื่น ๆ โดยภาพรวมนักศึกษากลุ่มทดลองได้ประเมินตนเองแปลความหมายในการสะท้อนเจตคติ และความศรัทธาในอาชีพครูได้ดังนี้

1. การมาปฏิบัติราชการตรงเวลา
2. การเข้าสอนตรงเวลา
3. การตรวจงานของนักเรียน
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน
5. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้องและสัมพันธ์กับสาระสำคัญ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามจุดประสงค์ ลำดับการเรียนรู้เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญ

7. มีความพร้อมที่จะสอน สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้

8. ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออก
9. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม
10. พอใจที่ได้ทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียน
11. ปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มความสามารถ
12. ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในตนเอง
13. ทำเพิ่มสะสมงานของตนเอง และนักเรียนที่สอน
14. ต้องการที่จะเห็นการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนได้มาตรฐาน

จากกรณีศึกษาและการติดตามผล (เขียนบรรยายไว้ที่หน้า 159-184) นักศึกษากลุ่มทดลองได้แสดงพฤติกรรมและตัวอย่างคำพูดที่บ่งบอกถึงความรัก และศรัทธาในอาชีพครูดนตรี เช่น

“ครูชัยจะมาโรงเรียนแต่เช้า เตรียมเครื่องดนตรีให้เด็กนักเรียนบรรเลงเพลงชาติ แล้วก็อยู่ซ่อมวงโยธวาทิตให้กับโรงเรียนอีกตอนเย็น”

“บางครั้งผมต้องนัดเด็กมาสอนตอนกลางวัน หรือบางทีก็วันเสาร์ เด็กบางคนไม่มีพื้นฐานก็ต้องให้เวลากับเขา”

“ผมสงสารเด็ก พยายามแยกเด็กออกตามทฤษฎีว่าจะสอนเด็กอย่างไร เพราะทุกคนรับรู้ไม่เท่ากัน ผมอ่านหนังสือจิตวิทยาการเรียนการสอน หาคำถาม หากิจกรรมมาให้พวกเขาทำ”

“นักเรียนกลุ่มนี้อ่อน เวลารวมวงกับคนอื่นจะตามไม่ทัน (หมายถึงการเล่นดนตรีอ่านโน้ตไม่ทันเพื่อน) ผมต้องเอามาตีวงเพิ่มเติม มีเวลาทานข้าวแป็บเดียวครบก็ต้องรีบมาสอน”

“ผมต้องการพัฒนาดนตรีให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพราะว่าดนตรีมีส่วนช่วยในการเรียนวิชาอื่นด้วย ดนตรีมีส่วนพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ และสังคม”

“มันเป็นความภูมิใจมากกว่า รู้สึกว่าตนเองมีค่า เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ซึ่งแต่เดิมไม่เคยเห็นเลยว่าจะต้องมาทำแบบนี้ เด็กนักเรียนก็ให้ความเคารพ เหมือนว่าผมต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้พวกเขา”

“ผมรักการสอนหนังสือ และจะมีความภูมิใจมากถ้านักเรียนที่ผมสอนนั้นได้ทำกิจกรรม จัดแสดงดนตรีคอนเสิร์ต มั่นเห็นผลงานที่สร้างมาด้วยมือตัวเองได้ออกดอกออกผล”

“ได้ซาบซึ้งในจรรยาบรรณของความเป็นครู ได้ทราบถึงความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน”

“เป็นครูต้องทุ่มเทครับ ไม่ว่าจะฝึกสอน หรือทำเป็นอาชีพจริง ยิ่งวิชาดนตรีด้วยแล้ว ต้องใช้เวลาการฝึกมาก กว่าจะมีผลงานสักเพลงหนึ่งต้องใช้เวลา”

ส่วนนักเรียนก็ได้แสดงความรู้สึกต่อครูฝึกสอนเช่นกัน

"หนูไม่ชอบดนตรี รู้สึกว่ามันยาก แต่ครูพรพงษ์ให้ความสนใจพวกหนู หนูก็สามารถเข้าร่วมวงได้ค่ะ (วงโยธวาทิต)"

"ครูลันติ สอนดี รักลูกศิษย์ทุกคน และใจดีค่ะ"

"ครูอานนท์สอนสนุก และช่วยเพื่อนหนูที่เรียนไม่เก่ง เมื่อก่อนไม่ชอบเรียนดนตรี แต่ตอนนี้อยากเรียนดนตรีมาก ชอบให้ครูสอนร้องเพลง และคุณครูบอกว่าใครร้องดีจะส่งไปประกวด"

จากผลการประเมินหลังสิ้นสุดโปรแกรมการฝึกอบรม นักศึกษากลุ่มทดลอง ให้คำตอบในทางเดียวกันว่า เขามีความพร้อมและความมั่นใจในการทำหน้าที่ครูฝึกสอน ซึ่งตรงกับงานวิจัยหลายเล่มชี้ว่า การที่จะประสบความสำเร็จในการเป็นครูดนตรีได้ ไม่ใช่ต้องเล่นดนตรีได้เท่านั้น แต่จะต้องเข้าใจหลักสูตร ระบบการศึกษา และต้องแสดงความสามารถในการสอน ทักษะการควบคุมวง การประพันธ์ หรือทักษะทางดนตรีอื่น ๆ ด้วย (Florida State University, 2002; Humboldt State University, 2003; George Mason University, 2005)

รูปแบบโปรแกรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในการวิจัยนี้ จะช่วยเตรียมความพร้อม ให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และในขณะเดียวกัน รูปแบบโปรแกรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ จะเป็นการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นครูดนตรีที่เก่ง เพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพครูดนตรีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1.1 รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สร้างขึ้นนี้ มีจุดเน้นที่สำคัญคือ การเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกสอน ของนักศึกษาครูดนตรีให้มีความมั่นใจในด้านความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติงานตามหลักสูตรดนตรี ดังนั้นโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ จะแก้ไขจุดอ่อนของนักศึกษาในด้านวิชาการและการปฏิบัติดังกล่าว จะเป็นการกวดขันเทคนิคและตีวเข้มในกลุ่มวิชาต่าง ๆ การอบรมเชิงปฏิบัติการจะบอกภาพรวมได้ว่านักศึกษามีความพร้อมในการออกฝึกสอนอย่างไร และผลของการใช้รูปแบบการอบรมนี้ สามารถที่จะนำไปปรับใช้กับสาขาวิชาอื่นได้

1.2 ในระหว่างที่ทดลองรูปแบบการอบรม ผู้วิจัยได้พบแนวคิดของการสอนวิชาดนตรีปฏิบัติ และจากการตรวจสอบกับ เอียน อัลเลน (Ian Allen, interview, December 21, 2006) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูดนตรีจะต้องสามารถที่จะวินิจฉัยได้ว่า นักเรียนปฏิบัติผิดตรงไหน (identify problem) และต้องแก้ไข หรือปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องให้ดูทันที เพราะดนตรีเป็นวิชาทักษะ จะไม่ปล่อยสิ่งที่ผิดไปซึ่งจะแก้ได้ยากในภายหลัง ซึ่งรูปแบบของการสอนดนตรีประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ครูทำตัวอย่างให้ดู (demonstrate) 2) นักเรียนทำตามแบบ (imitate) 3) นักเรียนฝึกฝน (practice) และ 4) นักเรียนปรับปรุงแนวทางของตน (adapt)

1.3 เนื่องจากรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ มีหลักว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้เป็นการแก้จุดอ่อนของนักศึกษาที่ออกฝึกสอน ทั้งการทบทวนความรู้ในเรื่องทฤษฎีพื้นฐานดนตรีสากลที่จำเป็น และทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีและการขับร้อง โดยโปรแกรมการฝึกอบรมจะประกอบไปด้วยสมรรถนะหลัก (core competency) ของวิชาชีพครูดนตรี โดยนักศึกษาต้องมีความพร้อมก่อนจะออกฝึกสอน มุ่งให้นักศึกษาเกิดทักษะความเป็นครูดนตรี ไม่ใช่เป็นการสอนรายวิชาใหม่ ดังนั้นความรู้ที่ทำให้เกิดสมรรถนะหลักดังกล่าว จะมีอยู่ในเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ โปรแกรมดนตรีสากล ซึ่งได้นำมาสังเคราะห์ได้เป็น 16 โมดูล และใช้อบรมเพื่อเตรียมตัวก่อนออกฝึกสอน ผลจากการทดลองสามารถทำให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะออกฝึกสอนได้ดีขึ้น

1.4 การนำโมดูลที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้เพิ่มเติม นอกเหนือจากโมดูลที่มีอยู่แล้วในรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ นำเพิ่มเติมโมดูลใน สมรรถนะครูวิชาชีพ ซึ่งแต่เดิมมี 4 โมดูล ได้แก่ 1) หลักสูตรดนตรี 2) เทคนิคการสอน 3) สื่อดนตรี 4) การวัดและประเมินผลดนตรี โดยเพิ่มเติมอีก 2 โมดูล คือ 5) จริยธรรมและความมีวินัย และ 6) ปัญหาการฝึกสอน รวมทั้งหมดสมรรถนะครูวิชาชีพจะมี 6 โมดูล เพราะประเด็นในการอภิปรายเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนจำเป็นต้องฝึกเรื่องความมีวินัยและจริยธรรม เพราะต้องไปทำหน้าที่เสมือนครูจริง เรามักพบว่า นักศึกษาบางคนมาสาย หรือทิ้งห้องสอน หรือไม่เคารพกฎระเบียบของโรงเรียน เป็นต้น และนักศึกษาควรจะต้อง เรียนรู้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกสอน โดยศึกษาจากประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศ รวบรวมปัญหาของการฝึกสอนดนตรีทั้ง 2 โมดูลที่เพิ่มใหม่นี้ ผู้วิจัยเห็นว่า มีประโยชน์และสามารถที่จะนำไปบูรณาการสอนในเนื้อหาของรายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนดนตรี 3 หน่วยกิต ได้ โดยให้แจ้งของปรับปรุงรายวิชาต่อกรรมการบริหารหลักสูตรต่อไป

1.5 กลุ่มของนักศึกษาที่เข้าอบรมในรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ ไม่ควรมากนัก กล่าวคือ ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะ อาจารย์ผู้ให้การอบรมจะต้องใช้เวลาในการวินิจฉัย นักศึกษาเป็นรายบุคคล ประกอบกับการให้คำปรึกษาในแต่ละรายบุคคลก็ต่างกันไป เช่น ในการทำโครงการ หรือแผนการสอนที่นักศึกษาแต่ละคนก็สอนในชั้นที่แตกต่างกัน รวมทั้งการทำอุปกรณ์

สื่อการสอนด้วย หรือ การดูแลเทคนิคการปฏิบัติที่นักศึกษาแต่ละคนก็จะแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถทำได้ดี เพราะกลุ่มทดลองนั้นเป็นนักศึกษาที่ผู้วิจัยสอนเองและมีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน ทำให้ง่ายต่อการติดตาม ซึ่งผลก็คือสามารถที่จะแก้ไขจุดอ่อนของแต่ละคนได้เต็มที่ และนักศึกษาทุกคนสามารถสอบผ่านเกณฑ์ความพร้อมที่จะออกฝึกสอนเป็นครูดนตรีที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.6 โปรแกรมการอบรมเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีนี้สามารถที่จะนำไปเสริมเพื่อให้หลักสูตรผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือ หลักสูตรครู 5 ปี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเข้มแข็งมากขึ้น ตามที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรครู 5 ปีไว้แล้วในภาคผนวก ข. หน้า 260-264 จึงเสนอแนะไว้ 2 ประเด็น ดังนี้

1.6.1 การปรับหลักสูตร เนื่องจากวิชาแกนของหลักสูตรครู 5 ปีเน้นการออกไปสอนวิชาศิลปกรรม ดังนั้นวิชาการในกลุ่มดนตรีจึงมีเพียง 8 ชุดวิชา และกลุ่มชุดวิชาการศึกษา ในส่วนที่สามารถปรับได้มี 3 ชุดวิชา เมื่อพิจารณาโครงสร้างของเนื้อหาแล้วสามารถที่จะนำโมดูลที่อยู่ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้เข้าเสริมและบูรณาการร่วมกับชุดวิชาดังกล่าวได้ ดังนี้

ชุดวิชาดนตรีของหลักสูตร 5 ปี	หน่วยกิต	โมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนา
ARTS204 ทฤษฎีดนตรี	5(1-6-3)	โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่ โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง
ARTS401 พื้นฐานทักษะดนตรี	5(1-6-3)	โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ โมดูล 8 เรื่อง การดันทำนอง โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง
ARTS402 การวิเคราะห์ดนตรี	5(2-4-3)	× (เรียนตามปกติ)
ARTS403 ประวัติดนตรี	5(2-2-6)	× (เรียนตามปกติ)
ARTS404 การประพันธ์เพลงเบื้องต้น	5(1-6-3)	โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกออร์ โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์
ARTS405 ค้นคว้าผลงานดนตรี	5(1-6-3)	× (เรียนตามปกติ)
ARTS406 การจัดการวงดนตรี	5(1-6-3)	โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี
ARTS407 เทคโนโลยีดนตรี	5(2-4-3)	โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์

ชุดวิชาการศึกษาของหลักสูตร 5 ปี	หน่วยกิต	โมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนา
EDUC103 หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้	5(2-4-3)	โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี
EDUC104 นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้	5(2-4-3)	โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี
EDUC105 การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ	5(2-4-3)	โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี

โมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถที่จะนำไปเสริมกับชุดวิชาเดิมตามหลักสูตรผลิตครู 5 ปี ดังกล่าวได้ และคิดว่าคงเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

1.6.2 การพัฒนาอาจารย์ผู้สอน ในกรณีที่น่าโมดูลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มาสอนเสริมร่วมกับชุดวิชาปกติ ผู้สอนจะต้องศึกษาการจัดการกิจกรรมในโมดูลอย่างละเอียด เพราะโมดูลถูกออกแบบมาเพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบคำแนะนำของอาจารย์ ดังนั้นเนื้อหาในโมดูลจะเน้นเฉพาะหลักการสำคัญของเรื่องนั้น ๆ แล้วลงสู่การปฏิบัติจริง ช่วงเวลาศึกษาโมดูลต่อสัปดาห์ ก็จะเป็นไปตามโครงสร้างหน่วยกิตในชุดวิชานั้น ๆ เช่น กลุ่มชุดวิชา ARTS204 ทัศนศิลป์ ดนตรี เรียนเพียง 5 หน่วยกิต มีการจัดชั่วโมงแบบ 1-6-3 หมายถึง การเรียนทฤษฎีในห้องเรียน 1 ชั่วโมง ปฏิบัติ 6 ชั่วโมง และศึกษาด้วยตนเองอีก 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ก็ให้นักศึกษาเรียนจากโมดูลในชั่วโมงการศึกษาด้วยตนเอง ผู้สอนปรับบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มีการนำรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ ไปออกแบบวิจัยเพื่อพัฒนาในสภาพจริงของทุกสาขาวิชา กับนักศึกษาหลักสูตรอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรได้นำแบบวัดความพร้อมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไปทำวิจัยต่อเนื่องเพื่อหาบรรทัดฐาน (Norm) กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศและในสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่เปิดสอนหลักสูตรการผลิตครูดนตรี

2.3 ในส่วนการพัฒนาโมดูลอบรมนั้น ควรได้มีการวิจัยและพัฒนาขยายผลกว้างงานวิจัยนี้ เพื่อให้ได้โมดูลที่สมบูรณ์แบบ เช่น เป็นชุดสำหรับสอน (Tutorial Package) ที่มีสื่อภาพ และเสียง รวมทั้งแบบฝึก และแบบทดสอบบรรจุรวมเป็นชุดเดียวกัน

2.4 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของกรอบสมรรถนะครูดนตรีให้ชัดเจน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูดนตรีต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ (ร.ส.พ.)
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ [Online]. แหล่งที่มา : <http://academic.obec.go.th/cdc/sara/acrobat/A6.pdf> [20 มีนาคม 2547]
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548. ขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ [Online]. แหล่งที่มา : <http://www.edu.chula.ac.th/exp/work.htm> [17 สิงหาคม 2548]
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2543). คณะครุศาสตร์.
- ชนาธิป พรกุล. 2544. แคนท์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2538. พฤติกรรมการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย.
- दनัย เทียนพุด. 2548. สมรรถนะ [Online]. แหล่งที่มา : <http://www.frda.or.th/competency2.html> [20 มกราคม 2548]
- ดิเรก พรสีมา. 2542. การพัฒนาวิชาชีพครู : สภาพปัจจุบันและปัญหาวิชาชีพครูในประเทศไทย. วารสารวิชาการ. 2(เมษายน): 10-11.
- ทศนา แคมมณี. 2545. ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย.
- เทื้อน ทองแก้ว. 2548. สมรรถนะ (Competency) : หลักการและแนวปฏิบัติ [Online]. แหล่งที่มา : <http://dusithost.dusit.ac.th/~ei/tuan/file21122005046.doc> [28 กันยายน 2548]
- นพพร ด้านสกุล. 2541. ทฤษฎีเน็ตสากล. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นพพร ด้านสกุล. 2541. บันไดเสียงโมดอล. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- นรา บุรณรัช. 2540. รายงานการวิจัย ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและ
อาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ภาคใต้. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิคม ดังคะพิภพ. 2531. รายงานการวิจัย การพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคสนาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครี
นทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2530. ครุศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544. การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544. หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา.
กรุงเทพฯ: นิธิ เอ็ดเวิร์ทไทยอิง กรุ๊ป.
- ปานตา ใช้เทียมวงศ์ และสมจิต ชิวปรีชา. 2525. รายงานการวิจัย เรื่อง การสำรวจความ
คิดเห็นของอาจารย์ และนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในโรงเรียนสาธิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ชัดสำเนา.
- ปิยะชาติ แสงอรุณ. 2526. รายงานการวิจัยเปรียบเทียบปัญหาในการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพ ระยะเวลาฝึก ขณะฝึก และหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตภาควิชา
ศิลปศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชาวอำรุง. 2547. การวิเคราะห์สาระ. เอกสารชัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพจิตร สดวกการ. 2539. ผลการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่
มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการถ่ายโยง
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2538. เพื่อความเป็นผู้นำของการครุศึกษาไทย. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2542. การบริหารจัดการอุดมศึกษา หลักและแนวทางตามแนวปฏิรูป.
รายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2543. เทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, สมสุข ชีระพิจิตร และวัชณีย์ เชาวน์ดำรงค์. 2546. ร่างกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรจันทร์ ใจสว่าง และสิริพร จันทวรรณ. 2546. รายงานการวิจัย การพัฒนาสมรรถภาพการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. 2544. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรศึกษา
ศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) วิชาเอก ดุริยางค์สากล. คณะศึกษาศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. 2545. หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาดุริยางคศึกษา
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2545. คณะศึกษาศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 2548. คู่มือหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีสากล.
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2547. หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาดุริยางคศาสตร์.
คณะศิลปกรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537. ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชา
วิทยาศาสตร์ หน่วยที่ 5-7. นนทบุรี: บัณฑิตศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รพีพรรณ เอกสุภาพันท์. 2541. การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน : ทฤษฎีการเรียนรู้.
วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษาเอกชน. 8(มิถุนายน): 14-20.
- รุ่ง แก้วแดง. 2540. นโยบาย แผนการปฏิรูปการฝึกหัดครูและการนำไปสู่การปฏิบัติ ใน รายงาน
ผลการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกำหนดแนวทางความช่วยเหลือในการดำเนินงาน
งานปฏิรูปการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- รุ่งรังสี วิบูลชัย. 2544. การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วณี ลัดดาภิรมย์. 2540. แบบฝึกหัดฝึกเสียง. เอกสารอัดสำเนา.
- วัชณีย์ เชาวน์ดำรง. 2542. รูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิต
นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชา
อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ:
แอล ทีเพรสจำกัด.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2544. การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาทีต สุวรรณสมบุญ. 2546. แนวโน้มของการศึกษาดนตรีระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2538. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- วิทยา ใต้ทอง. 2544. รายงานการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพของนิสิตสาขาการสอนวิชาเฉพาะวิชาเอกดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย นีร์ญรักษ์. 2546. จุดมุ่งหมายการศึกษากับการสอนดนตรี. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล. เอกสารอัดสำเนา.
- ศักดิ์ชัย นีร์ญรักษ์. 2546. เกณฑ์มาตรฐานในด้าน "สาระความรู้และทักษะทางศิลปะที่
เยาวชนของสหรัฐอเมริกาควรมีความรู้และสามารถกระทำได้" ม.ป.พ.
อัดสำเนา.
- ศักดิ์ชัย นีร์ญรักษ์. 2547. เนื้อหาอันแท้จริงของการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียน (The
Content of Music Classes). ใน วารสารเพลงดนตรี. 6(มกราคม): 28-34.
- ศิลปชัย กงตาล. 2541. การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงดนตรี. นครปฐม:
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2536. การวิจัยถึงทดลองทางพฤติกรรมศาสตร์ การออกแบบการวิเคราะห์
ข้อมูล ใน ผลิตผลและผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาจากการวิจัย. หน้า 82-89. กรุงเทพฯ
ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. 2545. รายงานวิจัย การติดตามผลการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูเต็มรูป (ฝึกสอน) ของนักศึกษาครู สถาบันราชภัฏนครปฐม. อัดสำเนา.
- ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. 2548. คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครปฐม: อัดสำเนา.
- สถาบันมาตรฐานศิลปะแห่งชาติ. 2546. เกณฑ์มาตรฐานวิชาดนตรีศึกษา "สาระความรู้และ
ทักษะทางศิลปะที่เยาวชนของสหรัฐอเมริกาควรมีความรู้และสามารถกระทำได้"
แปลโดย ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. เอกสารอัดสำเนา.
- สถาบันราชภัฏนครปฐม. 2546. คู่มือการศึกษา. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. 2546. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏ หลักสูตรใหม่
พุทธศักราช 2546. คณะครุศาสตร์.
- สมพันธ์ วงษ์ดี. 2544. การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี
นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา: กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยพายัพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2540. การวิจัยทางนโยบาย : แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทาง
การศึกษา. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540. การปฏิรูปการฝึกหัดครู : ร่วมกันคิดแบ่ง
กันทำ. สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู. สกศ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543. ครุต้นแบบ. กรุงเทพฯ: ฟ้าวันรุ่งเรืองจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดม
ศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการ
จัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2543. หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ [Online]. แหล่งที่มา: <http://www.rajabhat.ac.th/tcurr.htm> [2 กันยายน 2547]
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2548. ข้อมูลสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏ [Online]. แหล่งที่มา: http://www.mua.go.th/infodata/46/normal_rachapat_46.pdf [17 กุมภาพันธ์ 2548]
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547. ประมวลข้อหลักสูตร สาขาวิชา และปริญญา ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอเดีย สแควร์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544. เกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู. สมุดปก สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุกรี เจริญสุข. 2546. ดนตรีของไทยปัจจุบัน. ใน วารสารเพลงดนตรี. 2(ธันวาคม): 60-68.
- สุกรี เจริญสุข. 2547. การศึกษาดนตรีในประเทศไทย. วารสารเพลงดนตรี. 8(มิถุนายน): 17-31.
- สุดใจ ทศพร และคนอื่น ๆ. 2548. หนังสือเรียน สาระกลุ่มการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี-นาฏศิลป์ ม.1. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- สุดใจ ทศพร และคนอื่น ๆ. 2548. หนังสือเรียน สาระกลุ่มการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี-นาฏศิลป์ ม.2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- สุดใจ ทศพร และคนอื่น ๆ. 2548. หนังสือเรียน สาระกลุ่มการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี-นาฏศิลป์ ม.3. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- สุนันทา สุวรรณศิลป์. 2543. การพัฒนาโมดูลวิชาอนามัยและสิ่งแวดล้อมศึกษาด้วยวิธีการ เรียนแบบนำตนเอง หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทร์วานิช. 2543. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2543. การเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทีพีพรินส์ จำกัด.

- สุวิมล ว่องวานิช. 2546. การวัดทักษะการปฏิบัติ. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุศักดิ์ หลาบมาลา. 2541. **ครูในสหสวรรค์ใหม่**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. บริษัทพิมพ์ดี.
- อัจริยา วัชรวิวัฒน์. 2544. **การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางการวิจัย สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎบัณฑิต สาขาการวิจัย และพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- อานนท์ ศักดิ์วีระชัย. 2547. แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency : เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง. ใน Chulalongkon Review. 16(กรกฎาคม) : 57 – 72.
- อำนวยการ บรรลือวงศ์. 2547. **ขับร้องเพลงสากล.อุตรธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.**
- อุทุมพร จามรมาน. 2529. การตรวจสอบภาคปฏิบัติ. ใน วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 16(มีนาคม): 60-73.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. 2531. **จุดมุ่งหมายการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักพิมพ์พันธ์พิบูลย์.**
- ฮาร์เตอร์ พอล โอ. 2538. **พื้นฐานทฤษฎีดนตรี. แปลโดย ณัชชา พันธุ์เจริญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พันธ์พิบูลย์.**

ภาษาอังกฤษ

- Adair, Audrey J. 1987. Music Curriculum Activities Library. New York: Parker Publishing.
- Agg,P.D. 1999. An Instructional Design Model for Training Prepress for Craft Workers in the Printing and Publishing Industry. Illinois:Doctoral Dissertation,Illinois State University.
- Alabama. 2004. [Online]. Available from: <http://music.ed.ua.edu/syllabi/mue500.pdf> [2004,November 25]
- Allen, Ian. 2006, December 21. Music Learning Outcomes and Assessment Strategies. University of Portsmouth, Interview.
- Asmus, Edward. 2004. Foundation competencies for music teachers [Online]. Available from: <http://hicsocial.org/cfpss.htm> [2004,November 28]

- Bethel college. 2004. *Goals of the Music Education Program* [Online]. Available from: <http://www.Bethelcollege.edu/acadb/ undgps/ finearts/ music/mused.htm> [2004, November 25]
- Bloom, B.S. 1972. *Taxonomy of Educational Objectives*. New York: David McKay Company.
- Borich, D.G. and Tombar L.M. 1995. *Educational Psychology*. New York: Harpercollins College Publishes.
- Boumpani, Neil Martin. 2005. *An investigation of instrumental music educators' awareness, understanding, attitudes and approaches associated with teaching reading disabled students in inclusive instrumental music classes in the public middle schools of North Carolina* [Online]. Available from: <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=932375761&sid=2&Fmt=2&clientId=73543&RQT=309&VName=PQD> [2006, June 5]
- Boyle, J. David and Radocy E. 1987. *Measurement and Evaluation of Musical Experience*. New York: Schirmer Books.
- Brooks, L.W. and Dansereau D.F. 1987. *Transfer of Information: An Instructional Perspective*. In Cormier, S. M. and Hagman, J.D. (eds.) *Transfer of Learning: Contemporary Research and Applications*. San Diego: Academic Press. California State University, Sacramento. 2004. *The Subject Matter Competency Assessment* [Online]. Available from : <http://www.csus.edu/music/pdf/teacherhandbook.pdf/>, <http://www.csus.edu/music/pdf/Assessment.pdf> [2004, November 27]
- Cleveland. 2004. [Online]. Available from: <http://music.csuohio.edu/ugeducrs.htm> [2004, November 25]
- Choksy, Lois. et al. 1986. *Teaching Music in the Twenty-First Century*. 2nd Ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Costello, Jeffrey David. 2005. *Classroom management in music ensembles: Exploring the relationship between perceived classroom management skills and performance achievement*. ProQuest Dissertations and Theses Available from: <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=974437811&sid=2&Fmt=2&clientId=73543&RQT=309&VName=PQD> [2006, June 21]

- David J. Elliot. 1978. **Music Matter : A New Philosophy of Music Education**. NY: Oxford.
- Doerksen, David P. 1990. **Guide to Evaluation Teachers of Music Performance Groups**.
Virginia: Music Educators National Conferennce.
- Duckworth, William. 1998. **A Creative Approach to Music Fundamentals**. 6th Ed.
Wadsworth Publishing Company.
- Educational Testing Service (ETS). 2003. **Study Guide for the Music Tests: Concepts
and Processes; Analysis; and Content Knowledge**. The Praxis Series.
- Ellis, H.G. 1972. **Fundamental of Human Learning and Cogniton**. Iowa: Wn.C. Brown.
- Florida State University. 2002. **Selection and Preparation in Music Education**. Available
From: <http://www.music.fsu.edu/music-ed.thm/> [2004, October 12]
- Frank, Dave and Amaral, John. 1997. **Joy of Improv**. Hal-Leonard Corporation.
- Further Education National Training Organization (FENTO). 2000. **Standard in Action**.
London: Graham Peeker.
- George Mason University. 2005. **Music Competency Placement Tests [Online]**.
Available from: [http://www.gmu.edu/departments/music/students/Music
%20Competency% 20Placement%20Tests%20Study%20Guide.pdf](http://www.gmu.edu/departments/music/students/Music%20Competency%20Placement%20Tests%20Study%20Guide.pdf)
[2006, April 15]
- Hawell, David C. **Foundamental Statistics for the Behavioral Sciences**. 2nd ed.
PWS-Kent Publishing Company.
- Humboldt State University. 2003. **Subject Matter Competency Assessment (SMCA)**.
Indiana. 2004. [Online]. Available from: [http://www.indiana.edu/~bulletin/iub/
music/ac2.html](http://www.indiana.edu/~bulletin/iub/music/ac2.html) [2004, Noverber 25]
- Iowa. 2004. [Online]. Available from: [http://www.iastate.edu/~catalog/2003-
05/courses/music.html](http://www.iastate.edu/~catalog/2003-05/courses/music.html) [2004,Noverber 25]
- Johnson,D.W. and Johnson,F.P. 1997.**Joining Together: Group Theory and Group Skills**.
New York: A Viacom Company.
- Joyce, B and M, Weil. 1992. **Models of Teaching**. Boston: Allyn and Bacon.
- Kerlinger, Fred N. 1986. **Foundations of Behavioral Research**. New York: College
Publishing.
- Knowles, S. 1975. **Self-Directed Learning : A Guide for Learners and Teachers**.
Chicago Association Press.

- Kolb, David A. 1984. *Experiential learning*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Krathwohl, D. R.; Bloom, B. S.; and Bertram, B. M. 1973. *Taxonomy of Educational Objectives, the Classification of Educational Goals. Handbook II: Affective Domain*. New York: David McKay.
- Krathwohl's Taxonomy of Affective Domain. 2003. [Online]. Available from:
<http://classweb.gmu.edu/ndabbagh/Resources/Resources2/krathstax.htm>
 [2003, December 25]
- Laporta, John. 2000. *A Guide to Jazz Improvisation*. Boston: Berklee press books.
- Lin, Pei-Ju. 2005. *The effects of integrating music technology into music teaching and learning and perceptions of students and teachers*. ProQuest Dissertations and Theses Available from: <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=932371741&sid=4&Fmt=2&clientId=73543&RQT=309&VName=PQD> [2006, June 21]
- Mark, Michael L. 1986. *Contemporary Music Education*. 2nd Ed. New York: Schirmer Books.
- McClelland, D.C. 1973. Testing for Competence rather than for Intelligence. *American Psychologist*. 28: 1-14.
- MENC. 2002. *National Standard for Music Education*. Available from:
<http://www.menc.org/publication/books/standards.htm/> [2004, November 27]
- Michigan. 2004. [Online]. Available from:
[http://www.wmich.edu/music/som_course materials.html](http://www.wmich.edu/music/som_course%20materials.html) [2004, November 26]
- Moore, Polly Shirley. 1995. *Beginning teachers' perceptions of their preprofessional preparation program and their need for follow-up assistance*. ProQuest Dissertations and Theses Available from:
<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=742132461&sid=6&Fmt=2&clientId=73543&RQT=309&VName=PQD> [2006, June 21]
- Music Teachers National Association. 2004. *Professional Certification Standards*. Available from: <http://www.mtnacertification.org/certstandards.htm>
 [2006, March 27]

- National Association of Schools of Music. 2003. **An Advisory for Music Faculty and Administrators: NASM Standards – Performance.** *NASM Handbook 2003-2004*, page 83, item VII.A. Available from: <http://nasm.arts-accredit.org/site/docs/NASM%20Faculty%20Advisories%5EStandards/NASM%20Advisory-Performance%2001Sep-Rev.June03.pdf> [2006, March 27]
- National Association of Schools of Music. 2003. **An Advisory for Music Faculty and Administrators: NASM Standards – Composition and Improvisation.** *NASM Handbook 2003-2004*, page 84, items VII.C.1. and 2. Available from: <http://nasm.arts-accredit.org/site/docs/NASM%20Faculty%20Advisories%5EStandards/NASM%20Advisory-Comp%20and%20Improv%2099Dec-Rev.June03.pdf> [2006, March 27]
- National Association of Schools of Music. 2003. **Music Education Goals** [Online]. Available from: http://129.219.216.161/assess/2004_2005/045%20Music%20Ed.pdf [2006, March 27]
- Parker, Craigalan. 1982. **A Model with four Training Components for Pre-internship Teacher Education Music.** ProQuest Dissertations and Theses Available from: <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=752850341&sid=1&Fmt=2&clientId=73543&RQT=309&VName=PQD> [2006, June 21]
- Plymouth State University. 2002. **B.S. in Music Education** [Online]. Available from: http://www.plymouth.edu/assessment/goals_mued.htm/ [2004, September 20]
- Posner, G. J. 1992. **Analyzing the Curriculum.** New York: McGraw-Hill.
- Pratt, D. 1994. **Curriculum Planning: A Hand book for Professionals.** Orlando: Garcourt Brace College Publishers.
- Reimer, Bennett. 1989. **A Philosophy of Music Education.** Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Romiszowski, A.J. 1993. **Designing Instructional System: Decision Making in Course Planning and Curriculum Design.** 3th ed. New York: Nichols Publishing.
- Romiszowski, A.J. 2005 **Stages of skill acquisition** [Online]. Available from: http://education.massey.ac.nz/wellington_online/introcer/chunk1/demon/dm1b.htm [2005, February 20]

- Saylor, Galen J, Alexander William M. and Arthur J. Lewis. 1981. Curriculum Planning for Better Teacher and Learning. 4th ed. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Schon, D.A. 1987. Educating the reflective practitioner. Sanfrancisco: Jossey bass.
- Simpson, E. 1972. The classification of educational objectives: Psychomotor domain. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Simpson, E. 1972. Psychomotor Domain Taxonomy [Online]. Available from:
<http://www.personal.psu.edu/bxb11/Objectives/psychomotor.htm> [2003,May 5]
- Slavin, R. E. 1990. Cooperative Learning Theory,Research and Practice. Englewood Cliffs:Prentice Hall.
- Sydney. 2005. Bachelor of Arts [Online]. Available from:
<http://www.arts.usyd.edu.au/departs/music/default.htm> [2005,November 5]
- Toronto. 2005. Core Curriculum [Online]. Available from:
http://www.music.utoronto.ca/Students/Admissions/undergraduate/bachelor/Core_Curriculum.htm [2005,November 5]
- University of Canberra. 2004. Teaching Internship [Online]. Available from:
<http://www.ce.canberra.edu.au/pe/internship.htm> [2006,May 15]
- Vogt, Christy. 2005. Materials for teaching harmonization in the twenty-first century. ProQuest Dissertations and Theses Available from:
<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=888840601&sid=4&Fmt=2&clientId=73543&RQT=309&VName=PQD> [2006, June 21]
- Wicks, Darren. 2006. The Kodaly Concept [Online]. Available from:
<http://kodaly.org.au//content/view/16/1/> [2006, March 27]
- Yamane, T. 1970. Statistics – An Introductory Analysis. Tokyo: John Weatherhill Inc.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

1. ผู้เชี่ยวชาญที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะครูดนตรีในประเทศไทย
2. ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพรูปแบบ และ โมดูลที่ใช้ในการอบรม
3. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะครูดนตรีในประเทศไทย

1. ศ.ดร.วีรชาติ เปรมานนท์	คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.ดร.สุกรี เจริญสุข	ผู้อำนวยการ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล
3. ผศ.วิชา เซาว์ศิลป์	โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
4. รศ.ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์	คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ผศ.ศักดิ์ชัย นิรัญรักษ์	ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

2. ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพรูปแบบ และ โมดูลที่ใช้ในการอบรม

1. รศ.มนัส วัฒนไชยยศ	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. ผศ.พีระชัย ลิ้มมบูรณ์ผล	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
3. ผศ.วิชา เซาว์ศิลป์	โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
4. ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์	คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
5. รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู	คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเตรียมครูฝึกสอน
ดนตรี

ผู้ทรงคุณวุฒิ เข้าร่วมประชุมประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อ
เตรียมครูฝึกสอนดนตรี ณ ห้องประชุมกลุ่มย่อย ชั้น 15 อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในวันศุกร์ที่ 27 ตุลาคม 2549 ระหว่างเวลา 13.00 – 15.00 น.

1. ผศ. ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.มนัส วัฒนไชยยศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. ผศ.บรรจง ชลวิโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
4. ผศ.สมชาย รัศมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. ดร.สุดาวรัตน์ ชาญเลขา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
6. ผศ.พีระชัย ลีสมบุญผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
7. ผศ.ประณต มีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
8. ผศ. ดร.สุชาติ แสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
9. ผศ.ศักดิ์ชัย นิรัญรักษ์	ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล
10. ผศ.อนรรฆ จรรย์ยานนท์	วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นที่มาของหลักการ และวิธีการของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี
2. ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะครูดนตรีในประเทศไทย
3. การวิเคราะห์หลักสูตรผลิตครูดนตรี 5 ปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นที่มาของหลักการ และวิธีการของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี

แนวคิด ทฤษฎี	มโนทัศน์ /สาระสำคัญ	หลักการนำไปใช้ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น
1. จุดมุ่งหมายของดนตรีศึกษา(Reimaer, 1970: 69)	พยายามให้ผู้เรียนมีโอกาส มีประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์สุนทรีย์ของมนุษย์ ทำให้ มนุษย์เรียนรู้ความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน การแสวงหารูปแบบ ลักษณะของ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคตินำเสนอผ่านงาน ดนตรี ต้องให้ผู้เรียนเข้าถึงกระบวนการ สร้างงาน หรือความคิดสร้างสรรค์ทาง ดนตรี ให้ผู้เรียนได้ใช้ดนตรีเป็นเครื่อง นำเสนอรูปแบบของอารมณ์ ความรู้สึกนึก คิด และจินตนาการ ทั้งในรูปแบบของการ แสวงหาและการค้นพบ โดยใช้ดนตรีเป็น เครื่องมือ	ความสามารถของนักศึกษา ที่จะแสดงออกโดยใช้ดนตรีในการ นำเสนอความงาม การใช้ จินตนาการ สร้างสรรค์ผลงานดนตรี ในรูปแบบของการบรรเลง หรือการ ขับร้อง แสดงดนตรีเป็นกลุ่มเพื่อการ เรียนรู้ในการเสนอผลงานซึ่งกันและ กัน และฝึกฝนการแสดงเดี่ยวเพื่อ พัฒนาทักษะและเทคนิคต่าง ๆ
2. ทฤษฎีกรวย ประสบการณ์ของ เดล เอ็ดการ์ (Dale Edgar : Cone of experience อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ ,2543; 52-53)	การเรียนการสอนที่เป็นการลงมือปฏิบัติ จัดประสบการณ์ตรง หรือการสร้างความรู้ ด้วยตนเอง ก็จะทำให้ความรู้ที่ได้รับคงทน ถึงร้อยละ 75 แต่ถ้ามีการส่งเสริมหรือมี กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันหรือนำไปแนะนำสอนผู้อื่น จะทำให้ความรู้นั้นคงทนถึงร้อยละ 95 ซึ่ง ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้เรียนเพียงแต่ทำ กิจกรรมจากการอ่าน การฟัง หรือการเห็น จะทำให้ความคงทนของความรู้ในระดับ ต่ำร้อยละ 10 15 และ 23 ตามลำดับ	นักศึกษาคูรดนตรีจะมีทักษะ และคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ สมบูรณ์ก่อนจบไปปฏิบัติหน้าที่ ก็คือ จะต้องได้รับการเรียนทบทวน เนื้อหาทั้งด้านวิชาการและการ ปฏิบัติอย่างเข้มข้น ภายหลังจาก เรียนวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตาม หลักสูตรปกติแล้ว และได้ทดลอง เขียนแผนการสอน และปฏิบัติทำ สือจากวิชาที่ต้องสอนจริง

แนวคิด ทฤษฎี	มโนทัศน์ /สาระสำคัญ	หลักการนำไปใช้ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น
<p>3. การถ่ายโยงทักษะการปฏิบัติ (Agg,1999:21) (Brooks and Dansereau, 1987: 126) (Romiszowski, 1993: 266)</p>	<p>การเรียนรู้ทำให้เกิดผลลัพธ์ในผู้เรียน 3 ด้าน คือพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ตามแนวคิดของ Bloom โดยที่ทั้ง 3 ด้านจะเชื่อมโยงกัน เช่น ด้านทักษะพิสัยกับพุทธิพิสัยมีจุดเชื่อมต่อที่จะทำให้สามารถเกิดทักษะปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>การถ่ายโยงทักษะปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติทักษะที่เชื่อมต่อระหว่างทักษะเดิมกับทักษะใหม่ โดยการบูรณาการความรู้หรือทักษะเดิมที่หลากหลาย เพื่อประยุกต์ทักษะกับสถานการณ์ใหม่ และเป็นการได้องค์ความรู้ใหม่จากการบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ โดยมี 3 รูปแบบ ที่เนื้อหาและทักษะที่ถ่ายโยงกัน คือจากทักษะสู่ทักษะ (skills to skills) จากเนื้อหาสู่ทักษะ (content to skills) และจากทักษะสู่เนื้อหา (skills to content)</p>	<p>เป็นลักษณะของการอบรมทฤษฎีและนำสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะอันจะนำไปสู่การการปฏิบัติจริง โดยระหว่างฝึก ผู้สอนจะแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะทันทีที่ผู้เข้ารับการอบรมทำไม่ถูก เป็นการประเมินผลงานเพื่อการพัฒนาในทันที</p> <p>การสอนดนตรีประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ครูทำตัวอย่างให้ดู (demonstrate) 2) นักเรียนทำตามแบบ (Imitate) 3) นักเรียนฝึกฝน (practice) และ 4) นักเรียนปรับปรุงแนวทางของตน (adapt)</p>
<p>4. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ จากแนวคิดของโคลบ์ (Kolb, 1984: 25-38)</p>	<p>การสร้างประสบการณ์วิชาชีพด้วยสิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ การเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ในตัวผู้เรียน การจัดการเรียนรู้โดยเน้นประสบการณ์ (experiential learning) ได้มีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก เช่น การฝึกงาน (internships) การฝึกภาคสนาม (field placement) การศึกษาโครงการ (work/study assignment) สหกิจศึกษา (co-operative education) สถานการณ์จำลอง (simulation) การทดลองฝึกปฏิบัติ (experiential exercises) หรือ การฝึกหรือเรียนรู้จากงานจริง (on-the-job training/learning)</p>	<p>การฝึกสอน เป็น การฝึกงานอย่างหนึ่งของผู้ที่เข้าสู่อาชีพครู การจัดเตรียมสถานการณ์จำลอง การเตรียมตัวครูฝึกสอน และการกวดขันเน้นทักษะเฉพาะตนเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าใจทฤษฎีที่นำไปสู่การปฏิบัติ 2. ได้เห็นสภาพจริงและวิธีการการปฏิบัติ 3. ได้ทดลองปฏิบัติและได้ฝึกฝนจนปฏิบัติได้

แนวคิด ทฤษฎี	มโนทัศน์ /สาระสำคัญ	หลักการนำไปใช้ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น
<p>5. การสอนแบบใช้ความคิดสะท้อน (Reflective teaching) (Schon, 1987: 175-176)</p>	<p>การสอนที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติของผู้เรียน โดยมีจุดหมายเพื่อช่วยนักศึกษาให้มีความเข้าใจศาสตร์และศิลป์ของการปฏิบัติงานในส่วนของงานที่ยังมีความคลุมเครือ ด้วยการเรียนรู้จากการกระทำของตนเองและจากการชี้แนะของครูที่ทำหน้าที่โค้ช (learning by doing and coaching)</p> <p>หลักการในการสอนความคิดสะท้อนนี้ ครูจะไม่สอนโดยตรงแต่จะเป็นเพียงผู้แนะนำ และต้องทำทันทีที่เห็นว่าผู้เรียนปฏิบัติไม่ถูกต้อง ด้วยคำพูด หรือการสาธิตทำทุกสิ่งทุกอย่าง โดยครูจะแนะนำผ่านความคิดของตนในขณะที่ผู้เรียนกำลังฝึกฝน (reflection in action) ผู้เรียนจะไตร่ตรองความคิดนั้นแล้วปฏิบัติใหม่</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เข้าอบรมจะศึกษาหลักการของความรู้ 2. ผู้เข้าอบรมปฏิบัติ (play & practice) ตามบทฝึก ผู้สอนให้ข้อมูลเพื่อปรับปรุง แก้ไขทันทีที่เห็นว่ายังไม่ดี (reflective teaching) 3. ผู้เข้าอบรมกลับไปทบทวนความรู้ใหม่ และแก้ไขเพื่อเล่นผลงานที่แก้ไขแล้ว (replay) 4. อภิปราย วิเคราะห์งานร่วมกัน ระหว่างผู้สอนและผู้เข้าอบรม เป็นการประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเชิงพัฒนาเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับตลอดเวลา
<p>6. มาตรฐานการเรียนรู้ดนตรีช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545; http://academic.obec.go.th/cdc/sara/acrobat/A6.pdf)</p>	<p>มาตรฐาน ศ.2.1 ให้เข้าใจ และแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>มาตรฐาน ศ.2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาภาษาไทย และสากล</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการออกฝึกสอน ตามชั้นเรียนที่รับผิดชอบ เช่น หลักสูตรดนตรี หนังสือเรียน แบบบันทึกโครงการสอน เป็นต้น 2. นักศึกษาต้องทบทวนเอกสาร ทำความเข้าใจก่อนออกไปฝึกสอนจริง เช่น การเขียนกิจกรรมในการบันทึกโครงการสอน การทำสื่อดนตรี การเรียนรู้ทฤษฎี และการปฏิบัติต่าง ๆ หรือเพลงต่าง ๆ ที่ใช้ในหลักสูตรที่ต้องออกฝึกสอน <p>อบรมโดยใช้หลักการยึดหยุ่นตามชั้นเรียนที่นักศึกษาต้องออกฝึกสอนเป็นรายกลุ่ม หรือรายบุคคลแล้วแต่กรณี</p>

แนวคิด ทฤษฎี	มโนทัศน์ /สาระสำคัญ	หลักการนำไปใช้ในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น
<p>7. แนวคิดในการสร้างโมดูล (Houston and others, 1972 อ้างถึงใน สุวรรณศิลป์, 2543:55)</p> <p>http://school.obec.go.th/sup_br3/ed_3.htm</p>	<p>โมดูล หรือ หน่วยการเรียนรู้ (instructional module) เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย โมดูลอาจจะอยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น สไลด์ ภาพ การทดลอง ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชาสร้างชั้นให้ผู้เรียนได้เรียนเอง ซึ่งประกอบด้วยสื่อการสอน และกระบวนการ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีส่วนประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ดังนั้น โมดูลจึงจัดว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่งที่มีพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ตามต้องการ มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เลือกตามความถนัดและความสามารถของตนเอง มีการประเมินผลก่อนและหลังเรียน มีการทดสอบย่อยในทุก ๆ หน่วยของโมดูล และการเรียนซ่อมเสริมด้วย กระบวนการเรียนการสอน จะเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง</p>	<p>ขั้นตอนการสร้างโมดูล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดเรื่องที่จะสร้าง 2. เขียนหลักการและเหตุผล 3. กำหนดจุดประสงค์ 4. สืบหาสื่อการเรียนและแหล่งศึกษาค้นคว้า 5. วิเคราะห์ภารกิจว่าจะให้รู้อะไร จุดประสงค์ กิจกรรม อะไร 6. งานที่จะให้ผู้เรียนทำ กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียน 7. สร้างเครื่องมือประเมินผล 8. ปรับปรุงโมดูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะครูดนตรีในประเทศไทย

วิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ"

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ. ศ.ดร.วิรัชชาติ เปรมานนท์ สถานที่ทำงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วัน เดือนปี 1 กันยายน 2548 เวลา 11.00 – 12.00 น.

1. ท่านคิดว่าครูดนตรีต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

"ครูดนตรีจะต้องมีวิธีการจัดการเรื่องงานต่างๆ ได้อย่างดี สมรรถนะของครูดนตรีเมืองนอกไม่มีปัญหา เพราะคนที่มาเรียนมี Basic Performance บน Piano ทุกคน แต่ประเทศไทยจะลำบากต้องวางพื้นฐานใหม่ Singing Ability เขาเรียนตั้งแต่ชั้นปีที่หนึ่ง ระดับปริญญาตรีเป็นระดับ Under graduate ครูดนตรีจะมีมาตรฐานได้ต้องดูถึงลงไปที่ระดับประถม มัธยม ให้มีการเรียนการสอนต่อเนื่องกันขึ้นมา ไม่ใช่มาเริ่มที่ปริญญาตรี เข้าหลอมที่ส่งมาจากโรงเรียนไม่เหมือนกัน"

2. ในมุมมองของท่านต่ออาชีพครูดนตรีในประเทศไทย ควรมีความสามารถ หรือ มีสมรรถนะอย่างไรบ้าง

ด้านความรู้

"สถาบันที่ผลิตครูดนตรีที่จะไปสอนในชั้นเรียน (Music Education) กับครูที่จะไปสอนเครื่องเฉพาะทางไม่เหมือนกัน ครูดนตรีศึกษาจะต้องมีความรู้วิธีสอน การวัดผล การใช้สื่อ การทำหลักสูตร เป็นต้น ควรจะเรียน Carl Orff Kodaly การขับร้อง ทฤษฎีโน้ต เป็นต้น"

ด้านเจตคติ

"ครูดนตรีต้องเสียสละอุทิศเวลา มีกิจกรรมนอกเวลาที่ต้องทำต้องซ้อมนักเรียนนอกเวลา ราชการ และต้องมีจริยธรรมครูดนตรีเหมือนครูกีฬา คือเป็นสัญลักษณ์ (Symbol) ของเด็ก เด็กจะเลียนแบบ ครูดนตรีจำเป็นต้องมีมาตรฐานสูงในเรื่องการวางตัว เรื่องจริยธรรม อบรมมารยาท ครูดนตรีต้องมีอุดมคติ มีความรัก ความเอาใจใส่"

ด้านทักษะ

“การสอน ตามทักษะของกระบวนการ Carl off หรือ kodaly การขับร้อง การปฏิบัติ รวมนวง นั้นเป็น Class room เพื่อให้เกิดทักษะทางสังคมร่วมด้วย”

3. ท่านคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครุดนตรีในเรื่องใดบ้าง

“อาชีพครู บ้านเรา ศักยภาพครูจะด้อย เพราะคนที่มาเป็นครูไม่ได้รักในอาชีพของตัวเองจริงๆ มาตรฐานในต่างประเทศจะต้องเรียนวิชาเอกอื่นมาก่อน แล้วถึงมาเรียนวิชาครู เช่น ครูภาษาอังกฤษ จะต้องเรียนคณะอักษรศาสตร์ก่อน ถ้าต้องการเป็นครูจะต้องเรียนวิชาครูเพิ่มอีก 1 ปี คนที่จบวิชาเฉพาะทาง แล้วไปเป็นครูจึงจะมีศักยภาพสูง สถาบันที่ผลิตครุดนตรีที่จะไปสอนในชั้นเรียน (Music Education) กับครูที่จะไปสอนเครื่องเฉพาะทางไม่เหมือนกัน”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ"

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ. รศ.ดร.สุกรี เจริญสุข สถานที่ทำงาน วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
วัน เดือน ปี 6 กันยายน 2548 เวลา 15.00 – 16.00 น.

1. ท่านคิดว่าครูดนตรีต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

"ครูดนตรีต้องมีความรู้ และทักษะเฉพาะ รู้การบริหารจัดการ เพราะต่อไปนี้เป็นยุคของการเปรียบเทียบ ครูที่เก่ง ถ้าสอนเก่งจะมีคนมาเรียนเอง ครูดนตรีจะต้องเอาใจใส่ และตั้งใจสอน มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนดนตรีบางแห่งอาจต้องปิด บางแห่งเจริญรุ่งเรือง เพราะต้องมีการแข่งขันเรื่องคุณภาพ เด็กเตรียมอุดมที่นี่ (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์) เด็กที่นี้เรียนถึงปริญญาตรีจะใช้เวลาเรียน 7 ปี ถ้าเด็กเตรียมอุดมที่นี้เก่งกว่า ปี 3 ของมหาวิทยาลัยอะไรจะเกิดขึ้น เด็กมัธยมเติบโตและหล่อหลอมด้วยฝีมือ เด็กที่นี้เล่น Violin Concerts ของ Mendoslom ตั้งแต่อยู่ ม. 4 แล้ว อาชีพของที่นี่มีคำ Professional เท่ากับ national และ International"

2. ในมุมมองของท่านต่ออาชีพครูดนตรีในประเทศไทย ควรมีความสามารถ หรือ มีสมรรถนะอย่างไรบ้าง

ด้านความรู้

"มาตรฐานของโลกต่อไปครูและนักเรียนต้องรู้ภาษาเทคโนโลยี ภาษาดนตรี ภาษาอังกฤษ ภาษาคอมพิวเตอร์ นอกจากมีทักษะทางดนตรีแล้ว จะต้องรู้ภาษาอื่นควบคู่ไปด้วย เด็กจะศรัทธาครูที่มีฝีมือ"

ด้านเจตคติ

"การเรียนการสอนการพัฒนามาวิชาชีพครูดนตรีในประเทศไทยยังยากมาก ตัว Input พื้นฐานของนักเรียนมีน้อย ตัว Process การจัดการระหว่างนักเรียนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยมีน้อย ปัญหาที่พบโดยทั่วไป คือ ครูไม่ได้สอน เด็กไม่ได้เรียน ระหว่าง 4 ปี ในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าปรัชญาจะเขียนอย่างไร แต่ Process ไม่ดี Out put ก็ไม่ดีด้วย เป็นเรื่องที่ใหญ่ที่สุดสำหรับประเทศไทย ความจริง คือ ขาด Process ขาดการเรียนการสอน ขาดการเรียนรู้ บัณฑิตที่จบ

มาพบว่า ขาดความรู้ ได้ใบปริญญาแต่ไร้การศึกษา สิ่งเหล่านี้เป็นมานานแล้ว ครูจะต้องอุทิศเวลา สรพธาต่ออาชีพ เอาใจใส่กับเด็ก และมีกระบวนการพัฒนาที่ให้เป็นไปตามอะไรก็แล้วแต่ที่เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร”

ด้านทักษะ

“สิ่งที่เผชิญหน้าการพัฒนาคนตรีศึกษาในประเทศไทย ตอนนี้เชื่อว่ามีปริมาณ (Quantity) มากทำให้มีการแข่งขันพัฒนาคุณภาพและมองเห็นสถาบันที่มีคุณภาพได้ง่ายขึ้น คนที่เรียนคนตรีจะต้องมีทักษะมาก ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ไม่เปิดปริญญาตรีสายครุคนตรีที่เรียน 4 ปี เพราะทักษะยังไม่พอ แต่สถาบันอื่นเร่งรัดให้มีครู 4 ปี เนื่องจากครูมีน้อย ครูมีไม่พอ แต่ตอนนี้ครูเต็มไปหมดแล้ว ครุคนตรีต้องมีความรู้ และทักษะเฉพาะ รู้การบริหารจัดการ เพราะต่อไปนี้เป็นยุคของการเปรียบเทียบครูที่เก่ง”

3. ท่านคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครุคนตรีในเรื่องใดบ้าง

“สภาพการสอนเอกคนตรีระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย 48 สถาบัน แต่ละสถาบันแตกต่างกันอย่างไร ต่างคนต่างผลิตจุดมุ่งหมายไม่แน่ชัด ผลิตครุคนตรีแล้วไม่มีการตรวจสอบว่าทำได้หรือเปล่า ถ้าให้มีมาตรฐาน ด้าน Hardware อาคารสถานที่จะต้องพร้อม Software อุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องดนตรีต้องพร้อม People ware ครูและนักเรียนต้องพร้อม และ Moneyware ต้องมีการจัดการให้ทุกอย่างไปด้วยกัน”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ”

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ. ผศ.วิชา เซาว์ศิลป์

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

วัน เดือน ปี 8 กันยายน 2548

เวลา 15.00 – 17.00 น.

1. ท่านคิดว่าครูดนตรีต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

“ทักษะพื้นฐานก็คือ ความรอบรู้ในเนื้อหาทฤษฎี ความชัดเจน ครูดนตรีบางคนอ่านโน้ตไม่ได้ เสียงในสมองไม่เกิดขึ้น ได้ยินทำนองแล้วไม่สามารถบอกโน้ตได้ว่าโน้ตอะไร ถ้าหากขาดสิ่งนี้ไม่สามารถเป็นครูดนตรีได้เลย

ทักษะตรงนี้สำคัญมาก ทฤษฎีและทักษะการปฏิบัติจะต้องไปด้วยกัน นักศึกษาครูดนตรีในเมืองไทยเน้นเรียนทุกอย่างไม่ได้แยกแยะเฉพาะเหมือนฝรั่ง กลายเป็นมีความรู้แบบเปิด รู้ทุกอย่างแต่ไม่เก่ง”

“หน้าที่ของครูจำเป็นต้องรู้ระบบการจัดการ เช่นการจัดการในเครื่องเพลงซอ การวางแผนจัดกลุ่มเสียง เรียกว่า การบริหารจัดการดนตรี แต่เมืองไทยไม่มีการสอนเป็นเรื่องเป็นราว ถ้ามีหลักสูตรก็จะเป็นเรื่องตีมาก ต่อไปก็จะเป็นการจัดการทุกอย่างจนกระทั่งนำไปสู่การแสดงได้ ทักษะพื้นฐานอีกอย่างคือการขับร้อง ร้องต้องไม่เพี้ยน ไม่ผิดทำนองและจังหวะ”

2. ในมุมมองของท่านต่ออาชีพครูดนตรีในประเทศไทย ควรมีความสามารถ หรือ มีสมรรถนะอย่างไรบ้าง

ด้านความรู้

“ความรอบรู้ในเนื้อหาทฤษฎี ความรู้ในด้านเทคโนโลยี ก็จำเป็นต้องรู้เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการสอน อย่างน้อยพื้นฐานต้องรู้ โปรแกรมเกี่ยวกับ Note Notation ต้องรู้ทุกคน เพื่อช่วยในการทำข้อสอบหรือทำแบบฝึกหัดต่างๆเหมือน Word Processing ทั่วไป ต่อมาก็ต้องรู้โปรแกรมทำเพลงอื่นๆ”

ด้านเจตคติ

“การอุทิศเวลา ครูดนตรีจะมีมากเพราะต้องทำกิจกรรมนอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียน ดนตรีเป็นวิชาทักษะ จำเป็นต้องใช้เวลามากฝึกฝน ต้องสอนนอกเวลา ครูจะต้องอดทน บางครั้งกว่าจะเล่นเป็นเพลงได้ก็ใช้เวลาหลายสัปดาห์”

ด้านทักษะ

“ทักษะปฏิบัติที่ครูทำได้น้อยต้องมีเครื่องดนตรีหลักของตนเอง ส่วนการจะบังคับเล่น Piano ทุกคนไม่จำเป็น แต่เมื่อนอกทุกคนต้องเล่นได้ อาจจะใช้บังคับขลุ่ย Recorder ให้เล่นทุกคนก็ได้ เรียกว่าทุกคนต้องมีพื้นฐานในการใช้เครื่องดนตรีอย่างง่ายได้ ครูสอนขับร้อง จำเป็นต้องเล่น Piano ได้ ครูที่สอน Harmony ก็ต้องเล่น Piano ได้”

3. ท่านคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูดนตรีในเรื่องใดบ้าง

“การสอนดนตรีในปัจจุบันไม่ได้มองความเป็นจริงของสังคม ครูจะสอนตามสะดวก ครูขับร้อง สอนร้องได้ร้องเหมือนครูก็จบ การสอนของครูจะต้องสนใจเนื้อหาของหลักสูตร ไม่ใช่เอาสิ่งที่ตัวเองทำได้มาสอน จะต้องสนใจจุดหมายปลายทาง เป้าหมายของหลักสูตร หลักสูตรต้องปรับตามสังคม ให้มีทางเลือกและแยกแยะครูดนตรี เป็น 3 ประเภท คือ ครูดนตรีประณม ครูดนตรีมัธยม และครูดนตรีอุดม เพื่อมุ่งสอนให้ตรงทาง”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ"

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ. รศ.ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วัน เดือน ปี 20 กันยายน 2548 เวลา 13.00 – 14.30 น.

1. ท่านคิดว่าครูดนตรีต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

"ครูต้องรอบรู้ลักษณะของเครื่องดนตรีในวง เพื่อไปสอนได้ อาจจะไม่ชำนาญ แต่ต้องรู้และสอนได้ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับดนตรีเป็นเรื่องจำเป็น เช่น ความนิโสดเพลงจากอินเตอร์เน็ต ใช้คอมพิวเตอร์ทำคู่มือการสอนแบบฝึก การจัดการก็เป็นสิ่งจำเป็น เช่นการตั้งเครื่องทำอย่างไร เวลาไปงานต้องติดต่อใคร ดำเนินการอย่างไร ตั้งไฟแสงเสียงอย่างไร ส่วนใหญ่จะเรียนจากประสบการณ์ตัวเอง"

2. ในมุมมองของท่านต่ออาชีพครูดนตรีในประเทศไทย ควรมีความสามารถ หรือ มีสมรรถนะอย่างไรบ้าง

ด้านความรู้

"ความรู้เชิงทฤษฎีต้องอธิบายได้ รู้จิตวิทยาการเรียนการสอน การวัดผล ู้บริหารการจัดการ การปรับวง"

ด้านเจตคติ

"โดยธรรมชาติครูดนตรีต้องเสียสละอุทิศเวลา เช่น สอนนอกเวลา ต้องมีจรรยาบรรณในการสอนด้วย อดทนในเมื่อเด็กที่สอนยังทำไม่ได้ เพราะดนตรีเป็นวิชาทักษะ ต้องใช้เวลาฝึกมาก คนที่ไม่รักในอาชีพครูดนตรีแล้ว จะปฏิบัติอยาก เพราะต้องทำด้วยใจ"

ด้านทักษะ

"ในเรื่องของการปฏิบัติครูจะต้องรู้การปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก และเครื่องดนตรีอื่นๆที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีความรู้ทางวิชาเอกทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น ตีกลองเป็น ขับร้องเป็น เล่น Piano ได้ ต้องรอบรู้การปฏิบัติให้ได้หลาย ๆ เครื่องมือ"

3. ท่านคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครุชนคริในเรื่องใดบ้าง

"วิชาชีพครู จะต้องมึใบประกอบวิชาชีพ ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ครุชนคริก็น่าจะ ต้องมีหน่วยงานที่สามารถควบคุมมาตรฐานด้านต่าง ๆ ให้เหมือนกับวิชาชีพอื่น ๆ บ้าง เช่น การ สอน สมรรถนะขั้นต่ำที่ครุชนคริจะต้องผ่านการตรวจประเมินว่ามีอะไรบ้าง สิ่งเหล่านี้จะบ่งบอกถึง มาตรฐานครุชนคริของชาติได้"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ"

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ. ผศ.ศักดิ์ชัย นีร์ญรักษ์ สถานที่ทำงาน วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
วัน เดือน ปี 25 กันยายน 2548 เวลา 14.00 – 15.30 น.

1. ท่านคิดว่าครูดนตรีต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

"การที่จะไปสอนเด็ก ครูที่เป็นครูดนตรีทั่วไป (general music) จะต้องปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นฐานให้ได้ นักศึกษาครูดนตรีที่จบจากราชภัฏ เรียกว่าเป็น Class room Teacher ไม่ใช่ครูวิชาเลือกซึ่งจะเป็นอีกชั้นตอนหนึ่ง"

2. ในมุมมองของท่านต่ออาชีพครูดนตรีในประเทศไทย ควรมีความสามารถ หรือ มีสมรรถนะอย่างไรบ้าง

ด้านความรู้

"สมรรถนะขั้นต่ำที่ครูดนตรีต้องทำได้ เช่น เนื้อหาดนตรีจะต้องรู้ การบริหารจัดการต้องรู้ เทคโนโลยีจะเพิ่มในกรณีเด็กต้องใช้เพื่อสร้างสรรค์งานดนตรี ในทฤษฎีดนตรีตะวันตก จะเชื่อมโยง Creation กับ Improvisation"

ด้านเจตคติ

"ครูจะต้องสอนให้เด็กเกิดความรักในดนตรี เลือกที่จะฟัง เลือกที่จะเล่นดนตรี ตามที่ตัวเองต้องการ เด็กจะเกิดความคิด ครูต้องสอน สิ่งที่ยังขาด ก็คือการสอนฟัง การฟังคือการหาความสุขจากดนตรีที่ถูกที่สุด เช่น เราสอนเรื่องทำนอง ต้องบอกได้ว่าทำนองเพลงที่ฟังนี้มีลักษณะอย่างไร แสดงอารมณ์แบบไหน และอีกอย่างที่สำคัญ คือ ต้องสอนความคิดสร้างสรรค์ เพราะหลักสูตรที่ดีจะต้องสอนให้เด็กค้นพบตัวเอง"

ด้านทักษะ

“ทักษะการเล่น ควรเน้นการรวมวงมีแบบฝึกหัดรวมวงเบื้องต้น กลาง และสูง ควรใช้เพลงในหลักสูตรที่มี นำมาฝึกเล่นให้ได้ เครื่องดนตรีที่เป็นแบบแผนหาง่าย นำมาให้เด็กเล่น ได้แก่ รีคอร์ดอร์ (Recorder)”

“ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี 1) ให้แยกว่า ประถมศึกษา ควรมีเครื่องดนตรีประจำห้องเรียนอะไรบ้าง ให้หลากหลายชนิด 2) มัธยมศึกษา ควรเน้นการสอนเป็นวงมากกว่าเดี่ยว เช่น รวมวงโยธวาทิต เป็นต้น หรือทำวงขับร้องประสานเสียง ถ้าเล่นเครื่องลมไม้ก็ควรทำวงเครื่องลมไม้ เป็นต้น การปฏิบัติควรเน้นการเรียนเป็นกลุ่มหาโน้ตที่เป็นการรววงมาเล่น จะทำให้เข้าถึงปรัชญาดนตรีศึกษา”

“การขับร้อง นักศึกษาครูทุกคนควรต้องทำได้ และต้องสามารถเล่นคลอประกอบ (Accompaniment) ให้กับนักเรียนได้ในเวลาขับร้อง เสียงจะได้ไม่เพี้ยน และควรเน้นการขับร้องประสานเสียง”

3. ท่านคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูดนตรีในเรื่องใดบ้าง

“วิชาดนตรีในปัจจุบัน ไม่มีเกณฑ์เป็นของตนเอง เช่น ให้ร้องเพลงได้ แต่ร้องแคไหน เพลงอะไร ไม่ได้บอก หรือเล่นดนตรีได้ ได้แคไหนก็ไม่บอก เทคโนโลยี ไม่ใช่การมีโปรแกรมดนตรีไปทำเพลง แต่หมายถึง ครูมีเทคโนโลยีอะไรบ้างที่ให้นักใช้ เทคโนโลยีเป็นของเด็ก ขณะที่ เทคโนโลยีเป็นสมรรถนะ (Competency) ของครู มาตรฐานวิชาชีพดนตรี ยังเทียบกับวิชาอื่นเข้ามา การสอนที่เป็นแบบอย่างทางดนตรี จะต้องเป็นตัวอย่างของความรู้ที่สามารถเป็นแบบในการแสวงหาความรู้ต่อไปได้ เหมือนตัวอย่าง การบวกเลข เมื่อเด็กทำได้ ก็สามารถไปประยุกต์ใช้กับสิ่งต่าง ๆ ได้”

.....
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์หลักสูตรผลิตครูดนตรี 5 ปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

หลักสูตรการผลิตครูดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ฉบับ พ.ศ. 2543 ที่กล่าวถึงในงานวิจัยนี้ เป็นการนำหลักสูตรต่อเนื่องมาสถานภาพเดิมที่เปลี่ยนแปลงมาจากสถาบันราชภัฏ ดังนั้นทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏยังคงใช้หลักสูตรนี้อยู่ และคิดว่าในอนาคตคงมีการปรับปรุงให้มีสภาพเอกเทศตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งต่อไป ในขณะที่เดียวกับการปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันราชภัฏก็ได้จัดทำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2546 ขึ้นมาใหม่ตามพื้นฐานความต้องการการผลิตครูให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่ต้องการให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยเรียกว่า หลักสูตรผลิตครู 5 ปี ขึ้นมาด้วย ผู้วิจัยจึงขอนำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 5 ปีมาวิเคราะห์สรุปในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตครูดนตรีร่วมด้วยดังต่อไปนี้

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏ พ.ศ.2546 (สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา,2546: 3-31) หรือหลักสูตรผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ได้ออกแบบหลักสูตร ดังนี้

1. เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (outcome-base) มุ่งพัฒนาปรีชาสามารถของนักศึกษาครูให้เป็นครูชั้นวิชาชีพที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนแบบชุดวิชา โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวม ไม่นต่ำกว่า 171 หน่วยกิต โดยรวมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี

2. โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย กลุ่มชุดวิชาจำนวน 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้คือ

2.1 กลุ่มชุดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

2.2 กลุ่มชุดวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 55 หน่วยกิต

2.3 กลุ่มชุดวิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต

2.4 กลุ่มชุดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

3. ชื่อปริญญาเปลี่ยนเป็น ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรม) แทนหลักสูตรเดิมที่เป็นปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีสากล) โดยมีเจตนาของหลักสูตรที่จะสร้างครูให้มีคุณลักษณะสอน 3 วิชาได้ในคน ๆ เดียวกัน คือสอนได้ทั้งดนตรี ศิลปะ และนาฏศิลป์ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ (ให้วิชาดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปะ)

4. มีการจัดการศึกษาเป็นแบบชุดวิชา โดยมีสัญลักษณ์ น(ท-ป-อ)

น หมายถึง จำนวนหน่วยกิตของชุดวิชา

ท หมายถึง จำนวนเวลาเรียนทฤษฎี โดย 1 หน่วยกิตเท่ากับ 1 ชั่วโมง/สัปดาห์

ป หมายถึง จำนวนเวลาเรียนภาคปฏิบัติโดย 1 หน่วยกิตเท่ากับ 2 ชั่วโมง/

สัปดาห์

อ หมายถึง จำนวนเวลาเรียนรู้หรือปฏิบัติงานด้วยตนเองตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายโดย 1 หน่วยกิตเท่ากับ 3 ชั่วโมง/สัปดาห์

สำหรับชุดวิชาฝึกประสบการณ์กำหนดให้ 1 หน่วยกิต เท่ากับ การปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง

5. กลุ่มชุดวิชาเฉพาะด้าน กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต มีชุดวิชา ดังนี้

กลุ่มภาษาอังกฤษทางวิชาการ

ARTS101 ภาษาอังกฤษสำหรับครูศิลปกรรม 1 3(1-2-3)

ARTS102 ภาษาอังกฤษสำหรับครูศิลปกรรม 2 3(1-2-3)

กลุ่มพื้นฐาน

ARTS201 ภูมิปัญญาศิลปะไทย 5(2-4-3)

ARTS202 ศิลปะร่วมสมัย 5(2-4-3)

ARTS203 ทฤษฎีการรับรู้ทางการเห็น 5(1-6-3)

ARTS204 ทฤษฎีดนตรี 5(1-6-3)

ARTS205 ศิลปการแสดง 5(1-6-3)

ARTS206 การจัดการแสดงผลงานศิลปะ 5(1-6-3)

กลุ่มทักษะบังคับ

ARTS301 ทักษะศิลป์พื้นฐาน 5(1-6-3)

ARTS401 พื้นฐานทักษะดนตรี 5(1-6-3)

ARTS501 พื้นฐานการแสดง 5(1-6-3)

กลุ่มดนตรี

ARTS402 การวิเคราะห์ดนตรี 5(2-4-3)

ARTS403 ประวัติดนตรี 5(2-2-6)

ARTS404 การประพันธ์เพลงเบื้องต้น 5(1-6-3)

ARTS405 คำนคว้าผลงานดนตรี 5(1-6-3)

ARTS406 การจัดการวงดนตรี 5(1-6-3)

ARTS407 เทคโนโลยีดนตรี 5(2-4-3)

ในรายละเอียดของหลักสูตร พบว่า กลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ซึ่งถือว่าเป็นทักษะทางวิชาการนั้น นักศึกษาได้เรียนเพียง 8 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มพื้นฐาน ARTS204 ทฤษฎีดนตรี 5(1-6-3) กลุ่มทักษะบังคับ ARTS401 พื้นฐานทักษะดนตรี 5(1-6-3) และในกลุ่มดนตรีอีก 6 กลุ่มวิชา รวมทั้งหมด 81 หน่วยกิต ดังนั้นเมื่อพิจารณาโดยละเอียดจะพบว่า กลุ่มชุดวิชาทฤษฎีดนตรี เรียนเพียง 5 หน่วยกิต มีการจัดชั่วโมงแบบ 1-6-3 หมายถึง การเรียนทฤษฎีในห้องเรียน 1 ชั่วโมง ปฏิบัติ 6 ชั่วโมง และศึกษาด้วยตนเองอีก 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ และกลุ่มชุดวิชาพื้นฐานทักษะดนตรี ก็มีการจัดชั่วโมงการเรียนเหมือนกัน กลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์ในหลักสูตร 4 ปี มีทั้งหมด 8 วิชา รวม 24 หน่วยกิต แต่หลักสูตร 5 ปี มีเพียง 10 หน่วยกิต และขณะที่กลุ่มวิชาปฏิบัติของหลักสูตร 4 ปี นักศึกษาต้องเรียนถึง 18 หน่วยกิต แต่หลักสูตร 5 ปี กลับเรียนเพียง 5 หน่วยกิต ผู้วิจัยได้แสดงข้อเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี ให้เห็นพอนเป็นตัวอย่าง ดังนี้

หลักสูตร 4 ปี ค.บ. (ดนตรีสากล)	หลักสูตร 5 ปี ค.บ. (ศิลปกรรม)
<p>กลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์ ทั้งหมด 8 วิชา รวม 24 หน่วยกิต ได้แก่ ทฤษฎีดนตรีสากล1 (3/4) ทฤษฎีดนตรีสากล2 (3/4) ทฤษฎีดนตรีสากล3 (3/4) ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส (3/4) การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับดนตรีแจ๊สและป๊อปปูลาร์ (3/4) การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงโยธวาทิต (3/4) การเรียบเรียงดนตรีสำหรับวงดุริยางค์ (3/4) และวิชาการเรียบเรียงดนตรีสำหรับเด็ก (3/4)</p>	<p>กลุ่มพื้นฐาน ARTS204 ทฤษฎีดนตรี 5(1-6-3) กลุ่มดนตรี ARTS404 การประพันธ์เพลงเบื้องต้น 5(1-6-3) รวม 10 หน่วยกิต</p>
<p>กลุ่มวิชาปฏิบัติ ให้เรียนเครื่องมือเดี่ยว 6 รายวิชา และบังคับปฏิบัติคีบบอร์ด 2 รายวิชา ปฏิบัติรวมวง 2 รายวิชา รวมทั้งหมด 18 หน่วยกิต เช่น การปฏิบัติเครื่องลมไม้1 (2/4) การปฏิบัติเครื่องลมไม้2 (2/4) การปฏิบัติเครื่องลมไม้3 (2/4) การปฏิบัติเครื่องลมไม้4 (2/4) การปฏิบัติเครื่องลมไม้5 (2/4) การปฏิบัติเครื่องลมไม้6 (2/4)</p>	<p>กลุ่มทักษะบังคับ ARTS401 พื้นฐานทักษะดนตรี 5(1-6-3) รวม 5 หน่วยกิต</p>

การปฏิบัติเครื่องคีย์บอร์ด1 (2/4) การปฏิบัติ เครื่องคีย์บอร์ด2 (2/4) การปฏิบัติรวมวงเล็ก (1/4) การปฏิบัติรวมวงใหญ่ (1/4)	
--	--

จะเห็นได้ว่า กลุ่มวิชาที่นำมาเปรียบเทียบนี้ หลักสูตร 5 ปี จะมีวิชาเรียนน้อยกว่าหลักสูตร 4 ปีมาก โดยเฉพาะในกรณีการเรียนวิชาทักษะดนตรีปฏิบัติ นั้น ของเดิมหลักสูตร 4 ปี จะมีรายวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรี 6 รายวิชา ทำให้การจัดแผนการเรียนได้ภาคเรียนละ 1 รายวิชา รวม 3 ปีก็ครบ 6 รายวิชา เป็นการดีที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนวิชาปฏิบัติทุกภาคเรียน ส่วนรายวิชาการปฏิบัติรวมวง 2 รายวิชา จะจัดในภาคเรียนที่ 4 และภาคเรียนที่ 6 พอขึ้นปีที่ 4 คือภาคเรียนที่ 7 นักศึกษาก็จะออกฝึกสอน และภาคเรียนที่ 8 นักศึกษาจะกลับมาเรียนรายวิชาสัมมนาและรายวิชาอื่น ๆ อีก 1 ภาคเรียน ส่วนหลักสูตร 5 ปีนั้น จะเรียนวิชาปฏิบัติเพียงภาคเรียนเดียว คือ ชุดวิชา ARTS401 พื้นฐานทักษะดนตรี 5(1-6-3) และออกฝึกสอนในภาคเรียนที่ 9 และ 10 ทำให้พิจารณาได้ว่า วิชาการดนตรีในหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี ยังมีข้อบกพร่องซึ่งควรได้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เมื่อได้พิจารณาจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี กับหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี จะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง หลักสูตรการผลิตครู 5 ปีจะวางจุดประสงค์เฉพาะไว้กว้างมาก ดังแสดงเปรียบเทียบให้เห็น ดังนี้

หลักสูตร 4 ปี ค.บ. (ดนตรีสากล)	หลักสูตร 5 ปี ค.บ. (ศิลปกรรม)
<p>จุดประสงค์เฉพาะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้อย่างถูกต้อง 2. ให้มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีเข้าใจวิธีสอนดนตรีเป็นอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3. ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีเทียบเท่ามาตรฐานสากล เพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมได้ 	<p>จุดประสงค์เฉพาะ</p> <p>ผลิตครูในมิติใหม่ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตครูมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรีความเป็นครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เป็นครูชั้นวิชาชีพที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี และเก่ง โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยการผสมผสานภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน สร้างองค์ความรู้โดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การทำงาน การแก้ปัญหา และการเรียนรู้จากทีม

หลักสูตร 4 ปี ค.บ. (ดนตรีสากล)	หลักสูตร 5 ปี ค.บ. (ศิลปกรรม)
4. ให้ความรู้ความเข้าใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี	2. เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้เฉพาะทาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพเป็นอย่างดี
5. ให้ความรู้ความเข้าใจคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษา	3. มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกของความเป็นครู ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้และการได้รับแบบอย่างที่ดีจากผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียน
6. ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพทางดนตรี	

จุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตร 5 ปี เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตครูมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรีความเป็นครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เป็นการเขียนจุดประสงค์ที่อ้างอิงไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา(คุรุสภา) ซึ่งคุรุสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครูกำหนดเกณฑ์ไว้ทั้งหมด 12 มาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544) และเน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้เฉพาะทาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ การเขียนลักษณะนี้เป็นการกำหนดไว้ให้ผู้ใช้หลักสูตรนำไปตีความเอาเอง หรือมองอีกด้านหนึ่งว่า จุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตร 5 ปี เน้นการผลิตครูสายศิลปกรรม จึงเป็นการเขียนเพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏต่าง ๆ นำไปปรับใช้ตามศักยภาพ ส่วนหลักสูตร 4 ปี เน้นผลิตครูดนตรีสากลสายตรงจึงกำหนดจุดประสงค์เฉพาะที่เป็นรูปธรรมมากกว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตครู
แขนงวิชาดนตรีสากล
2. แบบประเมิน รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. แบบประเมิน โมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอน
ดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับอาจารย์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง “การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ”

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งของการวิเคราะห์หลักสูตรศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตครูแขนงวิชาดนตรีสากล ในความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูดนตรี ในแบบสอบถามจะประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรีสากล ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. โปรดอ่านคำชี้แจงก่อนตอบแบบสอบถามในแต่ละตอน

3. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ทุกตอน เพื่อสามารถนำคำตอบของท่านเป็นข้อมูลในการวิจัยได้

(ขอขอบพระคุณอย่างสูง)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม รายการประเมิน หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
แขนงดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความในที่ว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ..... ปี

4. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

5. ประสบการณ์ในการสอน..... ปี

6. เครื่องดนตรีหลักที่ท่านชำนาญในการสอน ได้แก่

01) Trumpet

02) Tuba

03) Trombone

04) Clarinet

05) Flute

06) Saxophone

07) Piano

08) Violin

09) Viola

10) Cello

11) Double Bass

12) Guitar

13) Percussion

14) ฆ้อง

15)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต แขนงวิชาดนตรีสากล

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตครูแขนงวิชาดนตรีสากล ในความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยจะพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรใน 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการวัดประเมินผล

ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

โครงสร้างหลักสูตร

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 146 หน่วยกิต โดยมีสัดส่วนหน่วยกิตแต่ละหมวดวิชาและแต่ละกลุ่มวิชา ดังนี้

1. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป	33	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	9	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	9	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	9	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	103	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา	68	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาชีพครู	25	หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ		
2.3.1 สำหรับวิชาเอก	10	หน่วยกิต
2.3.2 สำหรับวิชาโท	-	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการประเมิน	ระดับความความเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านโครงสร้างหลักสูตร					
1. กลุ่มเนื้อหาวิชารวม 68 หน่วยกิต โดยแบ่งออกเป็น วิชาบังคับ 50 หน่วยกิต และวิชาเลือก 18 หน่วยกิต จัดให้เหมาะสมแล้ว					
2. ในโปรแกรมวิชาของท่านได้จัดให้นักศึกษาทุกคนได้เรียนวิชาปฏิบัติคีย์บอร์ด					
3. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาทฤษฎีและการประพันธ์					
4. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาเทคโนโลยีดนตรี					
5. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาดนตรีวิทยา					
6. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาดนตรีป๊อปปูล่าร์และแจ๊สศึกษา					
7. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาโยธวาทิต					
8. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการปฏิบัติเครื่อง					
9. รายวิชาเลือกกลุ่มวิชาการขับร้อง					
10. โครงสร้างหลักสูตรมีความยืดหยุ่น ทำให้สามารถเลือกรายวิชาใดๆ ตามที่นักศึกษาต้องการเรียนได้					
ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร					
11. มีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
12. สามารถนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้					
13. เน้นการบริหารงานดนตรีในโรงเรียน					
14. เน้นความเป็นครูดนตรีวิชาชีพ					
15. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรักศรัทธาในอาชีพครูดนตรี					

รายการประเมิน	ระดับความความเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านเนื้อหาตามหลักสูตร					
16. เนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ สามารถจัดสอนได้ตามจุดมุ่งหมาย					
17. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ มีความทันสมัย เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน					
18. เนื้อหาในรายวิชาเลือกมีความหลากหลายและเหมาะสม					
19. เนื้อหาในรายวิชาบังคับเหมาะสมแล้ว					
20. เนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรบางวิชาไม่สามารถสอนได้					
ด้านการวัดและประเมินผล					
21. ใช้วิธีการและเครื่องมือหลาย ๆ แบบเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการประเมินผลอย่างเพียงพอ					
ก. แบบทดสอบ.....
ข. แบบสังเกต.....
ค. แบบประเมินผลงาน.....
22. ในการประเมินผลการศึกษา ผู้สอนได้แจ้งผลการประเมินและแก้ไขหรือแนะนำสิ่งที่นักศึกษาได้ทำผิดพลาดที่ เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา					
23. ได้ให้นักศึกษาทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) และนำมาใช้ในการประเมินผล					
24. ให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา					
25. มีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลแก่ผู้เรียนในชั่วโมงแรกที่สอน					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครุต้นตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
อย่างอิสระ ใน 4 ประเด็น ดังนี้

ด้านโครงสร้างหลักสูตร

.....

.....

ด้านจุดประสงค์เฉพาะ

.....

.....

ด้านเนื้อหารายวิชา

.....

.....

ด้านการวัดและประเมินผล

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับนักศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง "การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ"
.....

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งของการสำรวจสมรรถนะด้านดนตรี และรายการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ จากนักศึกษาได้เรียนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ข้อมูลของท่านจะใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครุดนตรี ในแบบสอบถามจะประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สมรรถนะความสามารถของนักศึกษา

ตอนที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2. โปรดอ่านคำชี้แจงก่อนตอนแบบสอบถามในแต่ละตอน

3. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ทุกตอน เพื่อสามารถนำคำตอบของท่านเป็นข้อมูลในการวิจัยได้

.....

แบบสำรวจสมรรถนะของนักศึกษาครุดนตรี สาขาวิชาดนตรีสากล และรายการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความในที่ว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ..... ปี

3. เครื่องดนตรีหลักที่เรียนได้แก่

☐ 01) Trumpet	☐ 02) Tuba	☐ 03) Trombone
☐ 04) Clarinet	☐ 05) Flute	☐ 06) Saxophone
☐ 07) Piano	☐ 08) Violin	☐ 09) Viola
☐ 10) Cello	☐ 11) Double Bass	☐ 12) Guitar
☐ 13) Percussion	☐ 14) ขั้บร้อง	☐ 15)

4. เครื่องดนตรีรองที่เรียนได้แก่

☐ 01) Trumpet	☐ 02) Tuba	☐ 03) Trombone
☐ 04) Clarinet	☐ 05) Flute	☐ 06) Saxophone
☐ 07) Piano	☐ 08) Violin	☐ 09) Viola
☐ 10) Cello	☐ 11) Double Bass	☐ 12) Guitar
☐ 13) Percussion	☐ 14) ขั้บร้อง	☐ 15)

6. เครื่องดนตรีบังคับ ที่นักศึกษาทุกคนต้องลงทะเบียนเรียน มีหรือไม่

มี ได้แก่.....

ไม่มี

7. สถานที่ที่ท่านออกฝึกสอนอยู่ในระดับใด

ระดับประถม ระดับมัธยม

ตอนที่ 2 สมรรถนะความสามารถของนักศึกษาโปรแกรมดนตรีสากล ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เมื่อท่านเรียนจบวิชาในหลักสูตร และพร้อมที่จะออกฝึกสอนประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ท่านมีความรู้ความสามารถในเรื่องต่อไปนี้อย่างไร โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

รายการสมรรถนะ	ระดับความรู้ความสามารถ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ทฤษฎีพื้นฐานทางดนตรี					
1. เขียนโน้ตจากจินตนาการหรือทำนองที่ได้ยินได้ทันที					
2. เขียนเพลงให้เครื่องดนตรีต่างตระกูลบรรเลงร่วมกันได้					
3. เขียนเสียงประสาน 4 แนวได้					
4. สร้างผลงานในการประพันธ์เพลง					
5. สามารถผลิตงานเรียบเรียงดนตรีได้					
<p>☞ ท่านคิดว่า ท่านต้องการทบทวนทฤษฎีดนตรีเรื่องใดเป็นพิเศษ.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					
การปฏิบัติดนตรี					
6. ปฏิบัติตามคำสั่งศัพท์พื้นฐานในการบังคับเสียงได้ทันที (เช่น Staccato, Decrescendo, Sforzando เป็นต้น)					
7. สามารถเล่น Piano หรือเครื่องดนตรีประเภท Keyboard อื่น ๆ ได้ดี					
8. ปฏิบัติเครื่องดนตรีหลักในระดับการแสดงเดี่ยวได้					
9. มีการเรียนรู้เครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ เป็นเครื่องมือรองในระดับบรรเลงได้ดี					
10. มีประสบการณ์ในการแสดงดนตรีต่อสาธารณชน					
11. มีความสามารถในการขับร้อง					
12. สามารถอำนวยการเพลง (Conduct) ในระดับนาายวง (Band Master) ได้					
13. สามารถที่จะทำการด้นเพลง (Improvise) ได้					
14. บรรเลงเพลงได้หลากหลายลีลา (Style) (เช่น Pop,Jazz, Classic เป็นต้น)					

รายการสมรรถนะ	ระดับความรู้ความสามารถ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
15. มีประสบการณ์ในการบรรเลงเพลงที่ไม่เคยเห็นมาก่อน (Sight Reading)					
<p>๘ ท่านคิดว่า ท่านต้องการทบทวน การปฏิบัติดนตรีเรื่องใดเป็นพิเศษ.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					
ความเป็นครูดนตรี					
16. มีความสามารถในการจัดทำโครงการสอนและแผนการสอนรายคาบได้					
17. เข้าใจสาระการเรียนรู้วิชาดนตรี ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
18. สามารถใช้วิธีสอนตามแบบโคดาย (Kodaly) ได้					
19. สามารถใช้วิธีสอนตามแบบคาร์ล ออฟ (Carl off) ได้					
20. สามารถทำสื่อการสอนขึ้นใช้เองได้					
21. ทำตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom) ในการสอนดนตรี					
22. รู้จักเลือกและใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการวัดผลประเมินผลวิชาดนตรี					
23. เข้าถึงปรัชญาของหลักการสอนดนตรีศึกษา					
24. มีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการสอนวิชาดนตรี					
25. เข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาที่จะไปสอน					
<p>๘ ท่านคิดว่า ท่านต้องการทบทวน เรื่องใดเป็นพิเศษ เพื่อให้การออกฝึกสอนประสบความสำเร็จ.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					
การบริหารจัดการดนตรี					
26. มีการคัดกรองและเลือกแบบฝึกหัดสำหรับการซ้อมและบทเพลงสำหรับการแสดง					
27. จัดการดูแลการเก็บรักษาเครื่องดนตรีได้ดี					

รายการสมรรถนะ	ระดับความรู้ความสามารถ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
28. รู้วิธีจัดทำตารางโปรแกรมการซ้อมและการเรียนให้เหมาะสม					
29. สามารถจัดทำโน้ตใหม่เสริมแนวเสียงที่ขาดหายไปของบทเพลงที่จะต้องซ้อมได้					
30. สามารถบริหารการสอนนักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มในเครื่องมือที่แตกต่างกันได้					
31. สามารถควบคุมการฝึกซ้อมทุกประเภทได้แม้องค์ประกอบของวงจะต่างกัน เช่น วงโยธวาทิต วงแบน วงควอเต็ต เป็นต้น					
32. ประสานกิจกรรมของโรงเรียนกับการทำแผนการใช้ดนตรีประกอบ					
33. สามารถซ่อมและปรับเครื่องดนตรีเบื้องต้นได้ (เช่น เปลี่ยนนมวแซกโซโฟน, ถอดท่อลมเครื่องทองเหลือง เป็นต้น)					
34. สามารถแก้ไขปัญหาเมื่อไม่มีสื่อการสอนใช้					
35. สามารถจัดระบบในการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเรียนดนตรีปฏิบัติ					
<p>๘ ท่านคิดว่า ท่านต้องการให้บททวน การบริหารจัดการดนตรีเรื่องใดเป็นพิเศษ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					
เทคโนโลยีดนตรี					
40. สามารถใช้ซอฟต์แวร์ในการทำ MIDI file (เช่น Cakewalk, Cubase, Sequencer plus gold)					
41. สามารถใช้โปรแกรมเขียนโน้ต (Note Notation) (เช่น Sebilus, Encore, Finale เป็นต้น)					
42. รู้จักเว็บไซต์และสามารถดาวน์โหลดข้อมูลเกี่ยวกับการสอนหรือความรู้ดนตรีทาง Internet ได้					

รายการสมรรถนะ	ระดับความรู้ความสามารถ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
43. เลือกใช้เครื่องเทียบเสียงดิจิทัล (Digital Tuner)					
44. เลือกใช้เครื่องกำกับความเร็ว (Clock Metronom)					
45. มีการใช้ดิส (Disc) ที่บันทึกเพลงประกอบ (Accompaniment) นำมาฝึกปฏิบัติร่วมเหมือนการแสดงจริง					
<p>๘ ท่านคิดว่า ท่านต้องการให้บททวน เทคโนโลยีดนตรีในเรื่องใดเป็นพิเศษ.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					

ถ้าท่านต้องการจะติวเข้มในเนื้อหาทางดนตรี โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความต้องการของท่าน

เนื้อหาทางดนตรี	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. คอร์ดและการเคลื่อนที่					
2. บันไดเสียงและโหมด					
3. จังหวะ					
4. ทำนอง					
5. การเขียนสกออร์					
6. การประพันธ์					
7. บทฝึกปฏิบัติ					
8. การค้นทำนอง					
9. การขับร้องประสานเสียง					
10. การจัดการวงดนตรี					

11. การควบคุมวงดนตรี					
12. การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์					
13. หลักสูตรดนตรี					
14. เทคนิควิธีสอนดนตรี					
15. การเลือกสื่อดนตรี					
16. การประเมินผลดนตรี					

ตอนที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แขนงดนตรีสากล ตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ในฐานะที่ท่านได้ศึกษาในโปรแกรมดนตรีสากล และกำลังจะเตรียมตัวออกฝึกสอน เพื่อเข้าสู่อาชีพครูดนตรี ผู้วิจัยต้องการประเมินหลักสูตรที่ท่านเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาวิชา เฉพาะ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ ด้านการวัดประเมินผล โปรด ภาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะ					
1. การจัดเนื้อหาวิชาที่สอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน					
2. เนื้อหาวิชาที่สอนเป็นความรู้ใหม่และทันสมัย					
3. เนื้อหาวิชาที่มีความหลากหลายทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ					
4. เนื้อหาวิชาที่มีความเหมาะสมกับเวลาที่จัดให้เรียน					
5. เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอาชีพครูดนตรีได้อย่างดี					
ด้านกระบวนการเรียนการสอน					
6. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายวิชาอย่างชัดเจน					
7. ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					

รายการประเมิน	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8. ผู้สอนได้กำหนดกิจกรรมและมอบหมายงานให้ทำนอกชั้นเรียน					
9. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน					
10. มีการดำเนินการเรียนการสอนครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
11. มีหนังสือและตำราทางดนตรีช่วยการค้นคว้าอย่างเพียงพอ					
12. มีเครื่องดนตรีและแบบฝึกให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ					
13. มีคอมพิวเตอร์สำหรับค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศ					
14. มีห้องเรียนที่เหมาะสมทั้งในการเรียนวิชาทฤษฎีและวิชาปฏิบัติ					
15. มีการใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนที่ทันสมัย					
ด้านการวัดและประเมินผล					
16. ผู้สอนมีการแจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน					
17. ผู้สอนมีการวัดผลทุก ๆ ระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ					
18. ผู้เรียนได้ทราบผลการประเมินและข้อปรับปรุงแก้ไขจากผู้สอนทันที					
19. มีการใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบเพื่อวัดผลผู้เรียน					
20. ผู้เรียนมีโอกาสได้ประเมินผลงานของตัวเองและเพื่อน					

แบบประเมิน รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

คำชี้แจง แบบประเมินนี้สำหรับผู้เชี่ยวชาญใช้เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วยรายการที่จะประเมิน ดังนี้

1. ความเป็นมาของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม
2. รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม โดยภาพรวม
3. องค์ประกอบของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม
 - 3.1 หลักการ
 - 3.2 วัตถุประสงค์
 - 3.3 ลักษณะการอบรม
 - 3.4 เนื้อหา
 - 3.5 คุณสมบัติผู้เข้ารับการอบรม
 - 3.6 ระยะเวลาการอบรม
 - 3.7 กระบวนการอบรม
 - 3.8 การนำรูปแบบไปใช้

แบบประเมินนี้ เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมดีมาก
4	หมายถึง	เหมาะสมดี
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ควรต้องปรับปรุง

ขอให้ท่านพิจารณาเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม แล้วทำเครื่องหมาย

- ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และโปรดให้ข้อเสนอแนะของการประเมินแต่ละหัวข้อ ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมให้มีคุณภาพมากขึ้น

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. ความเป็นมาของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม					
1.1 การกล่าวถึงที่มาของรูปแบบอย่างชัดเจน					
1.2 การบอกเหตุผลในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม					
1.3 การใช้ภาษาในการเรียบเรียง การแสดงลำดับ และความต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นภาพของรูปแบบการฝึกอบรม เข้าใจง่าย ชัดเจน					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
2. รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม โดยภาพรวม					
2.1 การกำหนดขั้นตอนการฝึกอบรมมีความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์					
2.2 รูปแบบการฝึกอบรมมีความเหมาะสมปฏิบัติได้					
2.3 การเรียบเรียงลำดับของรูปแบบการฝึกอบรม เข้าใจง่าย ชัดเจน และมีความสัมพันธ์กัน					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
3. องค์ประกอบของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม					
3.1 หลักการ					
1) หลักการที่กำหนดมีความชัดเจน.....
2) การใช้ภาษา และการเรียบเรียง เข้าใจง่าย.....
3.2 วัตถุประสงค์					
1) วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับหลักการ.....
2) วัตถุประสงค์ มีความเป็นไปได้ แสดงสิ่งที่ต้องการกระทำ....
3) การใช้ภาษา และการเรียบเรียง เข้าใจง่าย.....
3.3 ลักษณะการฝึกอบรม					
1) สอดคล้องตามหลักการ.....
2) ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้.....
3.4 เนื้อหา					
1) เนื้อหาสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด.....
2) เนื้อหาแต่ละกลุ่มมีความสัมพันธ์กัน.....
3.5 คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม					
1) มีความเหมาะสม และสัมพันธ์กับรูปแบบการอบรม.....
3.6 ระยะเวลาการอบรม					
1) มีความเหมาะสม และสัมพันธ์กับเนื้อหาการอบรม.....
3.7 กระบวนการอบรม					
1) ขั้นตอนต่าง ๆ มีความสอดคล้องกัน
2) สามารถเข้าใจ และมีความชัดเจนในการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้.....
3.8 การนำรูปแบบไปใช้					
1) มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

แบบประเมิน โมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

คำชี้แจง แบบประเมินนี้สำหรับผู้เชี่ยวชาญใช้เพื่อประเมินคุณภาพของโมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วยรายการที่จะประเมิน ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. เป้าหมาย
3. วัตถุประสงค์
4. ระยะเวลาการฝึกอบรม
5. เนื้อหา
6. กิจกรรมการอบรม
7. การประเมินผล

แบบประเมินนี้ เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมดีมาก
4	หมายถึง	เหมาะสมดี
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ควรต้องปรับปรุง

ขอให้ท่านพิจารณาเอกสารโมดูลที่ 1 – 16 แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และโปรดให้ข้อเสนอแนะของการประเมินแต่ละหัวข้อ ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับปรุงโมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมให้มีคุณภาพมากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่					
1.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
1.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
1.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
1.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
1.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
1.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
1.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด					
2.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
2.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
2.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
2.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
2.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
2.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
2.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ					
3.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
3.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
3.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
3.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
3.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
3.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
3.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง					
4.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
4.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
4.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
4.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
4.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
4.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
4.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกอ					
5.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
5.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
5.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
5.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
5.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
5.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
5.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์					
6.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
6.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
6.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
6.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
6.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
6.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
6.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
โมดูล 7 เรื่อง การฝึกปฏิบัติ					
7.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
7.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
7.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
7.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
7.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
7.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
7.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 8 เรื่อง การดำเนินงาน					
8.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
8.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
8.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
8.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
8.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
8.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
8.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 9 เรื่อง การขั้บร้งประสานเสียง					
9.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
9.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
9.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
9.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
9.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
9.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
9.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี					
10.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
10.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
10.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
10.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
10.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
10.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
10.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี					
11.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
11.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
11.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
11.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
11.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
11.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
11.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์					
12.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
12.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
12.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
12.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
12.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
12.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
12.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี					
13.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
13.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
13.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
13.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
13.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
13.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
13.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี					
14.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
14.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
14.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
14.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
14.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
14.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
14.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....
โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี					
15.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
15.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
15.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
15.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
15.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
15.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
15.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

รายการที่ประเมิน	อันดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี					
16.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....
16.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....
16.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....
16.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....
16.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....
16.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....
16.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

1. แบบรายงานตัว "การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี"
2. รายการบันทึกอนุทินสะท้อนการอบรม
3. แบบประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบรายงานตัว
 "การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ"

ชื่อ - นามสกุล.....	รหัสนักศึกษา.....
เครื่องมือเอก.....	เกรดเฉลี่ย.....

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือกรอกข้อความ พร้อมแนบใบรายงานผลการศึกษา

กลุ่มวิชา	เกรด
1. กลุ่มวิชาทฤษฎีโน้ตเรียบเรียงเสียงประสาน	
☐ ทฤษฎีดนตรีสากล 1.....
☐ ทฤษฎีดนตรีสากล 2.....
☐ ทฤษฎีดนตรีสากล 3.....
☐ การประพันธ์ 1.....
☐ เคาน์เตอร์พอยต์.....
☐ การเรียบเรียงดนตรีสำหรับวงดุริยางค์.....
☐ การเรียบเรียงดนตรีสำหรับเด็ก.....
☐ การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับการขับร้องประสานเสียง
☐ การเรียบเรียงดนตรีประกอบสื่อ.....
☐ การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงโยธวาทิต.....
☐ การเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับดนตรีแจ๊สและป๊อปูลาร์.....
☐ รูปแบบและการวิเคราะห์ดนตรีตะวันตก 1.....
☐ รูปแบบและการวิเคราะห์ดนตรีตะวันตก 2.....
☐ ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส.....
.....
.....
2. กลุ่มขับร้องประสานเสียง	
☐ ปฏิบัติขับร้องประสานเสียง 1
☐ ปฏิบัติขับร้องประสานเสียง 2.....
☐ ปฏิบัติขับร้องประสานเสียง 3.....
☐ ปฏิบัติขับร้องประสานเสียง 4.....
.....
.....

☐ จุดสาทรกรรมการดนตรีเบื้องต้น.....
☐ ปฏิบัติการบันทึกเสียงดนตรี 1.....
☐ ปฏิบัติการบันทึกเสียงดนตรี 2.....
.....
.....
6. กลุ่มทักษะและเทคนิคการเล่นเครื่องดนตรี	
☐ ปฏิบัติ 1.....
☐ ปฏิบัติ 2.....
☐ ปฏิบัติ 3.....
☐ ปฏิบัติ 4.....
☐ ปฏิบัติ 5.....
☐ ปฏิบัติ 6.....
☐ ปฏิบัติคีย์บอร์ด 1.....
☐ ปฏิบัติคีย์บอร์ด 2.....
☐ ปฏิบัติรวมวงเล็ก 1.....
☐ ปฏิบัติรวมวงเล็ก 2.....
☐ ปฏิบัติรวมวงใหญ่ 1.....
☐ ปฏิบัติรวมวงใหญ่ 2.....
.....
.....

ลายมือชื่อ.....

...../...../.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับอาจารย์

สอวัดความพร้อม ได้คะแนน..... ดีมาก ดี ปานกลาง ปรับปรุง
ต้องเข้าอบรม

1. ด้านความรู้ทางทฤษฎีดนตรี แบ่งเป็น 6 โมดูล ได้แก่

☐ โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่	☐ โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง
☐ โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด	☐ โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกอ์
☐ โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ	☐ โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์

2. ด้านการปฏิบัติดนตรี แบ่งเป็น 3 โมดูล ได้แก่

☐ โมดูล 7 เรื่อง บทฝึกปฏิบัติ
☐ โมดูล 8 เรื่อง การดันทำนอง
☐ โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง

3. ด้านการบริหารจัดการดนตรี แบ่งเป็น 2 โมดูล ได้แก่

☐ โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี	☐ โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี

4. ด้านเทคโนโลยีดนตรี แบ่งเป็น 1 โมดูล ได้แก่

☐ โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์

5. ด้านความเป็นครูดนตรี แบ่งเป็น 4 โมดูล ได้แก่

☐ โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี
☐ โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี
☐ โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี
☐ โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี

ความเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

รายการบันทึกอนุทินสะท้อนการอบรม
"การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ"

.....

การดำเนินการอบรม (ข้อดี - ข้อด้อย)

.....

.....

.....

กิจกรรมในการอบรม (ข้อดี - ข้อด้อย) เช่น ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน , การแก้ปัญหา ฯลฯ

.....

.....

.....

สิ่งที่สามารถนำไปใช้ในการออกฝึกสอน

.....

.....

.....

ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมนี้

.....

.....

.....

.....

ความเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

..... (เขียนต่อด้านหลังได้.....)

แบบประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอนดนตรี

คำชี้แจง แบบประเมินนี้สำหรับให้นักศึกษาครุดนตรีใช้ประเมินตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสอน แบบประเมินมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานในหน้าที่ครู ด้านการจัดทำแผนการสอน ด้านการปฏิบัติการสอน และด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู

แบบประเมิน เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติได้ดีมาก
- 4 หมายถึง ปฏิบัติได้ดี
- 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติได้พอใช้
- 1 หมายถึง ควรต้องปรับปรุง

ขอให้ท่านพิจารณารายการประเมิน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และโปรดให้ข้อเสนอแนะการประเมินด้วย อนึ่ง แบบประเมินนี้ไม่ได้มีผลต่อคะแนนการฝึกสอนแต่อย่างใด ขอให้ นักศึกษาวางใจ และขอให้ประเมินตนเองตามความเป็นจริง

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล..... รหัสนักศึกษา.....

ฝึกสอนโรงเรียน..... ชั้น.....

จัดทำโครงการวิชาการเรื่อง.....

เริ่มฝึกสอนตั้งแต่วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ถึง วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินดำเนินงานในหน้าที่ครู

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. การมาปฏิบัติราชการ.....
2. การเข้าสอนตรงเวลา.....
3. การควบคุมชั้นเรียน.....
4. การอบรมนักเรียน.....
5. การส่งเสริมการทำงานของนักเรียน.....
6. การตรวจงานของนักเรียน.....
7. การปรับปรุงห้องเรียน.....
8. การสอนซ่อมเสริม.....
9. การส่งเสริมกิจกรรมของนักเรียน.....
10. ความเอาใจใส่ต่อสุขอนามัยของนักเรียน.....
11. งานธุรการของชั้นเรียน.....
12. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินด้านการจัดทำแผนการสอน

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. กำหนดสาระการเรียนรู้และเขียนเนื้อหาได้ครบถ้วน					
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้องและสัมพันธ์กับสาระสำคัญ					
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามจุดประสงค์ ลำดับการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4. เลือกสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา					
5. วัดและประเมินผลได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้					
6. เขียนแผนการสอนด้วยความประณีต สะอาด เป็นระเบียบ ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง					
7. เตรียมแผนการสอนล่วงหน้า และให้อาจารย์ที่เลี้ยงตรวจแก้ไขก่อนนำไปสอนจริง					
8. บันทึกหลังการสอนเพื่อนำไปสู่การวางแผนการสอน โดยทำสม่ำเสมอ ชัดเจน					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินด้านการปฏิบัติการสอน

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. มีความพร้อมที่จะสอน สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้					
2. ใช้เทคนิควิธีสอนโคตาย หรือ คาร์ลอฟฟ์ การนำเข้าสู่บทเรียน การสาธิต มีเทคนิคการตั้งคำถาม					
3. ความรอบรู้และแม่นยำในเนื้อหา สรุบทเรียนได้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
4. กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้					
5. ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออก					
6. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม					
7. บริหารเวลาในการสอนได้อย่างเหมาะสม					
8. วัดและประเมินผลได้ตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้					
9. มีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมระหว่างสอน					
10. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
11. ปฏิบัติการสอนได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้					
12. บุคลิกภาพ การแต่งกาย และความเชื่อมั่นในตนเอง					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินด้านทัศนคติคุณลักษณะวิชาชีพครู

รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. พอใจที่ได้ทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียน					
2. ปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มความสามารถ					
3. สนใจที่จะแสวงหาความรู้ตลอดเวลา					
4. ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในตนเอง					
5. ติดตามและให้ความสนใจกับนักเรียนที่เรียนอ่อน					
6. ช่วยเหลือและสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนนอกเวลาราชการ					
7. ทำเพิ่มสะสมงานของตนเอง และนักเรียนที่สอน					
8. ประเมินการสอนของตนเองโดยสม่ำเสมอ					
9. ต้องการที่จะเห็นการเรียนการสอนคนตรีในโรงเรียนได้มาตรฐาน					
10. ภูมิใจกับอาชีพครูสอนคนตรี					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

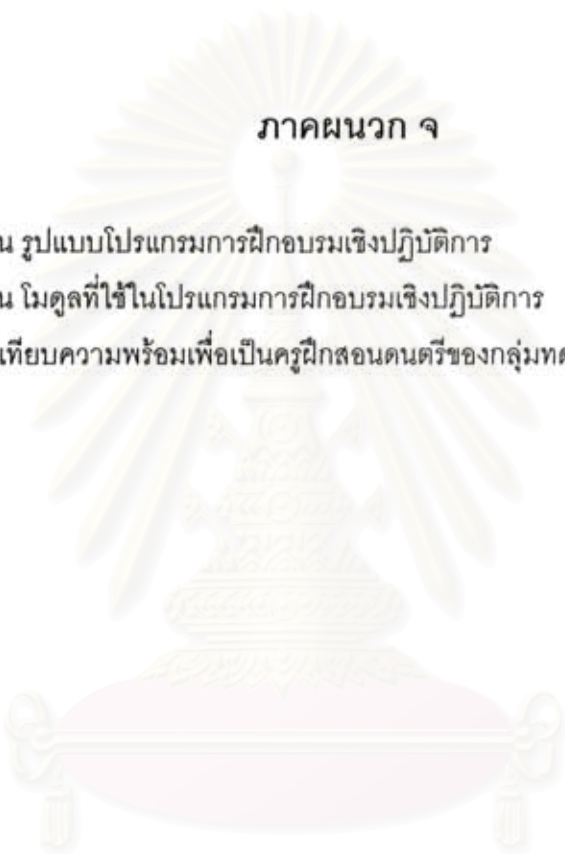
.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

1. ผลการประเมิน รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. ผลการประเมิน โมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. ผลการเปรียบเทียบความพร้อมเพื่อเป็นคู่มือฝึกสอนดนตรีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ผลการประเมิน รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ**

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	SD
1. ความเป็นมาของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม		
1.1 การกล่าวถึงที่มาของรูปแบบอย่างชัดเจน	3.60	.548
1.2 การบอกเหตุผลในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม	3.60	.548
1.3 การใช้ภาษาในการเรียบเรียง การแสดงลำดับ และความต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นภาพของรูปแบบการฝึกอบรม เข้าใจง่าย ชัดเจน	3.60	.548
2. รูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม โดยภาพรวม		
2.1 การกำหนดขั้นตอนการฝึกอบรมมีความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์	2.80	.447
2.2 รูปแบบการฝึกอบรมมีความเหมาะสมปฏิบัติได้	3.60	.548
2.3 การเรียบเรียงลำดับของรูปแบบการฝึกอบรม เข้าใจง่าย ชัดเจน และมีความสัมพันธ์กัน	4.20	.447
3. องค์ประกอบของรูปแบบโปรแกรมการฝึกอบรม		
3.1 หลักการ		
1) หลักการที่กำหนดมีความชัดเจน.....	3.40	.894
2) การใช้ภาษา และการเรียบเรียง เข้าใจง่าย.....	4.00	.707
3.2 วัตถุประสงค์		
1) วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับหลักการ.....	3.40	.548
2) วัตถุประสงค์ มีความเป็นไปได้ แสดงสิ่งที่ต้องการกระทำ....	4.20	.837
3) การใช้ภาษา และการเรียบเรียง เข้าใจง่าย.....	3.40	.548

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	SD
3.3 ลักษณะการฝึกอบรม		
1) สอดคล้องตามหลักการ.....	3.00	.000
2) ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้.....	3.80	.837
3.4 เนื้อหา		
1) เนื้อหาสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด.....	3.40	.548
2) เนื้อหาแต่ละกลุ่มมีความสัมพันธ์กัน.....	4.00	1.00
3.5 คุณสมบัตินของผู้เข้ารับการอบรม		
1) มีความเหมาะสม และสัมพันธ์กับรูปแบบการอบรม.....	3.80	.837
3.6 ระยะเวลาการอบรม		
1) มีความเหมาะสม และสัมพันธ์กับเนื้อหาการอบรม.....	3.60	.894
3.7 กระบวนการอบรม		
1) ขั้นตอนต่าง ๆ มีความสอดคล้องกัน	3.60	.894
2) สามารถเข้าใจ และมีความชัดเจนในการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้.....	3.40	.548
3.8 การนำรูปแบบไปใช้		
1) มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้.....	4.80	.447

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ผลการประเมิน โมดูลที่ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ**

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	SD
โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่		
1.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	4.60	.548
1.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.80	.837
1.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.80	.447
1.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.60	.548
1.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.60	.894
1.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.80	.447
1.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	4.20	.447
โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด		
2.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.40	.894
2.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	4.00	.707
2.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	4.40	.894
2.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	4.20	.837
2.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.60	.548
2.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.20	.447
2.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.60	.548
โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ		
3.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.40	.548
3.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.60	.894
3.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.80	.837
3.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.60	.894
3.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.40	.548
3.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.60	.548
3.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.40	.894

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	SD
โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง		
4.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.60	.548
4.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	4.20	.447
4.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.40	.894
4.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	4.00	.707
4.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	4.40	.894
4.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	4.20	.837
4.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.60	.548
โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกอ		
5.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.20	.447
5.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.60	.548
5.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.40	.548
5.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.60	.894
5.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.80	.837
5.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.60	.894
5.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.40	.548
โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์		
6.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.60	.548
6.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.60	.894
6.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.60	.548
6.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	4.20	.447
6.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.40	.894
6.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	4.00	.707
6.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	4.40	.894

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	SD
โมดูล 7 เรื่อง การฝึกปฏิบัติ		
7.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.40	.894
7.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.60	.548
7.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	4.20	.447
7.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.40	.894
7.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	4.00	.707
7.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	4.40	.894
7.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	4.20	.837
โมดูล 8 เรื่อง การดำเนินงาน		
8.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.60	.548
8.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.20	.447
8.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.60	.548
8.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.40	.548
8.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.60	.894
8.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.80	.837
8.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.60	.894
โมดูล 9 เรื่อง การขั้บร้องประสานเสียง		
9.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.40	.548
9.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.60	.548
9.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	4.60	.548
9.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.80	.837
9.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.80	.447
9.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.60	.548
9.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.60	.894

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	SD
โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี		
10.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.80	.447
10.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	4.20	.447
10.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.40	.894
10.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	4.00	.707
10.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	4.40	.894
10.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	4.20	.837
10.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.60	.548
โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี		
11.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.20	.447
11.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.60	.548
11.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.40	.548
11.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.60	.894
11.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.80	.837
11.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.60	.894
11.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.40	.548
โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์		
12.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.60	.548
12.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.40	.894
12.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.60	.548
12.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	4.20	.447
12.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.40	.894
12.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	4.00	.707
12.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	4.40	.894

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	SD
โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี		
13.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	4.20	.837
13.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.60	.548
13.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.20	.447
13.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.60	.548
13.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.40	.548
13.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.60	.894
13.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.80	.837
โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี		
14.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	3.60	.894
14.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	3.40	.548
14.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.60	.548
14.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.40	.894
14.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	3.60	.548
14.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	4.20	.447
14.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	3.40	.894
โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี		
15.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	4.00	.707
15.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	4.40	.894
15.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.40	.894
15.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.60	.548
15.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	4.20	.447
15.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	3.40	.894
15.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	4.00	.707

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	SD
โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี		
16.1 หลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม.....	4.40	.894
16.2 เป้าหมายมีความชัดเจน.....	4.20	.837
16.3 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน.....	3.80	.447
16.4 ระยะเวลาการฝึกอบรมเหมาะสม.....	3.60	.548
16.5 เนื้อหาเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....	4.00	.707
16.6 กิจกรรมการอบรมเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	4.40	.894
16.7 การประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์.....	4.20	.837

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ผลการเปรียบเทียบความพร้อมเพื่อเป็นครูฝึกสอนดนตรี
ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม**

คะแนน pretest และ post test ของกลุ่มทดลอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

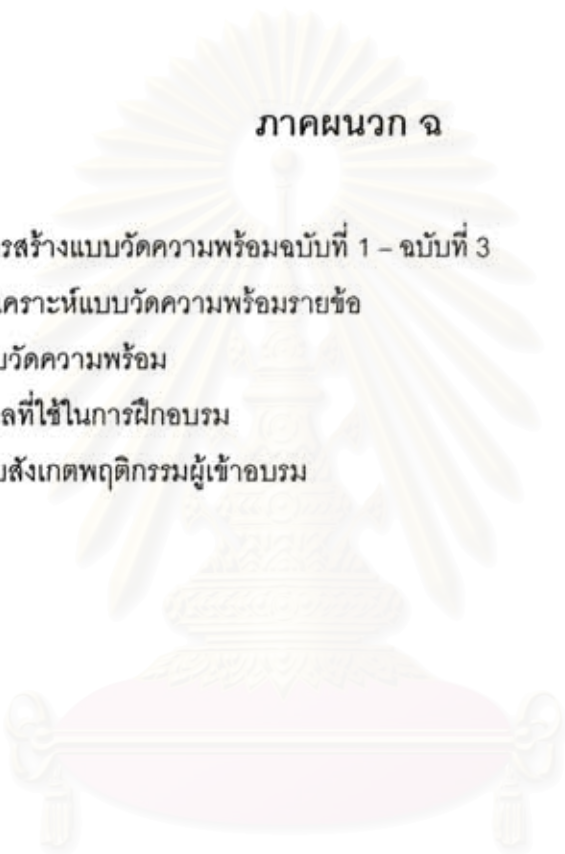
ID	M01		M02		M03		M04		M05		M06		M07		M08	
	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post
1	3	7	3	8	5	9	5	7	6	8	2	8	8	-	6	9
2	4	9	6	7	4	10	5	8	6	8	6	7	8	-	6	9
3	6	8	3	7	6	10	5	8	6	7	6	8	10	-	7	10
4	3	8	6	8	5	9	6	7	6	9	6	9	7	-	5	8
5	4	7	5	9	4	10	6	8	5	7	5	7	8	-	6	9
6	5	9	8	8	5	10	7	9	6	8	5	7	10	-	5	8
7	5	9	5	8	7	9	7	9	6	8	3	9	9	-	6	9
8	4	9	4	7	6	8	4	8	6	7	6	8	8	-	6	9
9	6	9	3	8	5	8	4	7	6	9	5	8	9	-	5	7
10	8	8	7	8	5	10	8	8	7	9	4	7	10	-	6	9
11	5	8	8	8	6	10	6	8	5	8	5	7	10	-	5	8
12	7	9	8	9	8	9	5	8	6	7	6	8	7	-	5	8

ID	M09		M10		M11		M12		M13		M14		M15		M16	
	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post
1	7	9	6	8	6	7	4	7	5	8	5	7	7	7	6	7
2	7	9	5	7	4	8	4	8	6	10	5	7	5	8	3	7
3	8	10	5	7	6	7	3	7	5	9	5	9	6	8	4	8
4	6	8	2	7	7	7	8	8	4	8	5	8	7	7	6	8
5	5	9	3	8	6	8	5	7	6	7	3	8	5	9	2	7
6	5	8	6	8	8	8	8	8	7	9	6	7	8	8	6	8
7	6	9	5	8	7	10	4	9	7	10	7	8	6	9	4	7
8	8	9	4	7	7	7	5	9	6	10	6	8	7	8	3	7
9	4	7	3	7	5	8	5	7	4	7	5	7	3	9	3	8
10	6	9	5	8	4	7	4	9	6	8	6	8	6	7	1	7
11	5	8	1	7	3	8	5	8	8	10	7	9	5	8	4	9
12	6	9	3	8	6	8	7	7	6	9	6	7	4	7	4	8

คะแนน pretest และ posttest ของกลุ่มควบคุม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ID	M01		M02		M03		M04		M05		M06		M07		M08	
	Pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post
1	5	5	5	5	6	4	6	6	5	6	4	5	10	-	5	6
2	5	4	4	4	5	4	4	5	6	6	5	6	9	-	4	4
3	6	5	6	6	4	4	5	6	6	5	4	5	7	-	5	5
4	2	4	5	5	4	4	6	5	5	5	4	5	8	-	6	6
5	5	4	4	4	5	5	4	6	6	6	5	5	8	-	4	5
6	5	3	6	6	5	4	6	5	6	5	4	4	9	-	6	5
7	3	4	6	6	4	4	5	6	4	5	6	6	9	-	5	6
8	3	4	5	5	6	6	4	5	4	5	4	4	7	-	6	5
9	5	4	3	3	6	6	6	4	5	5	5	5	9	-	4	4
10	6	4	3	3	5	5	5	3	5	5	4	4	9	-	5	5
11	4	5	6	6	3	3	6	5	4	4	3	3	8	-	5	6
12	3	4	3	4	6	5	6	6	5	5	5	6	8	-	6	6

ID	M09		M10		M11		M12		M13		M14		M15		M16	
	Pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post	pre	post
1	6	6	6	6	5	5	6	7	4	4	3	3	4	3	5	4
2	5	4	6	6	3	6	6	6	3	5	5	3	3	3	6	6
3	6	5	5	7	3	4	3	3	5	5	4	4	4	4	2	3
4	7	5	4	6	2	4	4	4	4	3	5	5	4	4	3	3
5	7	4	7	7	3	3	5	4	3	3	4	4	4	4	1	3
6	6	6	5	6	5	5	5	5	4	4	4	3	5	5	2	4
7	6	6	6	5	6	6	5	5	5	5	3	3	4	4	3	4
8	5	5	4	4	6	6	2	4	3	3	5	5	3	3	1	3
9	6	3	4	4	5	5	2	2	6	6	5	5	6	5	4	4
10	6	5	5	5	5	6	5	5	6	6	3	4	6	6	2	2
11	4	4	3	3	5	3	4	4	4	4	2	2	4	4	1	3
12	5	5	6	4	3	3	3	5	3	3	2	3	4	4	2	3

ภาคผนวก จ

1. หลักเกณฑ์การสร้างแบบวัดความพร้อมฉบับที่ 1 – ฉบับที่ 3
2. รายงานการวิเคราะห์แบบวัดความพร้อมรายข้อ
3. ตัวอย่าง แบบวัดความพร้อม
4. ตัวอย่าง โมดูลที่ใช้ในการฝึกอบรม
5. ตัวอย่าง แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักเกณฑ์การสร้างแบบวัดความพร้อม

แบบวัดความพร้อมฉบับที่ 1

รายละเอียด	ความรู้	ความเข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	จำนวน (ข้อ)
โมดูล 1 เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่	10	3-4	5-9	1-2	10
โมดูล 2 เรื่อง บันไดเสียงและโหมด	11-13	14-15	18-20	16-17	10
โมดูล 5 เรื่อง การเขียนสกอว์	30	26-27	24-25 28-29	21-23	10
โมดูล 6 เรื่อง การประพันธ์	40	31-32 38-39	33	34-37	10
โมดูล 9 เรื่อง การขับร้องประสานเสียง	41-44 48-49	46-47	50	45	10
โมดูล 10 เรื่อง การจัดการวงดนตรี	52	51,54	55-60	53	10
โมดูล 11 เรื่อง การควบคุมวงดนตรี	63-65	62, 66-68	69-70	61	10
โมดูล 12 เรื่อง การผลิตงานดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์	71-73	74	76-80	75	10
โมดูล 13 เรื่อง หลักสูตรดนตรี	81-83	89	90	84-88	10
โมดูล 14 เรื่อง เทคนิควิธีสอนดนตรี	93-95, 98-99	91,100	92	96-97	10
โมดูล 15 เรื่อง การเลือกสื่อดนตรี	107-108	104-106 109-110	101-102	103	10
โมดูล 16 เรื่อง การประเมินผลดนตรี	116-117	111-113	114-115	118-120	10
รวมจำนวนข้อคำถาม	31	30	33	26	120

แบบวัดความพร้อมฉบับที่ 2

รายละเอียด	ความรู้	ความเข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	จำนวน (ข้อ)
โมดูล 3 เรื่อง จังหวะ	5	6	1-4	7-10	10
โมดูล 4 เรื่อง ทำนอง	18	19-20	11-12, 16	13-15 17	10
รวมจำนวนข้อคำถาม	2	3	7	8	20

แบบวัดความพร้อมฉบับที่ 3

แบบวัดความพร้อมในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี ฉบับที่ 3 นี้ เป็นการวัดภาคการปฏิบัติเครื่องดนตรี แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การบรรเลงรวมวง จะทดสอบด้วยการใช้แบบฝึกมาตรฐานที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนดนตรีทั่วโลก ได้แก่บทฝึก Band Method ชั้นก้าวหน้า (advance) ของบริษัท Hal Leonard สหรัฐอเมริกา ตีพิมพ์ ปี ค.ศ. 1963 หมายเลข 32

2. การบรรเลงต้นทำนอง (improvisation) โดยแบบฝึกมาตรฐานที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนดนตรีทั่วโลก ได้แก่บทฝึก A Guide To Jazz Improvisation โดย John Laporta สำนักพิมพ์ Berklee Press สหรัฐอเมริกา CD Track #4

หมายเหตุ

1. ผู้เข้ารับการทดสอบจะได้รับการแจกโน้ตเพื่อศึกษาแนวทางการบรรเลงก่อนการทดสอบจริง 15 นาที หากมีข้อสงสัยประการใดให้ถามกรรมการที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการ

2. การทดสอบบรรเลงต้นทำนอง เป็นการทดสอบเดี่ยว กรรมการจะพิจารณาสมรรถนะของการเลือกใช้น้ตในคอर्ड ไทวฟรีป และลีลาการสร้างทำนอง โดยจะใช้ sound track เป็น accompaniment ร่วม

แบบประเมินทักษะปฏิบัติกลุ่ม

แบบฝึก #32

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					รวม (10)
		คุณภาพเสียง (2)	จังหวะ (2)	สำเนียง (2)	ความถูกต้อง (2)	ทักษะการใช้เครื่องมือ (2)	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							

หมายเหตุ ประเมินจากแบบฝึก #32 มีการสลับกลุ่มกันเป็น Accompaniment

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติระดับดี 2 คะแนน

ปฏิบัติระดับพอใช้ 1 คะแนน

ต้องแก้ไขปรับปรุง 0 คะแนน

คุณภาพเสียง เครื่องหมาย

เสียง B natural

Articulation

แบบประเมินทักษะการดำเนินงาน

เพลง Origin Track#4

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					รวม
		คุณภาพเสียง	การสร้างทำนองใหม่	จังหวะและการสร้างสรรค	การเลือกใช้โน้ตใน scale	ทักษะการใช้เครื่องมือ	
		(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(10)
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							

หมายเหตุ ประเมินจากแบบทดสอบวัดความพร้อม ฉบับ 3

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติระดับดี

2

คะแนน

ปฏิบัติระดับพอใช้

1

คะแนน

ต้องแก้ไขปรับปรุง

0

คะแนน

รายงานวิเคราะห์ข้อสอบความพร้อมฉบับที่ 1

ข้อที่	PH	PL	PH+PL	PH-PL	P	r
1	3	1	4	2	0.40	0.40
2	4	2	6	2	0.60	0.40
3	2	1	3	1	0.30	0.20
4	2	1	3	1	0.30	0.20
5	1	0	1	1	0.10	0.20
6	5	1	6	4	0.60	0.80
7	1	0	1	1	0.10	0.20
8	3	4	7	-1	0.70	-0.20
9	3	1	4	2	0.40	0.40
10	5	1	6	4	0.60	0.80
11	3	2	5	1	0.50	0.20
12	4	0	4	4	0.40	0.80
13	5	1	6	4	0.60	0.80
14	5	0	5	5	0.50	1.00
15	4	0	4	4	0.40	0.80
16	2	2	4	0	0.40	0.00
17	1	1	2	0	0.20	0.00
18	1	3	4	-2	0.40	-0.40
19	4	1	5	3	0.50	0.60
20	5	0	5	5	0.50	1.00
21	1	2	3	-1	0.30	-0.20
22	4	0	4	4	0.40	0.80
23	5	4	9	1	0.90	0.20
24	4	1	5	3	0.50	0.60
25	2	1	3	1	0.30	0.20
26	1	0	1	1	0.10	0.20
27	3	0	3	3	0.30	0.60
28	3	2	5	1	0.50	0.20
29	3	1	4	2	0.40	0.40
30	5	5	10	0	1.00	0.00
31	1	2	3	-1	0.30	-0.20
32	4	0	4	4	0.40	0.80
33	1	2	3	-1	0.30	-0.20
34	2	2	4	0	0.40	0.00
35	1	0	1	1	0.10	0.20
36	4	2	6	2	0.60	0.40
37	1	1	2	0	0.20	0.00
38	3	1	4	2	0.40	0.40
39	3	4	7	-1	0.70	-0.20
40	5	3	8	2	0.80	0.40
41	5	0	5	5	0.50	1.00
42	5	2	7	3	0.70	0.60
43	5	1	6	4	0.60	0.80
44	4	1	5	3	0.50	0.60
45	1	0	1	1	0.10	0.20
46	1	0	1	1	0.10	0.20
47	5	3	8	2	0.80	0.40
48	4	4	8	0	0.80	0.00
49	5	3	8	2	0.80	0.40
50	1	0	1	1	0.10	0.20

ข้อที่	PH	PL	PH+PL	PH-PL	P	r
51	0	2	2	-2	0.20	-0.40
52	0	0	0	0	0.00	0.00
53	4	1	5	3	0.50	0.60
54	3	2	5	1	0.50	0.20
55	0	2	2	-2	0.20	-0.40
56	3	1	4	2	0.40	0.40
57	0	0	0	0	0.00	0.00
58	3	2	5	1	0.50	0.20
59	5	1	6	4	0.60	0.80
60	4	2	6	2	0.60	0.40
61	5	3	8	2	0.80	0.40
62	4	1	5	3	0.50	0.60
63	3	0	3	3	0.30	0.60
64	2	0	2	2	0.20	0.40
65	5	2	7	3	0.70	0.60
66	5	2	7	3	0.70	0.60
67	4	3	7	1	0.70	0.20
68	4	0	4	4	0.40	0.80
69	5	3	8	2	0.80	0.40
70	3	0	3	3	0.30	0.60
71	1	2	3	-1	0.30	-0.20
72	5	3	8	2	0.80	0.40
73	4	2	6	2	0.60	0.40
74	5	1	6	4	0.60	0.80
75	5	1	6	4	0.60	0.80
76	0	0	0	0	0.00	0.00
77	2	1	3	1	0.30	0.20
78	3	2	5	1	0.50	0.20
79	3	0	3	3	0.30	0.60
80	4	0	4	4	0.40	0.80
81	3	3	6	0	0.60	0.00
82	5	3	8	2	0.80	0.40
83	4	1	5	3	0.50	0.60
84	4	3	7	1	0.70	0.20
85	4	1	5	3	0.50	0.60
86	4	0	4	4	0.40	0.80
87	4	0	4	4	0.40	0.80
88	5	0	5	5	0.50	1.00
89	5	2	7	3	0.70	0.60
90	2	1	3	1	0.30	0.20
91	4	1	5	3	0.50	0.60
92	3	1	4	2	0.40	0.40
93	5	0	5	5	0.50	1.00
94	1	4	5	-3	0.50	-0.60
95	4	1	5	3	0.50	0.60
96	1	0	1	1	0.10	0.20
97	5	2	7	3	0.70	0.60
98	1	2	3	-1	0.30	-0.20
99	2	1	3	1	0.30	0.20
100	4	3	7	1	0.70	0.20
101	5	0	5	5	0.50	1.00
102	4	2	6	2	0.60	0.40

ข้อที่	PH	PL	PH+PL	PH-PL	P	r
103	5	0	5	5	0.50	1.00
104	5	3	8	2	0.80	0.40
105	4	2	6	2	0.60	0.40
106	3	0	3	3	0.30	0.60
107	4	2	6	2	0.60	0.40
108	1	0	1	1	0.10	0.20
109	5	2	7	3	0.70	0.60
110	4	1	5	3	0.50	0.60
111	2	1	3	1	0.30	0.20
112	5	1	6	4	0.60	0.80
113	3	3	6	0	0.60	0.00
114	1	2	3	-1	0.30	-0.20
115	0	0	0	0	0.00	0.00
116	0	1	1	-1	0.10	-0.20
117	4	3	7	1	0.70	0.20
118	3	3	6	0	0.60	0.00
119	0	0	0	0	0.00	0.00
120	4	1	5	3	0.50	0.60

รายงานวิเคราะห์ข้อสอบความพร้อมฉบับที่ 2

ข้อที่	PH	PL	PH+PL	PH-PL	P	r
1	5	1	6	4	0.60	0.80
2	5	3	8	2	0.80	0.40
3	4	1	5	3	0.50	0.60
4	5	3	8	2	0.80	0.40
5	4	1	5	3	0.50	0.60
6	4	4	8	0	0.80	0.00
7	5	3	8	2	0.80	0.40
8	5	2	7	3	0.70	0.60
9	5	3	8	2	0.80	0.40
10	5	2	7	3	0.70	0.60
11	1	0	1	1	0.10	0.20
12	5	4	9	1	0.90	0.20
13	5	2	7	3	0.70	0.60
14	5	3	8	2	0.80	0.40
15	4	1	5	3	0.50	0.60
16	5	4	9	1	0.90	0.20
17	2	3	5	-1	0.50	-0.20
18	5	1	6	4	0.60	0.80
19	5	3	8	2	0.80	0.40
20	5	1	6	4	0.60	0.80

(ตัวอย่าง)

แบบวัดความพร้อมใน
การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมครูฝึกสอนดนตรี

จำนวน 120 ข้อ เวลา 1.30 ชั่วโมง

(ฉบับ 1 อ่านโจทย์แล้วตอบคำถาม)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ข้อใดคือคอร์ด B^bm72. ข้อใดคือคอร์ด A^b+7

3. จงบอกชื่อคอร์ดนี้

ก. E^b6

ข. Cm7

ค. E^b+7

ง. CmMaj7

4. จงบอกชื่อคอร์ดนี้

ก. Am7

ข. F#m7

ค. F[#]m7(^b5)ง. A7(^b5)

จากทำนองนี้ควรใช้คอร์ดอะไรที่เหมาะสมที่สุด ในข้อ 5 - 7

5

6

7

5. ก. Am7	ข. D7	ค. F	ง. A7
6. ก. Em7	ข. D7	ค. E7	ง. A7
7. ก. Dm7	ข. C	ค. F	ง. A7

จากทำนองนี้ควรใช้คอร์ดอะไรที่เหมาะสมที่สุด ในข้อ 8 - 9

8. ก. C7	ข. Dm7	ค. Fm6	ง. Gm7
9. ก. C7	ข. Dm7	ค. Fm6	ง. Gm7

10. คอร์ดใดที่สามารถ เขียนแล้วเรียกชื่อได้แตกต่างกันถึง 3 ชื่อได้แก่ E^b7 A^o7 G^b7

ก.		ข.	
ง.		จ.	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ตัวอย่าง)

โมดูล 1

เรื่อง คอร์ดและการเคลื่อนที่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โดย.. ศิลปชัย กงตาล
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2549

หลักการและเหตุผล

เรื่องที่สำคัญและเป็นหลักแห่งทฤษฎีดนตรีสากล ในสมรรถนะหลักด้านความรู้ทฤษฎีดนตรี ของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏก็คือ แกนสมรรถนะเรื่อง การประสานเสียง ประกอบด้วย คอร์ดและการเคลื่อนที่ โดยมีรายละเอียดของความรู้ย่อยคือ ตรียแอด คอร์ดยืม คอร์ดแปลงเสียง คอร์ดทาบ 7th ซึ่งเรื่องเหล่านี้นักศึกษาจำเป็นต้องสามารถบอก หรือ วิเคราะห์ และสร้างผลงานการเรียบเรียงเสียงประสานได้โดยทันที เป็นสิ่งที่ครูดนตรีสากลทุกคนจะต้องทำได้ ซึ่งพื้นฐานอันนี้จะส่งผลต่อการปฏิบัติดนตรีในแขนงอื่น ๆ ต่อไปด้วย เช่น การขับร้อง การปฏิบัติเครื่อง การผลิตผลงานทางดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์ รวมถึงการจัดการฝึกซ้อมดนตรี การปรับวงดนตรี เป็นต้น

เป้าหมาย

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการใช้คอร์ดชนิดต่าง ๆ เพื่อทำเสียงประสานทางดนตรีได้

วัตถุประสงค์

ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในเรื่องต่อไปนี้

1. สร้าง Triad chord และและคอร์ดทาบ 7 ได้อย่างถูกต้อง
2. อธิบายกฎเกณฑ์และสร้างสรรคการเคลื่อนที่ของ Chord ได้
3. ใช้คอร์ดในโครงสร้างการประสานเสียงได้

ระยะเวลาการอบรม 6 ชั่วโมง (เช้า 3 ชั่วโมง, บ่าย 3 ชั่วโมง)

เนื้อหาโดยสังเขป

คอร์ด และลักษณะการเคลื่อนที่ของคอร์ด

ความรู้พื้นฐานที่ต้องมีมาก่อน

ขั้นคู่เสียง บันไดเสียง จุดพักประโยคเพลง การย้ายเสียง ลักษณะเครื่องดนตรี

กิจกรรมการอบรม

เป็นการเรียนทฤษฎีและนำสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะอันจะนำไปสู่การเรียบเรียงเสียงประสาน และนำความรู้ที่เป็นผลงานจากต้นฉบับในกระดาษแปลงสู่การปฏิบัติจริงกับเครื่องดนตรีที่ผู้เข้ารับการอบรมเลือก ผู้สอนจะแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะทันทีที่ผู้เข้ารับการอบรมทำไม่ถูก เป็นการประเมินผลงานเพื่อการพัฒนาในทันที แยกกิจกรรมโดยสังเขป ดังนี้

1. ผู้เข้าอบรมศึกษาหลักการของความรู้ แล้วดูตัวอย่าง พร้อมทำแบบฝึกหัดที่กำหนด (แบบฝึกหัดที่ 1-3)
2. เขียนผลงานจากแบบฝึกหัดที่ทำ แปลงไปสู่เครื่องดนตรีแต่ละชนิดตามที่ผู้เข้าอบรมเลือก
3. ผู้เข้าอบรมเล่น (play & practice) ผลงานของตนที่ทำแล้ว ผู้สอนให้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไขทันทีที่เห็นว่างานยังไม่ดี (reflective teaching) เป็นการประเมินเชิงพัฒนา ผู้สอนให้ความรู้ที่ถูกต้อง
4. ผู้เข้าอบรมกลับไปทบทวนความรู้ใหม่ และแก้ไขเพื่อเล่นผลงานที่แก้ไขแล้ว (replay)
5. อภิปราย วิเคราะห์งานร่วมกัน ระหว่างผู้สอนและผู้เข้าอบรม

การประเมินผล

จะประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเชิงพัฒนาเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับตลอดเวลาในระหว่างการอบรม ด้วยการสังเกต โดยใช้การวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติ (analysis in-action)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คอร์ด (Chord) หมายถึง กลุ่มของเสียงที่เปล่งออกมาพร้อม ๆ กันตั้งแต่ 3 เสียงหรือมากกว่าขึ้นไป โดยเริ่มต้นการสร้างเสียงจากตำแหน่งที่ 1 (root) 3 และ 5 (Coker and others, 1970:1; Taylor, 1989: 59; Dockworth, 1998: 259)

รูปแบบของคอร์ด

คอร์ดโน้ต 3 ตัว เรียกว่า ตริยแฉัด (Triad) เช่น

คอร์ดโน้ต 4 ตัว เช่น เซเว่นคอร์ด (Seventh Chord) หรือ ซิกซ์คอร์ด (Sixth Chord)

ชนิดของคอร์ด

คอร์ดหลักจะแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1. คอร์ดเมเจอร์	1	3	5
2. คอร์ดไมเนอร์	1	b3	5
3. คอร์ดดิมินิช	1	b3	b5
4. คอร์ดซ็อกแมนเต็ด	1	3	#5

ตัวอย่าง

แบบฝึกหัดที่ 1

จงเขียนโน้ตในคอร์ดตามที่กำหนดให้ต่อไปนี้

D	Dm	Ddim	D+
			
F	Fm	Fdim	F+
			
E _b	E _b m	E _b dim	E _b +
			
A	Am	Adim	A+
			
A _b m	Gm	F _# m	B _b m
			
D _b +	A _b +	G+	E+
			
E _{dim}	F _{#dim}	G _{dim}	B _{bdim}
			
E	F _#	G	A _b
			

ตัวอย่าง คอร์ดมาตรฐาน และตำแหน่งโน้ตในคอร์ด

C⁶ C^{m6} C^{maj7} C⁷
 1 3 5 6 1 b3 5 6 1 3 5 7 1 3 5 b7

C^{m7} C^{m7(b5)} C⁺⁷ C^{dim7}
 1 b3 5 b7 1 b3 b5 b7 1 3 #5 b7 1 b3 b5 bb7

แบบฝึกหัดที่ 2

จงเขียนโน้ตในคอร์ดตามที่กำหนดให้ต่อไปนี้

Abm7 Gm7 F#m7 Bbm7
 Db+7 Ab+7 G+7 E+7
 Eb7 F#7 G7 Bb7
 Emaj7 F#maj7 Gmaj7 Abmaj7
 Am7(b5) F#m7(b5) Em7(b5) Dm7(b5)

การเคลื่อนที่ของคอร์ด ส่วนใหญ่แล้วจะนิยมใช้การเคลื่อนที่แบบดอมิแนนท์ (Dominant) ซึ่งมีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่

1. ดอมิแนนท์ 1 มีรูปคอร์ด ดังนี้ V7//

2. ดอมิแนนท์ 2 มีรูปคอร์ด ดังนี้ IIIm7 V7//

3. ดอมิแนนท์ 3 มีรูปคอร์ด ดังนี้ V7/V7 V7/V7 V7//

หรือ

4. ดอมิแนนท์ 4 มีรูปคอร์ด ดังนี้ V7//Im7 V7//

ตัวอย่างการใช้คอร์ดในเพลง If I had my way ที่มีรูปแบบการเคลื่อนที่แบบคอร์ดที่ 1, 2, 3, 4

คอร์ดที่ 3

คอร์ดที่ 2

คอร์ดที่ 1

คอร์ดที่ 4

คอร์ดแพทเทิร์น (Chord Pattern) จะเป็นการเคลื่อนที่ของคอร์ดที่จัดไว้เป็นชุด มุ่งประโยชน์ในการนำมาประยุกต์ใช้ แบ่ง เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. คอร์ดแพทเทิร์นที่ 1 มีรูปแบบ I Vm7 II m7 V7 I

(Blue Moon)

F Dm⁷ Gm⁷ C⁷ F Dm⁷ G⁷ C⁷

F Dm⁷ Gm⁷ C⁷ F

2. คอร์ดแพทเทิร์นที่ 2 มีรูปแบบ I bIII^o7 II m7 V7 I

(Blue Stars)

C E^bdim⁷ Dm⁷ G⁷

3. คอร์ดแพทเทิร์นที่ 3 มีรูปแบบ I #I^o7 II m7 V7 I

(Things we did last summer)

4. คอร์ดแพทเทิร์นที่ 4 มีรูปแบบ I V7/IV IV IVm I

(After you've gone)

แบบฝึกหัดที่ 3

จากบทเพลงที่ใช้ประกอบการเรียนในเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ ให้ผู้เข้ารับการอบรม ใช้ความรู้เรื่องคอร์ด และการเคลื่อนที่ วางรูปคอร์ดให้เหมาะสมบนทำนองเพลงต่อไปนี้ แล้วใช้เครื่องดนตรีที่ผู้เข้ารับการอบรมเลือกมาบรรเลงร่วมกับผู้สอนหรือกลุ่มเพื่อน โดยใช้ เปียโนเล่นคอร์ดประกอบ แล้ววิจารณ์ร่วมกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลงสวัสดิ์ปีใหม่

เนื้อร้อง : แก้ว อัจฉริยะกุล

ทำนอง : เอื้อ สุนทรสนาน

ส-วัส-ติ ที ปี ใหม่ แล้ว ขอ ขอบ จง แล้ว บ้าง
 กับ ข่าย กัน รับ ขวัญ ปี ใหม่ เก - ลิง ฤ
 ทับ ไว้ มัน สุข ตรี ปี ใหม่ ทมาบ สุข
 ใจ และ กาย รวม กัน ดำ รាយ ดำ เริง มัน เริง
 มัน สุข ดันส์ ยิ้ม กัน ไว้ ก่อน

(ที่มา : หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ม.2 หน้า 133-134)

เพลงคำมั่นสัญญา

เนื้อร้อง : สุนทรภู่

ทำนอง : สุรพล แสงเอก

ถึง มิวบ ดิน ดัน ฟ้า ม ทา ส มุทรา
 ไม่ ดัน สุด ความ รัก ส มัคร ส - มาน
 แม่ อยู่ โน ได้ ท้า สุ ภา ธาร
 ๑๐ พบ พาน พิศ - วาส ไม่ คดาค ภา

(ที่มา : หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ม.3 หน้า 95)

(ตัวอย่าง) แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าอบรม (การวิเคราะห์ในระหว่างการปฏิบัติ) โมดูล 1 เรื่อง กอร์ดและการเคลื่อนที่ของกอร์ด

รายการพฤติกรรมปฏิบัติ	หมายเลขผู้เข้ารับการอบรม											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
สร้าง Triad chord และคอร์ดทาบ 7 ได้อย่างถูกต้อง												
สามารถการกำหนดโน้ตตัวที่ 1 (root) ตัวที่ 3 ตัวที่ 5 และตัวที่ 7 อย่างรวดเร็ว												
มีความคล่องในการมองโน้ตตัวที่ 1 แล้วไปสัมพันธ์กับบันไดเสียงเมเจอร์												
แม่นยำในการใช้เครื่องหมายแปลงเสียงตัดลโน้ตในตำแหน่งตามชนิดของคอร์ด												
ได้ตอบ และให้ความเห็น มีความ บอกความหมายในสิ่งที่ทำได้												
อธิบายกฎเกณฑ์และสร้างสรรค์การเคลื่อนที่ของ Chord ได้												
สามารถตีความสัญลักษณ์เลขโรมันที่เขียนแทนคอร์ดได้ เช่น V ii7 vii7 เป็นต้น												
สามารถจินตนาการเห็นโน้ตสำคัญที่เชื่อมอยู่ในคอร์ดที่เรียงต่อเนื่องกัน												
รู้จักเปลี่ยนแปลง ใช้จินตนาการ ในการวางรูปคอร์ดบนทำนอง และอธิบายความต้องการของตนเองได้												
ใช้คอร์ดในโครงสร้างการประสานเสียงได้												
สามารถเขียนโน้ตในคอร์ดตามเสียงชนิดของเครื่องดนตรีที่ตนเลือกไว้ได้												
มีทักษะในการย้ายเสียง (transpose) และบรรเลงโน้ตที่เปลี่ยนแปลงเสียงของเครื่องดนตรีที่ตนเลือกได้อย่างถูกต้อง												
สามารถเลือกวิธีการประสานเสียง และวิจารณ์งานของตน และเพื่อนได้ตามหลักวิชา												

**ผู้สังเกตจะทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายศิลาปชัย กงตาล เกิดวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2499 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 โปรแกรมวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ประวัติการศึกษา

ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จาก วิทยาลัยครูนครปฐม ปี พ.ศ. 2516
 การศึกษาระดับบัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขา ดุริยางคศาสตร์ จาก มศว. ประสานมิตร
 ปี พ.ศ. 2521
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ดนตรี จาก มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ. 2540

ประวัติการทำงานโดยสังเขป

- หัวหน้าภาควิชาดนตรี
- รองหัวหน้าฝ่ายวิชาการและการอบรม ศูนย์คอมพิวเตอร์
- รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา

กรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิโดยสังเขป

- กรรมการสอบวิทยานิพนธ์สาขาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ผู้ทรงคุณวุฒิภูมิปัญญาไทยกับการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างอาชีพ (ส.ก.ศ)
- ผู้ทรงคุณวุฒิแนวทางการเทียบโอนวุฒิการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ ระหว่างไทยกับประเทศนิวซีแลนด์ (ส.ก.ศ)
- ผู้ทรงคุณวุฒิการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ (ส.ก.ศ)
- ผู้ทรงคุณวุฒิคณะกรรมการชุดที่ 3 ตรวจและประเมินข้าราชการครู เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 (ส.พ.ฐ.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย